

някого; **jsou spolu na nože** тѣ са на нѳж; ~ **na** ~! на удара с удар! окѳ за окѳ! **2. техн.** резѳц, нѳж (на машина)

nuže, nuž част. **1.** ѳ, хайде; хайде де; де (за подканване): ~ **do toho!** хайде, да пѳчваме! ~ **pojďme!** ѳ, да трѳгваме! ѳ, хайде (да трѳгваме) **2.** ѳ; ами, и така (при колебливо съгласие, при продължаване на разказ): ~ **dobrá** ѳ, добрѳ; добрѳ де; ами добрѳ; добрѳ тогѳва; ~ **ano** ами да; ~, **jak se vám to líbí?** ѳ, как ви харѳсва товѳ? ѳ, харѳсва ли ви товѳ?

nůž|ky, -ek ж. само мн. нѳжици, нѳжица: **krejčovské ~ky** шивѳшки нѳжици, шивѳшка нѳжица; **zahradnické ~ky** овоцѳрски нѳжици, овоцѳрска нѳжица; ~**ky na nehty** нѳжици, нѳжица, нѳжички, нѳжичка за нѳкти; ~**ky na plech** тенекеджийски нѳжици

nůžtič|ky, -ek ж. само мн. умал. нѳжичка, нѳжички

nůbrž съюз книж. а, но, алѳ, обѳче, ами (при отрицание): **nemluvil, ~ jednal** тѳй не говорѳше, а (само) дѳйстваше; **čekal ne týden, ~ měsíc** тѳй чѳка не сѳдмица, а дѳри мѳсец

nylon [пaj-/пу-], -**u** м. найлон

nylon|ka [пaj-/пу-], -**ky** ж., обикн. мн. **nylon|ky, -ek** разг. чѳрапи от найлон, найлонови чѳрапи

nylonov|ý [пaj-], -**á, -é** найлонов

nymfa, -y ж. митол. нимфа

nynějš|ek, -ka м. сегѳшно, днѳшно, врѳме; сегѳшен момѳнт: **od ~ka** от днѳс, от сегѳ (натѳтък); **do ~ka** до днѳс, досегѳ

nynějš|í, -í, -í сегѳшен, днѳшен, съврѳменен: ~**í doba** днѳшно врѳме; ~**í mládež** днѳшна, съврѳменна младѳж

nyní нар. сегѳ, в тѳзи момѳнт; днѳс

nýt I, nyji нескв. книж. **1.** (по кот) линѳя, чѳзна, вѳхна, тѳгѳвам, страдам (по някого, по някого): ~ **láskou (po milé)** вѳхна от любѳв (по любѳмата) **2.** отличѳвам се с меланхоличност, бѳдя тѳжни, меланхолични чувства: **housle nyji** цигѳлката пѳе и плаче; **nyjící tóny flétny** томителни звѳци на флѳйта

nýt II, -u м. техн. нит

nýt|ek, -ku м. умал. техн. нитче

nýt|ovat, -uji/разг. -uju нескв. техн. занѳтвам; съединѳвам с нѳт, с нѳтове

nýtov|ý, -á, -é техн. кѳйто се отнѳса до нѳт: ~**é spojení** съединѳване чрез нѳт, чрез нѳтове, чрез занѳтване

nyvě книж. мечтѳтелно, сантиментѳлно, меланхолично, унило

nyv|ý, -á, -é книж. тѳжен, унил, жѳлен, трѳгѳтелен, замечтѳн, сантиментѳлен, мѳчителен, томителен, меланхоличен: ~**á touha** томителен копнѳж

O

о, О I 1. чешкият гласен звук [o] и буквата **о**, която го обозначава **2.** [o, ó] и **о, ó** нескл. ср. название на гласния звук [o] и на буквата **о**; **mládečnický** **mládečnický**

do o ймам крѳви кракѳ (ѳ-образни)

о II, по-често ó междум. о! (при изненада, учудване, радост, мѳка, болка, ужас и под.)

о III предлог **I.** с вин. **1.** о, в, на (за допир о нецо): **zakopnout o práh** спѳна се о прѳга, в прѳга; **uhodit se o stůl** удѳря се о мѳсата, в мѳсата; **mrštít o zem** удѳря о земѳта, хвѳрля на земѳта; **popálit se o kamna** изгорѳ се на пѳчката; **opírat se rukama o kolena** опѳрам се с рѳце на коленѳте си; **brousit nůž o kámen** тѳвѳжѳмѳ **čistit nůž o kámen**

nelam пословица каквѳто билѳ-билѳ, не берѳ грижа за товѳ **2.** с, на; **bezpredloženo** (за разлика при сравнения): **přerůst o hlavu** надрѳсна с еднѳ главѳ; **vystoupit o patro výš** изкѳча се (с) еднѳ етѳж пѳ-нагѳре; **o rok starší** (с) еднѳ

годѳна пѳ-стѳр, пѳ-вѳзрастен, пѳ-голѳм; **zmýlit se o korunu** сбѳркам, направа грѳшка с еднѳ крѳна; **otočit o 180°** завѳртѳ на 180°; **jít o pět domů dál** отѳда пѳт кѳщи пѳ-натѳтък; **o den dřívě** (с) еднѳ ден пѳ-рѳно; **o poznání světlejší barva** мѳлко, едѳ забележѳмо пѳ-свѳтъл цѳвт; **o mnoho silnější než bratr** мнѳго пѳ-силен от брѳтѳрѳ **otázka (přání)**

covat, utíkat експр. (работѳ, бѳгам) като пришпѳрен, с всѳчки сили, с пѳлна пѳра; (работѳ, бѳгам) та пѳшек се вдѳга; **na Nový rok o slepičí krok** поговорка на Нѳва годѳна денѳт е мѳлко пѳ-голѳм, откѳлкотѳ на Кѳледа, на Андрѳев дѳн; **uniknout nebezpečí o vlas, o chloupek** избѳгна, мѳна на кѳсѳм от опасностѳ; **mít o kolečko víc** нѳцо ми липсва; липсва ми, хлѳпа ми еднѳта дѳскѳ **3.** за; кѳм, от; **bezpredloženo** (за предмет или цел на дѳйствиѳ): **péče o dítě** грижа за детѳ; **zájem o film** интерес кѳм филм; **mít zájem o něco** интересѳвам се от нѳщо; интѳ-

ресувам се от нещо; **oč jde?** за каквò стàва думà? **což o to** колкото до товà; **což o to, o to nic** нямà съмнèние в товà; **žádost o byt** молбà за квартира; **usilovat o mír** бòря се за мír; **pokus o sebevraždu** òпит за самоубийство; **hlásit se o slovo** йскам думàта; **požádat o ruku někoho** пойскам рькàта, помòля за рькàта на някого; **volat o pomoc** викам за помòщ; **připravit o čas** отнèма врèме(то); **ucházet se o dívku** ухажвам девòйка; **přijít o místo** загубя мьстòто си; **boj o čas** борбà за врèме; **je zle o radu** нямà кой да дадè съвèт; **je nouze o vodu** **водна криза**◆

hátelství◆ **hátelství**◆
мнòго шум за нищо **II. с местен 1.** от, с (за размер, обем и под.): **byt o dvou pokojích** жилище, апартамент от две стàи, с две стàи; **báseň o čtyřech slokách** стихотворèние от четири куплèта; **kružnice o poloměru...** окръжност с рàдиус...; **dopis o osmi stránkách** писмò от òсем стрàници; **hra o pěti jednáních** пиèса в пèт дèйствия; **předmět o váze..., o délce..., o výměře...** предмèт с теглò..., с дължинà..., с размери...; **tělesa o různých teplotě** **тèлa с различни температури**◆

válek◆ **válek**◆
dvou kůrkách навсякъде е същото, навсякъде е такà; **chodit o jedné košili** сàмо еднà риза ймам на гърбà си **2. с, на (за средство, с което се осъществява действието):** **chodit o berličích** ходя с пàтерици; **skok o tyči** овчàрски скòк; **stoje o rukou** стòйка на ръцè; **chodit o žebřácké holi** прòся, стигнал съм по прòсешка тоягà **3.** отнòсно, за, върху (за предмет на разговор и под.): **přemýšlet o životě, o koncepci** размишлявам за живòта, върху концèпция; **hlasovat o návrhu** гласувам за предложèние; **rozhodnout o počtu účastníků** взèма решèние за брòя, отнòсно брòя на учàстниците; **naivní představy o lásce** найвни предстàви за любовтà; **zpráva o nehodě** съобщèние за нещàстен слúчай, за катастрофà; **neví o tom nic** нищо не знàе за товà; **o tom nepochybuju** не се съмнявам в товà; **být přesvědčen o něčím nevině** убедèн съм в невиносттà на някого; **zápis o poradě** протокол от съвещàние, на снàци◆

již◆ **již**◆
àз каквò ти разпàрявам, а ти каквò ми прикàзваш; **neví o sobě** в безсъзнàние е **III. с местен, по-рядко с вин. 1.** в, на, по, през, по врèме на (за врèме): **o půlnoci** в полунòщ; **čaj o páté** чай в 5 часа, фàйфоклòк; **o vánocích** на Кòледа; **o žních** по жьтвà; **o prázdninách** през вакàнцията; **o poutí** по врèме на панайр, на събòр **2.** на, в, за; **безпредложно (за**

обстоятелства на действието): **pracovat o hladu, o chlebě, o vodě** работя глàден, на глàдно, като йм сàмо хляб, като пия сàмо водà; **chodit o košili** ходя по риза; **žít o bramborách** йм сàмо картòфи, хрàня се сàмо с картòфи, живèя сàмо на картòфи; **o své vůli** по свòя вòля; на свòя отговòрност; **o své újmě** в свòя вредà; **mluvit o překot** говоря бързо, говоря като картèчица; **pomlouvat někoho o všechno prýč** одумвам някого постоянно и за вськò **oázla, -y ж.** оàзис и прен.

ob предлог с вин. през (за пропускане на пореден обект в пространството или времето): **sít ob řádek** сèя през еднè рèд; **ob dům** през еднà къщà; през къщà, вськà втòра къщà; **ob den** през дèн, през еднè дèн, всèки втòри дèн

oba числ. м., **obě** ж. и ср. (и) двà(магà), (и) двèте: **přišli oba (dva)** дойдòха и двàмата; **přišli s oběma dětmi** дойдòха (и) с двèте си децà; **držet oběma rukama** държà с две ръцè; **bolí mě obě oči** болят ме и двèте очì; **v obou případech** **в двà случая**◆

obakrát(e) нар. обикн. в съчет. **po obakrát(e), poobakrát(e)** и двàта пèти

obal, -u м. опаковкà, обвивкà; амбалаж; облòжка, подвързия (на книга): **dát něco do ~u** завия, опаковам нèщо; **vzdušný ~ země** въздушна, атмосферна обвивкà на земьтà; **květní ~** **кòщòциник**◆

obalamutjit, -ím св. (кого; кого чít, кого оč) експр. измàмя, изиграя, баламòсам, подведа (някого; някого с нещо, за нещо): **~ili ho sliby** подлòгаха го с обещàния

obaleč, -e м. зоол. дребна пеперуда, чийто гьсèници уврèждат дървèтата (Tortrix, Epnartmonia, Evetria)

obalit, -ím св. (co čít, do čeho, v čem) **1.** завия, увия, опаковам, омотàя (нещо с нещо, с нещо): **~it knihu papírem, do papíru** увия, завия книга в хартия; **láhev ~ená lýkem** бутылкà, оплèтена с ликò **2. готв.** панйрам (нещо с нещо): **~it řízky (ve strouhance)** панйрам пьржòли (с галèта)

obalit se, -ím se св. (čít) покрья се (с нещо), увия се, завия се (в нещо): **stromy se ~ily květy** дървèтата се покрьиха с цвят

obálka, -y ж. **1.** плик (за писмò) **2.** облòжка, обвивкà (на книга): **grafická úprava ~y** художественò оформлèние на облòжка; **záložka knižní ~y** подгьнатата чàст от облòжка на книга

obálkový, -á, -é който се отнася до плик, до обложка: ~ý **papír** хартия за пликове; ~ý **stroj** техн. машина за производство на пликове; **privatizovat ~ou metodou** *прен.* приватизирам „под маската“, чрез комисиони (в плик)

obalovat, -uji/разг. -**uju** *несв* (сo *čím do čeho, v čem*) **1.** завивам, увивам, опаковам, омотавам (нещо в нещо, с нещо) **2.** *готв.* панирам (нещо с нещо)

obalovat se, -uji se/разг. -**uju se** *несв.* (*čím*) покривам се (с нещо), увивам се, завивам се (в нещо)

obalov|ý, -á, -é амбалажен, опаковъчен

obapolně *книж.* двустранно, взаимно

obapoln|ý, -á, -é *книж.* двустранен, взаимен: ~á **dohoda** двустранно споразумение; ~á **láska** взаимна любов

obarv|it, -ím *св.* боядисам, оцветя, обогря: ~it **látku na černo** боядисам плат в черно; **slunce ~ilo oblohu na rudo** слънцето обогри небето в кървавочервено

obarv|it se, -ím se *св.* обогря се, оцветя се, придобия някакъв цвят

obav|a, -y *ж.* **1.** (о *koho, o co*) страх, опасение, безпокойство (за някого, за нещо): **mít ~u/~y o někoho, o něco** страхувам се, боя се, безпокоя се за някого, за нещо; **žít v ~ách** живя в постоянен страх, с постоянни опасения; **být bez ~** нямам (някакви) опасения, не се страхувам, не се безпокоя **2.** (*z koho, z čeho; před kým, před čím*) страх (от някого, от нещо): ~a **z otce** страх от бащата; ~a **ze zkoušek** страх от изпити; ~a **z trestu, před trestem** страх от наказание; **má ~u, že...** страхува се, опасява се, има опасения, че...

obávan|ý, -á, -é който събужда, внушава страх; страшен, опасен

obáv|at se, -ám se *несв.* (*koho, čeho; o koho, o co*) страхувам се, боя се, опасявам се (от някого, от нещо; за някого, за нещо)

obc|ovat, -uji/разг. -**uju** *несв.* **1.** (*s kým*) общувам, дружа, поддържам отношения (с някого) **2.** (*s kým*) сношавам се, имаю полова връзка (с някого)

občan, -a *м.* гражданин; жител (на държава, на селище): **československý státní** ~ по-рано чехословашки гражданин; **pražský** ~ гражданин, жител на Прага; **akademický** ~ член на академия, академик; **čestný** ~ почетен гражданин

občán|ek, -ka *м.* *умал. експр.* (най-)малък гражданин: **vítání (nových) ~ků** посрещане на най-малките, на новите граждани (на новородените)

občank|a, -y *ж.* **1.** гражданка, жителка **2.** *разг.* лична карта, личен паспорт

občansk|ý, -á, -é **1.** граждански: ~á **válka** гражданска война; ~ý **sňatek** граждански брак; ~ý **průkaz** граждански паспорт; ~á **legitimace** лична карта; граждански паспорт; **Občanské fórum** Граждански форум; ~é **sdužení** *юрид. адм.* гражданско сдружение; ~é **právo** *юрид.* гражданско, цивилно право **2.** цивилен (*противопол.* военен): ~é **šaty** цивилни дрехи; ~é **povolání** цивилна професия

občanstv|í, -í *ср.* гражданство, поданство: **čestné ~í** почетно гражданство; **státní ~í** поданство, гражданство; **udělit státní ~í** дам поданство; **osvědčení o státním ~í** документ за държавна принадлежност, свидетелство за гражданство

občas *нар.* от време на време, понякога: ~ **přijde** идва от време на време

občasn|ý, -á, -é нередовен, непостоянен, временен, случаен, спорадичен; който се появява, става само от време на време: ~ý **návštěvník** нередовен, непостоянен посетител; ~é **schůzky** нередовни, редки срещи; ~á **práce** непостоянна, временна работа

občerstven|í, -í *ср.* **1.** закуска, лека храна или питие: **zašli si do hostince na ~í** влязоха в ресторанта да се подкрепят **2.** павилион за закуски и безалкохолни напитки

občerstv|it, -ím *св.* (*koho, co*) освежа (някого, нещо); подкрепя, ободря, съживя (някого) с лека закуска

občerstv|it se, -ím se *св.* (*čím*) подкрепя се, освежа се с лека закуска; хапна и пийна (нещо)

občerstvovac|í, -í, -í подкрепителен (за закуски): ~í **stanice** подкрепителен пункт (*при състезания*)

občerstvov|at, -uji/разг. -**uju** *несв.* освежавам, ободрявам, подкрепям с лека закуска

občerstvov|at se, -uji se/разг. -**uju se** *несв.* (*čím*) освежавам се, ободрявам се, подкрепям се с лека закуска; пийвам и хапвам (нещо)

obdar|ovat, -uji/разг. -**uju** *св.* (*koho; koho čím*) даря, надаря, обдаря (някого; някого с нещо); дам подарък, подаръци (на някого): **všechny štědrě ~oval** (той) на всички раздаде щедро подаръци; **odešel štědrě ~ován** той си отиде щедро надарен; ~ovat **žebráka** дам милостиня на просяк

obdarováv|at, -ám *несв.* (*koho; koho čím*) дарявам, обдарявам, ошастливявам (някого; някого с нещо); давам подарък, подаръци, милостиня (на някого)

obdar|it, -ím *св.* (*koho čím; koho*) *книж.* даря,

- надаря, обдаря, ошастливя (някого с нещо; някого); подаря (нещо на някого): **~ila ho úsměvem** тя го дари с усмивка; **~it někoho vděčností a láskou** обсия някого с благодарност и любов; **byl ~en neobyčejnou mocí** той беше надарен с необикновена сила
- obdělat, -ám** св. (со) обработя, култивирам, подготвя (почва за насаждения)
- obdělávat, -ám** несл. (со) обработвам, култивирам, подготвям (почва за насаждения)
- obdělník, -u/-a** м. геом. правоъгълник
- obdělníkov|ý, -á, -é** правоъгълен: **~ý tvar** правоъгълна форма
- obden, ob den** нар. през ден, всеки втори ден
- obdiv, -u** м. (nad kým, nad čím; pro koho, pro co) възхищение, възторг (от някого, от нещо); адмирация, благоговение (пред някого): **nadšený ~ pro herce** възторжени аплодисменти, приветствия за артист
- obdivný, -á, -é** възторжен; пълнен с възхищение, с благоговение: **~ý pohled** възхитен поглед; **~á slova** думи, пълни с възхищение; **~á láska, úcta** благоговейна любов, почит
- obdivovat se, -uji se/разг. -uju se** (komu, čemu), **obdiv|ovat -uji/разг. -uju** (koho, co) несл. възхищавам се, удивлявам се, (на някого, на нещо, от някого, от нещо), адмирирам (някого), възторгам се (от някого, от нещо): **~ovat se hrdinovi, ~ovat hrdinu** възхищавам се от герої
- obdivovatel, -e** м. почитател, обожател, поклонник
- obdivovatelk|a, -u** ж. почитателка, обожателка, поклонница
- obdivuhodný, -á, -é** възхитителен, удивителен, прекрасен, забележителен, изключителен
- obdob|a, -u** ж. съответствие, аналогия, сходство, подобие: **soudit podle ~u** вадя заключение по аналогия; **takový výkon nemá ~u** таква изпълнение е изключително, безпримерно, няма равно на себе си
- obdob|í, -í** ср. период, време, епоха, етап, ера, сезон: **poválečné ~í** следвоенен период; **roční ~í** годишно време; сезон; **letní ~í** летен сезон, лятно време; **~í dešťů** дъждовен период; сезон на дъждове; **zkouškové ~í** изпитна сесия
- obdobně** нар. аналогично, съответно, подобно; по аналогичен, подобен, по същия начин; по аналогия
- obdobnost, -i** ж. аналогия, съответствие, сходство
- obdobn|ý, -á, -é** аналогичен, сходен, подобен, еднакъв, един и същ: **mít ~ý osud s někým** имам (почти) еднаква, сходна съдба с някого
- obdrž|et, -ím** св. (со) 1. книж. полъча, спечеля (подкрепа, мнозинство) 2. в съчет. **~et branku спорт. публ.** вкарат ми гол, полъча гол във вратата си 3. адм. публ. полъча (нещо): **~el rozkaz** (той) полъчи заповед; беше му заповядано: **~et výpověď** полъча предупреждение за уволнение
- obec, obce** ж. 1. селище, населено място, населен пункт, село: **venkovská ~** провинциално селище; **ví to celá ~** прен. всичко живо знае това, цяло село знае това 2. юрид. адм. община (адм. орган; жители) 3. общество, среда, среди, кръгове: **literární ~** литературни среди; **akademická ~** академични, университетски среди (професори и студенти); **náboženská ~** религиозна, църковна община; **filmařská ~** гилдия на филмови дейци; **podnikatelská ~** предприемачи, бизнесмени(те); **divácká ~** зрители(те) 4. сдружение, съюз: **Obec spisovatelů** Съюз на писателите
- obecenstv|o, -a** ср. публика (зрители, слушатели)
- obecně** нар. общо, всеобщо, въобще, изобщо, в общи линии: **mluvit jen ~** говоря само общи неща, общи работи, в общи линии; **je ~ známo, že...** общоизвестно е, че...
- obecn|í, -í, -í** общински, селски: **~í pozemky** общинска мера; **~í knihovna** библиотека за широк кръг читатели; **Obecní dům (v Praze)** Пражки общински дом; **~í úřad** общински съвет; **~í rada** съвет на общинарите, общински съвет; **~í volby** общински избори
- obecnost, -i** ж. 1. общовалидност, всеобщност, всеобхватност: **~ očkování** всеобща задължителност на ваксинацията; **~ volebního práva** всеобщност на изборителното право; **~ myšlenky** общовалидност на мисъл, на идея 2. неконкретно, общоизвестно твърдение: **mluvit ~i** говоря общи неща, общи фрази
- obecn|ý, -á, -é** общ, всеобщ, универсален; обществен: **~á pracovní povinnost** всеобща трудова повинност; **~á platnost** общовалидност; **~ý pojem** филос. общо понятие; **~á čeština** език. разговорен чешки език; **~é podstatné jméno** език. нарицателно съществително име; **vzbudit ~ou pozornost** събужда, привлека общественото внимание; **~é kovy** обикновени метали (противопол. благородни)
- oběd, -a** м. обяд/обед: **po ~ě** след обяд; **být po ~ě** обядвал съм; **u ~a; při ~ě** по време на обяд/обед; **být při ~ě** обядвам; **co máte k ~u?** какво имате за обяд?
- obedn|it, -ím** св. обсия, обкова (с дъски)

obedňovat, -uji/разг. -uju *несв.* общивам, обковавам (с дъски)

obědv|at, -ám *несв.* обядвам

oběh, -u *м.* **1.** кръговрат, циркуляция, кръгово движение: ~ **vzduchu** циркуляция на въздуха; ~ **vody** *метеор.* кръговрат на водата; **krevní** ~ *мед.* кръвообръщение **2.** *астр.* обиколка, завъртане (на едно небесно тяло около друго) **3.** *икон.* обращение, оборот, циркуляция: **dát do ~u (peníze, známky)** пусна в обращение (пари, пощенски марки); **být v ~u** намирам се в обращение; **vzít z ~u** иззема, изтегля от обращение; ~ **zboží** оборот на стока, стокооборот

oběh|at, -ám *св.* **1.** (со) обиколя (нещо) бегом (няколко пъти) **2.** (кого, со) *експр.* обходя, обиколя (някого, нещо с някаква цел): **listonoš už ~al všechny ulice** раздавачът вече обиколи всички улици; ~**at se žádostí úřady, vlivné osoby** обиколя, обходя с молба учреждения, влиятелни личности **3.** *и oběh|at (si)* (со) *експр.* свърша, уредя, наредя (нещо): **všechno ~ám, o nic se nestarej** всичко ще уредя, ще свърша, за нищо не се грижи; ~**at (si) záležitost** уредя си въпроса

oběháv|at, -ám *несв.* **1.** (со) обикалям (нещо) бегом (много пъти) **2.** (кого, со) *експр.* обикалям, обхождам (някого, нещо, с някаква цел) **3.** *и oběh|at (si)* (со) *експр.* уреждам, нареджам (нещо)

obe|hnat, -ženu *св.* (со *čít*) обградя, оградя (нещо с нещо): **dvůr je ~hnán zdí** дворот е ограден със зид, със стена

oběh|nout, -nu *св.* **1.** (со; *kolem čeho*) обиколя (нещо) с тичане, бегом; завъртя се (около нещо, по нещо): **ručička ~la ciferník** стрелката на часовника обиколи циферблата **2.** (кого, со) *експр.* обиколя, посетя (някого, нещо): ~**l všechny známé** той обиколи всички познати **3.** *и oběh|nout (si)* (со) *експр.* уредя, свърша, наредя (нещо): **rychle (si) ~ne, co potřebuje** бързо урежда това, което му е нужно

obe|hran|ý, -á, -é изтъркан, похабен, изхабен (от свирене): ~**á písnička** *експр.* старя, позната песен (известен факт)

obe|hrát, -hraji/разг. -hraju *св.* **1.** (кого о) изиграя, излъжа (някого с нещо) (да загуби нещо): **každého ~hrát** спечеля срещу всекиго (на карти и под.); **byl ~hrán o všechny peníze** проигра всичките си пари, обрѫха го на хазарт до последен грош **2.** (со) изтъркам, похабя, изхабя (нещо) (от свирене)

obe|hráv|at, -ám *несв.* **1.** (кого о) изигравам,

измамам, лъжа (някого с нещо) **2.** (со) изтърквам, похабявам, изхабявам (нещо) (от свирене)

obejd|a, -y *м. експр.* скитник, лентяй, нехранмайко

obej|ít, -jdu *св.* **1.** (кого, со) обиколя, заобиколя (някого, нещо), мина (покрай някого, нещо); обходя (някого, нещо; около някого, нещо): ~**jít dům** обиколя, заобиколя къщата; ~**jít les** заобиколя, мина покрай гората **2.** (кого, со) *прен.* заобиколя, отбягна, пренебрегна, отмина без внимание (някого, нещо): ~**jít překážku** заобиколя препятствие; ~**jít rozhodnutí, nařízení** заобиколя, пренебрегна, не изпълня решение, нареджана; **při odměňování pracovníků ho ~šl** при награждането на работниците го подминаха, пропуснаха, пренебрегнаха **3.** (кого, со) обходя, обиколя, посетя (някого, нещо): **průvodčí ~šel vagon** кондукторът обходи вагона; ~**jít vlivné osoby** обходя влиятелни личности и си осигуря благоразположението им; ~**jít známé** обиколя, посетя познати **4.** *и obej|ít si* (со) *разг.* уредя (си) (нещо) чрез ходене: ~**jít si povolení** уредих си (да получа), осигурих си разрешение **5.** (кого, со) обходя с поглед, огледам (някого, нещо): ~**šel pohledem všechny přítomné** (той) обходи с поглед всички присъстващи **6.** (кого, со) обхвања, обзема (някого, нещо); обгърна (нещо): ~**šla ho hrůza** обхвања го ужас; **mráz ~šel jeho údy** (той) изтрѣпна целият

obej|ít se, -jdu se *св.* (без кого, без чѣго) мина, свърша работа, справя се (без някого, без нещо)

obej|ít|í, -í *ср. воен.* обход

obej|mout, -jmu *св.* (кого, со) прегърна, обхвања, обгърна (някого, нещо)

obe|lhat, -lžu *св.* (кого) излъжа, измамя, заблудя, подведа (някого): ~**lhal všechny svou řečí** (той) всички заблуди, подведе с думите си

obelháv|at, -ám *несв.* (кого) лъжа, мамя, заблуждавам, подвеждам (някого)

obelisk, -u *м.* обелиск

obelst|ít, -ím *св.* (кого, со) измамя (коварно), излъжа, надхитря, изхитря (някого)

obelstív|at, -ám *несв.* (кого, со) мамя, лъжа (коварно) (някого)

obe|mk|nout, -nu *св.* **1.** (кого, со) обгърна, обхвања (някого, нещо) и *прен.* **2.** (со *čít*) оградя, обградя, обвия, обгърна, обхвања (нещо с нещо): ~**nout ruku náramkem** обхвања ръка с гривна

obe|pin|at, -ám *несв.* (кого, со) обвивам, обхва-

шам, обгръщам (някого, нещо); увивам се, прилепвам (към някого, към нещо): **šaty ~aji postavu** роклята обгръща фигурата

obe|plout, -pluji/разг. -pluju св. (со) обиколя (нещо) с плуване; заобиколя, мина покрай (нещо) като плавам; проплувам около, покрай (нещо): **~plout nebezpečí** прен. избягна, заобиколя опасност; изплъзна се, измъкна се от опасност

obe|pnout, -pnu св. (koho, со) обвия, обхва̀на, обгърна, пристѣгна, привържа (някого, нещо)

obes|lat, -ám нескв. **1.** (koho - вин. kat) призовавам, повиквам, викам писмено (някого) да се яви (някъде), изпращам призовка (на някого за нещо) **2.** (со) взимам участие (в нещо) със свой представител, изпращам свой представител (в нещо, на нещо) **3.** (со) взимам участие, представям се (в нещо, на нещо) със свои стѝки, експонати, участници и под.

oběš|it, -ím св. (koho - вин.) обѣся (някого)

oběš|it se, -ím se св. обѣся се

obe|slat, -šlu св. **1.** (koho - вин. kat) призова̀, повикам, извикам писмено (някого) да се яви някъде; изпратя призовка (на някого за нещо) **2.** (со) взема участие (в нещо) със свой представител, изпратя свой представител (в нещо, на нещо): **konference byla ~slána ze všech stá-tů** в конференцията взѣха участие представители на всички държави, на конференцията бяха представени всички държави; **~slat kongres delegáty** изпратя представители, делегати на конгрѣс **3.** (со) взема участие, представя се (в нещо, на нещо) със свои стѝки, експонати, участници и под.: **~slat výstavu, veletrh** взема участие, представя се на изложба, панаир

obestí|at, -ám нескв. (со, со čím) книж. покривам, обгръщам (нещо, нещо с нещо)

obe|střít, -střu св. (со, со čím) книж. покрѣя, закрѣя, загърна, обгърна, забуля (нещо, нещо с нещо)

oběšen|ec, -ce м. обѣсен (човек)

oběšen|í, -í ср. обѣсване: **trest smrti ~ím** смърт, смъртна присѣда чрез обѣсване

obě|ť, -ti ж. **1.** рел. жѣртва, обрѣк, курбѣн: **přinášet ~ti na oltář bohů** принасям жѣртва на олтар на боговѣ; **zabili ovci jako ~ť** заклаха една овца за курбѣн **2.** рел. жертвоприношение: **~ť zápalná** жертвоприношение чрез изгѣряне **3.** пожертвование, жѣртва; жертвоготовност, пожертвователност, саможѣртва, самопожертвователност, всеотдайнаост: **peněží ~ť** вѣлни пожертвования; **nešetřit žád-ných ~ti** не жѣля никакви средства; не се спй-

рам пред никакви жѣртва; **být odhodlán ke kaž-dě ~ti** гѣтов съм на всякаква жѣртва **4.** жѣртва: **~ti války** жѣртва на войната; **~ti na životech** човѣшки жѣртва; **padnout za ~ť (při požáru)** стѣна жѣртва (на пожар)

obětavě нар. всеотдайна, пожертвователно, жертвоготовно, самоотвержено, с жертвователност, с жертвоготовност, с всеотдайнаост

obětav|ec, -ce м. самопожертвователен, жертвоготовен чѣвѣк

obětavost, -i ж. жертвоготовност, всеотдайнаост, пожертвователност, самопожертвователност, самоотверженост

obětav|ý, -á, -é всеотдаен, жертвоготовен, пожертвователен, самопожертвователен, самоотвержен: **~á láska** всеотдайна любов

obětiš|ť, -ě ср. жѣртвеник; място за жертвоприношение; обрѣчище

obetk|at, -ám св. (čím) обгърна, покрѣя, омотѣя, обвия, забуля, оплетѣ (с паяжина, зеленина, мъгла и под.)

obetkáv|at, -ám нескв. (čím) обгръщам, покрѣивам, оплитам (с нещо)

obětn|í, -í жѣртвен; който е определѣн за принасяне в жѣртва: **~í chléb** нѣфора; **~í beránek a)** агне за курбѣн **б)** прен. изкупителна жѣртва

obětován|í, -í ср. църк. подготовка на жѣртвени дарѣвѣ (част от католическото богослужение)

obět|ovat, -uji/разг. -uju нескв. и св. **1.** (со komu, за koho, заč) принасям/принесѣ в жѣртва (нещо на някого, за някого, за нещо): **~ovat modlitbu** поръчам, дам да се прочетѣ молитва; **~ovat mši za zemřelé** поръчам, дам да се отслужѣ литургия за умрѣли **2.** (со) жѣртвам/пожѣртвам, посвѣщавам/посветѣя, давам/дам, отдавам/отдам, изразходвам (нещо): **~ovat mnoho peněz na parádu** експр. хвърлям много пари за тоалѣти; **~uju se (a půjdu, udělám to)** разг. ще се пожѣртвам, ще се прежѣля (и ще отида, ще направа това) **3.** (koho, со čemu) жѣртвам/пожѣртвам, принасям/принесѣ в жѣртва (някого, нещо заради нещо); оставям/остава (някого, нещо) жѣртва (на нещо): **~ovat zdraví své vášni** жѣртвам си здравето заради страста

obezd|ít, -ím св. заградя, оградя със зид, със стена

obezdív|ka, -y ж. облицѣвка, облицѣвочна зидарѣя; техн. огнеупорна зидарѣя

obezitologick|ý, -á, -é който се отнася до лечение на наднѣрмено теглѣ

obeznal|ý, -á, -é (s čím; v čem) запознат (с нещо), ѣпитен, способен, компетѣnten (в нещо), познаващ (нещо)

obeznámený, **-á**, **-é** (*s čím*) запознат (*с нещо*), компетентен (*в нещо*), опитен (*в нещо*)

obeznám|it, **-ím** *св.* (*koho - вин. s kým, s čím*) запознава отблизо, подръбно (*някого с някого, с нещо*)

obeznám|it se, **-ím se** *св.* (*s kým, s čím*) запознава се отблизо, подръбно (*с някого, с нещо*), ориентирам се (*в нещо*), опознава (*някого, нещо*)

obeznam|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *несв.* (*koho - вин. s kým, s čím*) запознавам отблизо, подръбно (*някого с някого, с нещо*), информирам (*някого за нещо*)

obeznam|ovat se, **-uji se**/*разг.* **-uju se** *несв.* (*s kým, s čím*) запознавам се (*с някого, с нещо*), ориентирам се (*в нещо*)

obezřele, **obezřetně** *нар.* внимателно, предпазливо, съобразително; прозорливо, находчиво

obezřelost, **obezřetnost**, **-í** *ж.* внимателност, съобразителност, предпазливост; находчивост, остроумие, прозорливост

obezřelý, **obezřetný**, **-á**, **-é** внимателен, съобразителен, предпазлив, разсъдителен, бдителен, проникателен, прозорлив, находчив, мъдър: **~ý obchodník** предпазлив, предвидлив търговец; **být ~ý v úsudku** предпазлив съм в преценките; **~é oko** проникателен, бдителен поглед; **~é vedení** мъдро ръководство

oběživo, **-a** *ср. икон.* намиращи се в обръщение пари, средства за обръщение

oběžnic|e, **-e** *ж. астр.* планета

oběžník, **-u** *м.* циркуляр, окръжно, съобщение, писмо

oběžný, **-á**, **-é** циркулярен, обходен, оборотен: **~ý list** циркулярно писмо; циркуляр: **~á dráha** орбита; **~á doba** *астр.* период на обиколка (*на едно небесно тяло около друго*); **~ý fond** *икон.* оборотен фонд

obháčk|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *св.* оплетя, наплетя надколо, обръбя (*на една кука*)

obhájce, **-e** *м.* защитник; *юрид.* защита, адвокат: **~e mistrovského titulu** *спорт.* спортист, който се бори да защити шампионската си титла

obhájky|ň, **-ě** *ж.* защитничка; жена-адвокат

obháj|it, **-ím** *св.* (*koho, со před kým, proti komu*) защитя, запазя, съхраня (*някого, нещо от някого*); отстоя (*нещо*): **~it disertační práci** защитя дисертация; **~it mistrovský titul** защитя, запазя (*спечеля отново*) шампионска титла

obhájob|a, **-y** *ж.* **1.** защита, отбрана: **~á města** отбрана на град; **~a obžalovaného** *юрид.* защита на обвиняем (*пред съда*); **řící na svou** **~u** кажа в своя защита; **~a diplomní práce**

защита на дипломна работа **2.** апология, апологетика (*произведение в защита на някого, на нещо*)

obhajovac|í, **-í**, **-í** защитен

obhaj|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *несв.* защищавам, отбранявам, браня, отстоявам

obhajovatel, **-e** *м.* защитник

obhajovatelk|a, **-y** *ж.* защитничка

obhléd|nout, *разг.* **obhlíd|nout**, **-nu** *св.* огледам:

~nout situaci огледам, разужнявам обстановка;

~nout se v zrcadle огледам се в огледало

obhlídk|a, **-y** *ж.* оглед, проверка; разужняване; обиколка: **~a města** запознаване с град, разглеждане на град

obhlíž|et, **-ím**, *3. мн.* **-ejí/-í** *несв.* оглеждам, разглеждам: **~et se po městě** разглеждам град; ходя, обикалям наляво и надясно из града

obhospodař|ovat, **-uji**/*разг.* **-uju** *несв.* (*со*) стопанисвам, експлоатирам, обработвам (*нещо*):

~ovat suroviny разпределям суровини

obhrouble *нар.* грубовато: **mluvit ~** говоря грубовато, немного изискано

obhroublost, **-í** *ж.* **1.** грубоватост: **~ chování** грубоватост на държане **2.** грубост (*израз, постъпка*)

obhroublý, **-á**, **-é** **1.** грубоват, възгруб, груб: **~ý výraz** груб израз **2.** възпълен

obcház|et, **-ím**, *3. мн.* **-ejí/-í** *несв.* **1.** (*kde*) ходя надколо; обикалям, въртя се (*някъде*); патрулирам **2.** (*koho, со*) обикалям, заобикалям, обхождам, минавам покрай (*някого, нещо*) **3.** (*koho, со*) отбягвам, заобикалям, пренебрегвам (*някого, нещо*) **4.** обикалям, обхождам (*вагон*) **5.** (*koho, со*) обхождам с поглед (*някого, нещо*) **6.** (*koho, со*) посещавам (*някого, нещо*); обхващам, обгръщам, обземам (*някого, нещо*)

obchod, **-u** *м.* **1.** търговия; търговски връзки, търговски отношения; търговска сделка: **zahraníční, vnitřní** ~ външна, вътрешна търговия; **~ ve velkém, v malém** търговия на едро, на дребно; **~y vážnou** търговията не върви, сделките не вървят; **černý** ~ черна борса, спечула; **jít za ~em** отивам по търговска работа; **výnosný, ztrátový** ~ изгодна, неизгодна, губеща търговия, сделка; **uzavřít dobrý** ~ сключва добра сделка; **~ s bílým masem** *прен.* търговия с бели робини (*проститутки*) **2.** *нейор.* търговийка, сделка **3.** магазин

obchodně *нар.* в търговско отношение

obchodn|í, **-í** търговски: **~í dům** универсален магазин; **~í jednání** търговски преговори; **~í komora** търговска палата

obchodnic|e, -e ж. 1. търговка, продавачка
2. прен. пейор. спекулантка (с чувства)

obchodnick|ý, -á, -é 1. търговски: ~á **rodina** търговско семейство, семейство на търговец
2. прен. пейор. търгашески

obchodnič|it, -ím неск. (с *čít*) пейор. търгувам, въртя търговия, спекулирам (с нещо)

obchodník, -a м. (с *čít, čít*) търговец, продавач (на нещо)

obchod|ovat, -uji|разг. -uju неск. 1. (с *čít, čít*) търгувам (с нещо), продавам (нещо) 2. фин. склочвам (търговски) сделки

obchodovatelnost, -i ж. фин. продаваемост, обръщаемост

obchodovateln|ý, -á, -é фин. продаваем, обръщаем: **veřejně ~é papíry** ценни книги в обръщение на пазара

obchůd|ek, -ku м. умал. магазинче, павилион, лавка

obchůz|ka, -y ж. 1. обиколка, заобикаляне: ~a **hlídky** обход на стража, на караул; **došel domů ~ou** той си дойде вкъщи по обиколен път 2. обиколка, разглеждане, посещение (на изложба, град и под.)

obchvat, -u м. 1. внезапно, бързо обкръжаване, обграждане 2. прен. обхва́т, обход

obchvat|it, -ím св. обкръжа, обградя

obchvatn|ý, -á, -é който се отнася до обкръжаване, до обграждане: ~ý **útok** нападение за обкръжаване, нападение с обхва́т

obíh|at, -ám неск. 1. (со; *kolem čeho*) обикалям (нещо), въртя се, движá се, бягам (около нещо); циркулирам (около нещо): **planety ~ají okolo Slunce** планетите се въртят около Слънцето 2. (коho, со) *експр.* тичам (по нещо), обикалям, посещавам (някого, нещо): ~a**la obchody** (тя) тичаше по магазините 3. (со) *експр.* уреждам, свършвам (нещо) 4. в обръщение съм; обикалям, нoся се: ~a**ly poplašné zprávy** обикаляха, нoсеха се тревожни слухове

obíj|et, -ím, 3. мн. -ějí/-í (со čít) неск. обковáвам, притягам с обръчи; обшивам (нещо с нещо)

obil|í, -í ср. събир. 1. зърнени култури, житни растения, жита 2. зърно, жито, зърнени храни: **pytel ~í** чувал със зърно, с жито

obil|it, -ím св. белoсам; намажа, боядисам с бяла боя

obilk|a, -y ж. бот. плод на хлeбно растение

obiln|áť, -e м. зърнопроизводител; специалист по зърнени култури

obilnářsk|ý, -á, -é зърнопроизводителен

obilnářstv|í, -í ср. зърнопроизводство, отглеждане на зърнени култури

obiln|í, -í, -í, obiln|ý, -á, -é зърнен, житен; който се отнася до зърнени култури, зърнени храни, житни растения: ~í **sýpka** зърнохранилище, житница, хамбар; ~í **kombajn** зърнокомбайн; ~í **žně** жътва на зърнени култури; ~é **klasy** житни класове; ~á **zrna** житни зърна

obilni|na, -ny ж. сел.стоп. зърнена, житна култура; обикн. мн. **obilni|ny, -n** жита, житни растения

obinad|lo, -a ср. бинт, бандаж

obír|at, -ám неск. 1. (со *s čeho*) обирам, взимам, очисти́вам, отстранявам (нещо от повърхността на нещо): ~at **vlasý s kabátu** махам косми от палто 2. (коho о; коho) обирам, ограбвам (някого); крада, взимам (нещо на някого): **loupežníci ~ali pocestné** разбойници обираха пътниците 3. оглoзгвам, глoздя, огризвам (кокал): **rád ~á** той обича да глoзга кокали 4. само **obír|at si (коho, со)** *книж.* избирам, подбирам си (някого, нещо)

obír|at se, -ám se неск. (кúт, čít; с кúт) *книж.* занимавам се (с някого, с нещо); работя (над нещо)

obít, obíj|разг. obíju св. (со *čít*) обковá, обшивá (нещо с нещо)

objasně|ní, -í ср. обяснение, пояснение

objasn|it, -ím св. обясня, разясня, изясня, поясня, изложá (спорни въпроси и под.)

objasň|ovat, -uji|разг. -uju неск. обяснявам, пояснявам, разяснявам, изяснявам, излага́м (спорни въпроси и под.)

objednac|í, -í, -í с който се прави заявка: ~í **list** заявка

objedn|at, -ám св. 1. (со) поръчам (нещо): ~at **si oblek** поръчам си костюм; ~at **si noviny** абонирам се за вестник 2. (коho - вин.) повикам (някого) със служебна цел; определя, назнача деловà срeща, ча́с (на някого) 3. само **objedn|at se (и коho)** договоря се (с някого) да ме приеме: ~at **se u lékaře** *разг.* назнача, запиша, уговоря си ча́с за приемане от лекар; запиша се за лекар 4. (коho, со) наема (някого за нещо – работа и под.), спазаря се, уговоря се (с някого да извърши определена работа)

objednáv|at, -ám неск. 1. поръчвам (обяд, стока) 2. (коho) викам, повикам (някого) със служебна цел; определям деловà срeща, ча́с (на някого) 3. (коho) наемам (някого на работа), спазарявам се (с някого да извърши определена работа)

objednavatel, objednavatel, objednatel, -e м. клиент, който поръчва нещо

objednáv|ka, -y ж. поръчка: **na ~u** по поръчка;

- ~**a novín** абонамент, заявка за вестник; ~**a je hotová** поръчката е готова
- objekt**, -**u** **1.** обект, предмет **2.** обект (*промишлен, горски, военен*)
- objektiv** [-ty-/tý-], -**u** *м. физ.* обектив
- objektivita** [-ty-], -**y** *ж.* обективност
- objektivizace** [-ty-], -**e** *ж.* обективизация
- objektivizmus** [-ty-], **objektivismus** [-ty-zm-], -**u** *м. филос. полит.* обективизъм
- objektivně** [-ty-/tý-] *нар.* обективно
- objektivní** [-ty-/tý-], -**í**, -**í** обективен
- objektivnost** [-ty-], -**i** *ж.* обективност
- objem**, -**u** *м.* обём: **nabírá na ~u** *експр.* увеличава обёма си; **набъбва**, **надъва се**, **издъва се**; **дебелее**, **пълнее**
- objemnost**, -**i** *ж.* обёмност, големина, размер
- objemný**, -**á**, -**é** обемист, обемен, голям (по обём); **пълен**
- objemově** *нар.* по обём, по отношение на обёма, според обёма: ~ **nepatrné dílo** незначителен на обём труд
- objemový**, -**á**, -**é** *физ.* който се отнася до обём: ~**á jednotka** единица мярка за обём; ~**á roztažnost** (възможност, способност за) промяна, увеличаване на обёма
- objet**, -**jeďu** *св. 1.* (*кого, со*) обиколя, заобиколя, мина покрай (*някого, нещо*) (*с превозно средство*) **2.** (*кого, со*) обиколя, обхожда, споходя, посетя, навестя (*някого, нещо*) (*с превозно средство*)
- objetí**, -**í** *ср.* обятие, обятия
- objev**, -**u** *м.* откритие, изобретение
- objevit**, -**ím** *св. 1.* (*со*) открива, намъря, разкрива, изобретя (*нещо*); **натъкна се**, **попадна** (*на нещо*): ~**it ložiska nafty** открива залежи от нефт; ~**it tajemství** разкрива тайна; ~**it nedostatky** открива, разкрива недостатъци **2.** (*кого*) намъря, среща (*някого*); **натъкна се**, **попадна** неочаквано (*на някого*): ~**it v davu známého** среща (един) познат в тълпата
- objevit se**, -**ím se** *св.* появя се, явя се, покажа се, изникна; разкрива се
- objevitel**, -**e** *м.* откривател, изобретател, първооткривател
- objevitelka**, -**u** *ж.* откривателка, изобретателка
- objevitelsky** *нар.* по откривателски начин, новаторски, изобретателно
- objevitelský**, -**á**, -**é** откривателски, изобретателски; който се отнася до откривател; новаторски, изследователски: ~**ý čin** откривателско дело; откритие; пионерско, новаторско дело; ~**á výprava** изследователска експедиция; експедиция за откриване, за изследване на неизвестни обекти
- objevně** *нар.* творчески, с творчески подход, откривателски, новаторски
- objevní**, -**á**, -**é** (първо)откривателски, новаторски: ~**á práce** откривателска, пионерска, новаторска дейност; ~**é dílo** откривателско, пионерско, новаторско дело; откритие
- objevovat**, -**uji**/*разг.* -**uju** *несв. 1.* (*со*) откривам, намирам, разкривам, изобретявам (*нещо*); **натъквам се**, **попадам** (*на нещо*) **2.** (*кого*) среща (*някого*); **натъквам се**, **попадам** (*на някого*)
- objevovat se**, -**uji se**/*разг.* -**uju se** *несв.* появявам се, явявам се, показвам се, разкривам се: **zřídka se u nás ~uje** той/тя рядко идва, рядко се мярка към нас
- objímat**, -**ám** *несв. 1.* прегръщам **2.** *прен.* обхващам, обгръщам: **to ~á dlouhé časové údobí** това обхваща дълъг период от време
- objímká**, -**y** *ж. 1.* *техн.* втулка, гилза, мұфа **2.** *електр.* патрон, фасунга (*на ел. крушка*)
- objíst** *вж. ojíst*
- objíždět**, -**ím**, **3.** *мн. -ějí/-í* *несв. 1.* (*кого, со*) обикалям, заобикалям, минавам покрай (*някого, нещо*) (*с превозно средство*): ~**ět kluziště** обикалям (по) пързалката (*на кънки*) **2.** (*со, кого*) обикалям, обхождам, посещавам, споходявам, навестявам (*нещо, някого*) (*с превозно средство*)
- objížděka**, -**y** *ж. 1.* обиколка (*с превозно средство*) **2.** обиколен път, обходен маршрут, отклонение (*при затваряне на път*); пътуване, преминаване по обиколен път: **jet ~ou** пътувам, минавам по обиколен път, по отклонение; ~**ou se zdržel** той се забави, защото мина, пътува по обиколен път; забави го отклонението
- obklad**, -**u** *м. 1.* компрес: **studený** ~ студен компрес; **suchý** ~ компресионна превръзка **2.** обвивка, облицовка, обшивка
- obkládací**, -**í**, -**í** облицовъчен
- obkládačka**, -**y** *ж. стропт.* облицовъчна плочка
- obkládat**, -**ám** *несв.* облицовам, обшивам, обвивам, гарнирам: ~**at si hlavu mokrým ručníkem** налагам си главата с мокра кърпа; ~**at maso** *готв.* гарнирам месо
- obkladěk**, -**ku** *м.* компрес: **studený ~ek** студен, съгреваещ компрес; **teplý ~ek** топъл (сұх) компрес
- obkladový**, -**á**, -**é** **1.** облицовъчен **2.** който се отнася до компрес
- obklíčen**, -**í** *ср.* обкръжение, обсада: **probit se z ~í** измъкна се от обкръжение

obklíč|ít, -ím *св.* 1. обградя, обкръжя, заобиколя, наобиколя, стълпя се 2. *прен.* обгърна 3. *воен.* обкръжя, обсадя: **~it pevnost** обсадя крепост; **~it nepřítel** обкръжя врага

obklič|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. обграждам, обкръжявам, заобикалям, тълпя се 2. *прен.* обгършам

obklop|ít, -ím *св.* 1. (*кого, со*) обградя, обкръжя, наобиколя, заобиколя, обгърна (*някого, нещо*), стълпя се (*около някого, около нещо*), оградя (*нещо*) 2. (*кого čím*) обградя, обгърна (*някого с грижи, с любов и под.*)

obklop|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (*кого, со*) обграждам, заобикалям, обгършам (*някого, нещо*) 2. (*кого čím*) обграждам, обгършам (*някого с нещо: грижи, любов и под.*)

obkouk|at, -ám, obkouk|nout, -nu *св. разг.* 1. огледам 2. (*со od кого*) науча се (*на нещо от някого*) чрез гледане, чрез наблюдаване; видя (*нещо от някого*)

obkresl|ít, -ím *св.* 1. прерисъвам, прекопирам 2. обрисъвам, очертая (*контури*)

obkresl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. прерисъвам, прекопирам 2. обрисъвам, очертавам (*контури*)

obkročák, -u *м.* „обкročак“ (*чешки народен танц с обкрачване на партньора*)

obkročně *нар.* разкращено; с обкрачване

obkročto *нар.* разкращено; с разкращени крака; с крака от двете страни на нещо; обкращил, яхнал, обхващал, обгърнал с краката си: **sedět na lavici** ~ седя, яхнал пейка

obkročn|ý, -á, -é обкращващ; който обкращва, обхваща нещо от двете му страни: **~ý jeřáb** *техн.* мостов кран; **~ý rým** *лит.* обхватна рима

obkroužkovat *вж. okroužkovat*

obláč|ek, -ku *м. умал.* облаче

oblačně *нар.* облачно; като облак; с цвят на облак: ~ **šedý** пепелявосив

oblačno *нар. метеорол.* облачно: **bude střídavě** ~ ще има разкъсана облачност

oblačnost, -i *ж. метеорол.* облачност: **střídavá** ~ променлива облачност; **kupovitá** ~ купеста облачност; **přibývá ~i od západu** откъм запад облачността се увеличава

oblačn|ý, -á, -é 1. облачен, покрит с облаци: **~ý den** облачен ден; **~á obloha** облачно небѐ; **~é počasí** *метеорол.* облачно време 2. облачен; който е като облак; висок до облаците: **~é výšiny** облачни висоти; **~á říše** облачно царство; **~á šed'** облачна, оловна сивота

oblaf|nout, -nu *св. (кого - вин.) разг. пейор.* метна, преметна, излъжа, баламосам, изигряя (*някого*)

oblak, -u *м.* 1. облак: **létat nad ~y, v oblacích** *прен.* летя, вита в облаците 2. (*čeho*) облак (*от вещество*): **~ páry, prachu, sněhu** облак, кълба пара, прах, сняг

oblakov|ý, -á, -é облачен

oblast, -i *ж.* 1. област, край, район, зона: **horské, průmyslové ~i** планински, индустриални райони 2. област, сфера: **~ kultury** област, сфера на културата; **v ~i fyziky** в областта на физиката

oblastn|í, -í, -í областен, мѐстен, окръжен

obláz|ek, -ku *м.* (обло рѐчно) камъче

oblázkov|ý, -á, -é който се отнася до (обло рѐчно) камъче: **~é dláždění** калдъръм

oblaž|ít, -ím *св. (кого - вин.) книж.* ошастливя (*някого*); накарам (*някого*) да се чувства щастлив; зарадвам (*някого*); изпълня сърцето (*на някого*) с блаженство, с радост

oblaž|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого - вин.)* ошастливявам (*някого*); карам (*някого*) да се чувства щастлив; изпълвам сърцето (*на някого*) с радост, с блаженство

oblbl|ít, -ím, oblbl|nout, -nu *св. (кого - вин.) пейор.* видиотя, шашна, шашардисам (*някого*); стана причина (*някой*) да оглупѐе, да затъпѐе; накарам (*някого*) да оглупѐе: **~ený prací** затъпял, видиотен от труд

oblbl|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (кого - вин.) пейор.* видиотявам, ошашавявам, (*някого*); правя (*някого*) глупав, тъп

oble *нар.* обло, закръглено

obl|ěci, разг. obl|ěct, obl|íct, -leču, obl|ěk|nout, разг. obl|ěk|nout, -nu *св. (со коти, на кого, на со)* облека, надяна, слѐжа (*нещо на някого, на нещо*): **~léci (si na sebe) kabát** облека си палтѐ; **~léci si na záda ranec** надяна, слѐжа раница на гърба си

obleč|ek, -ku *м. умал.* костѐмче

oblečen|í, -í *ср.* облекло, дрѐха, дрѐхи

obléhán|í, -í *ср.* обсада, блокада: **po dlouhém ~í se vzdali** след дълга обсада, блокада те се предадоха

obléh|at, -ám *несв.* 1. обсаждам 2. обкръжявам, обграждам, заобикалям, обсаждам, тълпя се (*около нещо*); нападам, притискам от всички страни и *прен.*

obleh|nout, -nu *св.* 1. обсадя, обградя, обкръжя 2. заобиколя, обградя, обсадя, натрупам се, стълпя се (*около нещо*); нападам, притисна от всички страни и *прен.*

oblek, -u *м.* 1. облекло, дрѐхи, дрѐха: **pracovní ~** работно облекло, работни дрѐхи; **cestovní ~** костѐм, облекло за пътуване 2. костѐм

oblékárna, -у ж. съблекалня, гардероб
oblék|at, разг. **oblík|at**, -ám неск. (со кому, на кого, на со) обличам, обувам, надявам, слагам (нещо на някого, на нещо): ~at kalhoty обувам (си) панталон; ~at na ruce náramky слагам на ръцете си гривни; ~at na záda batoh надявам, слагам, вземам на гърба си раница; ~á se pěkně облича се хубаво

obléknout вж. **obléci**

oblekov|ý, -á, -é който се отнася до костюм: ~á látka плат за костюм

oblet, -u м. обиколка (по въздуха) (над обект), облет: včelí ~ район, откъдето пчелите на един кошер събират прашец; пчелен облет

oblét|at, **oblétáv|at**, разг. **oblít|at**, **oblítáv|at**, -ám неск. 1. (со) обикалям, летя, кръжа, вия се (около нещо, край нещо): vlašťovky ~ají svá hnízda лястовици се вият, кръжат, летят около гнездата си 2. (кого - вин.) прен. ухажвам, обикалям (някого); въртя се, увъртам се (около някого): na plese byla oblétávaná на бала тя беше много ухажвана, непрекъснато се въртеше около нея

oblet|ět, -ím, **oblét|nout**, разг. **oblít|nout**, -nu св. (кого, со; kde) 1. облетя, обиколя, завъртя се, изви се, направа един кръг (във въздуха) (около някого, около нещо; над някого, над нещо; някъде): pták ~ěl věž птицата облетя кулата, птицата се изви около кулата; zpráva ~ěla celý svět прен. известното обиколи целия свят 2. (со) обиколя, облетя (нещо), качна (на няколко места): za den včela ~í na sta květů за един ден пчелата може да облети стотици цветове

oblet|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (со) обикалям, кръжа, вия се, летя (около нещо, над нещо, край нещо), спускам се, увивам се (около нещо), обгръщам (нещо) 2. (кого - вин.) прен. ухажвам, обикалям (някого); въртя се, увъртам се (около някого)

oblev|a, -у ж. затопляне, омекване на времето
oblév|at, разг. **oblív|at**, -ám неск. обливам, заливам: voda ~á břehy водата залива, мие бреговете

oblez|ý, **olez|ý**, -á, -é проскубан; който е с проредяла косина, коса; излиял: stará ~á kočka старата проскубана котка

oblézt, рядко **olézt**, -lezu св. (кого, со) пропълзя (по някого, по нещо, около някого, около нещо); обляза, обиколя пълзешком, с пълзене (някого, нещо)

obležen|í, -í ср. обсада, блокада: vyhlásit stav ~í обявя обсадно положение; přestat ~í преживя обсада

oblib|a, -у ж. 1. обич, любов, популярност: těšit se ~ě, být v ~ě ползвам се, радвам се на популярност, на любов; популярен съм, (много) съм обичан; dostat se do ~y стана популярен, обичан 2. влечение, любов: mít ~u v něčem, mít v ~ě něco обичам нещо, обичам да се занимавам с нещо, имам влечение към нещо, нещо ми е хоби

oblíben|ec, -ce м. любимец, фаворит

oblíbenkyn|ě, -ě ж. фаворитка, любимка

oblíbenost, -i ж. популярност, обич, любов

oblíben|ý, -á, -é обичан, любим, популярен, желан: ~á četba любимо четиво

oblíb|it si, -ím si св. (кого, со) обикна, заобичам (някого, нещо); привържа се (към някого, към нещо): ~it si zetě обикна зет си

oblíb|ovat si, -uji si неск. книж. обиквам, обичам, отнасям се с обич, с любов

oblíče|j, -e м. лице ♦ **dělat ~e** експр. кривя се, правя (неприятни, гръзни) гримаси; **udělat dlouhý (kyselý) ~** направа кисела гримаса, кисела физиономия (при неприятни изненади)

oblíče|jov|ý, -á, -é лицец; археол. който е с формата на лице

obligac|e, -e ж. фин. облигация

obligac|ní, -í, -í облигационен

obligatně нар. задължително, редовно: chodívat ~ na procházku разг. редовно ходя на разходка

obligatn|í, -í, -í 1. задължителен: ~í vyučovací předmět задължителен учебен предмет 2. редовен, обичаен: vypil odpoledne svou ~í kávu той изпи обичайното си следобедно кафе

obligatnost, -i ж. 1. задължителност 2. редовност, обичайност

oblig|o, -a ср. разг. задължение, отговорност: být z ~a имам алиби; не съм замесен в нещо; вñ съм от подозрение

oblík|at, **oblík|nout** вж. **obléci**

oblin|a, -у ж. книж. закръгленост, заобленост, извивка; обла част, обла форма, обла очертание (на нещо): ~у kamenů обли, заоблени очертания на камъни

oblítat вж. **oblétat**

oblít|it, -liti/разг. -liti/-leju св. обля, заля, поля: ~lil ho pot обля го пот; jahody ~litě smetanou ягоди, поляти, заляти със сметана

oblít|nout вж. **oblétnout**

oblívat вж. **oblévat**

obloh|a, -у ж. небè, небосвод, небосклон, небесен свод

oblom|it, -ím св. книж. прекърша, пречупя, сломя; смиря, омилостивя, склоня, убедя: ~it

- něčí vůli** прекърша, сломя нечия воля; **~it něčí srdce** омилостивя нечие сърце; **~it něčí hněv** усмиря нечий гняв; **na vojně ho ~í** в казармата ще го научат, ще го направят човек; **~it si jazyk** очупя си езика; науча се, започна по-добре да говори (*обикн. чужд език*)
- oblom|it se, -ím se** св. поддам се, отстъпя, огъна се, разколебая се
- oblom|ovat, -uji/разг. -uju** несов. сломявам, прекършвам, пречупвам; усмирявам, омилостивявам, убеждавам, уговарям, скланям
- oblom|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несов. отстъпвам, поддавам се, огъвам се, колебая се, пречупвам се *и прен.*
- oblost, -i** ж. облост; обла форма
- oblouč|ek, -ku** м. 1. *умал.* дъга, дъгичка: **vyhnuli se mírným ~kem** избягнаха (го) с малка обиколка 2. *воен. техн.* предпазител (*на спусък*) 3. *муз.* лигатура
- oblou|dit, -dím** несов. 1. замая, зашеметя, опияня, упоя, притъпя, умопомрача, замъгля, помътя: **byl ještě ~zen tvrdým spánkem** той беше още замаян от дълбокия сън; **~zené smysly** притъпени сетива 2. заблудя, излъжа, измамя, подведя
- oblouk, -u** м. 1. дъга, полукръг, извивка, завой, заобикаляне 2. свод, дъга, полукръг, арка: **~mostu** свод на мост; **vítězný ~** триумфална арка; **gotický ~** *архит.* готически свод; (**elektrický**) *~* *електр.* волтова дъга
- obloukovit|ý, -á, -é** дъгообразен, полукръгъл, извит, сводест
- obloukovk|a, -y** ж. 1. *електр.* дъгова лампа 2. *техн.* дъгов трион
- obloukov|ý, -á, -é** полукръгъл; който е с форма на полуокръжност, на дъга; сводест, извит, дъгов: **~é okno** засводен прозорец; **~ý most** *строит.* сводест, дъгов мост; **~ý nosník** *строит.* дъгов трегер; **~á pec** *електр.* електродъгова пещ, пещ с волтова дъга; **~é svařování** *електр.* електродъгово заваряване
- oblouzení** *вж.* **obluzení**
- obložen|í, -í** ср. 1. облицовка, обшивка, обковка, обложка: **dřevěné ~í stěn** дървена обшивка на стени; **~í třecího kotouče** *техн.* дисков предпазител; **~í brzd** *техн.* феродо, накладки, предпазител на спирачки 2. *готв.* гарнитюра
- obložen|ý, -á, -é** 1. облицован, обшит 2. заобиколен с натрупани неща: **seděl ~ knihami** той седеше отрупан с книги 3. гарниран; който е с богата гарнитюра: **~ý chlebiček** сандвич; **~á misa** *готв.* студено блюдо, плато (*за шведска маса*)
- oblož|it, -ím** св. 1. облицовам, обшива, обкова, покрива 2. отрупам, затрупам, заобиколя, заградя, обградя (*наоколо с нещо*): **~it okna těsněním** уплътня прозорци 3. *готв.* гарнирам
- oblud|a, -y** ж. 1. чудовище, изрод; страшно, неестествено, свръхестествено, отвратително същество 2. *прен. експр.* страшилище, урод (*за човек*)
- obludně** нар. ужасно, страшно, чудовищно, отвратително, противно, отблъскващо, безобразно
- obludnost, -i** ж. чудовищност, уродливост, безобразност
- obludn|ý, -á, -é** отвратителен, противен, гръзен, отблъскващ, чудовищен, уродлив, страшен
- obluzen|í, oblouzen|í, -í** ср. *мед.* замъглено съзнание; ънес, опиянение, упоение
- obluz|ovat, -uji** несов. *книж.* 1. замъглявам, замайвам, зашеметявам, упойвам, опиянявам, умопомрачавам 2. мамя, заблуждавам, подвеждам
- obl|ý, -á, -é** объл, закръглен, кръгъл
- oblýskan|ý, -á, -é** излъскан, изтъркан (*от носене, от употреба*)
- oblýsk|at, -ám** св. излъскам, изтъркам (*от носене, от употреба*)
- oblýsk|at se, -ám se** св. изтъркам се, излъскам се, лъсна се (*от носене, от употреба*)
- obměkč|it, -ím** св. омекотя, омекча, смекча; омилостивя, размекна, трогна: **dovedla by ~it i kámen** тя би могла и камък да омилостивя
- obměkč|it se, -ím se** св. смекча се, омилостивя се, размекна се, трогна се
- obměkč|ovat, -uji/разг. -uju** несов. омекотявам, омекчавам, смекчавам; омилостивявам, размеквам, трогвам
- obměn|a, -y** ж. видоизменение, вариант, модификация, (малка) промяна, изменение; размяна, обмяна: **~a vědeckých kádrů** размяна на научни кадри; **~a hlásek** *език.* редувание на звукове
- obměn|it, -ím** св. поизменя, видоизменя, модифицирам, изменя, променя (*малко, до известна степен*)
- obměň|ovat, -uji/разг. -uju** несов. видоизменям, променям (*малко*)
- obmysl|it, -ím** св. (*кого čím*) *книж.* надаря, почетя, удостоя, ощастливя, сподобя (*някого с нещо*)
- obmyslně** нар. 1. умйшлено 2. коварно
- obmýš|let, -ím, 3. мн. -ejí/-í** несов. (*кого čím*) *книж.* удостоявам, ощастливявам, дарявам, отрупувам, обсипвам (*някого с нещо*)

obnášet, обикн. *третол.* -í *несв. остар.* възлиза, равнява се на нещо, е в размер от нещо; заема, съдържа, има вместимост, съставлява; зна́чи, **представя** ♦ **възпитаване**
каквò означава това

obnažen|ý, -á, -é открит, оголен, гол: **~é tělo** го̀ло тя̀ло; **stál s hlavou ~ou** то̀й сто̀еше голо̀гла̀в; **~ý meč** *книж.* изва̀ден меч

obnaž|ít, -ím *св.* открива, оголя: **~it se po pás** съ̀блека̀ се до крѣ̀ста; **~it hlavu** сваля̀ си ша̀пката, сваля̀ ша̀пка; **~it meč** изва̀дя ме́ч

obnaž|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* откривам, оголвам

obnitk|ovat, -uji/разг. -uju *св. шив.* обрѣмча, обшия

obnos, -u *м.* (парична) сума

obnos|ít, -ím *св.* износя, протрѣя, изтрѣя, изхабя (*от носене*)

obnošen|ý, рядко onošen|ý, -á, -é износен, протрѣт, овехтял, вехт, стар

obnov|a, -u *ж.* възобновяване, подновяване, възстановяване, обновяване, реставрация, ремонт, реконструкция: **~a kapitálu** възпроизводство на капитала

obnov|ít, -ím *3. мн. -í/-í* *св.* възобновя, обновя, възстановя, подновя, сменя; започна отнòво; съживя; реставрирам, ремонтiram, реконструiram

obnov|ít se, -ím se *св.* възстановя се, появя се, настана отнòво; възвѣрна се: **led se ~il** ледѣ̀т отнòво се образу̀ва

obnovitel, -e *м. книж.* обновител, възстановител, възобновител

obnov|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* възобновявам, обновявам, възстановявам, подновявам, сменям; съживявам; започвам отнòво, реставрирам, ремонтiram, реконструiram

obnov|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* възстановявам се, появявам се, наставлям отнòво; възвръщам се

oboč|í, -í *ср.* вѣжди: **svraštít ~í** навѣся, смрѣща, свия вѣжди

obodov|at, -uji/разг. -uju *св.* оценя, изразя в то̀чки, в го̀лове и под. (*при спортно състезание*)

obohac|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* обогатявам и *прен.:* **~ovat se z práce jiných** обогатявам се, тру́пам бо̀гатство, забогатявам от тру̀да на дру̀ги; експлоатирам чу̀жд тру̀д

obohat|ít, -ím *св.* обогатя и *прен.*

obohat|ít se, -ím se *св.* обогатя се, забогатѣя, натру́пам бо̀гатство, състоя́ние: **~it se za válku** забогатѣя по вре́ме на война̀

obojace *нар.* **1.** двойко, двòйствено **2.** двулично, лицемѣрно: **jednat ~** постѣпвам лицемѣрно

obojakost, -i *ж.* **1.** двойкост, двòйственост **2.** двуличие, лицемѣрие, демагòгия: **mravní ~** нравствена демагòгия

obojak|ý, -á, -é **1.** двòден, двòйствен **2.** двуличен, лицемѣрен, неискрен, демагòски

obojek, -ku *м.* нашѣйник

obojetně *нар.* **1.** двойко, променливо **2.** двулично, лицемѣрно, неискрено **3.** неутрòлно **4.** неопределѣно

obojetnic|e, -e *ж.* лицемѣрка, двуличница

obojetnictv|í, -í *ср.* **1.** двòйственост **2.** двуличие, лицемѣрие, неискреност

obojetník, -a *м.* **1.** двуличник, лицемѣр **2. биол.** хермафродит

obojetnost, -i *ж.* **1.** двòйственост, двойкост, колеблѣвост **2.** неутрòлност **3.** неопределѣност **4.** двуличие, лицемѣрие, фалш, неискреност **5. биол.** хермафродитизъм

obojetn|ý, -á, -é **1.** двòйствен, двойк, нестабилен, колеблѣв **2.** променлив, неопределѣн: **~á souhláska** *език.* неутрòлна съгласна (*след която се пише и i, и y*) **3.** двуличен, лицемѣрен, неискрен, фалшив **4.** неутрòлен

obojí *числ. за вид, именни форми oboje* *ед. им. ж., им. и вин. ср.; мн. им. и вин. м. неодуш., ж. и ср.;* **obojí** *ед. вин. ж.* **1.** и двàта; и двѣте; и двàта вида; и ед̀иния(т), и дру̀гия(т); и ед̀ното, и дру̀гото; и ед̀ните, и дру̀гите: **navrhl to i ono, obojí nevyhovuje** то̀й предлòжи ед̀ното и дру̀гото, и двѣте не са приемлѣви **2. и като числ. бройно при същ. само мн., събир., абстр. и веществ.** двàта, двѣте; двàта чѣфта; двàта вида; и двàта, и двѣте **oboje kamna** и двѣте пѣчки; **obojí kamna** и двàта вида пѣчки; и двѣте пѣчки; **oboje šaty (se jí líbí)** (харѣсват ѝ) и двѣте рòкли; **obojí látka** и двàта вида плàт; **obojí/oboje punčochy** и двàта чѣфта чорàпи; **oboje housle** и двѣте цигу̀лки; **oboje mužstvo** и двàта отбòра; **obojí možnost** и двѣте възмòжности; **mládež obojího pohlaví** мла̀дежи и от двàта пòла

obojpohlavn|í, oboupohlavn|í, -í, -í *биол.* двупòлов, хермафродитен

obojvid|ý, obouvid|ý, obouvidov|ý, -á, -é *в съчет. ~é sloveso* *език.* двувѣдov глагол

obojživelník, -a *м. зоол.* земновòдно (*животно*), амфибия

obojživeln|ý, -á, -é **1. зоол.** земновòден: **~ý živočich** земновòдно живòтно **2. техн.** амфибия: **~é vozidlo** амфибия; **~é auto** автомобил-амфибия; **~ý tank** танк-амфибия; **~é letadlo** самолѣт амфибия, гидроплàн

obol, obol|us, obol|os, -u *м. ексспр.* грош; лѣпта; незначѣтелна парична сума

obolavě|lý, -á, -é болѐзенен, възпалѐн, зачервѐн, уморѐн, болѐн, чувствитѐлен; който болѐи, наболѐва: **~é rty** болѐзненни, изпрѐхнали ўстни

obolav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. стана болѐзенен; възпала се, зачерва се

obor, -u м. специалност, профѐсия, бранш, поприще, област, среда, отрасъл, клон: **pracovní** ~ специалност (в профѐсията, в работата); **studijní** ~ специалност (в учебно заведение); **hlavní, vedlejší** ~ първа, втора специалност (при следване); **vědní** ~ научна дисциплина, специалност; научна област; **zástupci všech ~ů výroby** представители от всички клонове, отрасли, сфѐри на производството; ~ **působnosti** сфѐра, кръг, полѐ на дѐйност; **výzkum v ~u jaderné fyziky** изслѐдвания в областта на ядрената физика; **hrát tragický** ~ играя трагични рѐли; **divadelní** ~ амплоа

obor|ja, -y ж. резерват (за дивеч)

obor|rat, -řu/-rám св. (со) сел.стоп. изора, преора (землята около нещо); загърля (нещо)

oborávač, -e м. сел.стоп. плўг (за обръщане на почвата)

oboráv|at, -ám нескв. сел.стоп. ора, преорavam, изорavam (почвата около нещо); загърлям

oborov|ý, -á, -é специализиран, профилиран; който се отнася до определѐна специалност, дисциплина, сфѐра, отрасъл: **~á komise** комисия от специалисти; специализирана комисия; **~ý podnik** специализирано предприятие; **~ý katalog** тематичен каталог

oboř|it se, -ím се св. (на коho) нахвърля се, връхлетя (срещу някого, върху някого)

oboř|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (на коho) нахвърлям се, връхлитам (срещу някого, върху някого)

obounoř нар. физкулт. с два(та) крака; на два крака: **klek** ~ клѐк на два крака

obouruč нар. физкулт. с двѐ(те) ръце: **podpor** ~ опѐра на двѐ ръце

obousměrně нар. двупосѐчно, в двѐ посѐки, и в двѐте посѐки

obousměrnost, -i ж. двупосѐчност

obousměrn|ý, -á, -é двупосѐчен: **~á doprava** двупосѐчно движѐние

oboustranně нар. двустранно; взаимно: **~ osiřelé dítě** напълно осиротяло дете

oboustrannost, -i ж. двустранност; взаимност

oboustrann|ý, -á, -é двустранен; който се намира и от двѐте страни; който засяга двѐте страни, отнася се до двѐте страни; взаимен: **~é ostří** двѐйно остриѐ; **~á dohoda** двустранна спо-

гѐдба; **~ý zápal plic** двустранна бронхопневмония; **~á láska** взаимна любов

obout, obuji/разг. obuju св. **1.** (со кому; со) обўя (нещо на някого; нещо): **obuj si boty** обўй си обўвки **2.** (коho; коho, со до ѐeho, веč) обўя (някого; някого, нещо в нещо): **rychle se obul** тѐй бързо се обў; **~ se do holínek** обўя ботўши

obout se, obuji se/разг. obuju se св. разг. експр. **1.** (до коho) нахвърля се, впу̀сна се (върху някого, срещу някого) **2.** (до ѐeho) нахвърля се, хвърля се (върху нещо); впу̀сна се (в нещо), заловя се, захвана се с настървѐние, с желанѐе (за нещо)

obouv|at, -ám нескв. **1.** (со кому; со) обўвам (нещо на някого; нещо) **2.** (коho до ѐeho) обўвам (някого в нещо)

obouv|at se, -ám se нескв. разг. експр. **1.** (до коho) нахвърлям се, впу̀скам се (върху някого, срещу някого) **2.** (до ѐeho) нахвърлям се, хвърлям се (върху нещо); впу̀скам се (в нещо), захващам се, залавям се с настървѐние, с желанѐе (за нещо)

obr, -a м. гигант, великан, исполин и прен.

obráběč|í, -í, -í обработващ; **~í stroj** дървообработваща, металообработваща машина; машина за обработване на дърво, на метал; **~í dílna** механичен цех

obráběč|ka, -y ж. обработваща машина; металообработваща машина; машина за обработване, за обработка на дърво, на метали

obráběn|í, -í ср. техн. обработка: **elektrojiskrové ~í kovu** електроискрова обработка на метали

obráb|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. обработвам

obrace нар. ѓпаки, надпаки (при плетене): **plést hladce a ~** плетѐ на лицѐ и на ѓпаки, ѓпако

obraceč, -e м. неодоуш. обръщач; ўред, инструмент за обръщане: **~ sena** сел.стоп. машина за обръщане на сенѐ

obraceč|ka, -y ж. обръщачка; машина, инструмент за обръщане

obrácen|ý, -á, -é **1.** обрѐтен, противоположен, противен: **~ý smysl** обрѐтен смѐсл; **jít ~ým směrem** вървя в обрѐтна, в противоположна посѐка **2.** (кат) обрѐнат (на някъде): **okna ~á k jihu** прозѐрци, обрѐнати на юг

obrac|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. **1.** (со) обръщам, преобръщам (нещо) (на другата страна, наизѐтит)♦ **číslo**♦ **číslo**♦ децѐта обръщаха къщата надѐлу с главѐта, обръщаха къщата надѓпаки; **~et každou korunu, každý groř na dlani** цѐпя ко̀сѐма на двѐ; много сѐм пестелив; не хърча пари с ширѐка ръка **2.** (коho, со) обръщам движѐниѐто (на

някого, на нещо) в обратна посока, завивам: **~et vůz, koně na cestě** обръщам на пътя кола, коне **3.** (*co kam; koho nač, k čemu*) обръщам, насочвам (*нещо на някъде*); привличам, насочвам (*някого към нещо*); спечелвам (*някого за някаква цел*): **~et kroky k domu** запгъвам се, насочвам се към къщата; **~et na sebe pozornost** привличам вниманието върху себе си; **~et zájem k něčemu** насочвам интереса си към нещо; **začal hned ~et, když viděl, že to neradi slyší** (той) веднага се постаря да промени насоката на разговора, веднага взе да обръща насоката на разговора, като видя, че не им е приятно да слушат това; **~et pochybovače na svou víru** спечелвам колебавещ се за сводята кауза **4.** (*co veš; co*) превръщам, преобразявам (*нещо в нещо*), обръщам, преобръщам (*нещо на нещо*): **~et pustiny v úrodné kraje** превръщам пүстош в плодородни земй; **~et všechno v žert** обръщам всйчко на шега **5.** (*co nač, k čemu*) малко остар. давам, отдавам, изразходвам, изпöлзвам (*нещо за нещо*), посвещявам (*нещо на нещо*): **celý svůj výdělek ~í na zábavu** цялата си печалба дава за забавления; **své nadání ~í k prospěchu celku** отдава таланта си за благаго на всйчки, за обща полза

obracet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. 1. обръщам се, преобръщам се, въртя се, прекачурвам се: **žaludek se mi ~í** повдига ми се, гади ми се **2.** обръщам се, извърщам се, насочвам се (*в някаква посока; назад*): **~et se po hlase** обръщам се по посока на гласа **3.** (*na koho; ke koho; kam*) обръщам се (*към някого, някъде*): **~et se k někomu s prosbou** обръщам се към някого с молба **4.** (*proti koho*) опълчвам се, обръщам се, насочвам се, нахвърлям се (*срещу някого, против някого*), нападам (*някого*), противопоставям се (*на някого*): **vyšetřování se ~elo proti nám** разследването се обръщаше срещу нас **5.** (*od čeho*) обръщам се с гръб (*към нещо*), извърщам се (*от нещо*); обръщам гръб (*на нещо*) **6.** (*k čemu; veš*) превръщам се, променям се, обръщам се (*в нещо*): **počasí se ~í** времето се променя; **vše se ~í k lepšímu** всйчко тръгва на добре

obran|a, -y ж. 1. самоотбрана, самозащита: **usmrřit někoho v ~ě** убия някого при самозащита **2.** отбрана, защита, охрана: **vystoupit na ~u něčeho** обявя се, изляза, застана в защита на нещо; **zůstat bez ~y** остана без защита, беззащитен; **ministerstvo národní ~y** министерство на националната отбрана; **proti-**

vzdušná ~a противовъздүшна отбрана; **civilní ~a** гражданска отбрана; **důsledná osobní ~a před brankou спорт.** плътна лична защита пред вратата **3. събир.** защита; охрана: **hrát v ~ě спорт.** играя в защита (*при колективни игри*); **národní ~a** национална отбрана

obranář, -e м. спорт. разг. пасивен играч (*с отбранителен стил на игра*)

obránce, -e м. защитник: **hnutí ~ů míru** движение на привърженици на мира; **pravý, střední ~e спорт.** десен, централен защитник

obránkyn|ě, -ě ж. защитничка

obrann|ý, -á, -é защитен, отбранителен: **~ý spis** съчинение в защита на нещо; **~ý pohyb** отбранителен жест; **~á řada спорт.** линия на защитата, отбранителна линия; **~á hra спорт.** отбранителна игра; **~é postavení воен.** отбранителна позиция; **~é látky (organizmu) биол.** защитни вещества (на организма)

obranyschopnost, -i ж. защитна, отбранителна способност

obranyschopn|ý, -á, -é способен за защита, за отбрана

obrat I, -u м. 1. обръщане, завъртане, завой: **provést ~** обърна се, завъртя се; **učinit ~ na místě** завъртя се на място; **vrátit něco ~em, ~em pošty** върна нещо с обратна поща, незабавно, без отлагане; **změnit něco ~em ruky** променя нещо с един замах; **dvojný ~ физ.-култ.** двойно обръщане (*на 360°*) **2.** обрат, поврат, промяна, прелом: **~ poměrů** промяна на положението; **~ k lepšímu, k horšímu** положителен, отрицателен обрат; **~ počasí** промяна на времето; **~ intervalu муз.** обръщение на интервал; **~ akordu муз.** обръщение на акорд **3. език.** обрат, израз, словосъчетание, фраза, конструкция: **ustálené (slovní) ~y a spojení** устойчиви (езикови) конструкции и словосъчетания **4. икон.** оборот, обращение: **daň z ~u** данък върху оборота

obrat II, oberu св. 1. (*co s čeho*) обера, отстраня, отделя, махна, очисти (*нещо от повърхността на нещо*); окъсам (*нещо от нещо*): **obrat maso s kosti** отделя месò от кòкал, очисти кòкал от месò; **obrat rybíz** обера кàсис **2.** (*co*) оглòзгам (*нещо*), изям месòто (*на нещо*): **obrat kuře** остава само кòстите от пиле, изям пиле **3.** (*koho оš; koho - вин.*) обера, ограбя, окрада, открадна (*нещо на някого; някого*): **obrali ho o všechnen majetek** ограбиха му цялото имущество

obrat|el, -le м. анат. прешлен: **~el krční** вратен прешлен

obrát|it, -im св. 1. (*co*) обърна, преобръна (*нещо*)

(на другата страна, наопаки, обратно): **~it sukainaruby** обрънаго наопаки **~itkartu** обръна другия лист, обръна листа (*променя поведението си*); **~it list** обръна другия лист (*сменя темата на разговор*); **~it byt naruby a** обръна къщата наопаки, разхвърлям къщата **б**) претърся цялата къща; **každý halěť desetkrát ~i, než jej vydá** щепи косъма на две (*много песту*) **2.** (*kořo, so*) обръна движението (*на нещо, на някого в обратна, в друга посока*); завия: **~it vůz** обръна колата; **museli jsme ~it a jet zpět** трябваше да обърнем и да потеглим обратно; **všichni na ni ~ili zraky** всички обрънаха поглед към нея; **~it hlavu po hlase** обръна глава пооскана гласа **~it viděť** **zašel daleko a hned ~il** той видя, че е отишъл далече и веднага промени насочката на разговора, промени държанието си; **~it oči v sloup a** втрещя се, вцепеня се на място **б**) обръна очи нагоре, вдигна очи към небето (*при преторено отчаяние, възмущение, отвращение*); **dovede (se) ~it na čtyřáku** експр. той/тя може да се завърти и на 180°; не мў/й сечё бръдвата на едно място **3.** (*so kam; kořo nař, k řeti*) привлека, насоча (*нещо, някого към нещо*): **~it kroky k domovu** насоча се, запятя се към къщи; **~it pozornost na něco** насоча вниманието (си) към нещо; **~it syna na pravou cestu** вкарам синя си в правия път **4.** (*kořo nař, k řeti*) спечеля (*някого за нещо – за някаква кауза*): **~it pohany na víru křesťanskou** покръстя, обръна езичници в Христовата, в правата вяра **5.** (*so veř; so*) превърна, преобрази (*нещо в нещо*), обръна, преобръна (*нещо на нещо*), променя (*нещо*): **nepřítel ~il zemi v pouřtř** врагът превърна страната в пүстош; **~it zlé v dobré** обръна лошото на добро; **vřechno ~il v řert** (той) всичко обръна на шега **6.** (*so nař, k řeti*) малко остар. дам, отдам, изразходвам, изпóлзвам (*нещо за нещо*), посветя (*нещо на нещо*): **celý svůj výdělek ~i na zábavu** цялата си печалба ще прахóса за забавления; **~i každý halěť na knihy** всяка стотинка дава за книги; **vře co přiroda dává, je třeba ~it k prospěchu lidí** всичко, което дава природата, трябва да се изпóлзва за благого на хората

obrátlit se, ~ím se св. **1.** обръна се, преобръна се, завъртя се, прекатүря се **2.** обръна се, извърна се (*в някаква посока; назад*); върна се; завъртя се, насоча се (обратно): **neví, nemá-li se ~it a jít zpátky** не знаё дали да не се обърне и да се

~it obrátit se обръна се **~il se jak na obrtlíku** той се завъртя като пүмпал (*бързо, сръчно*) **3.** (*na kořo; ke korm; kam*) обръна се с молба (*към някого, някъде*): **~it se na někořo s řádostí o pomoc** обръна се към някого с молба за пóмощ **4.** (*proti kormu*) опълча се, обръна се, насоча се, нахвърля се (*срещу някого, против някого*), противопоставя се (*на някого*), нападна (*някого*): **podezření se ~ilo proti nám** подозрението се обръна срещу нас **5.** (*od řeho*) обръна се с гръб (*към нещо*) **6.** (*k řeti; veř*) променя се, обръна се, превърна се (*в нещо*), стана (*на нещо*): **počasí se ~ilo** времето се промени **~il** настъпи обрат (*положителен или отрицателен*)

obrátk|a, -y ж. **1.** оборот, завъртане: **motor jde na plně ~y** моторът работи на пълни обороти; **~y ~u, ~ou, ~ou ruky** бързо, незабавно, веднага, моментално, внезапно, изведнъж, мигновено **2.** обръщане: **na obrátce se zdržel sport.** той се забави, закъсна при обръщането (*при плуване*)

obratlov|ec, -ce м. зоол. гръбначно (*животно*); обикн. мн. **obratlov|ci, -ců** гръбначни (Vertebrata)

obratlov|ý, -á, -é анат. който се отнася до прешлен: **~é tělo** тяло на прешлен; **~ý trn** грёбен на прешлен

obratně нар. ловко, сръчно, бързо, пъргаво, чеврүсто, умело, похватно, изкүсно, майсторски; с умение, с лекотата, с пъргавина: **~ pracovat** работя сръчно; **~ mluvit** говоря изкүсно

obratník, -u м. геогр. тропик: **~ Raka** Тропик на Рака; **~ Kozorořa** Тропик на Козирога

obratnost, -i ж. сръчност, ловкост, умение, пъргавина; маневреност: **polybová ~** лекотата, пъргавина на движение

obratn|ý, -á, -é **1.** сръчен, ловък, пъргав, бърз, чеврүст, подвижен: **~é ruce** сръчни ръце **2.** прен. сръчен, ловък, похватен, умел, способен, добър, изкүсен, съобразителен, умен, находчив: **~ý diplomat** ловък дипломат; **byl ve spo-lečnosti ~ý a vtípný** в компания той беше находчив и остроумен

obratov|ý, -á, -é **1.** който се отнася до обръщане, до завъртане: **~é taneční figury** танцови фигури със завъртане **2.** икон. оборотен; който се отнася до оборот: **~á daň** данък върху оборота; **~ý fond** оборотен фонд

obraz, -u м. 1. картина, рисунка, портрет, пейзаж: ~ **krajiny** пейзаж; **svatý** ~ икона; **výstava** ~ú изложба на картини; **malovat** ~ рисувам картина 2. образ, отражение, изображение: ~ v **zrcadle** образ в огледало; ~ **ve vodě** отражение във вода; **televizní** ~ телевизионен образ, телевизионно изображение; **umělecký** ~ художествен образ; ~ **skutečný, zdánlivý** физ. действително, мнимо изображение; ~ **převrácený** физ. обратно изображение 3. лит. картина, сцена, гледка: **uviděl ~ zkázy (po zemětřesení)** той видя картината на разрушенията (след земетресението) ♦ ~ **bídy a utrpení** картина на мизерия и страдание; печална картина 4. лит. картина, образ, описание: **literární** ~ литературен образ; **napsat ~ ze života venkovského** напиша, създам една сцена, една картина от провинциалния живот; **hudební ~ Vyšehradu** музикален образ на Вишеград 5. образ, картина, представа за нещо: **krevní ~** мед. кръвна картина; **učinit si o něčem** ~ изградя си представа за нещо; ~ **mladého pána byl s ní** образът на младия господар беше с нея 6. картина, част, действие (на драматично произведение и под.): **hra o pěti ~ech** пиеса в пет картини 7. олицетворение, подобие: **byla živým ~em své matky** тя беше живо подобие на майка си; **být ~em skromnosti** олицетворение на скромността съм ♦ **zpít se pod ~ (boží)** експр. напия се къркютук, мъртво пиян

obrazárna, -у ж. картинна галерия, изложбена зала

obrazec, -ce м. скица, чертеж, план, проект; фигура: ~ec **stavby** скица, план, чертеж на строеж; **geometrický ~ec** геометрична фигура; **(ne)pravidelný ~ec** (не)правилна фигура

obrázek, -ku м. умал. картинка, илюстрация: **cestopisný ~ek** пътеписен очерк; **čertovy ~ky** експр. карти (за игра) ♦ **je (hezká) jako ~ek** тя е (хубава) като картина, като картинка; просто да ѝ се ненагледаш

obrazit I, -ím св. удяря, нараня, натъртя, набия, контузя

obrazit II, -ím нескв. книж. изобразявам, отразявам, описвам, рисувам, представям

obrázkový, -á, -é илюстрован, илюстративен; картинен: ~ý **časopis** илюстровано списание; ~é **písmo** йероглифно, пиктографско писмо; ~ý **materiál** илюстративен материал

obrazně нар. образно, картинно, нагледно: **mluvit ~** говоря образно

obraznost, -i ж. 1. картинност, образност: ~

umění образност, изобразителна сила на изкуството 2. въображение, фантазия: **básní-kova** ~ въображение, фантазия на поет

obrazní, -á, -é образен, картинен, фигуративен, символичен, метафизичен: ~ý **výraz** образ, символ; метафоричен израз

obrazobor, -ec м. истор. иконоборец

obrazoborecký, -á, -é истор. иконоборски

obrazoborectví, -í, -í ср. истор. иконоборство

obrazotvorně нар. с фантазия, с въображение

obrazotvornost, -i ж. въображение, фантазия; сила, способност на въображението

obrazotvorný, -á, -é който се отнася до фантазия, до въображение, до създаване на образ; образен, създаващ образи: ~á **tvůrčí činnost** творческа дейност на фантазията, на въображението

obrazovka, -у ж. техн. екран, електроннолъчева тръба, кинескоп: **televizní ~a** телевизионен екран; ~a **radaru** радарен екран

obrazový, -á, -é картинен, образен, художествен: ~á **galerie** картинна, художествена галерия; ~á **výzdoba** картинна украса, украса с картини; ~ý **materiál** илюстрации

obražen, -a, -у ж. ударено, натъртено, набито, наранено, контузено място

obrážet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. отразявам: **vodní hladina ~ela měsíc** водната повърхност отразяваше луната; **literatura ~í vývoj společnosti** литературата отразява развитието на обществото 2. техн. къртя (с пневматичен чук и под.)

obrážet se, обикн. третол. -í se нескв. 1. (kde) отразява се, появява се (някъде): **v očích se ~el strach** в очите се четеше страх 2. (oč) разбива се (в нещо): **vlny se ~eji o skaliska** вълните се разбиват в скалите, о скалите

obřeč, -et, -ím св. оплача

obrn, -a, -у ж. мед. парализа, паралич: **úplná ~a** пълна парализа; **částečná ~a** частична парализа; **dětská ~a** детски паралич, полиомиелит; **nakažlivá ~a vepřů** инфекциозен паралич по свинете

obrněn, -ec м. 1. одуш. истор. човек, облечен в брѝня; воин 2. неодуш. бронирано транспортно съоръжение (вак, автомобил, кораб, броненосец)

obrněný, -á, -é който е облечен в брѝня, в ризница; брониран: ~ý **jezdec** конник в брѝня; ~é **auto** бронирана кола

obrnít, -ím св. книж. облека в брѝня, в ризница; покрѝя с брѝня; бронирам, въоръжа и прен.: ~it se **trpělivostí** въоръжа се с търпение

obrň|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* обличам в брѡня, в ризница; покривам с брѡня; бронирам, вѡоръжавам: **~ovat vlak** бронирам влак; **~ovat srdce proti soucítu** *книж.* бронирам сърцето си срещу състраданияето; **~ovat se trpělivostí** *книж.* вѡоръжавам се с търпение

obrob|ek, -ku *м. техн.* обработваем, обработен детайл

obrob|ít, -ím *св. техн.* обработя

obrobn|a, -y *ж. техн.* механичен цѣх

obroč|í, -í *ср. истор.* църковен дѡход, пребѣнда; църковен имѡт, от който се получава дѡход (*в католическата църква*)

obroč|ní, -í, -í *истор.* който се отнася до нату-рален данък (*предимно в зърнени храни*)

obroč|ník, -a *м. 1.* лице, което се грижи за църковните дѡходи (*в католическата църква*) **2.** *пейор.* търтей, храненик, лице на синекурна длъжност

obrod|a, -y *ж.* обнѡва, възрѡждане, обновяване, подѣм: **~a hospodářství** обновяване на стопанство

obroditelsk|ý, -á, -é *книж.* възрожденски, възродителен, будителски

obrod|ít, -ím *св.* възродя, обновя, съживя, освежа

obrod|ít se, -ím se *св.* възродя се, съживя се: **český národ se ~il** чешкият народ се възроди (за нов живѡт), преживя националното си възрѡждане

obrodně *нар.* възродително, обновително, възрѡждащо

obrodn|ý, -á, -é възродителен, възрѡждащ, обновителен, възрожденски: **~é hnutí** движение за национално възрѡждане

obrok, -u *м. 1.* зърнен фураж, фуражно зърно, кърма (*за коне, обикн. овес*) **2.** *истор.* данък в натура (*предимно зърнени храни*)

obrostl|ý, -á, -é обрасъл

obroub|ít, -ím *св. 1.* обшия, обтѡча, порѣбя, обрѣмча, оплетѡ (*по края*): **~it kabát kožíšinou** обшия палтѡ с кожа; **~it utěrku** обрѣмча, обшия, порѣбя кърпа за бърсане **2.** обшия, оградя, обкова, рамкирам: **~it drahokam zlatem** обшия скъпоценен камък със златѡ

obrouč|ek, -ku *м.*, **obrouč|ka, -ky** *ж.* *умал.* рамка, обшивка, ѡвица, кант; прѣстен, грѣвна, диадѣма; обръч: **brýle s černou ~kou** очилѡ с чѣрна рамка; **královská ~ka** кралска корѡна, диадѣма

obrous|ít, -ím *св. 1.* шлифѡвам, изпиля, изгладя, загладя, полирам: **~it drahokam** шлифѡвам скъпоценен камък; **~it nehty** изпиля, изгладя нѡкти **2.** изстържа, остържа: **~it starý nátěr skelním papírem** изстържа старата боя с гласпапир

obrous|ít se, -ím se *св. 1.* изтъркам се, изхабя се **2.** *експр.* наўча се на (добри) обнѡски, маниѣри; шлифѡвам се, отракам се (*в обществото*)

obrovitost, -i *ж.* гигантски размѣри; гигантизъм

obrovit|ý, -á, -é гигантски, грамаден, огрѡмен, колосален

obrovsky *нар.* страхѡтно, безкрайно, изключително, мнѡго

obrovsk|ý, -á, -é 1. огрѡмен, грамаден, гигантски, великански, исполнински, колосален: **~é stromy** огрѡмни, гигантски дървета; **~á výška** огрѡмна височина; **~ý význam** огрѡмно значение; **~é úsilí** гигантски усѡлия; **~ý řev** страшен, страхѡтен рев; **udělat ~ý kus práce** извърша огрѡмна работа **2.** *експр.* великолѣпен, блестящ: **~á myšlenka** блестяща, страхѡтна идея; **to je ~é!** това е знаменѡто!

obrozen|ec, -ce *м.* възрожденец

obroz|ení, -í *ср.* възрѡждане: **české národní ~í** чѣшко национално възрѡждане

obrozenk|ý, -á, -é възрожденски: **~á literatura** възрожденска литература

obrozovac|í, -í, -í обновителен, възродителен, възрѡждащ, активен

obroz|ovat, -uji/паг. -uju *несв.* възрѡждам, обновявам, съживявам, освежавам, активизирам

obroz|ovat, -uji se/разг. -uju se *несв.* възрѡждам се, обновявам се, съживявам се, събўждам се (*за нов живѡт*)

obrtlík, -u *м. 1.* брава, дрѣжка, ключалка за затваряне на вратичка, на прозѡрец; райбер, кўка: **zavřít dveře na ~** затвѡря вратата с райбер; **otočit ~em u okna** завъртя дрѣжката на прозѡрец

obř|ít, -ím *св.* обѣрна се, завъртя се, въртя се като пўмпал (*бързо, пѣргаво*); подвижен, пѣргав съм: **má jazyk jako na ~u** устата му е като кречетѡло; език ѡма, кѡсти няма **2.** *техн.* поставен в гнездѡ край на машинна ѡс

obrub|a, -y *ж. 1.* биѣ, обшивка, кант: **~a rukávů** биѣ на ръкавите; **vlasy tvoří ~u tváře** *пен.* косата като в рамка обгрѣща лицето **2.** рамка, ръб, бордюр, край, ѡвица, кант, първѡз: **talíř se zlatou ~ou** чиния със златен ръб, със златна ѡвица; **~a u brýlí** рамка на очилѡ; **~a chodníku** бордюр на тротоар; **~a dveřní** рамка на вратѡ; **~a okenní** рамка на прозѡрец, черчевѣ

obrub|eň, -ně *ж. 1.* бордюр, първѡз: **kamenná ~eň** камѣнен бордюр, първѡз **2.** рамка (*на врата, на прозѡрец*)

obrubn|í, -í, -í, obrubn|ý, -á, -é бордюрен, ограничителен, оградѣщ, кантиращ, порѣбващ, рамкиращ: **~í kámen** бордюрен камък

obrubník, -u *м. строит.* каменен бордюр (на тротоар)

obrub|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. обшивам, обточвам; обривчам, поръбвам, оплитам (по края) 2. обшивам, ограждам, кантирам, рамкирам: **topoly ~uji silnice** *книж.* тополите очертават пътя (от двете страни)

obruč, -e *ж.* 1. обръч (метален): **železná ~ na sudu** железен обръч на бъчва 2. шина (на колело): **pryžová ~** *техн.* външна гума на колело 3. обръч, колелò (за игра, за гимнастика)

obrus, -u *м.* 1. *техн.* стружки, стърготини (от шлифване) 2. *техн.* износване, изтъркване, амортизиране 3. *геол.* изветряне, корозия, изглаждане (от ледник или вятър)

obřůst, -rostu *св.* 1. (со) израства (около нещо), обгръна, покрива (нещо): **maliní ~rostlo plot** оградата беше обрасла с малини; малини обгрънаха, скрива оградата 2. (чим) обрасна, покрива се (с нещо), потъна (в нещо), заобиколя се (с нещо)

obřúst|at, -ám *несв.* 1. (со) израствам (около нещо), заобикалям, обгръщам, покривам (нещо): **křoví ~ám dům** храсти обгръщат, заобикалят (от всички страни) къщата 2. (чим) обръствам, покривам се, заобикалям се (с нещо)

obrušovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. шлифовам, изпилявам, изглаждам, заглаждам, оглаждам, полирам: **~ovat kameny** шлифовам, полирам камък, каменен материал 2. изстъргвам, остъргвам

obrušovat se, -uji se|разг. -uju se *несв.* 1. изтърквам се, изхабявам се 2. *експр.* отръквам се, шлифовам се

obryň, -ě *ж.* великанка, гигантка; жена-великан, жена-гигант и *прен.*

obrys, -u *м.* 1. очертане, контур(а), линия, силуэт, профил: **~y hor v dálece** очертания на планини в далечината 2. *книж.* очерк, скица: **znát něco jen v ~e, v hrubých ~ech** зная нещо само в общи черти, в основни линии

obrysov|ý, рядко obrysn|ý, -á, -é който се отнася до очертане, до контур(а): **~á kresba** скица, силуэт; **~á čára** контурна линия; **~é schéma** груба схема, обща схема; схема в общи линии: **~ý výklad** кратко изложение; изложение в общи линии; **~á světla** *техн.* габаритни светлини (на превозно средство)

obřýt, рядко ořýt, -ryjí|разг. -ryju *св.* зарива, загърля, окопая: **~řýt stromy** окопая дървета

obřív|at, -ám *несв.* заривам, загърлям, окопavam

obřad, -u *м.* 1. церемония, обред, ритуал: **uvítací ~** церемония по посрещане 2. *книж.* обред, обичай, ред, ритуал

obřadně *нар.* 1. тържествено, церемониално; със спазване на съответни церемонии; официално, изискано: **~ se chovat** държа се официално, церемониално, според протокола 2. официално, съдържано, формално, резервирано

obřadní, -í, -í ритуален, обреден, церемониален, тържествен: **~í síň** ритуална зала

obřadník, -a *м.* церемониалмайстор

obřadnost, -i *ж.* 1. тържественост, церемониалност, изисканост, официалност 2. съдържаност, формалност, резервираност

obřadní|ý, -á, -é 1. тържествен, официален, изискан: **vykonat ~ou návštěvu** направя официално посещение 2. съдържан, официален, формален, резервиран, хладен

obří|í, -í, -í гигантски, великански, исполински; който е притежание на гигант 2. гигантски, огромен, грамаден: **~í hvězda** *астр.* звезд-гигант; **~í slalom** *спорт.* гигантски слалом

obřízka, -y *ж. рел.* обрязване

obsad|it, -ím *св.* 1. заема, запълня: **~it místo** заема място (седна); **auto je obsazeno** колата е пълна; няма свободни места; **~it (v soutěži) druhé místo** заема второ място (в състезание), класирам се на второ място, втори 2. *воен.* завзема, окупирам: **~it město** окупирам град 3. разпределя (роли в пиеса); възлага, дам, поверя (длъжност на някого), назнача (някого), реализирам щатно място: **~it místo asistenta** назнача (някого) на асистентско място 4. (кого - вин.) *спорт.* блокирам, покрива (играч)

obsah, -u *м.* 1. съдържание; обем, вместимост: **~ láhve** съдържание на бутилка; **láhev o ~u 5 litrů** бутилка от 5 литра, с вместимост 5 литра; петлитрово шише; **krychlový ~** кубически обем, кубатура; **zlatý ~ měny** *икон.* златно покритие на валута 2. площ: **(plošný) ~** площ; **~ čtverce** *геом.* лице на квадрат 3. съдържание, смисъл: **~ článku** съдържание на статия; **forma a ~ uměleckého díla** форма и съдържание на художествено произведение; **~ slovního významu** *език.* обем на лексикално значение 4. съдържание (в края на книга)

obsáhle *нар.* обширно, обстояно, подробно

obsáhlost, -i *ж.* размери, обширност, просторност, обемност

obsáh|lý, -á, -é обширен, просторен, голям; дълъг, подробен, изчерпателен, обстен, съдържателен: **~é území** обширна територия; **~ý dopis** дълго, подробно писмо; **~á řeč** изчерпателна, съдържателна реч

obsáh|nout, -nu *св.* 1. *страд.* **obsáhnut** обхва̀на,

- хвъна: **~nout oktávu na pianě** хвъна октава на пианото; **~nout pohledem** обхвъна, обгърна с поглед **2. страд.** **obsažen** побера, обхвъна: **v kostech je obsažen fosfor** в костите се съдържа фосфор, костите съдържат фосфор; **dvě v šesti jsou obsaženy třikrát** мат. две влиза в шест три пъти
- obsah|ovat, -uji/разг. -uju** неск. съдържам, обхващам, побирам, ймам: **její pohled ~oval smutek** книж. в погледа ѝ се четеше, се криеше тъга
- obsahově** нар. по отношение на съдържанието, от гледна точка на съдържанието: **kniha ~bohatá** книга с богато съдържание
- obsahov|ý, -á, -é** съдържателен; който се отнася до съдържание, до обем, до смисъл: **vedlejší věta ~á** език. подчинено допълнително изречение
- obsazen|í, -í** ср. състав (от изпълнители): **dobré, slabé ~í hry** добър, лош състав на спектакъл; **komorní ~í orchestru** камерен състав на оркестър
- obsazen|ý, -á, -é** зает, запълнен: **je ~o a)** няма места (в кола, помещение и под.) **б)** линията е заета (за телефон)
- obsazovací, -í, -í** в съчет. **~í tón** сигнал “заето” (на телефон)
- obsaz|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** заемам, запълням (място, стол, автобус и под.) **2. воен.** завземам, окупирам **3.** разпределям (роли в пиеса); възлагам, давам, поверявам (на някого длъжност), назначавам (някого), реализирам щатно място **4. спорт.** блокирам, плътно пазя, покривам (играч)
- obsažen|ý, -á, -é** който се съдържа в нещо
- obsažně** нар. съдържателно, обстойно
- obsažnost, -i** ж. съдържателност, съдържание
- obsažn|ý, -á, -é** съдържателен, сбит, богат (на съдържание): **krátký, ale ~ý projev** кратка, но съдържателна реч
- obscénn|í, -í, -í** неприличен, пошъл, циничен, нецензурен, порнографски: **~í romány** булевърдни, пошли романи
- obscénnost, -i** ж. неприличие, пошлост, циничност, нецензурност; порнографски характер
- obsed|nout, -nu** св. **1.** (кого, со) седна, насядам (около някого, около нещо); наобиколя (нещо, някого) (за мнозина насядали) **2.** (кого, со) възседна, обкръча, яхна (някого, нещо)
- obsek|at, -ám** св. окося, ожъна (края на нива от всички страни)
- obsekáv|at, -ám** неск. ожънвам, окосявам (по края)
- observatoř** [-se-], -e ж. обсерватория
- obsilk|a, -y** ж. призовка, покана, съобщение
- obská|kat, -ču** св. (со) обиколя (нещо) скъчайки, със скъчане
- obskak|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** (кого, со) скъчам, подскъчам (около някого, около нещо): **~uje kolem plotny** експр. шета около печката **2.** (кого - вин.) експр. навъртам се, въртя се, усуквам се (около някого), ухажвам, отрупувам (някого) с грижи, внимание: **~uje manželka** тя слугува на съпруга си, изпълнява всички прищевки на мъжа си
- obskurn|í, -í, -í** подозрителен, съмнителен, долнопробен, второстепенен, булевърден: **~í časopis** булевърдно списание; **~í lokál** долнопробно заведение
- obskurnost, -i** ж. долнопробност, булевърдност, съмнителни качества, съмнителна репутация
- obslouž|it, -ím** св. **1.** (кого - вин.) обслужва (някого): **~it zákazníka** обслужва клиент **2.** (кого, со) обслужва (някого, нещо); погрижа се (за някого, за нещо)
- obsluh|a, -y** ж. **1.** обслужване: **rychlá ~a** бързо обслужване **2.** обслужване, грижа, гледане: **~a nemocného** гледане, обслужване на болен, грижа за болен **3.** поддържане: **~a stroje** поддържане на машина; **~a telefonu** поддържане на телефон **4. събир.** прислуга; обслужващ персонал: **~a kulometu** воен. обслуга на картечница
- obsluhovač, -e** м. лице, което обслужва: **~ zdviže** лице, което обслужва асансьор; **~ kotle** огняр
- obsluhovač|ka, -y** ж. жена, която обслужва
- obsluh|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** (кого - вин.) обслужвам, гледам (някого), грижа се (за някого) **2.** прислужвам: **~ovat při stole** сервирам, прислужвам на масата **3.** (со) обслужвам, поддържам (нещо): **~ovat stroj** обслужвам машина
- obstar|at, -ám** св. **1.** (кого, со) погрижа се (за някого, за нещо); слоджа в ред, уредя, осигуря, оправя, свърша (нещо); обслужва (някого): **~at domácnost** слоджа в ред домакинството, къщата, свърша (си) домакинската работа; **~at nemocného** обслужва болен, погрижа се за болен; **~at své věci** уредя нещата си; **musím si ještě něco ~at** трябва да свърша още някои неща; **~at dozor u dětí** осигуря, осъществя надзор над деца; **~at děti** погрижа се за децата, оправя децата; **~at dobytek** погрижа се за добитък (нахраня го, напоя го) **2.** (со коти) осигуря, набавя, намъря, уредя, подсигурия, направя (нещо за някого, на някого); снабдя

(някого с нещо): **~at něco na úřadě** уредя нещо в учреждение; **~at někomu místo** намеря място на някого

obstaráv|at, -ám нескв. **1.** (кого, со) уреждам, слагам в ред, оправям (нещо); грижа се (за някого, за нещо); обслужвам (някого); гледам (болен): **~at domácínost** поддържам домакинството, грижа се за домакинството, върша домакинска работа **2.** (со кому) осигурявам, набявам, намирам, уреждам, подсигуриявам (нещо за някого, на някого); снабдявам (някого с нещо)

obstaravatel, -e м. доставчик, снабдител, уредник, комисионер (лице, което снабдява, набава, урежда нещо, грижи се за нещо)

obstaravatelk|a, -y ж. снабдителка, уредничка

obstár|lý, -á, -é застарял, остарял, изтъркан, изхабён

obstarožn|í, -í, -í, obstarožn|ý, -á, -é малко пейор. застарял, възста̀р, овехтя̀л, изтъркан, изхабён

obstát, -stojím св. **1.** издържа, устоя, доживя̀в: **sotva ~stojí do rána** едва ли ще издържи, ще доживее до сутринта **2.** (s kým; kde) понеса̀ (някого); издържа̀, разберѐ се (с някого): **nemůže (s žáky) ve škole ~stát** не може да се справи в училището (с учениците) **3.** (v čem; před čím; při čem u pod.) издържа̀, победѝ, взема̀ връх, надмощие (в нещо): **~stát v boji** удържа̀, устоя̀ в бой; **~stát v zápase** изляза̀ с чест от борбата: **~stát při zkoušce** издържа̀ изпит; **dnes se svými názory ne~stojíte** с вашите възгледи днес доникъде няма да стигнете

obstáv|at, -ám нескв. **1.** издържам, устоявам, доживявам **2.** (s kým) понася̀м се, разбира̀м се (с някого) **3.** издържам (на някого); издържам, побеждавам, взема̀м връх

obstav|ít, -ím св. **1.** (со) обградя̀, заобиколя̀ (нещо) със сгради; застроя̀ наоколо; построя̀ сгради (около нещо): **náměstí bylo kolem dokola ~eno** от всички страни, отвся̀къде площадът беше заобиколен със сгради **2.** (со, čím) покрива̀ от всички страни, заобиколя̀, заградя̀ (нещо с нещо); издигна̀, построя̀ (нещо около нещо): **věž ~ili lešením** около кулата издигнаха скеле **3.** (со) спра̀, задържа̀, секвестира̀м (нещо), наложа̀ заповор (на нещо, върху нещо): **~it výplatu** наложа̀ заповор върху изплащане; **~it nábytek** секвестира̀м мебели

obstav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (со) обградявам, заградявам (нещо) със сгради, застроявам наоколо; построявам сгради (около

нещо) **2.** (со čím) покривам, заобикаля̀м, заградявам (нещо с нещо); издигам, построявам (нещо около нещо) **3.** (со) спира̀м, задържа̀м, секвестира̀м (нещо), налага̀м заповор (на нещо, върху нещо)

obsteh|ovat, -uji/разг. -uju св. обривча̀, обшья̀, тропосам

obstojně нар. поносимо, сносно, не лошо; общо взето добре

obstojn|ý, -á, -é сносен, поносим, достатъчен, задоволителен, приемлив, приличен; общо взето добре

obstoup|ít, -ím св. (кого, со) заобиколя̀, наобиколя̀, обкръжа̀ (някого, нещо); стъпя̀ се, натру́пам се (около някого нещо; край някого нещо)

obstoup|nout, -nu св. (кого, со) наобиколя̀, заобиколя̀, обкръжа̀ (някого, нещо), стъпя̀ се, натру́пам се (около някого, около нещо; край някого, край нещо)

obstrukce, -e ж. обструкция

obstrukčn|í, -í, -í обструкционен

obstřih|nout, -nu св. орежа̀, обрѐжа̀, изрѐжа̀ (нещо по края с ножница)

obstřih|ovat, -uji/разг. -uju нескв. оръзва̀м, обръзва̀м, изръзва̀м (нещо по краищата с ножница)

obstřík, -u м. мед. блокада

obstup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) заобикаля̀м, обградявам, тълпя̀ се, натру́пам се (около някого, около нещо)

obsypan|ý, osypan|ý, -á, -é **1.** отрупан, обсипан: **stromy ~é třešněmi** дърветата, отру́пани с череша **2.** изривнат, обривнат: **je v tváři, po těle ~ý** той се е изривнал, има обрив по лицето, по тялото

obsyp|at, osyp|at, -u/-ám св. (со čím) **1.** обсипя̀, насипя̀, покривя̀, отру́пам, затру́пам (нещо с нещо): **~at cestu pískem** насипя̀ пътя с пясък **2.** обсипя̀, отру́пам (нещо с нещо): **třešní bylo, jako by obsypal** бяха се родили череша в изобилие; дърветата бяха отру́пани с череша

obsyp|at se, osyp|at se, -u se/-ám se св. **1.** (чим) обсипя̀ се, отру́пам се (с нещо) **2.** натру́пам се (около нещо) **3.** изривна̀ се, обривна̀ се, изпривша̀ се; получа̀ херпес: **děti se osypaly** децата се изривна̀ха, изпривша̀ха, диал. изсипа̀ха се (при шарка); **osypaly se mu rty** устните му се изпрившиха, получѝ херпес

obsypáv|at, osypáv|at, -ám нескв. **1.** обсипвам, насипвам, отру́пам, покривам, затру́пам **2.** обсипвам, отру́пам

obsypáv|at se, osypáv|at se, -ám se нескв. **1.** об-

сйпвам се, отръпвам се **2.** натръпвам се **3.** из-
ривам се, обривам се изприщвам се; полу-
чавам херпес; *диал.* изсйпвам се (*при шарка*)
obširně нар. обширно, подробно, обстойно,
пълно
obširnost, -i ж. обширност, подробност, пъл-
нота, обстойност
obširný, -á, -é обширен, обстойен, пълен, подро-
бен, съдържателен
obšít, -šiji/разг. -šiju св. **1.** (*со čím*) обший (*нещо*
с нещо): **~šít ramínko látkou** обший закачалка
с плат **2.** (*со*) обший, обточа, поръбя, обрймча
(*нещо*)
obšív|at, -ám неск. **1.** обшивам, обличам (*с плат*)
2. обшивам, обточвам; поръбвам, обрймчвам
obšláp|nout, -nu св. **1.** *експр.* обхóдя, обиколя
2. (*коти со*) разг. *експр.* издóйствам, изхо-
дотáйствам, осигуря, уредя (*нещо на някого*
чрез ходене, чрез тичане по учреждения):
~nout u soudu уредя (нóщо) в съдá; **~nout si**
někoho обработя някого
obšťastnit, -ím св. (*кохо - вин. čím*) ошастливя,
зарáдвам, направа шастлив (*някого с нещо*)
obšťastňovat, -uji/разг. -uju неск. (*кохо - вин.*
чим) ошастливявам, рáдвам, прáва шастлив
(*някого с нещо*)
obtěč|et, -ím, 3. мн. -ejí неск. **1.** (*кохо, со čím*)
омотáвам, увивам, завивам, завързвам, об-
вързвам, увързвам, превързвам (*някого, не-*
що с нещо); намотáвам, навивам (*нещо около*
някого, около нещо): **~et šátek kolem hlavy**
завързвам кърпа на главáта си; забрáждам се
2. (*со*) вий се, увивам се (*около нещо*), обгръ-
щам, обхващам (*нещо*)
obtah, -u м. *полигр.* коректúрен отпечатък:
kartáčový ~ шпáлта
obtáh|nout, -nu св. **1.** надебеля, повтòря, очертáя
(*с мастило и под. нещо вече написано, на-*
чертано) **2.** натòча допълнително, лóко (*нож,*
брадва и под.); изгъня, направа пò-фíно, пò-
хúбаво острието (*на нещо*) **3.** *полигр.* извáдя,
направа коректúрен отпечатък
obtah|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** надебелявам,
засйлвам, повтáрям (*очертание*); подсылвам,
очертáвам, изпйсвам (*с мастило и под. нещо*
вече написано, начертано) **2.** затòчвам, тòча
допълнително, лóко (*нож, брадва*); изгънявам,
прáва пò-фíно, пò-хúбаво острието (*на нещо*)
3. *полигр.* прáва коректúрен отпечатък: **~nout**
zlomenou sazbu прáва коректúрен отпечатък
от вързана стрáница
obtan|ovat, -uji/разг. -uju св. (*кохо, со*) оби-
коля (*някого, нещо*) танцúвайки; направа кръг
(*около някого, около нещо*) танцúвайки

obtanč|it, -ím св. (*кохо, со*) обиколя (*някого, не-*
що) танцúвайки; направа кръг (*около някого,*
около нещо) танцúвайки
obtékán|í, -í ср. *физ.* обтйчане: **nadzvukové ~í**
физ. свръхзвúково обтйчане
obték|at, -ám неск. (*со*) текá (*около нещо*), за-
обикаля (*нещо*): **řeka ~á město** рекáта заоби-
каля градá; **slunce ji ~alo růžovou záplavou**
прен. слънцето я заливаше с потòк от рòзова
светлинá
obtelefon|ovat, -uji/разг. -uju св. (*кохо, со*) разг.
телефонйрам, позвнйя, обáдя се, съобщя по
телефòна (*на някого; някъде; последовател-*
но на мнозина, на много места): **~ovat**
všechny známé обáдя се по телефòна (по рёд)
на всйчки познáти
obtelefonovávat, -ám неск. (*кохо, со*) разг. те-
лефонйрам, звнйя, обáждам се, съобщáвам по
телефòна (*на някого, някъде; на мнозина, на*
много места последователно): **~at kina**
обáждам се (подрёд) на всйчки кинá
obtěžkan|ý, -á, -é натовáрен: **strom ~ý ovocem**
отрúпано с плод дървò
obtěžk|at, -ám св. (*кохо, со čím*) натовáря (*ня-*
кого, нещо с нещо), притйсна (*нещо с нещо*):
~at vůz nákladem напълня колá с товáр; **~at**
svědomí vinou *прен.* обременя съвестта си с
винá
obtěžkáv|at, -ám неск. (*кохо, со čím*) товáря,
натовáрявам (*някого, нещо с нещо*), притйскам
(*нещо с нещо*)
obtěž|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*кохо čím, s*
чим; кохо - вин.) безпокоя, затруднявам, из-
мъчвам (*някого с нещо; някого*); досáждам,
създавам грижи (*на някого с нещо*): **nebudu**
vás ~at (dotazy) няма да ви затруднявам, няма
да ви досáждам (с въпрòси); **promiňte, že Vás**
s tím ~uji извинете, че ви безпокоя, занимавам
с товá; **promiňte, že Vás ~uji** извинете (ме) за
безпокойството, извинете, че ви безпокоя
2. (*кохо - вин.*) задйрям, закачам (*обикн. же-*
на); държá се нахáлно: **ne~ujte mě!** не ме
закачайте! не ми досáждайте!
obtěž|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. (*чим, s*
кúт, s čím) безпокоя се, затруднявам се (*с*
някого, с нещо); създавам си грижи, трúдно-
сти (*заради някого, заради нещо*): **ne~ujte se**
tím не сè безпокойте за товá
obtisk, -u м. вáденка
obtisk|nout, -nu св. **1.** прекопйрам, превáдя:
~nout obrázek пренесá, прекопйрам, превáдя
картинка **2.** (*со*) отпечатáм (*нещо*); отбележá,
остáвя следá (*от нещо*): **~nout prst na sklo**
отпечатáм пръст на стъклò

obtisk|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. прекопирам, изваждам, пренасям, залепям от едно място на друго 2. отпечатвам, оставам следа

obtíž, -e ж., често мн. **obtíž|e, -í** трудност, затруднение, трудности, мъчнотии, мъки: **s ~í** с мъка, с голямо усилие; трудно; **mít žaludeční ~e** имам стомашно разстройство; страдам от стомах; стомахът ми не е в ред; **mluvení mu působí, dělá ~e** говоренето го затруднява; говори с мъка; **překonávat, působit ~e** преодолявам, създавам трудности; **být někde, někomu na ~** преча, създавам затруднения, грижи на някого; в тежест съм на някого

obtížen|ý, -á, -é обременен: **stromy byli ~y ovocem** дърветата се бяха свѐли от плод

obtíž|it, -ím св. (koho, co čím) натоваря, отрупам, обременя (някого, нещо с нещо): **~it stoly knihami** отрупам маси с книги

obtížně нар. трудно, тежко, мъчително, с мъка, с труд

obtížnost, -i ж. трудност, затруднение

obtízn|ý, -á, -é 1. труден, тежък, мъчен, уморителен: **~á cesta** тежък, уморителен път 2. досаден, противен, неприятен: **~ý hmyz** досадни насекоми

obtloust|ý, -á, -é дебеличък, пълничък, дебел, пълен, пълноват

obtoč|it, -ím св. 1. (koho, co čím) увия, омотая, завържа, увържа, обвържа, превържа (някого, нещо с нещо) 2. (co kolem čeho, okolo čeho) намотая, навия, увия, завия (нещо около нещо, на нещо)

obtědne|ník, -u м. двуседмично списание, двуседмичник

obuš|ek, -ku м. тояга, сопа, палка: **gumové ~ky** гүмени палки

obut|í, -í ср. събир. 1. разг. обуща, обувки: **vhodné ~í na zimu** подходящи обувки за зимата 2. жарг. гүми (на кола)

obut|ý, -á, -é обут

obuv, -i ж. събир. обувки, обуща: **zimní, letní ~** зимни, летни обуща; **~ turistická** туристически обувки; **pracovní ~** обувки за работа

obuvnick|ý, -á, -é обущарски; обувен: **~ý mistr** майстор обушар; **~ý průmysl** обувна промишленост; **~é kopyto** калъп за обувки, обушарски калъп; **~á dílna** обушарска работилница; обушарница; обушарски цех

obuvnictv|í, -í ср. 1. обушарство, обушарски занаят 2. работилница, ателие за поправка на обувки, обушарница 3. магазин за продажба на обувки

obuvník, -a м. обушар

obvaz, -u м. 1. бинт; превръзка: **~ obinadlový, dlahový, sádrový** превръзка с бинт, превръзка с шйна, гипова превръзка; **kapesní ~** индивидуален превързочен пакет 2. превръзка, превързване: **jít na ~** отивам на превръзка

obvá|zat, -žu/книж. -ži св. превържа

obvaziš|t|ě, -ě св. воен. медицински, превързочен пункт

obvaz|ovat, -uji/разг. -uju неск. превързвам

obvazov|ý, -á, -é превързочен

obveselen|í, -í ср. развеселяване, развлечение, забавление, удоволствие; весело настроение: **způsobit někomu ~í** развеселя някого; **říci něco k ~í** кажа нещо весело; **dělá to pro ~í** прави го, за да (ни) развесели; **levné ~í** евтини развлечения, евтини удоволствия

obvesel|it, -ím св. развеселя, развлека, зарадвам; създам на някого радост, забава, забавление, весело настроение

obvesel|it se, -ím se св. развеселя се, зарадвам се, изпадна във весело настроение

obvesel|ovat, -uji/разг. -uju неск. развеселявам, радвам, създавам на някого радост, забава, забавление, весело настроение

obvesel|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. развеселявам се, изпадам във весело настроение

obvině|ní, -í ср. обвинение: **křivé ~í** лъжливо, несправедливо обвинение

obvině|ní, -ého м. юрид. обвиняем

obvin|it, -ím св. (koho z čeho) обвиня (някого в нещо)

obviň|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho z čeho) обвинявам (някого в нещо)

obvod, -u м. 1. обиколка, очертание, контури: **~ lesa, rybníka** очертания, обиколка на гора, на езеро; **~ čtverce** геом. периметър, обиколка на квадрат; **~ kruhu** геом. обиколка на окръжност; **~ hrudníku** гръдна обиколка 2. физ. верига, контур, кръг: **paměťový ~** запаметяваща верига 3. район, участък: **bydlet mimo ~ Prahu** живя извън района на Прага; **~ zdravotní** здравен участък; **poštovní, školní ~** пощенски, училищен район; **~ Praha 1** район Прага 1; първи район на Прага

obvodn|í, -í, -í районен, участъков: **~í lékař** участъков лекар; **Obvodní národní výbor v Praze 5** по-рано Районен народен съвет Прага 5; Пети районен народен съвет в Прага

obvodov|ý, -á, -é околоръстен, обиколен, периферен, окръжаващ: **~á komunikace** периферна комуникация, периферен транспорт; **~ý úhel kružnice** геом. вписан ъгъл; **~é nervstvo** мед. периферна нервна система

obvykle нар. обикновено

obvyklost, -i ж. обичайност, постоянност; характерно, редовно, обичайно качество, състояние

obvyklý, -á, -é обичаен, привичен, обикновен, редовен, нормален: **~ým způsobem** както обикновено; **jíst v ~ou dobu** ям в обичайното време; **sednout si na ~é místo** седна на любимото си, на обичайното си място

obvyčej, -e м. обичай, навик, привичка, традиция; норма: **mít něco v ~i** ймам някакъв обичай, навик; **vyjít z ~e** (този обичай) се изоставя, се забравя; **nad ~/nadobýčej chytrý** необикновено, рядко умнен; **právní ~** юрид. обичайно право; **jazykový ~** език. езикова норма; **úzus**

obvyčejně нар. **1.** обикновено, обичайно, редовно **2.** просто, обикновено, скромно: **~ zařízený pokoj** скромно обзаведена стая

obvyčejnost, -i ж. обикновеност, простота: **nevyniká nad** ~ не изпъква над средното равнище; **~ oblečení, vyjadřování** ненатрапчивост в облеклото, в изразяването

obvyčejný, -á, -é **1.** обичаен, обикновен, нормален, редовен: **~á práce** обичайна, една и съща работа; **zcela ~ý jev** съвсѐм редовно, обикновено явление; **~á teplota** нормална температура; **~ý rok** астр. невисокосна година **2.** обикновен, всекидневен, скромен, прост: **~ý oblek** всекидневно облекло; **~ý člověk** обикновен човек; **~ý voják** редник, редовен войник

obydlený, -á, -é населен, заселен, обитаем: **~ý ostrov** обитаем остров; **~é končiny** населени, заселени покрайнини

obydlí, -í ср. жилище

obydlit, -ím св. населя, заселя: **~it novostavbu** заселя новопостроена сграда

obytný, -á, -é обитаем; жилищен, предназначен за живѐне: **~é stavení** жилищна постройка; **~á plocha** жилищна площ; **~ý dům, pokoj** къща, стая за живѐне; **~ý automobil** фургон, каравана

obývací, -í, -í жилищен, предназначен за живѐне: **~í pokoj** хол, всекидневна стая

obývací, -u м. разг. хол, всекидневна стая

obývat, -ám не св. живѐя, обитавам: **~at první patro** живѐя на първия етаж; **~at velký pokoj** ймам, държа голяма стая; живѐя в голяма стая

obyvatel, -e м. жител, обитател: **~é domu** обитатели(те) на дома, на къщата; **~é Prahy, Čech** жители(те) на Прага, на Чехия; **kolik ~ má Česká republika?** колко жители йма Чешката република?

obyvatelka, -u ж. жителка, обитателка

obyvatelný, obývatelný, -á, -é обитаем, годен за живѐне

obyvatelský, -á, -é език. в съчет. **~á jména** жителски имена

obyvatelstvo, -a ср. събир. население, жители: **počet ~a** брой на населението

obzír[aj]at, -ám не св. книж. оглеждам, обгръщам с поглед, разглеждам, вглеждам се, проучвам, възприемам: **~at krajinu** оглеждам местност; **~ající pohled** любопитен, изпитателен поглед

obzor, -u м. **1.** хоризонт, кръгозор: **objevit se na ~u** ~~човек~~ **появява се**

~u нещо приближава, нещо чука на вратата **2. прен.** (духовен) кръгозор, обзор, хоризонт: **rozšířit svůj ~** разширя кръгозора си

obzorník, -u м. геогр. линия на хоризонта

obzvlášť, obzvláště нар. необикновено, изключително, рядко; особено, преди всичко, предимно, главно, най-вече

obzvláštní, -í, -í особен, специален, странен, изключителен, извънреден, необичаен, рядък, подчертан: **s ~í péčí** със специални, с особени грижи; **nemít v ~í lásce** не обичам особено; **s ~í horlivostí** с особено, подчертано, рядко усърдие

obžalob[aj], -y ж. обвинение и юрид.

obžalobce, -e м. юрид. **1.** ищѐц, тъжител **2.** обвинител

obžalobný, -á, -é обвинителен: **~ý protest** обвинителен протѐст, обжалване

obžalovací, -í, -í обвинителен: **~í spis** обвинителен акт

obžalovan[aj], -é ж. обвиняема

obžalování, -í ~~обвинение~~ **обвинение**

lavici ~ých седна на подсъдимата скамейка **obžalovat, -uji/разг. -uju** св. (koho z čeho, pro co) обвиня (някого в нещо): **~ovat někoho z krádeže** обвиня някого в кражба; **~ovat někoho pro účast na atentátu** обвиня някого в участие в атентат

obžerství, -í ср. невъздържание в ядене и пиене, прекалено ядене и пиене, чревоугодничество и пианство

obžínkový, -á, -é който се отнася до жътвен празник (в края на жътвата)

obží[n]ky, -nek ж. мн. жътвен празник (в края на жътвата)

obživ[aj], -u ж. препитание, средства за съществуване, прехрана: **hledat lepší ~u** търся си по-добро препитание; **starat se o ~u rodiny** грижа се за прехраната на семейството, издържа семейство

ocas, -u м. **1.** опашка (на животно): **stáhnout,**

svěsit ~ свѣя си, подвѣя си опашката *и прен. експр.* ♦ **dělat někomu ~, být někomu ~em** мѣкна се като опашка след някого; **každá liška svůj ~ chválí** поговорка всѣки хвѣли стоката си; **uřezávat psovi ~ po kouskách** вземам приборзани и частични решѣния **2.** опашка (*нещо подобно на опашка*): **mít celý ~ kavalírů za sebou** ймам цяла върволица кавалѣри, ухажори зад себе си; **~ letadla, komety** опашка на самолѣт, на комѣта

ocasatý, -á, -é опашат; който йма опашка или нѣщо, подобно на опашка

ocásjek, -ku *м.* **1.** умал. опашчица: **myší ~ek** *прен.* миша опашка (*тънка плитчица*) ♦ **být z hadích ~ků** (като) живѣк съм (*жив, пѣргав, много подвижен*); **chodí za ním jako ~ek** върви след него като опашка **2.** опашчица (*нещо с форма на опашчица*): **písmo s mnoha kudrlinkami a ~ky** букви с множество завъртѣлки и опашчици

ocasní, -í, -í опашен; който се отнася до опашка: **~í obratle** *зоол.* опашни прѣшлени

oceán, -u *м.* океан: **Severní ledový ~** Сѣверен ледовит океан

oceánský, -á, -é океански: **~é podnebí** *метеор.* морски климат

ocejchovaný, -á, -é **1.** маркиран, белѣзан, пломбиран, жигосан: **~ý přístroj** пломбиран апарат **2.** *прен.* заклеимѣн, дамгосан: **~ý jako zrádce** заклеимѣн като предѣтел

ocejchovat, -uji/разг. -uju *св.* **1.** проверѣя (уред, апарат), като поставя клеймѣ, мѣрка, печѣт, плѣмба: **~ovat závaží** пломбирѣм тежест; **~ovat přístroj** пломбирѣм апарат **2.** белѣжа, жигосам (*добитѣк и под.*): **tvář, kterou čas ~oval** *прен. експр.* лицѣ, върху коѣто врѣмето е слѣжило своѣ отпечѣтък **3.** *прен.* заклеимѣя, дамгосам

ocel, -i/-e *ж.* **1.** стомѣна **2.** *книж.* меч; хладно орѣжие

ocelárenský, -á, -é стоманодобивен: **~á pec** стоманодобивна пѣц

ocelárn|a, -u *ж.* стоманодобивен и стоманолѣярен завод

ocelář, -e *м.* **1.** работник-стоманодобивник, стоманолѣяр **2.** собственик, съпритежател на стоманодобивен завод

ocelářský, -á, -é стоманодобивен, стоманолѣярен: **~á pec** стоманодобивна пѣц

ocelářství, -í *ср.* стоманодобивна промишленост

ocel|ek, -ku *м.* *минер.* сидерит

ocelolit|a, -u *ж.* *техн.* **1.** лѣеща се стомѣна **2.** отливка от стомѣна

oceloryt, -u *м.*, **ocelorytin|a, -u** *ж.* гравюра на стомѣна, стоманорѣзба

ocelot, -a *м.* **1.** *зоол.* оцелѣт (Pardalis) **2.** кожа, кожух от оцелѣт

ocelotisk, -u *м.* *полигр.* стоманен печѣт

ocelově *нар.* стоманено, като стомѣна: **~ sedé oči** стоманеносивѣ очи

ocelov|ý, -á, -é **1.** стоманен: **~é lano** стоманено въжѣ; **~ý odpad** стоманени отпадѣци; **~á barva** цвѣт на стомѣна **2.** *прен.* стоманен, желѣзен, оловен, каменен: **~é zdraví** желѣзно здравѣ; **~é nervy** желѣзни нѣрви; **~é svaly** стоманени мускули; **~é nebe** оловно, оловносиво небѣ; **~ý hlas** метален глас; **~á tvář** каменно, неподвижно лицѣ

ocen|it, -ím *св.* **1.** (*со паѣ*) оценѣя (*нещо за колко*), определя ценѣта (*на нещо*): **~it kožich na 3000 Kč** оценѣя кожух за 3000 крѣни **2.** (*koho, co*) оценѣя, преценѣя (*някого, нещо*); дам оценѣнка, преценѣнка (*за някого, за нещо*): **(kriticky) ~it umělecké dílo** дам критична преценѣнка за художѣствено произведѣние **3.** (*koho, co*) оценѣя положително (*някого, нещо*): **~it iniciativu, vlohy** оценѣя инициативѣ, зѣложби

ocení|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (*со*) оценѣвам, преценѣвам (*нещо*) **2.** (*koho, co*) оценѣвам положително (*някого, нещо*)

ocně|it, -ím *св.* **1.** (*со*) оценѣвам, преценѣвам (*нещо*) **2.** (*koho, co*) оценѣвам положително (*някого, нещо*)

ocně|ně *експр.* остана нежѣнен, неомѣжена; остана за туршия; **rozlít si s někým, u někoho ~** разтурѣ си отношѣнията, развалѣ си достѣлка с някого; **kapat někomu do něčeho octa** развалѣм на някого радостта от нѣщо, слѣгам катран в медѣ

ocilk|a, -u *ж.* стоманено брусѣче (*за острене на ножѣве*)

ocit|at se, ocit|at se, -ám se *несв.* озовѣвам се, попадам в задѣнена ѣлица

ocitnout se *вж.* **octnout se**

ocit|ovat, -uji/разг. -uju *св.* (*со*) **1.** цитѣрам (дослѣвно) (*нечия мисѣл*) **2.** цитѣрам, посѣча (*използвана литература*)

octan, -u *м.* *хим.* ацѣтѣт (*сол на оцѣтната киселина*): **~ hlinitý** алуминиев ацѣтѣт

octárenský, -á, -é който се отнася до производство на оцѣт, до оцѣт(е)на фѣбрика

octárn|a, -u *ж.* фѣбрика за оцѣт

octářství, -í *ср.* производство на оцѣт

ocit|nout se, ocit|nout se, -nu se *св.* озовѣ се, попадам в задѣнена ѣлица

dlažbě *експр.* озовѣ се на ѣлицата, остана без работа; **~nout se v nebezpečí** попадна в опасност; **~nout se na mizině** изпадна в крайна

мизерия; ~**nout se na slepé koleji, v slepé uličce** озовъ се, окажа се в задънена улица; ~**nout se v hledáčku někoho, něčeho** привлекъ вниманието на някого, на нещо

octovat|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í неск. вкисвам, прокисвам

octov|ý, -á, -é оцетен: ~**ý zápach** миризма на оцет; ~**á voda** вода с оцет; ~**é okurky** кисели краставички; ~**á muška** оцетарка (*мушица*); **ky-selina** ~**á** хим. оцетна киселина

ocuc|at, -ám св. осмуча, изсмуча, изсуча

ocukrovan|ý, -á, -é 1. посипан, поръсен със захар, със сняг: ~**é koruny stromů** *прен. експр.* заскрежени корони на дървѣта 2. *прен.* подсладен, сладникав: ~**ý film, román** сладникав филм, ромън

ocukr|ovat, -uji|разг. -uju св. 1. посипа, поръса със захар 2. *прен.* подсладя: ~**ovat někomu něco** направя нещо (да бѣде) по-приятно за някого

ocum|lat, -ám св. осмуча, олижа, изсмуча, изсуча

ocún, -u м. ѝсенен минзухар, кърпикожух (Colchicum autumnale)

ocúnově нар. като ѝсенен минзухар: ~ **nafialovělý** лилав като ѝсенен минзухар

ocúnov|ý, -á, -é който се отнася до минзухар; минзухарен: ~**ý květ** цвят на минзухар, минзухарен цвят (*част от растение*); ~**á barva** цвят на минзухар (*лилав, виолетов*)

očad|it, -ím св. опуша, окадя

očarován|í, -í ср. 1. магия, омагьосване: **princezna mu děkovala, že zlomil její ~í** принцѣсата му благодарѣ, че я освободѣ от магията; **jako by se probouzel z nějakého ~í** той сякаш се събуждаше от някакъв сън 2. възхищѣние, смайване, омая, магия: **vypovědět své vzrušení a ~í** изкажа вълнѣнието и възхищѣнието си; **vumanit se z ~í** преодолѣя смайването си; освободѣ се от магия

očarován|ý, -á, -é 1. омагьосан: ~**ý kruh, ~é kolo** *прен.* омагьосан кръг (*безизходно положение*) 2. (*čít*) очарован, пленѣн, възхитѣн, омаян (*от нещо*)

očar|ovat, -uji|разг. -uju св. 1. омагьосам 2. очаровам, омая, възхитѣя

očekáván|í, -í ср. 1. очакване, чакане: **napjaté ~í** напрегнато очакване; **byl plný ~í** той бѣше цѣлий в очакване 2. очакване, очаквания, надежди: **splnit něčí ~í** оправдая очакванията, надеждите на някого; **mít něco k ~í** надявам се на нещо; (**výsledek**) **nade všechno ~í** (резултатъ) надминава всички очаквания; **mimo ~í** въпреки очакванията

očekáv|at, -ám неск. 1. очаквам, чакам: ~**at hosty** чакам гости; **žena ~á rodinu** жената е бремна 2. очаквам, предвѣждам, предполѣгам: ~**at útok** очаквам, предвѣждам нападение 3. *само третол.* ~**á** (*koho - вин.*) чака, очаква, заплъшва (*някого*); предстой (*на някого*): ~**á ho smrt** очаква го смърт

očerň|at, -ám св. подуша от всички страни

očerň|it, -ím св. очерня, оклеветя, злепоставя

očerň|ovat, -uji|разг. -uju неск. очерням, оклеветявам, злепоставям

oče|sat, -šu/-sám|книж. -ši св. 1. оберъ (*плодове*): ~**sat višně** оберъ вишни 2. оберъ (*дърво*): ~**sat višň** оберъ вишня 3. *прен. експр.* оберъ, окрадъ: ~**sat zákazníka** оберъ, одеръ, ограбъ, излъжа клиент

očesáv|at, -ám неск. 1. обирам (*плодове*) 2. обирам (*дърво*) 3. *прен. експр.* ограбвам

očesne|kovat, -uji|разг. -uju неск. (*со*) подлуча, подпръва (*нещо*) с чѣсън; слѣжа чѣсън (*на нещо*)

očich|at, -ám св. внимателно подуша, помириша от всички страни

očicháv|at, -ám неск. внимателно подушвам, помиришвам от всички страни

očisl|ovat, -uji|разг. -uju св. номерирам

očist|a, -y ж. почистване, хигиенизиране, очистване, пречистване, чѣстка: ~**a strany** прочистване на партия, партийна чѣстка; **hygienická ~a** воен. дезактивация и дегазация

očist|ec, -ce м. 1. рел. чистѣлище 2. *прен.* страдания, мъчение, ад: **mít na zemi ~ec** живѣтът ми е ад

očist|it, -ím св. 1. (*со, koho*) почиства, изчиства, измѣя, прочѣства (*някого, нещо*): ~**it si zuby** измѣя си зѣбите; ~**it ránu lihem** почиства рана със спирт; ~**it si boty a**) изтрия си обувките б) почиства си обувките 2. (*со odkud*) почиства, изчиства, отстраня, махна (*нещо отнякъде*): ~**it bláto z bot** изчиства къл от обувки 3. (*со od koho, čeho*) *прен.* очѣства, изчиства, прочѣства (*нещо от някого, от нещо*): ~**it stranu od oportunistů** очѣства партията от опортюнисти 4. (*koho, со od čeho, z čeho*) оправдая, реабилитирам, очѣства (*някого, нещо от нещо*): ~**it někoho od viny** оправдая някого; ~**it něčí jméno** реабилитирам ѣмето на някого; ~**it se před někým** реабилитирам се пред някого; ~**it se bolestí, láskou** пречѣства се чрез болка, чрез любов

očistn|ý, -á, -é очистѣтелен, пречѣстващ, изчистващ; който се отнася до почистване, до чѣстка: ~**á koupel** хигиѣнна баня; ~**á akce** акция за

прочыствање, чыстка; **~ý nálev** мед. очыстительна клизма

očišť|ovat, očíst|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (*koho, co*) почыствам, изчыствам, прочыствам, измывам (*някого, нешто*) **2.** (*co odkud*) почыствам, изчыствам, отстранявам (*нещо от някъде*) **3.** (*co od koho, čeho*) очыствам, изчыствам, освобождавам (*нещо от някого, от нешто*) **4.** (*koho, co od čeho, z čeho*) *прен.* оправдавам, реабилитирам, пречыствам (*някого, нешто от нешто*)

očit|ý, -á, -é в съчет. **~ý svědek** очевидец, свидетел; **~é svědectví** свидетелство, показання на очевидец

očividně нар. видимо, явно, забележимо: **~chřadnout** видимо линия; **přesvědčit se** ~ убедя се със собствените си очи

očividn|ý, -á, -é книж. явен, видим, забележим, очевиден, беспспорен: **~ý úspěch** беспспорен успех

očk|o, -a ср. **1.** умал. оченце, мн. оченца, очички; *очко* ◆ **о́чка** ◆ **о́чки** ◆

let ~em хвърля на някого един поглед; хвърлям на някого (ласкави) погледи; стрелкам някого с (влюбени) очи; **mrsknout, šlehnout po někom** **~em** стрелна някого с поглед; (**dívat se, pozorovat**) **po ~u** (гледам, наблюдавам) крадешком, под око, с крайчеца на окото **2.** нещо с форма на око: **~o jehly** ухò на игла; **~o řetízku** халкычка на верижка; **~o na punčoše** брымка на чорап; **~o síťe** брымка в мрежа **3.** нещо, подобно на малко око: **masná ~a na polévce** мазни искри, кръгчета върху супа; **stříbrný kroužek s granátovým ~em** сребърно пръстенче с гранатов камък; **~o na hrací kostce** точка върху зар; **paví ~o** зоол. рибка, чийто сáмец е белязан с дъгоцветно петно (*Lebistes reticulatus*); **~o růže** малка пъпка на роза; **~o brambor** очи на картофи **4.** хим. малък кристал (*предизвикващ или ускоряващ кристализация*)

očk|ovac|í, -í, -í **1.** мед. който служи за ваксиниране; ваксинационен: **~í látka** ваксына, материал за ваксиниране **2.** който служи за присаждане, за ашладыване: **~í nůž** овощарски нòж за присаждане

očk|ován|í, -í ср. ваксиниране, ваксинация: **kutánní ~í** мед. кутанно (*кожно*) ваксиниране

očk|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** ваксинирам: **dát se ~ovat proti tetanu** ваксинирам се против тетанус **2.** инжектирам, инокулирам: **~ovat kulturu** биол. инокулирам биокултура; **~ovat půdu** сел.стоп. инжектирам почва; **~ovat**

kovu метал. инжектирам метáli **3.** присаждам, ашладывам: **~ovat růže** присаждам, ашладывам рòзи **4.** хим. предизвиквам кристализация **5.** (*koho čít; komu co*) *прен.* насаждам (*върху някого нешто*); вдъхвам, внушавам (*нещо на някого*); инжектирам (*някого с нешто*)

očn|í, -í, -í очен; който се отнася до око, до очи: **~í důlky** очни ями, очни òрбити; **~í operace** операция на очите; **~í koupel** промывка на очите; **~í lékař** очен лекар, окулист; **~í lékařství** специалност очни бòлести; **~í koule** анат. очна ябълка; **~í pozadí** анат. очно дъно

očnic|e, -e ж. анат. очна яма, очна òрбита

očoud|ít, -ím св. опуша, окадя, одимя

očum|ovat, -uji/разг. -uju неск. грубо **1.** зяпам, оглждам, разглждам (*нахално и любопитно*): **~ovat výklady** зяпам (по) витрините **2.** стоя, шляя се без работа; дрёма, зяпам; лапам мухи

od, ode предлог с род. **1.** от (*пространствено и за време*): **a)** за отдалечаване: **vstát od stolu** стана от масата; **pozorovat někoho od hlavy k patě** разглждам, оглждам някого от глава до петя; **odejít od muže** *прен.* отида си, избягам от мъжа си; напýсна мъжа си **б)** за положение: **vpravo od vchodu** вдясно, надясно от входа **в)** за сравнение: (**názor**) **odlišný od ostatních** (възглед) различен от останалите **г)** за начало: **změnit věci od základu** промяна ◆ **jážděti**

něco od lesa подхòждам предпазливо, хитро към някого, към нещо; **jablko nepadá daleko od stromu** поговорка крушата не пада (пò-)далеч от корена, от дървòто; **práce mu jde od ruky** работата му иде òтрьки; **je od Prahy** той е от окòлностите на Прага; **dobrák od kosti** голям добряк, добряк по природа; **začít od Adama** запòчна от дядо Адам, от а и бè (*от самото начало*); **hospodařit od desíti k pěti** стопанисвам през кúп за грòш (*от ден на ден все по-лошо*) **2.** от (*за начало във времето или в поредица*), често в съчет. **od... do...** от... до...; от... за...; от... на...: **druhý od konce** втори(ят) от края; **od rána (do večera)** от сýтрин (до вèчер), от сýтринтá (до вèчертá); **od pondělka do soboty** от понеделник до сьбота; **dva roky od svadby** две години след сьатбата; **od věku do věku** от вековè за вековè; **od pokolení do pokolení** от поколение на поколение; **žít ode dne ke dni, ze dne na den** живèя ден за ден; **od přání k uskutečnění je daleko** от желáнието до осьществяването

пѣтят е дѣлгы; еднѣ е да йскаш, друкѣ е да го нарѣш ◆ **odhodiny** издана часа; **propustit od hodiny (na hodinu)** уволня, освободя на часа, незабавно, веднага **3.** от, по (за *произход*): **od narození** от рождение, по рождение; **blondýnka od narození** блондинка ◆ **od narození** ражда нула; с прѣднѣ боѣ не стѣва **4.** след, по (за *следване едно след друго*): **(chodit) dům od domu** (хѣдя) от къща на къща; **den ode dne** ден след ден, от ден на ден; **rok od roku** от година на година; **(odřikávat) slovo od slova** (произнасям) дѣма по дѣма **5.** от (за *источник на нецо*): **román od Jiráska** ромѣн от Ирасек; **vyříd' jí ode mne pozdrav** поздравѣ я от мѣне, предаѣ й поздрав от мѣне; **to není od Vás hezké** това не е хѣубаво от Вѣша странѣ; **umazaný od bláta** изцапан с кѣл; **sklenice od medu** празен, неизмит буркан от мѣд; **dveře se otevřely samy od sebe** вратѣта самѣ се отвѣри, вратѣта се отвѣри от само сѣбе си; **udělat něco sám od sebe** направа нецо по собствена инициатѣва; **co bude od večere** каквѣ ще йма за вечерѣя **6.** разг. от, на (за *принадлежност*): **klíč od skříně** клѣч от гардерѣб; **límeč od košile** якѣ на рѣза; **je od novin, od filmu, od policie** работѣ във вѣстник(а), в кинематографѣята, в полицѣята; тѣй е от вѣстника, от кинематографѣята, от полицѣята; **někdo od novin, od filmu, od policie** някакѣв журналист, някой от кинематографѣята, от полицѣята; **děvečka od krav** момѣче, коѣто се грѣжи за крѣвите; **být od slova, грубо od huby a** бѣбрѣв, устѣт сѣм **б)** веднага изпълнявам това, коѣто кѣжа, коѣто обещаѣ; дѣржѣ на дѣмата си: **muž od slova** мѣж, коѣто дѣржѣ, стой на дѣмата си **7.** на (за *начин*): **kreslit od ruky** чертѣя на рѣка; **(počítat) od oka** (смятам) на окѣ; **platit od kusu, od hodiny** плащам на парчѣ, на чѣс **8.** от, на (за *причина*): **ruce fialové od zimy** рѣце посинѣли от стѣд; **nemůže od smíchu mluvit** не мѣже да говѣри от смѣх; **je mi špatně od žaludku** лошо ми е на стомѣха; **je to od nervů** ◆ **od nervů** разнервѣн(е) ◆ **od nervů** **polehl** поговорка и мѣлкото кѣмѣче колѣ обрѣща **9.** разг. за, поради (за *цѣл*): **od čeho tu jsi?** защѣ, за каквѣ си тук? **od čeho tě tu máme?** че за каквѣ те дѣржѣм тук? **od toho tu nejsem** това не ми е работѣта; **od toho jsou jiní** за това си йма хѣра; **zaplatit od práce** заплатѣя за работѣта; **zaplatit od cesty, dát od cesty** дам бакшиш за нецо донѣсено; **lék od kašle** остар. ◆ **od kašle** ◆ **od kašle**

toho (to udělat) не сѣм дошѣл за това, не сѣм дошѣл с тѣя цѣл (да направа това)

◆ **odpovědět** ◆ **odpovědět** произнасям панагирик за някого, хвѣля някого до небѣто
odbarven|ý, -á, -é обезцветѣн, безѣзразен: **~á blondýna** изрусѣна блондинка; **~á řeč** безѣзразна реч
odbarv|it, -ím св. обезцветѣя, избѣля, изрусѣя: **~it látku** избѣля плат; **~it (si) vlasy** изрусѣя си косѣта; **látka se sluncem ~ila** платѣг избѣля от слѣнцѣто
odbarvovač|í, -í, -í обезцветѣващ, избѣлващ, изрусѣващ
odbarvovač, -e м. избѣлващо, обезцветѣващо срдѣство
odbarv|ovat, -uji/разг. -uju не св. обезцветѣвам, избѣлвам, изрусѣвам: **~ovat (si) vlasy** изрусѣвам си косѣта
odbaven|í, -í ср. обработка, провѣрка: **celní, pasové ~í** мѣтническа, паспѣртна провѣрка
odbav|it, -ím св. обработѣя, подгѣтѣя за отпѣгѣване, за изпѣрачѣне; проверѣя, офѣрма, уредѣ докумѣнти, формѣлности за отпѣгѣване, за изпѣрачѣне; експѣдѣрам; обслѣжу: **~it cestující** обработѣя, проверѣя пѣтници; **~it vagonu** проверѣя вагѣни; **~it zakázku** уредѣ формѣлности по приѣмане и врѣчѣване на прѣтка; **~it pacienty** обслѣжу пациѣнти
odbavovač|í, -í, -í коѣто слѣжи за обработка, за провѣрка на пѣтници, прѣтки и под.: **~í prostor (na letišti)** зѣла за офѣрмање на докумѣнти при замѣнаване (на летѣще)
odbav|ovat, -uji/разг. -uju не св. подгѣтѣвам, обработѣвам за отпѣгѣване, за изпѣрачѣне; уредѣдам, изврѣшѣвам формѣлности по отпѣгѣване, по изпѣрачѣне; проверѣвам, офѣрмям докумѣнти; експѣдѣрам; обслѣжѣвам: **~ovat poštovní zásilky** обработѣвам пощенски прѣтки; **~ovat zákaznky** обслѣжѣвам клиѣнти
odběh|nout, -nu св. **1.** побѣгна, избѣгам: **vyplašená srna ~la** подпѣлашенѣта сѣрна побѣгна, избѣга **2.** отскѣча, изтѣчам (някѣде за мѣлко): **~nout z práce** отлѣча се за крѣтко от работѣта; **~l si na svačinu** (тѣй) отскѣчи, изтѣча да похѣпне
odběr, -u м. взѣмане, получѣване (редѣвно и обикн. с *предплащѣне, по абонамѣнт*); консѣмѣция, потреблѣние: **~ krve** взѣмане на крѣв; **~ (elektrického) proudu** потреблѣние на (електрѣчески) тѣк; **~ novin** получѣване на вѣстници
odběratel, -e м. (редѣвен) клиѣнт, купувѣч, получѣтѣл; абонат

odběratelka, -у ж. (редовна) клиентка, купувачка, получателка; абонатка

odběrní, -í, -í който се отнася до получаване, до (редовна) консумация и потребление: **~í poukaz** ордер, квитанция, документ (за получаване на нещо); **~í list** пощ. покана за колет; **~í podmínky** условие за получаване

odběrový, -á, -é който се отнася до взимане, до получаване; консумативен: **~é křeslo** стол за взимане на кръв

odbíhat, -ám нескв. 1. изтичам, отскочам (някъде за малко): **rád si ~al do lesa** (той) обичаше да отскоча до гората 2. побягвам, избягвам 3. отлъчвам се, отделям се: **od práce nerad ~al** (той) не обичаше да се отделя, да се отлъчва от работа 4. отклонявам се

odbíjená, -е ж. спорт. волейбол

odbíjenkář, -е м. спорт. жарг. волейболист

odbíjenkářka, -у ж. спорт. жарг. волейболистка

odbíjenkářský, -á, -é спорт. жарг. волейболен

odbíjet, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. бия (за часовник): **hodiny ~ely dvanáct/dvanáctou** часовникът биеше дванадесет (часа) 2. бия, удрям, настъпвам (за час): **~elo dvanáct** безл., **~ela hodina dvanáctá** биеше, удряше дванайсет часа

odbírat, **odebírát**, -ám нескв. 1. (со кому) взимам, отнемам, събирам (нещо от някого, на някого) 2. (редовно) купувам; клиент съм 3. получавам, абонат съм

odbívat, третол. -bije св. 1. удари (за часовник), отбие: **hodiny už ~bily** часовникът вече би; **hodiny ~bily pět/pátou** часовникът удари пět (часа) 2. удари (за час): **dvanáctá ~bila** удари дванайсет (часа); **~bilo půl třetí** безл. удари два и половина (часа)

odbíjet, -ím св. (со) готв. очистя (нещо) от жижи, от цъпи: **~it maso** отстраня, махна жижи, цъпи от месо

odbíjet, -ím св. (со) готв. очистявам (нещо) от жижи, от цъпи: **~ovat maso** отстранявам цъпи, жижи от месо

odbočít, -ím св. 1. отклоня се, отбия се, отбия, свия, завия, свърна, кривна: **~it ze silnice vpravo** отклоня се, отбия се, завия надясно от пътя; **cesta ~la vpravo** пътят изви надясно 2. прен. отклоня се (от тема и под.): **~it v diskusi** отклоня се от темата на дискусиата

odbočka, -у ж. 1. отклоняване, отклонение (от път): **zdržet se ~ou** забавя се заради отклоняване; **jízda s ~ami** път с отклонения 2. физкулт. страничен скок, страничен пре-

скок 3. прен. отстъпление, отклонение (в разказ): **dějová ~a** отклонение от действие 4. отклонение, разклонение (на път, тръбопровод, жици и под.): **~a silnice** отклонение на шосе, разклон 5. филиал, клон, отделение (на предприятие)

odbočovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отклонявам се, отбивам се, отбивам, свивам, завивам (от път): **cesta ~uje** пътят завива, разклонява се, има разклон 2. прен. отклонявам се (от тема и под.)

odboj, -е м. 1. съпротива, съпротивително движение, движение на съпротивата: **příslušník ~e** участник в съпротивата 2. отпор, съпротива, бунт, метеж

odbojář, -е м. разг. участник, борец от антифашистката съпротива; антифашист

odbojně нар. бунтовно, борчески, бунтарски: **~ se zvednout** вдигна се на борба; **~ si vést** държа се като бунтар, имам поведение на бунтар, развивам бунтовна дейност

odbojník, -а м. бунтовник, борец, бунтар, революционер, въстаник

odbojný, -á, -é революционен; бунтовен, борчески, бунтарски, метежен, въстанически: **~ý lid** борчески народ, борческо поколение; **~ý duch** бунтовен, борчески, революционен дух; дух на съпротива; **~ý postoj** революционни позиции, борческо държание; **~é hnutí** съпротивително движение

odbojový, -á, -é съпротивителен, който се отнася до съпротивително движение: **~é hnutí** съпротивително движение; **~á organizace** организация на съпротивително движение; **~ý pracovník** участник, дец от съпротивата

odbor, -u м. 1. отдел, секция, клон: **~ školství a kultury (obecního úřadu)** отдел просвета и култура (при общински съвет); **zdravotní ~** отдел (по) здравеопазване 2. мн. **odbor[y, -ů** профсъюз, синдикат, професионален съюз, профсъюзи: **Ústřední rada ~ů (URO)** Централен съвет на профсъюзите (до 1990 г.); **pracovat v ~ech** работя по профсъюзна линия, в профсъюзни органи, в профсъюзи, в синдикати

odborář, -е м. 1. синдикалист; профсъюзен работник, деятел 2. профсъюзен член

odborářka, -у ж. 1. синдикалистка; профсъюзна работничка, деятелка 2. профсъюзна членка

odborářsky нар. профсъюзно, професионално: **pracuje ~** работи в профсъюзна организация, в профсъюзи; профсъюзен работник е; развива профсъюзна дейност

odborářský, -á, -é синдикален; профсъюзен: ~á **delegace** профсъюзна делегация
odborářství |í, -í *ср.* синдикализъм, профсъюзна дейност, профсъюзно движение
odborně *нар.* компетентно, квалифицирано, професионално, věщо; като специалист: ~ **školený** който е с професионална, със специална подготовка; ~ **zasáhnout** намеса се като специалист, дам компетентно мнение; ~ **opravit** поправа нещо věщо, умело
odbornice, -e *ж.* специалистка
odbornicky *нар.* věщо, компетентно, като специалист, професионално: ~ **se vyjadřovat** изразявам се, произнасям се компетентно, като специалист
odbornický, -á, -é професионален; който се отнася до специалист: ~á **diskuse** дискусия между специалисти; **úzce** ~ý **přístup** тясно специализиран подход
odbornictví |í, -í *ср.* квалификация, специализация, професионално умение, професионализъм
odborník, -a *м.* специалист: ~ **v stavbě turbín** специалист по строеж на турбини; ~ **v biologii** специалист в областта на биологията; **dát se vyšetřit u** ~a прегледам се при специалист, при лекар-специалист; **posudek** ~a заключение на специалист, на експерт; експертна оценка
odbornost, -i *ж.* квалификация, компетентност, професионализъм: **zvýšit si** ~ повиша квалификацията си; ~ **výkladu** компетентност на изложение; специален, професионален характер на изложение
odborný, -á, -é специален; който се отнася до определена специалност; професионален, квалифициран: ~é **znalosti** познания по специалност; ~á **kvalifikace** професионална квалификация, квалификация по специалност; ~é **vyšetření** обследване от специалист; преглед от специалист; ~ý **časopis** специализирано списание; ~á **kniha** книга по дадена специалност; ~é **učiliště** професионално училище; ~ý **pracovník** работник-специалист; ~ý **lékař** лекар-специалист; ~ý **personál** квалифициран персонал; ~ý **styl** *език.* професионален стил; ~é **názvosloví** *език.* специална терминология
odborově *нар.* синдикално; профсъюзно, професионално: ~ **organizovaný** профсъюзно организиран; ~ **pracovat** работя в профсъюзна организация, по профсъюзна линия, профсъюзен работник съм, развивам профсъюзна дейност
odborový, -á, -é синдикален; профсъюзен,

професионален: ~á **schůze** профсъюзно събрание; ~á **organizace** синдикат, профорганизация, професионална организация; ~ý **svaz** синдикат, профсъюз, професионален съюз
odbory *вж.* odbor
odbourat, -ám *св.* 1. съборя, срўтя, разрушя част от нещо 2. *публ.* намаля, съкратя, огранича, понижа, (частично) премахва, отстраня, ликвидирам: ~at **výhody** премахва, огранича привилегии, предимства, изгоди; ~at **nedostatky** отстраня недостатъци; ~at **ceny** намаля цені; ~at **stav zaměstnanců** съкратя щат на служители; ~at **poplatky** намаля такси
odbourávat, -ám *несв.* 1. събарям, срўтвам, рушя част от нещо 2. *публ.* намалявам, съкращавам, понижавам, ограничавам
odbrzdít, -ím *св.* отпусна, освободя спирачка: ~it **vůz** отпусна, освободя спирачка на кола
odbyt, -u *м.* продажба, пласмент, пласиране: **zajistit** ~ **pro suroviny** осигуря пласмент, пазар на суровини; **zboží (ne)jde na** ~ стоката (не) се търси, има (няма) добър пласмент
od|být, -budu *св.* 1. (*koho, co*) нехайно, набързо извърша (*нещо*), погрйжа се (*за някого*); претўпам (*нещо*): **každou práci** ~bude претўпва, извършва през прѣсти всяка работа; ~byl **vše mávnutím ruky** той само махна с ръка на всичко (и нищо повече не направи); **v novinách** ~byli **tu událost stručným článkem** във вестника отбелязаха това събитие само с една кратка статия; **nejmladší dítě vždycky** ~byli за най-малкото дете никога не намираха (достатъчно) време; **k večeri se jen** ~bude вечер хапва само надве, натри; **v poledne se** ~byla **jen kávou** на обед тя се задоволи, мина само с кафе 2. (*koho, co*) отгърва се, избавя се (*от някого, от нещо*), отблѣсна (*някого*), откажа (*на някого*), отхвърля (*нещо*): **nedal se** ~být човек не можеше да се отвърве от него 3. *обикн.* **odbýt si** (*co*) отбйя (си), свърша, изпълня, изкарам (*нещо*); освободя се, отгърва се (*от нещо*): ~být **si povinnost** отбйя си задължението, грижата; ~být **si zkoušky** взема, изкарам си изпитите; свърша с изпитите; ~být **školu** свърша, изкарам училище; ~být **si vojenskou službu** изкарам, отбйя си военната служба; ~být **si trest** изтърпя, излежя си наказанието; ~být **dětské nemoci** прекарам, преболедувам детските болести 4. *продам*, *пласирам*: ~být **všecko zboží** *продам* всичката стока
od|být se, *обикн. третол.* -bude *св.* стәне, свърши се, извърши се, мине, състой се: ~bylo **se to dobře** мина, свърши се добре

odbytiště [č, -ě] *ср.* пазър, място за пласмент; тържище

odbytné, -ého *ср.* компенсация, обезщетение, еднократно възнаграждение

odbytový, -á, -é който се отнася до продажба, пласмент; търговски: **~é trhy** външни пазари; **~é podmínky** условия на пласмент; **~ý referent** завеждащ пласмента, износа

odbytý, -á, -é **1.** свършен, преминал, остарял, отживял, изживян: **dávno ~é věci** отдавна минали неща; **~é názory** отживели, преодоленни възгледи; **~á práca** работата е свършена, край; **má to ~o a)** отбй си номера; свърши, приключи с тази работа **б)** отгърва се, умря **2.** нехаен, повърхностен; извършен пред пръсти, как да е, небрежно: **~á práce** претупана, небрежна работа

odbýv|at, -ám *несв.* **1.** (кого, со) нехайно, небрежно, набързо върша (нещо), грижа се (за някого), претупвам (нещо): **velmi často se ~ali jen chlebem** много често поминуваха, преживяваха, хранеха се само с хляб; **dělníky ~ali několikrát korunami** той се отгърваше от работниците, отпращаше работниците с няколко крони; **~á všechno mávnutím ruky** той/тя на всейко само махва с ръка **2.** (кого, со) отгървам се, избавям се (от някого, от нещо), отблъсвам (някого), отхвърлям (нещо), отказвам (на някого) **3.** обикн. **-odbýv|at si** (со) отбйвам (си), изпълнявам си, върша (си), изкарвам (нещо); отгървам се (от нещо): **~at vojenskou službu** отбйвам военната си служба; **~at zkoušky** вземам си изпитите; **~at si práci** върша си работата; **~at si trest** излеждам, изтърпявам наказание; **~at nemocí** прекарвам болести **4.** продавам, пласирам

odbýv|at se, обикн. третол. -á se *несв.* става, извършва се, състои се: **tam se ~ala slavná svatba** там имаше славна сватба

odcap|at, -u/-ám *св.* отдалеча се със ситни крачки

odced|it, -ím *св.* отцеда, изцеда (юфка и под.)

odcest|ovat, -uji/разг. -uju *св.* отпътувам, замйна

odcizenost, -i *жс.* отчуждение, отчужденост

odciz|it, -ím *св.* **1.** (кого, со; кого, со коти, щети) откъсна, отчужда (някого, нещо от някого, от нещо), направя (някого, нещо) далечни, чужди (за някого, за нещо) **2.** (со) открадна (нещо)

odciz|it se, -ím se *св.* (коти, щети) отчужда се, откъсна се, отдръпна се (от някого, от нещо), охладнѐя (към някого, към нещо), стана чужд, далечен (за някого, за нещо)

odciz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** (кого, со коти, щети) отчуждавам, откъсвам, отдѐлям (някого, нещо от някого, от нещо), правя (някого, нещо) далечни, чужди (за някого, за нещо) **2.** (со) крада, открадвам (нещо)

odciz|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* (коти, щети) отчуждавам се, откъсвам се, отдръпвам се (от някого, от нещо), охладнѐвам (към някого, към нещо), ставам чужд, далечен (за някого, за нещо)

odclon|it, -ím *св.* (со) открйя (нещо), махна завеса, покривало (от нещо, на нещо)

odcloň|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (со) открйвам (нещо), махам завеса, покривало (на нещо, от нещо)

odcouv|at, -ám *св.* отдръпна се, отдалеча се заднешком или на заден ход, отида назад: **~at s vozem** дръпна се на заден ход, дам заден ход (с кола)

odčerp|at, -ám *св.* изпомпам, изгреба, отнема (течност)

odčerpáv|at, -ám *несв.* изпомпвам, изгребвам, отнемам (течност)

odčín|it, -ím *св.* изправя, направя, премахна, коригирам, компенсирам, преодоля: **~it viny** изкупя вина; **~it škody** компенсирам щети; преодоля, премахна послѐдствия от щети; **~it chyby** поправя грѐшки; **~it minulost** направя така, че да се забрави миналото; **~ení Mnichova** премахване на послѐдниците от Мюнхенската капитулация; **~it porážku (ve sportovním utkání)** взема реванш, *разг.* върна си побѐдата (в спортно състезание)

odčín|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* изправям, поправям, премахвам, преодолявам, коригирам, компенсирам: **~ovat viny** изкупвам вина; **~ovat skutečnosti** премахвам грѐшките в действителността

odčíst *вж. odečíst*

odčítac|í, odečítac|í, -í, -í *в съчет. ~í znaménko* *мат.* знак за изваждане, минус

odčítán|í, odečítán|í, -í *ср. мат.* изваждане

odčít|at, odečít|at, -ám *несв.* изваждам

oddac|í, -í, -í брачен: **~í list** брачно свидетелство (за сключен граждански брак)

oddál|it, -ím *св.* **1.** отдалеча, отдѐля: **~it ruce od těla** отдѐля ръце от тялото си **2.** отлѐжа, отсрѐча, забавя: **~it lhůtu o dva týdny** удължа срѐк с две сѐдмици

oddal|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* **1.** отдалечавам, отдѐлям **2.** отлѐгам, отсрѐчвам, забавям, прѐтакам

oddaně *нар.* прѐдано, вярно, всеотдѐйно, благоговѐйно, покѐрно, смиренѐ

oddanost, -i ж. прѣданост, вѣрност, всеотдѣйност, смирѣние, покòрство

oddan|ý, -á, -é прѣдан, вѣрен, всеотдѣен, рѣвностен, покòрен, смирен

od|dat, -dám св. (*koho s kým*) бракосъчетѣя, венчѣя (*някого с някого, за някого*), ожѣня, омѣжа (*някого за някого*): **dal se s ní ~dat** тòй се ожѣни за нѣя

od|dat se, -dám se св. (*čemu*) отдѣм се, посветѣя се, прѣдѣм се, дѣм вòля (*на нецо*), потѣна (*в нецо*)

oddávac|í, -í, -í свѣтбен, венчѣлен; кòйто се отнѣся до бракосъчетѣние: **~í síň** ритуѣлна зѣла за бракосъчетѣния; **~í obřad** свѣтбен, венчѣлен обред; свѣтбен ритуѣл, ритуѣл на бракосъчетѣние

oddáv|at, -ám не св. (*koho s kým*) бракосъчетѣвам, венчѣвам (*някого с някого, за някого*), ожѣнвам, жѣня, омѣжвам (*някого за някого*)

oddáv|at se, -ám se не св. (*čemu*) отдѣвам се, посвѣщѣвам се, прѣдѣвам се, дѣвам вòля (*на нецо*), потѣвам (*в нецо*)

odda|vky, -vek ж. мн. бракосъчетѣние, венчѣвка, свѣтба

oddech, -u м. 1. дѣшане (*вдишване и издишване*): **pravidelné ~у** равномѣрно дѣшане 2. въздѣшка: **~ úlevy** въздѣшка на облекчѣние 3. òтдих, почѣвка: **Park kultury a ~u** Пѣрк за òтдих и култура

oddech|nout (si), oddychn|out (si), -nu (si) св. 1. вдѣшам и издѣшам, поѣма и изпòсна дѣх: **zhluboka ~nout** въздѣшна, поѣма дѣлбòко дѣх; **zastavil se, aby si oddychl** тòй се спрѣ да си поѣме дѣх 2. въздѣшна: **hlasitě si ~nout** шòмно въздѣшна, шòмно си поѣма дѣх 3. само **~nout si** òтдѣшна си, òтпочѣна си, почѣна си

oddechov|ání, -í ср. (дѣлбòко) дѣшане (*на спѣци човек*)

oddech|ovat (si), oddych|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si) не св. дѣшам, поѣмам и изпòскам дѣх, вдѣшвам и издѣшвам: **spáči těžce ~ovali** спѣщите дѣшаха тѣжко

oddechov|ý, -á, -é 1. дѣхѣтелен: **~é cvičení** дѣхѣтелно упражнѣние 2. кòйто се отнѣся до òтдих, до почѣвка; почѣвен: **~é středisko** почѣвен, курòрген комплѣкс; **~ý čas спорт.** прекѣсване, почѣвка, тѣйм-аут (*в баскетбола и под.*)

oddě|lat, -ám св. 1. (*co*) мѣхна, òтстранѣя, сваля (*нецо*): **~at viko z bedny** мѣхна, òтковѣя, сваля капѣк на сандѣк; **~at zátku z láhve** извѣдя, мѣхна запушѣлка на бутѣлка 2. обикн. **oddě|lat si** (*co*) òтрабòтя си, изпòлня си, свѣрша си (*не-*

цо) 3. (*koho - вин.*) *експр.* свѣрша, довѣрша, умòря, погòбѣя, изтощѣя, измòря (*някого*): **~at odpůrce ve sporu** сразѣ прòтивника си в спòра; **jsem úplně ~aný** свѣсѣм сѣм капнал, разнебитен 4. (*koho, co*) *грубо* прѣчòкам, ликвидѣрам, убѣя (*някого*), унищòжѣ (*нецо*)

oddě|láv|at, -ám не св. 1. (*co*) мѣхам, òтстранѣвам, свѣлям (*нецо*) 2. (*co*) òтрабòтвам си, свѣршвам си (*нецо*) 3. (*koho*) *експр.* погòбѣвам, изтощѣвам, довѣршвам 4. (*ko-ho, co*) *грубо* ликвидѣрам, прѣмѣхам, прѣчòквам (*някого*), унищòжѣвам (*нецо*)

oddě|leně нар. òтдѣлно, изолирано, настранѣ, без врѣзка, самостòятелно

oddě|lení, -í ср. 1. òтдѣлѣние, част (*от помещѣние и под.*): **~í pro kuřáky (ve vlaku)** купѣт за пушѣчи; **pánské, dámské ~í (u kadeřníka)** мѣжки, дѣмски салòн (*вѣв фризьòрски салòн*); **vývojové ~í (závodu)** експеримѣнтѣлен цѣх, развòйна бѣза (*на завòд*); **lůžkové ~í (nemocnice)** стационарно òтдѣлѣние, стационар (*в бòлница*); **~í ve skříní** крилò, прѣгрѣдка на гардерòб, на шкѣф 2. òтдѣл, сѣкция: **technické ~í** технически òтдѣл; **osobní ~í** òтдѣл „личен сѣстѣв“; **dvě ~í třídy** дѣвѣ паралѣлки на клѣс; **~í v ústavu akademie věd** сѣкция в институт на академѣия на наукѣите

oddě|len|ý, -á, -é òтдѣлен, изолиран, усамòтен, самòтен, самостòятелен

oddě|lit, -ím св. 1. òтдѣля, раздѣля, изолирам, òткѣсна, обособѣя 2. (*komu; koho - вин.*) òтдѣля, заделѣя, òтмѣря, дѣм (*за някого, на някого никаква част*)

oddě|lit se, -ím se св. òтдѣля се, раздѣля се, òтдалѣчѣ се, обособѣя се, òтклонѣя се, òткѣсна се, изолирам се: **cesta se ~íla od silnice** пѣгѣят се òтклонѣи òт шòсѣто

oddě|liteln|ý, -á, -é òтдѣлим, òтдѣлен, самостòятелен: **~ý útržek** квитѣнѣция

oddě|lovat, -uji/разг. -uju не св. 1. òтдѣлям, раздѣлям, изолирам, òткѣсвам, обособѣям 2. (*komu; koho - вин.*) заделѣям, òтдѣлям, òтмѣрвам, дѣвам (*на някого, за някого никаква част*); òтдѣлям (*някого*)

oddě|lovat se, -uji se/разг. -uju se не св. òтдѣлям се, раздѣлям се, òтдалѣчѣвам се, òткѣсвам се, òтклонѣям се, изолирам се, обособѣям се

odden|ek, -ku м. бот. лес. корѣнище

oddíl, -u м. 1. òтдѣлѣние, чѣст, раздѣл (*от пространство, от произвѣдение и под.*): **~ knihu** раздѣл на кнѣга; **~ poradu** чѣст òт прогѣрма; **traťový ~** ж.п. железопѣгѣнен учѣстѣк (*между две гари*) 2. òтряд, òтдѣлѣние, сѣкция, дѣви-

зион: ~ **kopané** сèкция по фúтбол; **pionýrský** ~ *predi* пионерски отряд; **strážní** ~ караулен взвод; охранителна група; **dělostřelecký** ~ *voen.* артилерийски разчет; **spojovací** ~ *voen.* свързочно отделение

oddílov|ý, -á, -é отряден; който се отнася до раздел, отделение, част, участък, сèкция: ~**ý vedoucí** отряден ръководител; ~**á rada** отряден съвет; ~**á příslušnost** отрядна принадлежност

oddiskut|ovat [-dy-,] -**uju** *св. разг.* обсъдя, реша, уредя, ликвидирам (*чрез дискусия*)

oddramatizovat, -uji|разг. -**uju** *св. публ. (со)* притъпя остротата, напряжението (*на нещо*)

oddrol|it, -ím *св.* ороня, отроня, олющя, срива: ~**it hlínu s brambor** ороня пръст от картофи; **deště ~ily skálu** част от скалата се срива от дъждовете

oddrol|it se, -ím *св.* ороня се, срива се, опадам, олющя се: **omítka se ~ila** мазилката се орони

oddrol|ovat (se) -uji (se)|разг. -**uju (se)** *несв.* оронвам (се), олющвам (се), сривам (се), роня (се)

oddechnout (si) *вж. oddechout (si)*

oddechnovat (si) *вж. oddechovat (si)*

odebírat *вж. odbírat*

ode|brat, -beru *св. 1. (со кому)* взема, отнема, иззема (*нещо от някого – обикн. чрез сила*): ~**brat řidičský průkaz** отнема шофьорска книжка; ~**brat krev** взема кръв **2. (со/чехо)** взема (*част от нещо*): ~**brat mouku/mouky z pytle** взема (малко) брашно от чувал **3.** изку́пя, ку́пя, иззема: ~**brat všechno zboží** изку́пя, иззема цялата стòка

ode|brat se, -beru se *св. книж.* отида (си), отгèгля се: ~**brat se na lože** лèгна си, отида да спя

odečíst, odčíst, odečtu *св.* извядя; приспадна: **od deseti ~ pět** извядя от десет пèт; ~ **z platu přídávky na děti** приспадна от заплата надбавки за деца

odečítání *вж. odčítání*

odečítat *вж. odčítat*

odedávna *нар.* (много) отдавна, от дълги години, от край време

odešák|ý, odesák|ý, -á, -é *разг. експр.* който се отнася към Гражданската демократична партия (ODS)

odesák, -a *м.* член или симпатизант на Гражданската демократична партия (ODS)

ode|hnat, odeženu/odženu *св. 1.* отпèдя, пропèдя, прогòня, изгòня, разгòня **2. (кат)** закарвам вкарам (*някъде с гонене*): **odehnat dobytek (do chléva)** вкарам добитъка (в обòр); ~**hnat děti domů** прибера деца̀та в кèщи

ode|hrát, -hraji|разг. -**hrajú** *св. 1.* изиграя, свèрша, приключа (*мач*): ~**hrát hokejový zápas** изиграя срèща по хòкей, хòкеен мач; ~**hrát zápas, turnaj** приключа състезание, турнир **2.** изиграя, изпълня: ~**hrát svou roli** изиграя рòлята си **3.** изсвèря, изпълня: ~**hrát skladbu** изсвèря **4.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **5.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **6.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **7.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **8.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **9.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **10.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **11.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **12.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **13.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **14.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **15.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **16.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **17.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **18.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **19.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **20.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **21.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **22.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **23.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **24.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **25.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **26.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **27.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **28.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **29.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **30.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **31.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **32.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **33.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **34.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **35.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **36.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **37.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **38.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **39.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **40.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **41.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **42.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **43.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **44.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **45.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **46.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **47.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **48.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **49.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **50.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **51.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **52.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **53.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **54.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **55.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **56.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **57.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **58.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **59.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **60.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **61.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **62.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **63.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **64.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **65.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **66.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **67.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **68.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **69.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **70.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **71.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **72.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **73.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **74.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **75.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **76.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **77.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **78.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **79.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **80.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **81.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **82.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **83.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **84.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **85.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **86.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **87.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **88.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **89.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **90.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **91.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **92.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **93.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **94.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **95.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **96.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **97.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **98.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **99.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*) **100.** изсвèря (*свърши*): ~**hrát úkol** изсвèря (*свърши*)

ode|hrát se, обикн. третол. -**hraje se** *св.* стàне, слúчи се, разиграе се

odehráv|at, -ám *несв. 1.* изигравам, играя, свèршвам, приключвам (*мач*) **2.** изигравам, играя, изпълнявам (*роля*) **3.** изсвèрявам, изпълнявам **4.** изсвèрявам, изпълнявам **5.** изсвèрявам, изпълнявам **6.** изсвèрявам, изпълнявам **7.** изсвèрявам, изпълнявам **8.** изсвèрявам, изпълнявам **9.** изсвèрявам, изпълнявам **10.** изсвèрявам, изпълнявам **11.** изсвèрявам, изпълнявам **12.** изсвèрявам, изпълнявам **13.** изсвèрявам, изпълнявам **14.** изсвèрявам, изпълнявам **15.** изсвèрявам, изпълнявам **16.** изсвèрявам, изпълнявам **17.** изсвèрявам, изпълнявам **18.** изсвèрявам, изпълнявам **19.** изсвèрявам, изпълнявам **20.** изсвèрявам, изпълнявам **21.** изсвèрявам, изпълнявам **22.** изсвèрявам, изпълнявам **23.** изсвèрявам, изпълнявам **24.** изсвèрявам, изпълнявам **25.** изсвèрявам, изпълнявам **26.** изсвèрявам, изпълнявам **27.** изсвèрявам, изпълнявам **28.** изсвèрявам, изпълнявам **29.** изсвèрявам, изпълнявам **30.** изсвèрявам, изпълнявам **31.** изсвèрявам, изпълнявам **32.** изсвèрявам, изпълнявам **33.** изсвèрявам, изпълнявам **34.** изсвèрявам, изпълнявам **35.** изсвèрявам, изпълнявам **36.** изсвèрявам, изпълнявам **37.** изсвèрявам, изпълнявам **38.** изсвèрявам, изпълнявам **39.** изсвèрявам, изпълнявам **40.** изсвèрявам, изпълнявам **41.** изсвèрявам, изпълнявам **42.** изсвèрявам, изпълнявам **43.** изсвèрявам, изпълнявам **44.** изсвèрявам, изпълнявам **45.** изсвèрявам, изпълнявам **46.** изсвèрявам, изпълнявам **47.** изсвèрявам, изпълнявам **48.** изсвèрявам, изпълнявам **49.** изсвèрявам, изпълнявам **50.** изсвèрявам, изпълнявам **51.** изсвèрявам, изпълнявам **52.** изсвèрявам, изпълнявам **53.** изсвèрявам, изпълнявам **54.** изсвèрявам, изпълнявам **55.** изсвèрявам, изпълнявам **56.** изсвèрявам, изпълнявам **57.** изсвèрявам, изпълнявам **58.** изсвèрявам, изпълнявам **59.** изсвèрявам, изпълнявам **60.** изсвèрявам, изпълнявам **61.** изсвèрявам, изпълнявам **62.** изсвèрявам, изпълнявам **63.** изсвèрявам, изпълнявам **64.** изсвèрявам, изпълнявам **65.** изсвèрявам, изпълнявам **66.** изсвèрявам, изпълнявам **67.** изсвèрявам, изпълнявам **68.** изсвèрявам, изпълнявам **69.** изсвèрявам, изпълнявам **70.** изсвèрявам, изпълнявам **71.** изсвèрявам, изпълнявам **72.** изсвèрявам, изпълнявам **73.** изсвèрявам, изпълнявам **74.** изсвèрявам, изпълнявам **75.** изсвèрявам, изпълнявам **76.** изсвèрявам, изпълнявам **77.** изсвèрявам, изпълнявам **78.** изсвèрявам, изпълнявам **79.** изсвèрявам, изпълнявам **80.** изсвèрявам, изпълнявам **81.** изсвèрявам, изпълнявам **82.** изсвèрявам, изпълнявам **83.** изсвèрявам, изпълнявам **84.** изсвèрявам, изпълнявам **85.** изсвèрявам, изпълнявам **86.** изсвèрявам, изпълнявам **87.** изсвèрявам, изпълнявам **88.** изсвèрявам, изпълнявам **89.** изсвèрявам, изпълнявам **90.** изсвèрявам, изпълнявам **91.** изсвèрявам, изпълнявам **92.** изсвèрявам, изпълнявам **93.** изсвèрявам, изпълнявам **94.** изсвèрявам, изпълнявам **95.** изсвèрявам, изпълнявам **96.** изсвèрявам, изпълнявам **97.** изсвèрявам, изпълнявам **98.** изсвèрявам, изпълнявам **99.** изсвèрявам, изпълнявам **100.** изсвèрявам, изпълнявам

odehráv|at se, обикн. третол. -**á se** *несв.* стàва, слúчва се, разиграва се, протича: **na bojišti se ~á bitva** на бòйното полè се вòди битка

ode|jít, -jdu *св. 1.* отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **2.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **3.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **4.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **5.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **6.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **7.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **8.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **9.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **10.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **11.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **12.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **13.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **14.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **15.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **16.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **17.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **18.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **19.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **20.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **21.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **22.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **23.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **24.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **25.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **26.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **27.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **28.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **29.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **30.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **31.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **32.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **33.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **34.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **35.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **36.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **37.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **38.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **39.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **40.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **41.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **42.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **43.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **44.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **45.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **46.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **47.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **48.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **49.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **50.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **51.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **52.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **53.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **54.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **55.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **56.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **57.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **58.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **59.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **60.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **61.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **62.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **63.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **64.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **65.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **66.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **67.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **68.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **69.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **70.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **71.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **72.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **73.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **74.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **75.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **76.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **77.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **78.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **79.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **80.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **81.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **82.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **83.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **84.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **85.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **86.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **87.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **88.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **89.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **90.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **91.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **92.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **93.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **94.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **95.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **96.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **97.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **98.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **99.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна **100.** отида си: **vstal a ~šel** тòй стàна

odejmout, книж. **odnít, odejmu** *св. (кому со)* взема, отнема, иззема (*нещо на някого*), лишà (*някого от нещо*): **odejmout nohu** ампутирам крак; **smrt jí odňala syna** смърттà ÿ отнè синà

odemk|nout, -nu *св.* отключа, отвòря

odemk|nout se, -nu se *св.* отвòря се, разтвòря се

ode|mlít, -melu *св. 1.* подрòвя, изрòвя, подмия **2.** *експр.* изломòтя, изпèя, измèнкам (*кажа набèрзо, неразбрано*): ~**mlít roli** изпèя рòлята (си)

odemkat, odemykat se *вж. odmykat, odmykat se*

odè|ní, -í *ср. книж.* дрèха, одèжда, облèклò

odepínat, odepínat se *вж. odpínat, odpínat se*

odepisovat *вж. odpisovat*

ode|pnout, -pnu *св.* откопчèя/откопчàя, раз-

- копчѣя/разкопчѣя, откача, отпу́сна, освободѣ, разхла́бя, отвѣржа, снѣма, свалѣя
- odep|nout se, -nu se** св. откопчѣя се/откопчѣя се, разкопчѣя се/разкопчѣя се, откача се, разхла́бя се
- ode|prat, -peru** св. отпѣра; изпѣра в пѣрва вода
- ode|přít, -při** св. **1.** откажа, не дам (*помоци, съгласие*) **2.** само **ode|přít si** (*со*) не си позволя (*нещо*), лишѣ се, откажа се, въздѣржа се (*от нецо приятно*): **ne~přel si, aby se neozval** той не сѣ въздѣржа да не сѣ обѣди
- ode|psat, -píšu/книж. -píši** св. **1.** (*коти наѣ*) отговѣра писмено (*на нецо от някого*): **obratem ~psat** отговѣра (*на писмо*) с пѣрва, с обратна поща **2.** (*со od ѣхо, z ѣхо*) приспа́дна, изва́да (*нецо от нецо*) **3.** (*кохо, со*) отпи́ша, отчислѣ (*някого, нецо*) от отчет, от регистриране: **~psat do spotřeby** пу́сна в разход
- oděr|ka, -ку** ж. драскотина, ожу́лено (място) на кожата: **prsty plné ~ek** прѣсти, целите ожу́лени, покрити с драскотини
- ode|rvat, -rvu** св. (*кохо - вин.*) *експр.* откѣсна (*някого от някого*), раздѣля (*някого от някого, с някого*)
- odesílac|í, -í, -í** експедиционен; който се отна́са до изпра́щане, до подѣтел: **~í razítko stanice** клеймо, печѣт на станция при експедиране; **~í stanice** ж.п. гара, откъдето ста́ва експедиране на не́що
- odesílatel, odesílatel, -e** м. подѣтел, изпра́щач
- odesílatelk|a, odesílatelk|a, -у** ж. подѣтелка, изпра́щачка
- odesí|lat, -ám** *несв.* изпра́щам
- ode|slat, -šlu** св. изпра́тя (*телеграма и под.*)
- ode|stlat, -stelu** св. постѣля, пригѣтвя, раздигна легло за спанѣ
- odestý|lat, -ám** *несв.* посты́лам, пригѣтвям, раздига́м легло за спанѣ
- odetnout** *вж.* **odtít**
- oděv, -u** м. облекло, дрѣхи
- oděvn|í, -í, -í** който се отна́са до облекло, до дрѣхи; шива́шки: **~í závod** завод за шива́шка конфе́кция, завод да облекло; **~í průmysl** шива́шка проми́шленост
- oděvnick|ý, -á, -é** който изработва облекло; шива́шки: **~ý průmysl** шива́шка проми́шленост; **oděvníčtí dělníci** шива́шки рабо́тници
- oděvnictv|í, -í** ср. изработване на дрѣхи, на облекло; шива́шка проми́шленост: **pracovat v ~í** рабо́тя в шива́шката проми́шленост
- odevšad, odevšud** нар. отвся́къде, от всѣчки страни
- odevzdaně** нар. прѣдано, покѣрно, безро́пно,
- смирѣно, търпеливо: **~ snášet utrpení** безро́пно понѣсам страда́нията
- odevzdanost, -i** ж. прѣданост, покѣрност, покѣрство, смирѣние, търпеливост
- odevzdan|ý, -á, -é** прѣдан, покѣрен, безро́потен, смирѣн, всеотдаен: **milovat ~ou láskou** обичам с всеотдайна, с прѣдана любов
- odevzd|at, -ám** св. **1.** прѣдам, дам, врѣча: **~at kontingent** прѣдам доставки, прѣдам контингѣнта; **~at poselství** врѣча, прѣдам послание; **~at nalezenou věc** прѣдам намѣрена вещь **2.** върна, прѣдам: **~at půjčenou věc** върна взѣта за вре́менно ползване вещь **3.** прѣдам, преотстъпя, отстъпя, сда́м: **~at synovi statek** прѣдам, преотстъпя имението на синѣ си; **~at službu** прѣдам дежурство; **~at putovní vlajku** прѣдам прѣходно зна́ме **4.** *книж.* прѣдам, поверѣя, дам, оста́вя: **~at recidivistu k soudu** дам, прѣдам рецидивист на съда
- odevzd|at se, -ám se** св. (*коти, ѣти*) прѣдам се, отда́м се, покорѣя се (*на някого, на нецо*); оста́вя се в ръце́те (*на някого*); отстъпя (*пред някого, пред нецо*)
- odevzdáv|at, -ám** *несв.* **1.** (*со коти*) прѣда́вам, врѣчвам, да́вам (*нецо на някого*) **2.** (*со*) врѣщам (*нецо*) **3.** (*со коти*) прѣда́вам, преотстъпвам, отстъпвам, сда́вам (*нецо на някого*) **4.** (*кохо*) прѣда́вам, поверѣя́вам, да́вам, оста́вям (*някого*)
- odevzdáv|at se, -ám se** *несв.* (*коти, ѣти*) прѣда́вам се, отда́вам се, покорѣя́вам се (*на някого, на нецо*), оста́вям се в ръце́те (*на някого*), остъ́пвам (*пред някого, пред нецо*)
- odevždy, odvždy** нар. от кра́й вре́ме, от незапо́мнени вре́мена, от па́мтивѣка, отка́кто свѣт ѣва
- odezv|a, -у** ж. ътглас, ътзвук, ътклик
- odfinanc|ovat, -uji/разг. -uju** св. (*со*) *икон.* обезпеча́ финансово (*нецо*)
- odflák|nout, -nu** св. (*со*) *разг. експр.* прѣту́пам, извѣрша (*нецо*) на́двѣ на́три
- odflink|nout, -nu** св. (*со*) *разг. експр.* прѣту́пам, извѣрша (*нецо*) на́двѣ на́три
- odfouk|at, -ám, odfouk|nout, -nu** св. изду́хам, ду́хна, отвѣя
- odfrk|nout (si), -nu (si)** св. изди́шам шу́мно през носѣ; изпрѣхтя́; изсумтя́, изпухтя́: **muž si několikrát ~l** мъжѣт изсумтя́ няколко пѣти; **kůň hlučně ~l** ко́нят шу́мно изпрѣхтя́
- odfrk|ovat (si), -uji (si)/разг. -uju (si), odfrkáv|at (si), -ám (si)** *несв.* изди́швам шу́мно през носѣ; прѣхтя́ (*за кон*); сумтя́ (*за човек*): **traktory ~aly** *прен. експр.* тра́кторите пухтя́ха

odfuk|ovat, -uji/разг. -uju нескв. издъхвам, отдъхвам, отвъявам

odhad, -u м. преценка, мнѣние, оцѣнка: **hrubý ~ vzdálenosti** груба, приблизителна преценка за разстояние; **správný ~ vývoje** правилна преценка на развој, правилно мнѣние за развој

odhadc|e, -e м. експерт, вѣщо лице: **přísežný ~e** заклет експерт

odhadn|í, -í, -í приблизителен; определен от вѣщо лице, от експерт: **~í komise** експертна комисија; комисија от вѣщи лица, от експерти; **~í cena** приблизителна цена; цена, определена от вѣщо лице, от експерт

odhad|nout, -nu св. 1. определя приблизително, преценя, предполагам, отгáтна: **~nout cenu, ztráty** определя приблизителна цена, приблизителни загуби; **~nout nízko, vysoko** дам, определя ниска, занижена, висока, завишена оцѣнка 2. дам преценка, оцѣнка, мнѣние; разбера, преценя, оцѣня: **~nout další vývoj** предвидя по-натáтъшно развитие; **~nout své možnosti** преценя възможностите си

odhad|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. определям приблизително, преценявам, отгáтвам, предполагам 2. давам преценка, оцѣнка, мнѣние; разбирам, преценявам, оцѣнявам

odhalen|í, -í ср. 1. откритие, разкритие 2. изобличение, разобличение

odhal|it, -ím св. 1. открива: **~it obličej** открива лице; **~it pomník** открива паметник 2. открива, намѣря, издиря: **~it hnízdo ptáků** открива гнездо на птици, птиче гнездо 3. *прен.* открива, разкрива, установя, издиря, разоблича, изоблича: **~it zrádce** открива, разоблича, изоблича предател; **~it tajemství** разкрива тайна

odhal|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со) откривам (лице, паметник и под.) 2. (кого, со) откривам, разкривам, изобличавам, установявам, издирвам, намирам (някого, нещо) 3. (кого) *прен.* откривам, разкривам, установявам, разобличавам, изобличавам (*предател*)

odhán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. прогонвам, изгонвам, разгонвам, отпъждам, пропъждам 2. (*кат*) пропъждам, закарвам, вкарвам (*някъде с гонене*): **~ět husy domů** закарвам гъските в къщи

odház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. изхвърля, отхвърля настрана, отмѣтна: **~et sníh** разрина, разчистя, изчистя сняг: **~et uhlí** разчистя, прехвърля въглища; **~et odpadky** изхвърля отпадъци

odhaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отхвърлям, хвърлям настрана, отмятам, изхвърлям: **~ovat sníh**

z chodníku разчиствам, разринам снега от тротоара

odhlás|it, -ím св. (кого, со) отпиша, отчисли (някого); отменя (покана за нещо), откъжа се (от нещо): **~it obědy** отменя обеди; **~it se při změně bydliště** отпиша се, отчисли се при промяна на местожителство

odhlas|ovat, -uji/разг. -uju св (со) приѣма, одобря (нещо) чрез гласуване

odhlášk|a, -y ж. 1. отписване, отчисляване, преустановяване, отказ, отказване: **~a pojištění** ликвидиране на застраховка 2. отчислителен лист, отчислителна белѣжка

odhlaš|ovac|í, -í, -í отчислителен; който се отнася до отписване, до отчисляване: **~í povinnost** задължително отчисляване, задължително отписване, задължение за отчисляване; **~í lístek** отчислителна белѣжка

odhlaš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со) отписвам, отчислявам (някого); отменям (покана за нещо), откъзвам (се) (от нещо): **~ovat motorové vozidlo** отчислявам моторно превозно средство; **~ovat program** отменям програма

odhmotn|it, -ím св. лишам от материалност, дематериализирам

odhmyz|it, -ím св. изчистя от насекоми, дезинсектирам

odhmyz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. чистя от насекоми, дезинсектирам

odhod|it, -ím св. хвърля, захвърля; отхвърля, отблъсна: **~it oštěp** хвърля копие; **~it šaty** съблека се бързо; хвърля дрѣхите си; **~it zbraň** слóжа оръжие; **~it předsudky** *прен.* отърся се от предразсъдъци

odhodlaně нар. решително, смѣло

odhodlán|í, -í ср. решителност, решимост; твърдо намерение; готовност, воля, непоколебимост: **~í zvítězit** воля за победа

odhodlanost, -i ж. решителност, решимост, готовност, воля; твърдо намерение; непоколебимост

odhodlan|ý, -á, -é 1. *именна форма* **odhodlán** (*к četи; с инф.*) готов, решен (на нещо; да...): **~ý k oběti** готов на саможертва; **je pevně odhodlán bránit vlast** твърдо е решен да брани родината 2. решителен, смел, твърд, категоричен: **~ý bojovník** смел борец; **~ý hlas** твърд, категоричен глас

odhodl|at se, -ám se св. (*к чети; с инф.*) реша се, осмеля се (на нещо; да направя нещо); реша, взема решение: **~at se k vážnému kroku** реша се на важна стъпка; **~at se na útěk** реша се да избягам, взема решение за бягство; **~al se, že**

- se vystěhuje** той реши, взе решение да се премести
- odhouk|at, -ám** *св.* 1. престана, спра да свира, да вия (за сирена): **sirény ~aly** сирените престанаха да вият 2. (*со*) изсвиря, за да известя (*нещо*): **~at půlnoc** известя полунощ със свирене; **~at konec práce** с вой на сирена обявя приключване, край на работа, на работно време
- odhrab|at, -u** *св.* отстраня, махна, изрина, разрина, разчистя, разрöва (*пръст, сняг*)
- odhrabáv|at, -ám** *несв.* отстранявам, махам, изривам, разривам, разчиствам (*сняг, слама*)
- odhráb|nout, -nu** *св.* отгреба, махна, отстраня, изгреба, изчистя (*сняг, пясък*)
- odhr|nout, -nu** *св.* 1. отхвърля, отметна, отмáхна, отдръпна, дръпна, махна, вдигна: **~nout vlasy z čela** отметна коси от челото си; **~nout přikrývku** открива, пооткрива завивка; **~nout záclonu** дръпна, махна завеса; **~nout závoj** вдигна воал 2. изрина, изгреба, изчистя, махна, отстраня: **~nout sniř z chodníku** изчистя, изгреба, изрина снега от тротоара
- odhr|nout se, -nu se** *св.* открива се, отмáхна се, махна се, вдигна се, запрётна се
- odhrn|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* 1. отмáхвам, отхвърлям, отдръпвам, дръпвам, дърпам, отмятам, вдигам, махам, откривам, пооткривам 2. изривам, отстранявам, изчиствам
- odhrn|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* запрётвам се, отмáхвам се, откривам се, махам се, вдигам се
- odcház|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** *несв.* 1. отивам си: **~el domů** той си отиваше в къщи 2. отивам, излизам: **~et na odpočinek** *прен.* пенсионирам се, отивам на почивка 3. (*od koho; odkud; kam*) отивам си (*от някого, отнякъде*), напúскам (*някого, нещо*): **~et od služby** напúскам службата си 4. *евфем.* отивам си (от живöта), умирам 5. отминавам, преминавам, отивам си: **bouře pomalu ~ela** бурята постепенно стиваше
- odchlíp|ít, -ím** *св.* отлепя, отделя, разделя
- odchlíp|ít se, -ím se** *св.* отлепя се, отделя се; разделя се: **podrážka se ~ila** подметката се е отлепила, се е отпáла; **ret se mu ve spánku ~il** по време на сън устата му се поотвърди
- odchlíp|ý, -á, -é** отлепен, отделен, разлепен, отпáан
- odchlíp|nout, -nu** *св.* отделя, отлепя, разлепя
- odchlíp|nout se, -nu se** *св.* отлепя се, разлепя се, отделя се
- odchlip|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* отлепям, отделям, разлепям
- odchlip|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* отлепям се, разлепям се, отделям се, не прилепям
- odchod, -u** *м.* 1. тръгване, отиване, напúскане, излизане, заминаване: **~ z domova** заминаване, напúскане на дом, на роден край; **mít se k ~u, být na ~u** готвя се да тръгвам, ймам готöвност за тръгване; тъкмо, в момента тръгвам 2. *воен.* оттегляне, изтегляне 3. (*od koho; odkud; kam*) напúскане (*на някого, на нещо*), оттегляне, излизане (*от някъде*); скъсване (*с някого*): **~ od muže** напúскане на мъж, на съпруг; разделяне със съпруг; **~ ze zaměstnání** напúскане на работа; **~ ze studií** напúскане, прекъсване на следване; **~ do penze** излизане в пенсия 4. изтегляне, оттегляне, напúскане: **~ ledů** изтегляне на ледове, ледоход; **~ škodlivých látek z těla** отделяне на вредни вещества от тялото 5. отминаване, свършване (*на буря, зима и под.*) 6. *евфем.* смърт, кончина: **po jeho ~u ze světa** след като той напúсна този свят, след като си отиде от този свят; след неговата смърт, кончина
- odchov, -u** *м. сел.стоп.* отглеждане, развъждане
- odchovan|ec, -ce** *м.* възпитаник, ученик: **~ec nové doby** човек на новото време
- odchovank|a, -y** *ж.* възпитаничка, ученичка
- odchov|at, -ám** *св.* 1. отглеждам, възпитам, обуча, създам 2. развъдя, отхраня
- odchováv|at, -ám** *св.* 1. отглеждам, възпитавам, обучавам, създавам 2. развъждам, отхранвам
- odchýl|ít, -ím** *св.* (*od čeho*) отклоня, отбия, извърна, вдигна: **~it hlavu od stolu** вдигна глава от масата
- odchýl|ít se, -ím se** *св.* отклоня се, отдалеча се (*от път; от тема*); отбия се, отстраня се
- odchylk|a, -y** *ж.* 1. отклонение, отбиване (*в пространство*) 2. отклонение, отстъпление, отдалечаване, нарушение, несъобразност, различие, нередöвност: **~a od pravidla** отклонение от правило, нарушение на правило
- odchylně** *нар.* различно; по друг, своеобразен, специфичен, необичаен, несъобразен с нормата начин
- odchylnost, -i** *ж.* различие: **~ stanoviska** различно гледище, различна позиция
- odchyln|ý, -á, -é** различен, различаващ се, друг, особен, непривичен: **~é mínění** различно, особено мнение
- odchy|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* отклонявам, отбивам, откъсвам, извивам, извърщам: **~ovat hlavu od okna** извърщам глава от прозореца
- odchy|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* (*od čeho*)

отклонявам се, отдалечавам се (*от път; от тема*); отбивам се, отстранявам се

odír|at, -ám *несв.* **1.** (*со*) ожулвам, протърквам, наранявам, съдирам, скъсвам (*нещо*): **~at si ruce** ожулвам си ръцете **2.** (*со z koĥo, z ěeho*) остъргвам, обелвам, смъквам, одирам (*нещо от нещо, от някого*) **3.** (*koĥo, со*) остъргвам, обелвам, одирам (*някого, нещо*) **4.** (*koĥo - вин.*) *разг. експр.* обирам, ограбвам, скъбя (*някого*)

odít (se), odějí (se) *св. книж.* облека(се)

ódi|um [-*du-*], **-a** *ср. книж. разг. експр.* срам, позор, петно: **nevezmu na sebe to ~um** не мога да поема върху себе си този позор

odív, -u *м.* показ: **nosit něco na ~** излагам нещо на показ; хваля се, перча се с нещо; демонстрирам, преднамерено показвам нещо

odív|at, -ám *несв. книж.* обличам

odizol|ovat [ot-*izo-/odyzo-*], **-uji/разг. -uju** *св. (со)* **1.** махна изолация (*от нещо, на нещо*): **~ovat konec drátu** оголя край на кабел **2.** изолирам (*нещо*)

odjakživa, odjaktěživa *нар.* от паметивека, от край време, откак(то) свят светува

odj|et, -jedu *св.* замина, отпътувам, отплувам, тръгна, отида (*с превозно средство*)

odjezd, -u *м.* заминаване, отпътуване, отплуване, тръгване

odjezdov|ý, -á, -é който се отнася до заминаване, до отпътуване: **~é přípravy** приготвяния за път, за заминаване; **~á dvorana** *ж.п.* чакалня за заминаване; **~á kolej** коловоз, от който потегля влак

odjinud *нар.* от другаде, от друго място, от други места

odjist|ít, -ím *св.* освободя, сваля, махна предпазител (*на автомат, на бомба*); освободя, отпусна (*спирачка*)

odjiš|ť|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* освобождавам, свалям, махам предпазител (*на оръжие*); освобождавам, отпускам (*спирачка*)

odjízd|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* заминавам, отпътувам, отплувам, тръгвам, отивам (*с превозно средство*)

odkap|at, -u/-ám *св.* изтека на капки, капка по капка; оцедя се, отцедя се, изцедя се

odkapáv|at, -ám *несв.* капя, тека, изтичам на капки, капка по капка; оцждам се, цедя се, изцждам се, отцждам се

odkaš|l|at, -u *св.* прокашлям се, изкашлям се

odkašláv|at, -ám *несв.* прокашлювам се, изкашлювам се

odkaz, -u *м.* **1.** завещание; наследство; завещана

вещ: **dostal jako ~ obraz** той получи в наследство една картина **2.** завещ, наследство: **básnický ~ Nerudův** поетическото наследство на Неруда **3.** поръка, заръка: **poslal ho pryč s ~em, aby přišel až za hodinu** той го отпрати с поръка да се върне чак след един час **4.** препратка (*в речник*), позоваване (*на литература в библиография*): **~ na použitou literaturu** посочване, белѐжка (под линия) за използвана литература

odká|zat, -žu/книж. -ži *св. 1.* (*коти со*) завещая (*на някого нещо*), оставам (*на някого нещо*) в наследство **2.** (*koĥo, со na koĥo, со; ke kоти, ěти; kat*) насоча, отпратя, препратя, изпратя (*някого, нещо към някого, към нещо; някъде*)

♦ **~zabudnout|zabít** някого на мястото му; обърна внимание, направя белѐжка на някого **3.** (*koĥo, со*) отпратя, отблѐсна, отклоня (*някого, нещо*), откажа (*на някого*)

odkaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1.* (*коти со*) завещavam (*на някого нещо*), оставам (*на някого нещо*) в наследство **2.** (*koĥo, со; na koĥo со; ke kоти, ěти; kat*) насочвам, отпращам, препращам, пращам, изпращам (*някого, нещо*)

koho do patřičných mezi поставям някого на мястото му; обръщам внимание; правя белѐжка на някого **3.** (*koĥo, со*) отпращам, отблѐсквам, отклонявам (*някого, нещо*), отказвам (*на някого*)

odkdy *нар. местом.* **1.** откога **2.** откакто, откогато **3.** неопределено точно откога: **od dubna nebo ~** от април или някъде по това време

odkládac|í, -í, -í 1. върху който се оставят различни вещи: **~í desky** полички **2.** който служи за отлагане, за отсрочване

odklád|at, -ám *несв. 1.* оставам, поставям, слагам настрана **2.** събличам, оставам (*върхна дреха за известно време*), събличам се: **~at plášť** събличам (си) шлифер **3.** изваждам от употреба, преставам да нося, изоставям, захвърлям (*за дрехи*) **4.** (*со*) *прен.* изоставям, преодолявам, пренебрегвам, забравям (*нещо*), отгървам се, избавям се (*от нещо*) **5.** отлагам, отсрочвам, протаквам, бавя

odkladn|ý, -á, -é 1. който се отнася до отлагане, до отсрочване: **~ý návrh** предложение за отлагане, до отсрочване **2.** допускащ отлагане, отсрочване

odklán|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* отклонявам

odklán|ět se, -ím se, 3. мн. -ějí se/-í se *несв.* отклонявам се, отдръпвам се

odklep|at, -u/-ám св. 1. изгърся, тръсна: **~at popel z cigarety** изгърси пепел от цигара 2. на-тракам (на *тишеца* машина)

odklep|nout, -nu св. чу̀кна, тръсна, изгърся (*пел от цигара*)

odklid|it, -ím св. 1. ма̀хна, разчи́стя, изчи́стя, отстраня́, према̀хна, прибера́: **~it (nádobí) ze stolu** прибера́, вдигна, разчи́стя (сѣдове) от масата; **~it stopy války** залича́ следите от войната; **~it spor** прекратя́ спор, изгладя́ спор 2. (*кого - вин.*) *експр.* отстраня́, елиминира́ (*някого*): према̀хна, очисти́я (*някого*); отгърва́ се, избává се (*от някого*)

odklid|it se, -ím se св. отгѣгля́ се, оти́да си, ма̀хна се: **~it se ze společnosti** отгѣгля́ се от общества̀то

odklíz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í нескв. 1. ма̀хам, разчи́ствам, изчи́ствам, отстраня́вам, према̀хам, приби́рам 2. (*кого - вин.*) *експр.* отстраня́вам, елиминира́м (*някого*); према̀хам, очисти́вам (*някого*); отгърва́вам се, избáváвам се (*от някого*)

odklíz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. по-рядко 1. (*со*) ма̀хам, разчи́ствам, изчи́ствам, отстраня́вам, према̀хам, приби́рам (*нещо*) 2. (*кого - вин.*) *експр.* према̀хам, очисти́вам, ликвидира́м, обезврежда́м, отстраня́вам елиминира́м (*някого*); избáváвам се (*от някого*)

odklíží|it se, -ím se св. отлепя́ се, разлепя́ се: **dýha se ~ila** фурни́ръг се е разлепил

odklon, -u м. отклонѣние, отстъплѣние, отдалечаване: **rychlý ~ hlavy** бързо изврѣщане на глава̀

odklon|it, -ím св. 1. отделе́я, отклоня́, отдрѣпна, извѣрна (*настрана*): **~it hlavu nazad** отме́тна глава̀ назад; **~it hlavu stranou** извѣрна глава̀ настрана; **~it oči od podívané** отделе́я, откъсна́ очи от зрѣлицето, от глѣдката 2. отклоня́: **~it dopravu** отклоня́ движѣние (*при поправка на път*)

odklon|it se, -ím se св. 1. отделе́я се, отклоня́ се, отдрѣпна се, отдалеча́ се; извѣрна се 2. отклоня́ се (*от път*) 3. отклоня́ се, отдалеча́ се: **básník se ~il od symbolizmu** поѣтъг се е откъснал от символизма; **~it se od přátel** откъсна се от приятелите си; **~it se od dosavadních názorů** отка́жа се от досегашните си възгледи

odklop|it, -ím св. (*со*) 1. отхлупя́, ма̀хна, вдигна, свая́ (*капак и под.*) 2. отхлупя́, отвѣря (*сѣд*)

odklop|it se, -ím se св. 1. отделе́я се, отлепя́ се: **~ené uši** клѣпнали уши 2. отхлупя́ се, отвѣря се, открѣя́ се

odklop|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*со*) 1. отхлуп-

вам, вдига́м, ма̀хам, свая́вам (*капак и под.*)

2. отхлупвам, отвѣря́м, открѣива́м (*сѣд*)

odkoj|it, -ím св. откѣрма́я, отхрѣня́, отгледам (*дете, малки животни*)

odkoj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. откѣрма́ям, отхрѣнвам, отгледѣдам (*дете, малки животни*)

odkop, -u м. 1. откопа́ване; отне́мане (*с копаене*):

stupňovitý ~ půdy стъпаловидно профилиране на терѣн; терасиране на терѣн 2. спорт. отбѣване на то̀пката, изчи́стване (*във футбола*)

odkop|at, -u/-ám св. 1. према̀хна, ма̀хна (*чрез копаене*): **~at hlínu** ма̀хна прѣст (*чрез копаене*); **~at mez** према̀хна, разкопа́я синор 2. разкопа́я, разкрѣя: **~at základy domu** разкрѣя́ оснѡви на къща 3. изрѣтам (*настрана*), ритна; отбѣя (*с крак*): **~at peřinu** изрѣтам пѣхен юргѣн 4. спорт. жарг. завѣрша, изигра́я (*футболна срѣца*)

odkopáv|at, -ám нескв. 1. према̀хам, ма̀хам (*чрез копаене*) 2. разкопа́вам, разкрѣива́м 3. изрѣтва́м (*настрана*); отбѣива́м (*топка*) с крак 4. спорт. жарг. завѣршвам, изигра́вам (*футболна срѣца*)

odkopáv|at se, -ám se нескв. отвѣива́м се (*като изрѣтва́м завивка*)

odkop|nout, -nu св. 1. (*со, рядко кого*) изрѣтам (*настрана*) (*някого, нещо*): **~nout míč** отбѣя, изчи́стя то̀пка (*във футбола*) 2. (*кого - вин.*) *експр.* отрѣтна (*някого*)

odkoup|at, -ám св. (*со котѣ, од кого, з ѣхо*) разг. на́уча, прекопи́рам, усво́я (*нещо от някого*) чрез наблюдаване; извѣрша (*нещо*) с подража́ние (*на някого*)

odkoupáv|at, -ám нескв. (*со котѣ, од кого, з ѣхо*) разг. науча́вам, копи́рам, усво́явам (*нещо от някого*) чрез наблюдаване; подража́вам (*в нещо на някого*)

odkoup|nout, -nu св. (*со котѣ, од кого*) разг. на́уча, прекопи́рам (*нещо от някого*), извѣрша (*нещо*) в подража́ние (*на някого*)

odkoup|it, -ím св. откупя́, купа́

odkrád|at se, -ám se нескв. измѣква́м се (*тихо, тайно, крадешкѡм*); излизам (*прокрадвайки се*)

odkráj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. изрѣжа, отрѣжа, отделе́я

odkraj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. изрѣзва́м, отрѣзва́м, отделе́ям

od|krást se, -kradu se св. *експр.* измѣкна се, промѣкна се (*тихо, тайно, крадешкѡм*); изля́за (*прокрадвайки се*)

odkroj|ek, -ku м. отрѣзѣк, отрѣзан кѣс, отрѣзано парчѣ: **~ek chleba** рѣзен, парчѣ хляб, крайщник

odkroj|it, -ím св. отрѣжа, изрѣжа

odkrojovat, -uji/разг. -uju несл. отръзвам, изръзвам

odkrouh|nout, -nu св. 1. отрèжа; отстраня, ма̀хна, очисти́я 2. (кого - вин.) грубо ликвидирам, према̀хна (някого): ~nout protivníka очисти́я, ликвидирам противник; ~li vedoucího смъ̀кнаха, поря̀заха шѐфа

od|krýt, -kryji/разг. -kryju св. 1. (кого, со) открѝя, отвѝя (някого, нещо), разкрѝя (нещо покрито): ~krýt vstup do podzemí разкрѝя вход към подзе́мие; ~krýt hlavu свאַля си ша̀пката, кърпата; ~krýt karty прен. разкрѝя си ка̀ртите 2. (со) вдѝгна, ма̀хна (нещо): ~krýt poklici вдѝгна, ма̀хна похлупа̀к, отхлупя; ~krýt cíp pokrývky вдѝгна кра̀й на завѝвка 3. (кого, со) открѝя, разкрѝя (някого, нещо): ~krýt (skryté) rezervy разкрѝя (скрѝти) резе́рви

od|krýt se, -kryji se/разг. -kryju se св. открѝя се, отвѝя се: ~krýt se při spaní отвѝя се на сън

odkrýv|at, -ám несл. 1. (кого, со) открѝвам, отвѝвам (някого, нещо), разкрѝвам (нещо покрито) 2. (со) вдѝгам, ма̀хам (нещо): ~at závoj вдѝгам во̀ал 3. (кого, со) открѝвам, разкрѝвам (някого, нещо): ~at nové talenty открѝвам но̀ви таланти; ~at spiknutí разкрѝвам за̀говор; ~at rezervy разкрѝвам резе́рви

odkrýv|at se, -ám se несл. открѝвам се, отвѝвам се

odkud, експр. odkudpak нар. местоим. 1. като въпр. откъ̀де 2. като отн. откъ̀дето 3. като неопр. отня̀къде (дру̀гаде), от там ня̀къде, бог зна̀е откъ̀де

odkudkoli, книж. odkudkoliv нар. откъ̀дето и да бѝло: ať přicházíš ~, buď vítán откъ̀дето и да ѝдеш, бѝди до̀брѝ дошѝл

odkudsi нар. отня̀къде (си)

odkull|it, -ím св. отърколя; премѝстя, отмѝстя (с търкаляне)

odkull|it se, -ím se св. отърколя се, отъркълна се, изтърколя се: po jídle se sotva ~il експр. след ѝдене то̀й едва се отг̀три

odkup|ovat, -uji/разг. -uju несл. откупувам, изкупувам, купувам

odkutá|let, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. отърколя, отъркълна; отмѝстя, премѝстя (с търкаляне)

odkutá|let se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se св. отърколя се, отъркълна се, изтърколя се

od|kvést, разг. od|kvíst, -kvetu св. прецѝфтя́ и прен.

odkvět, -u м. прецѝфтя̀ване и бот.: lípy v ~u прецѝфтя̀ващи липѝ; ~ ruží прецѝфтя̀ване на рози; žena v ~u прен. прецѝфтя̀ваща жена; ~ sil прен. прецѝфтя̀ване, упа̀дък на силите

odkvét|at, разг. odkví|at, -ám несл. прецѝфтя̀вам и прен.

odkvetl|ý, -á, -é прецѝфтя̀л и прен.

odkyslič|it, -ím св. хим. откисля, дезоксидирам

odkyslič|ovat, -uji/разг. -uju несл. хим. откислявам, дезоксидирам

odkýv|at, -ám св. (со) експр. лѝсно да̀м съгласието си (за нещо), лѝсно се съглася́ (с нещо), лѝсно разре́ша, позво́ля (нещо): vše jen ~á ведна̀га се съглася̀ва с всѝчко

odlad|it, -ím св. 1. техн. настрѝя (радиоприемник); отстраня́ шү̀мове (в радиоприемник)

2. комп. тѝствам, разг. дебѝгна

odlad|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. техн. настрѝвам (радиоприемник); отстраня̀вам шү̀мове (в радиоприемник) 2. комп. тѝствам, разг. дебѝгвам

odlák|at, -ám св. отвлекאַ, откѝсна, отклоня́: ~at něčí pozornost отвлекאַ, отклоня́ нѝчие внима̀ние; ~at ženicha отнѝма (от някого) го̀деник, кандидат за женѝтба

odlakovač, -e м. лако̀чисти́тел

odlám|at, -u св. отчү́пя, откър̀ша, отлѝмьа, откър̀тя

odlam|ovat, -uji/разг. -uju несл. отчү́пвам, откър̀швам, отломя̀вам, откър̀твам

odlam|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. отчү́пвам се, откѝсвам се, откър̀твам се, откър̀швам се

odlehč|it, -ím св. 1. (со, щети) разтовאַря, облекчאַ, освободя́ (нещо от ня̀ква тежест); намаля́ (от) това̀ра, (от) натовאַрването (на нещо): ~it kapse експр. похאַрча па̀рѝ, поизрѝся се 2. (коти) облекчאַ (някого); намаля́ брѝмето, бо̀лката, мѝката, притеснѝнието (на някого): svěřil se matce a ~il si то̀й се доверѝ на ма̀йка си и му олекна; ~it někomu od finančních závazků намаля́, облекчאַ фи́нансови задѝлжѝния на някого; ~it si slzami олекне ми ка̀тò си поплאַча

odlehč|it se, безл. -í se св. (коти) олекне, стאַне по̀-леко (на някого): spánkem se mu ~ilo стאַна му по̀-леко ка̀то се наспאַ

odlehč|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. (со, щети) разтовאַрвам, облекчאַвам, освобожда̀вам (нещо) от ня̀ква тежест; намаля̀вам (от) това̀ра, (от) натовאַрването (на нещо) 2. (коти) облекчאַвам (някого); намаля̀вам брѝмето, бо̀лката, мѝката, притеснѝнието (на някого)

odlehč|ovat se, безл. -uje se несл. (коти) олеква, стאַва по̀-леко (на някого)

odlehlost, -i ж. отдалечѝност, разстоя̀ние: časová ~ разстоя̀ние, дистан̀ция вѝв врѐмето; ~ látky неактуאַлност на ма̀терѝя

odlehl|ý, -á, -é отдалечѝн, далѝчен, уса̀мотѝн,

- изолиран, страничен, затънтен: **~á ulička** странична, отдалечена уличка; затънтена уличка; **~á doba** далечно време; **~ý obor** рядка специалност
- odleh|nout, -nu** св. **1.** (od koho, od čeho) премества се, отдръпна се, отдалеча се, легна по-далеч (от някого, от нещо) **2.** безл. **-ne** (koti) олекне (на някого): **~lo mu na prsou** олекна му в гърдите; **~lo mu v krku** отпусна го в гърлото, престана да го души; **~lo mi od srdce** олекна ми на сърцето, на душата
- odlepit, -ím** св. отлепя
- odlepit se, -ím se** св. отлепя се
- odlep|ovat, -uji/разг. -uju** несов. отлепям, отлепявам
- odlep|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несов. отлепям се, отлепявам се
- odlesk, -u** м. **1.** отблясък, отражение **2.** книж. отражение, отпечатък, влияние
- odlesn|it, -ím** св. (со) обезлеся (нещо); изсека, изтрѣбя, унищожа гори (някъде)
- odlet, -u** м. отлитане, излитане
- odlét|at, разг. odlít|at, -ám** несов. **1.** отлитам **2.** отлитам, отхвърквам, изхвърквам, излизам бързо, отскачам
- odlet|ět, -ím** св. **1.** отлетя: **~ím nejbližším letadlem** ще замина, ще отлетя с първия самолет **2.** отлитна, отхвърчна, отхвърча, изхвърча, отскоча
- odlét|nout, разг. odlít|nout, -nu** св. **1.** отлетя **2.** отхвърча, отлетя, отскоча
- odlet|ovat, -uji/разг. -uju** несов. **1.** отлитам **2.** отхвърчавам, отхвърквам, отскачам
- odletov|ý, -á, -é** който се отнася до отлитане, до излитане: **~á hala na letišti** транзит, чакалня на летище (за излитане)
- odleva** нар. отляво: **přijít ~** дойда отляво, от лявата страна
- odlív|at, разг. odlív|at, -ám** несов. **1.** отливам, отсипвам (течност) **2.** отливам, изливам (форма)
- odlíz|at, разг. odlíz|at, -ám** несов. отпълзвавам, отдалечавам се (с пълзене)
- odl|ézt, -lezu** св. отпълзя, отдалеча се (с пълзене)
- odležel|ý, -á, -é** отлежал: **~é maso** отлежало месо
- odlež|et, -ím** св. **1.** пролежам, прекарам в лежане: **~et si měsíc** цял месец прекарам в лежане **2.** (со) разболѣа се, легна (от някаква болест): **~et úraz** в резултат на злополука пролежам известно време, докато оздравѣя; **každou rýmu ~í** всяка хрема изкарва на легло
- odlež|et se, -ím se** св. отлежам, изкъсна се
- odlič|it, -ím** св. разгримирам; махна, изтрия грим
- odlič|ovat, -uji/разг. -uju** несов. разгримирам; махам, изтривам грим
- odlidšt|it, -ím** св. лишам от човѣшки качества, дехуманизирам: **~it umění** дехуманизирам изкуство
- odlidšt|it se, -ím se** св. загубя човѣшките си качества, човѣшкия си образ; дехуманизирам се: **společnost se ~ila** обществото се дехуманизира
- odlidšt|ovat, -uji/разг. -uju** несов. лишавам от човѣшки качества, от човѣшки образ; дехуманизирам
- odlidšt|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несов. губя, загубвам човѣшкия си облик; дехуманизирам се
- odliš|it, -ím** св. **1.** (koho, co od koho, čeho) различа, отлича, разгранича, диференцирам (някого, нещо от някого, от нещо) **2.** (koho, co) отлича, направя (някого, нещо) да изглежда различен, особен, забележителен
- odliš|it se, -ím se** св. отлича се, разгранича се, изпъкна
- odlišně** нар. различно; по друг, различен начин; особено
- odlišnost, -i** ж. разлика, различие, особеност, нетипичност: **~zájmů** различие в интереси
- odlišn|ý, -á, -é** друг, различен, различаващ се
- odliš|ovat, -uji/разг. -uju** несов. **1.** (koho, co od koho, čeho) различавам, отличавам, разграничавам, диференцирам (някого, нещо от някого, от нещо) **2.** (koho, co) отличавам, разграничавам, правя (някого, нещо) да изглежда по-различен, забележим от другите: **klidný tón ~oval jeho projev od druhých** спокойният тон отличаваше речта му от останалите
- odliš|ovat se, -uji se/разг. -uju se** несов. отличавам се, разграничавам се, изпъквам
- odlítat, odlítnout** вж. **odlétat, odlétnout**
- odlit|ek, -ku** м. отливка
- odl|ít, -lji/-leji/разг. -lji/-leji** св. (со) **1.** отлѣя, отсипя (течност) **2.** отлѣя, излѣя (форми)
- odliv, -u** м. **1.** отлив (морски) **2.** отлив, оттичане, изтичане: **~obyvatelstva z venkova do měst** отлив на населението от селата в градовете; **~kapitálu do ciziny** изтичане на капитал в
- odlivk|a, -y** ж. стъклена чаша, с която се черпи течност от по-голям съд
- odlog|ovat se, -uji se/разг. -uju se** св. комп. излиза от системата
- odlom|it, -ím** св. отчупя, откърша, отломя, откъртя
- odlom|it se, -ím se** св. отчупя се, откърша се, откъртя се, отломя се, отделя се

odloucheně нар. книж. откъснато, изолирано, усамотено

odlouchen|í, -í ср. 1. раздъла: **shledali se po dlouhém** ~í видяха се след дълга раздъла 2. самота, самотност, усамотеност, откъснатост, изолация, уединение: **úplné** ~í пълна усамотеност

odlouchenost, -i ж. откъснатост, изолираност, усамотеност, уединение

odlouchen|ý, -á, -é книж. отделен, отдалечен, уединен, усамотен, изолиран, отлъчен; самостоятелен: ~ý **pokoj** отделна, изолирана стая; ~á **jednotka** воен. обградена, откъсната военна част

odlouch|it, -ím св. 1. отделя, откъсна, изолирам 2. разделя

odlouch|it se, -ím se св. отделя се, отдалеча се, откъсна се, отлъча се, изолирам се, усамотя се: ~it se **od oblíbené knihy** откъсна се от любимата книга

odloud|it, -ím св. (кого - вин. кому) отнема, взема (някого на някого); примамя, подмамя (някого от някого) при себе си: ~it **dívku příteli** отнема момиче на приятел

odloup|at, -u/-ám св. (со) обеля, олющя, олюпя

odloup|at se, -u se/-ám se св. обеля се, олющя се, олюпя се

odloup|nout, -nu св. обеля, олюпя, олющя, отлепя, отделя (корица, люсна и под.): ~nout **pečet** отлепя, разчупя печат

odloup|nout se, -nu se св. отлепя се, олющя се, отделя се, махна се (за корица, тънък слой, люсна и под.): **tapeta se ~la** тапетът се разлепи

odlov, -u м. частичен улов на риба (преди да се излови всичката риба от рибарник, микро-язовир и под.)

odlož|it, -ím св. 1. (кого, со) остава (някого, нещо); поставя, полъжа, слъжа настрана (нещо): ~it **dítě** юрид. подхвърля дете; ~it **psa** лов. остава куче да чака 2. (со) съблека, сваля, остава (врхна дреха за известно време) някъде: ~it (**kabát**) **v šatně** дам, остава (палто) на гардероб; **prosím, ~te (si)** моля, съблечете се, дайте си палтото 3. (со) извадя от употреба, престана да нося, изостава, захвърля (нещо) 4. (со) изоставя, освободя се, отгърва се, избавя се (от нещо): ~it **ostych** преодоля стеснение, освободя се от стеснението си; ~it **chybné názory** откажа се от погрешните си възгледи 5. (со) отлôжа, отсрôча (нещо)

odlož|it si, -ím si св. съблека се; сваля си врхна дреха

odluč|ít, -ého ср. юрид. добавка към заплата за

принудително отлъчване от семейството

odluč|ovat, -uji/разг. -uju неск. отделям, отлъчвам, разделям, откъсвам, изолирам

odluč|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. отделям се, отдалечавам се, откъсвам се, отлъчвам се, изолирам се, усамотявам се

odluk|a, -u ж. отделяне, отлъчване, откъсване

odlup|ovat, -uji/разг. -uju неск. отлепям, отделям, откъсвам, махам

odlup|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. отлепям се, отлепявам се, лющя се

odmalička, od malička нар. (още) от малък, от ранно детство

odmask|ovat, -uji/разг. -uju св. (кого - вин.) махна, сваля маската (на някого); демаскирам (някого)

odmast|it, -ím св. (со) изчистя, избърша (нещо) от мазнина; махна, премахна, изчистя мазнина, омазняване (от нещо)

odmašť|ovač, -e м. препарат за измиване на съдове от мазнина

odmašť|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) изчистявам, избърсвам (нещо) от мазнина; махам, премахвам, изчистявам мазнина (от нещо)

odmáz|nout, -nu св. 1. (со) изтрия, излича, избърша, махна (нещо написано) 2. грубо изчезна, отида си, чупя се

odměn|a, -u ж. възнаграждение, награда, отплата: ~a **za práci přes čas** (допълнително) възнаграждение за извършен труд; **dát, dostat za ~u** дам, получа като награда

odměn|it, -ím св. (кого, со čím) възнаградя, наградя (някого с нещо), отплатя се, отвърна (на някого, на нещо с нещо)

odměn|it se, -ím se св. отплатя се, отблагодаря

о̀тмѣнѣтѣ се ♦ о̀тмѣнѣтѣ се

se tí ~í храни куче да те лае; да носиш змия в пазвата си

odměň|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со čím) възнаграждавам, награждавам (някого с нещо); отплащам се, отвръщам (на някого, на нещо с нещо)

odměň|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. отплащам се, отблагодарявам се, реванширам се

odměrk|a, -u ж. мензюра, мензурка, градуиран съд (за отмерване на вместимост)

odměrn|ý, -á, -é измерителен; който се отнася до отмерване, до премерване: ~á **nádoba, nádrž** техн. градуиран съд за измерване на течности; мензюра; ~á **analýza** волуметричен анализ; ~ý **válec** калибриран цилиндър; ~ý **bod** воен. ориентир

odměřeně нар. сдържано, отмерено, с мярка, резервирано, хладно

odměřenost, -i ж. сдържаност, отмереност, резервираност, хладина

odměřený, -á, -é 1. равномерен, равен 2. ограничен, скромен, незначителен, оскъден, малък 3. сдържан, резервиран, хладен, студен, нелюбезен

odměř|it, -ím св. 1. отмеря, премеря, отделя 2. определя, преценя

odměř|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. отмервам, премервам, отделям 2. определям, преценявам

od|mést, -metu св. отмета, измета

odmet|at, -ám несл. отмитам, измитам

odmít|at, -ám несл. 1. (со; с инф.) откъзвам, не давам (нещо); откъзвам (да направя нещо) 2. (со) отхвърлям, не приемам, връщам (нещо); откъзвам се (от нещо) 3. (со) отричам, отхвърлям, не одобрявам, не приемам (нещо) 4. (кого - вин.) откъзвам (на някого); отблъсвам, отпращам, отхвърлям, прогонвам (някого) 5. (со) отхвърлям, не удовлетворявам (нещо), оставам (нещо) без резултат

odmítavě нар. отрицателно; неодобрително

odmítav|ý, -á, -é отрицателен; неодобрителен

odmít|nout, -nu св. 1. (со; с инф.) откъжа, не дам (нещо); откъжа, не се съглася (да направя нещо): ~**nout pomoc přáteli** откъжа да дам помощ на приятел; ~**nout odpověď** не дам отговор; ~**nout zaplatit** откъжа да платя 2. (со) откъжа да приема, отхвърля, не се съглася да приема (нещо); откъжа се (от нещо): ~**nout pomoc přátel** отхвърля, не приема помощта на приятели 3. (со) отхвърля, отрека, не одобря, не приема (нещо): ~**nout obvinění** отхвърля обвинение 4. (кого - вин.) откъжа (на някого); отблъсна, отпраща, отхвърля, прогоня (някого) 5. (со) отхвърля, не удовлетворя (нещо), остава (нещо) без резултат: ~**nout něčí žádost** отхвърля нечие искане

odmlč|et se, -ím se св. замълча, млъкна (за известно време)

odmlč|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. замълчавам, млъквам (за известно време)

odmlouván|í, -í ср. възражение, възразяване, протестиране: **plnili rozkazy bez ~í** изпълняваха заповеди без възражение, безпрекословно

odmlouv|at, -ám несл. (коти) противореча, възразявам, отговарям нахално, дръзко (на някого)

odmluv|a, -u ж. възражение, противоречие, възразяване

odmocně|ec, -ce м. мат. подкоренна величина, подкоренно число; радиканд

odmocnin|a, -u ж. мат. корен: **druhá ~a z 25 je 5** корен квадратен, квадратен корен от 25 е 5

odmocnitel, -e м. мат. коренен показател, експонент

odmocn|it, -ím св. (со) мат. коренувам (нещо), извлекá корен (от нещо): ~**it číslo číslem** намеря корена на дадено число

odmocnítk|o, -a ср. мат. знак за коренуване, за извлъчане на корен; радикал

odmocň|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) мат. коренувам (нещо), извлъчам корен (от нещо)

odmoč|it, -ím св. 1. изкисна 2. махна, отлепя (чрез накисване, намокряне)

odmoč|it se, -ím se св. 1. разкисна се, махна се, отлепя се (след накисване) 2. изкисна се, изкисна, изчистя се

odmont|ovat, -uji/разг. -uju св. демонтирам, разглобя, сваля, махна, откача

odmot|at, -ám св. размота, отмота

odmot|at se, -ám se св. размота се, развля се, отмота се

odmrš|it, -ím св. отблъсна, отхвърля, отбля; изгоня, пропъдя

odmrš|ť|ovat, -uji/разг. -uju несл. отблъсвам, отхвърлям, отбивам; изгонвам, прогонвам, пропъждам

odmyk|at, odemyk|at, -ám несл. отключвам: ~**at tajemství** прен. разгадавам, прониквам в тайна, в тайни

odmyk|at se, odemyk|at se, -ám se несл. отключвам се

odmysl|it, odmysl|et, -ím св. (со) абстрахирам се (от нещо); остава (нещо) настрана; не взема (нещо) под внимание; пренебрегна, пропусна (нещо)

odnárodn|it, -ím св. денационализирам, лишá от национално съзнание; асимилирам

odnárodn|it se, -ím se св. бивам денационализиран, асимилиран; отродя се; откъжа се от народността си, забравя народността си

odnárodn|ovat, -uji/разг. -uju несл. асимилирам, денационализирам; лишáвам от национално съзнание

odnárodn|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. денационализирам се, асимилирам се; забравям народността си, откъзвам се от народността си

odnáš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несл. 1. (кого, со) отнасям, занасям (някого, нещо): **vlak nás ~í do hor** влакът ни отнася в планината 2. (со) отнасям, изнасям, взимам, откръдвам, от-

мъквам, задъгам (нещо): **~ela z domova, co se dalo** тя изнасяше от къщи всичко, каквото можеше **3.** (со) оставам (с нещо); добивам, получавам (нещо): **~et si pěkné dojmy** оставам с хубави впечатления; **~et si poučení** извличам поука **4.** (со за коho) изтъпявам (нещо вместо някого), изпашам си, пострадвам (вместо някого): **~í to vždycky za někoho jiného** винаги пострадва, отнася боя, кавгата вместо някой друг

odnaučit, -ím св. (коho - вин. čети) отъча, отвикна (някого от нещо): **počkej, já ti to ~ím** чакай, ще те отъча, ще те отъча аз теб

odnaučit se, -ím se св. отвикна, отъча се

odnaučovat, -uji/разг. -uju несов. (коho - вин. čети) отъчвам, отвиквам (някого от нещо)

odučovat se, -uji se/разг. -uju se несов. отвиквам, отъчвам се

odnedávna, od nedávna нар. от неотдавна, отскоро, не от дълго време

odněkud нар. отнякъде

odněst, -nesu св. **1.** отнеся, занеса **2.** изнеса, задигна, взема, открадна, замъкна, отмъкна **3.** добия, полъча, взема, спечеля, извлека: **~něst si první cenu** взема, спечеля първа награда; **~něst si z něčeho zkušenosti** добия, придобия, набера опит от нещо; **~nesl si z boje zranění** той полъчи раняване в боя **4.** изтъпя наказание, пострадам, изпаша си: **počkej, to si ~neseš** разг. почакай, ще си изпатиш, ще те науча аз тебе, ще те накажа за това, ще си получиш заслуженото; **~nesl pád jen odřeninou** той мина, той се отърва при падането само с едно ожулване

odnětí, -í ср. отнемане, лишаване: **trest ~í svobody** юрид. наказание лишаване от свобода; **~í nohy** мед. ампутация на крак

odnikud нар. отникъде

odnit вж. odejmut

odnosit, -ím св. **1.** отнеса, занеса, пренеса (на части, постепенно) **2.** изнеса, отмъкна, замъкна, задъга, взема, открадна (едно след друго, постепенно)

odnož, -e ж. **1.** бот. издънка, филиз: **~ rodu** прен. издънка на род **2.** разклонение, клон

odoljat, -ám св. (коти, čети) устоя (на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо); издържам, не се поддам (на нещо); не отстъпя (пред някого, пред нещо): **~at nepříteli** устоя, издържам (на атаките) на врага, срещу врага; **~at zvědavosti** не се поддам на любопитството си, преодоля любопитството си; **ne~ala, aby se nepodívala** тя не се сдържам да не погледне

odoláv|at, -ám несов. (коти, čети) устоявам (на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо); издържам, не се поддам (на нещо); не отстъпвам (пред някого, пред нещо); преодолявам (нещо): **~at útočníku** устоявам, съпротивлявам се (успешно) на нападател

odolnost, -i ж. устойчивост, издържливост; съпротивителна способност

odolný, -á, -é устойчив, издържлив, здрав

odpad, -u м. **1.** отпадъци; отпадък (при производство): **tříděný** ~ разделно събран отпадъци; **kovový** ~ метални отпадъци **2.** оттичане; спадане: **voda má** ~ водата има отток, оттичане; водата може да се оттича **3.** канал, тръба за оттичане

odpad|at, -ám несов. **1.** откъсвам се, отделям се, отрънвам се, капя, окапвам **2.** отпадам (от някакъв брой): **dva ze zájemců ~ají** двама от кандидатите отпадат **3.** отпадам, отлагам се, не се състоявам, отменям се (за представление и под.) **4.** отпадам, изоставам, започвам да изоставам

odpad|at, -ám св. падна, откъсна се, отделя се, отръна се, оръна се (последователно един след друг)

odpadáv|at, -ám несов. **1.** падам, роня се, откъсвам се, капя **2.** отпадам, не се състоявам **3.** изоставам, отпадам

odpad|ek, -ku м., обикн. мн. **odpad|ky, -ků** отпадъци; смет, боклук

odpadkov|ý, -á, -é отпадъчен: **~ý koš** кошче за боклук

odpadlic|e, -e ж. **1.** ренегатка **2.** вероотстъпница **3.** изменница, родоотстъпница

odpadlík, -a м. **1.** ренегат **2.** вероотстъпник **3.** изменник, родоотстъпник

odpadn|í, -í, -í **1.** отточен; който се отнася до оттичане на мръсна вода: **~í potrubí** канал, тръбопровод за отпадни води **2.** отпадъчен, отпаден; който се отнася до отпадъци: **~í produkt** отпадъчен продукт; **~í voda** отпадна вода; **průmyslové ~í vody** промишлени отпадни води

odpadn|out, -nu св. **1.** откъсна се, отделя се: **mně jsi už od srdce ~l** прен. прежалих те вече; вече не си ми скъп на сърцето **2.** отпадна, бивам отчислен (от някакъв брой) **3.** отпадна, отлѝжа се, отменя се, не се състоя (за лекция и под.) **4.** изостава, започна да изоставам

odpadov|ý, -á, -é **1.** отпадъчен, недоброръченствен: **~ý materiál** отпадъчен материал; **~á literatura** прен. булевардна литература; **~é teplo** техн. неоползотворена топлинна енергия; **~á**

- pára** *техн.* неоползотворена пара **2.** отпадъчен, отточен; който се отнася до оттичане на мръсна вода; **~é žlaby** канавки за отпадъчни води; **~ý kanál** канал за отпадни води **3.** в съчет. **~á krize** криза на замърсяването с отпадъци
- odpál|it, -ím** *св.* **1.** изстрелям; взривя, възпламеня; **~it řízenou střelu** изстрелям управляем снаряд; **~it nálož** възпламеня заряд; **~it minu** *воен.* взривя мина **2.** отбия, захвърля, шутирам, ритна; **~it špačka** хвърля настрана угърка; **~it míč** *спорт.* шутирам, изстрелям, ритна, забия, отбия топка; **~it kotouč od branky** отбия, изчистя шайба от врата
- odpalovac|í, -í, -í** изстрелващ, взривяващ; **~í základna** *воен.* площадка за изстрелване на ракети; **~í rampa** стартова ракетна установка
- odpal|ovat, -uji** *разг. -uju* *несв.* **1.** изстрелвам; взривявам, възпламенявам **2.** *спорт.* отбивам, забивам, ритам, шутирам (*топка, шайба*)
- odpá|rat, -řu/-rám** *св.* отпоря
- odpá|rat se, -řu se/-rám se** *св.* отпоря се
- odpař|it, -ím** *св.* изпаря; превърна в пара
- odpař|it se, -ím se** *св.* изпаря се; превърна се в пара
- odpařovač, -e** *м.* изпарител (*върху отоплително тяло за овлажняване на въздуха*)
- odpař|ovat, -uji** *разг. -uju* *несв.* изпарявам, превръщам в пара
- odpař|ovat se, -uji se** *разг. -uju se* *несв.* изпарявам се, превръщам се в пара
- odpeckovač, -e** *м.* инструмент за вадене на костилки от плодове
- odpeck|ovat, -uji** *разг. -uju* *св.* (*со*) очистя (*плодове*) от костилки; извадя костилки (*на плодове*)
- odpeckovávat, -ám** *несв.* (*со*) чистя, очиствам (*плодове*) от костилки, вадя, изваждам костилки (*на плодове*)
- odpečet|it, -ím** *св.* разпечатам
- odpich, -u** *м.* **1.** *метал.* изпускане, изтичане на топилка, на разтопена маса **2.** *техн.* нутромёр **3.** *спорт.* оттласкване с щёки (*в ски-спорта*)
- odpíchn|out, -nu** *св.* **1.** отблъсна, оттласна (*с прът, с върлина*): **~nout vor** оттласна съл **2.** *метал.* пусна, излѐя топилка (*от доменна пещ*)
- odpíchn|out se, -nu se** *св. спорт. жарг.* оттласна се, отблъсна се, изхвърля се (*с щёки*)
- odpich|ovat, -uji** *разг. -uju* *несв.* **1.** отблъсвам, оттласвам, оттласквам (*с прът, с върлина*) **2.** *метал.* изпускам, изливам топилка
- odpich|ovat se, -uji se** *разг. -uju se* *несв. спорт. жарг.* оттласквам се, изхвърлям се (*с щёки*)
- odpínac|í, -í, -í** подвижен (*който може да се свали, да се откопчае*): **~í vložka do pláště** подвижна подплата на палто
- odpín|at, odepín|at, -ám** *несв.* откопчавам, освобождавам, откъч(в)ам, свляям, снемам
- odpín|at se, odepín|at se, -ám se** *несв.* откъч(в)ам се, откопчавам се: **brusle se mu stále ~ají** кънките непрекъснато му се разхлѐбват
- odpír|at I, -ám** *несв.* откъзвам, не давам (*помощ, съгласие*): **~at si zábavu** не си позволявам забавления
- odpír|at II, odepír|at, -ám** *несв.* препирам, отпирам, изпирам в първа вода
- odpis, -u** *м.* **1.** *юрид.* отчисляване: **~ daně** опрощаване на данък **2.** *икон.* (амортизационно) отписване; амортизация: **~ základních prostředků** амортизация на основни фондове; **~у** амортизация
- odpísk|at, -ám** *св.* изсвиря; известя, маркирам, отбележа (*с изсвирване*): **rozhodčí ~al trestný kop** съдията свири наказателен удар
- odpis|ovat, odepis|ovat, -uji** *разг. -uju* *несв.* **1.** (*кому пащ*) отговорям писмено (*на нещо от някого*) **2.** (*со од чѐхо, з чѐхо*) приспадам, изваждам, отчислявам (*нещо от нещо*)
- odpisov|ý, -á, -é** *икон.* амортизационен: **~á základna** база за амортизационни отчисления; стойност, върху която се правят амортизационни отчисления; **~é procento** процент на амортизация
- odplác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í** *несв.* (*кому защ, со; кому*) отплащам се, отблагодарявам се (*на някого за нещо*); отвърщам (си), връщам (си) (*на някого за нещо; нещо на някого*); **~et dobré dobrým, zlé zlým** отвърщам на доброто с добрò, на лошото с лошо ♦ **tak svět ~í** човек не дочаква признание, благодарност; не можеш да чакаш благодарност от хората
- odplác|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se** *несв.* отплащам се, отблагодарявам се, реванширам се
- odplat|a, -y** *ж.* отплата, награда; разплата, възмездие, мьст, отмъщѐние: **dojít ~у за něco** получа възмездие за нещо
- odplat|it, -ím** *св.* (*кому защ, со; кому*) отплатя се, отблагодаря се (*на някого за нещо; на някого*); отвърна (си), върна (си) (*на някого за нещо; нещо на някого*): **nemohl ~it svému soupeři stejnou mincí** той не можѐ да отвърне на съперника си по същия начин
- odplav|at, -u** *св.* отплувам
- odplav|it, -ím** *св.* отнеса, отвлека (*за вода*)

odplav|ovat, -uji/разг. -uju несл. отнасям, отвличам (за вода)

odplaz|it se, -ím se св. отпълзя, изпълзя; отдалечя се с пълзене

odplevel|it, -ím св. оплевя, изплевя

odpliv|nout, -nu св. плюна: **znechuceně (si) ~li** той плюна, плю с отвращение

odplíž|it se, -ím se св. измъкна се, отдалечя се пълзешком, дебнешком, крадешком: **vojáci se ~ili do úkrytu** войниците се промъкнаха в укрытието

odplout, -pluji/разг. -pluju св. отплувам

odplouv|at, -ám несл. отплувам

odplyn|it, -ím, odplyn|ovat, -uji/разг. -uju св. техн. (со) дегазирам (нещо)

odply|nout, -nu св. книж. оттекя се, изтекя, отмина (за вода, време и под.)

odplynovat вж. **odplynit**

odplyň|ovat, -uji/разг. -uju несл. дегазирам

odplýv|at, -ám несл. книж. отгичам се, изгичам, отминавам, преминавам (за вода, време и под.)

odpočatý вж. **odpočinutý**

odpočin|ek, -ku м. почивка, отдих, отмора, почиване: **pracoval, šel bez ~ku** той работеше, вървеше без почивка, без да спира; **to je ~ek pro oči** това е отмора за очите; **odejít na ~ek** отида, изляза в пенсия

odpoči|nout si, разг. odpoč|nout si, -nu si св. почива си, отпочива (си), отдъхна (си), отморя се

odpočinut|í, -í ср. книж. почивка: **věčné ~í** рел. вечна почивка, вечен покой, мир; **dej mu pánbůh lehké ~í** лека му прѣст

odpočinut|ý, odpočat|ý, -á, -é отпочинал (си), свеж, бодър: **~ý závodník** отпочинал състезател, състезател със свежи сили

odpočítat, -čítám, odpočíst, -čtu св. **1.** наброя, отброя, преброя, отделя: **~čítat peníze** наброя пари; **~čítat dětem ořechy** дам на всяко дете определен брой орехи; **~čítat školáky po pěti** преброя учениците по петима; **~čítat rohovníka спорт.** броя на боксьор до 10 (обявя го за неспособен да продължи срещата); **má peníze ~čítané** прен. парите му/и са преброени (малко са) **2.** (со od čeho) извадя, удържа, приспадна, спадна, отчисля (нещо от нещо) (от определен брой): **~číst vydání od příjmu** извадя разходи от приходи

odpočítáv|at, -ám несл. **1.** отброявам, преброявам, наброявам: **rozhodčí ~á rohovníka** съдията брой до 10 на боксьор (обявява го за неспособен да продължи срещата) **2.** (со od

čeho) изваждам, удържам, приспадам, спадам, отчислявам (нещо от нещо) (от определен брой)

odpočív|at (si), -ám (si) несл. почивам (си), отпочивам (си), отдъхвам (си), отморявам се: **~at na vavřínech** прен. почивам на лаврите си

◆

покойник)

odpočnout si вж. **odpočinout si**

odpochod|ovat, -uji/разг. -uju св. премина, отмина, отдалечя се с маршируване, с маршова стъпка

odpoj|it, -ím св. **1.** откъча (вагон) **2.** изключо (телефон и под.)

odpoj|it se, -ím se св. **1.** откъча се, отделя се **2.** отлъча се, отдалечя се, откъсна се

odpoj|ovat, -uji se/разг. -uju несл. **1.** откъчвам (вагон) **2.** изключовам (електроуред и под.)

odpoj|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. **1.** откъчвам се, отделям се **2.** отлъчвам се, откъсвам се, отдалечявам се

odpoledne I нар. след обед, след пладне

odpoledne II, -e ср. следобед: **nedělní ~e** неделен следобед; **dobré ~e** добър ден (следобеден поздрав); **sportovní ~e** спортен полуден

odpolední, -í, -í следобеден: **~í vyučování** следобедни занятия; **~í směna** следобедна смяна

odpolitiz|ovat [-tu-], -uji/разг. -uju св. (со) направа (нещо) аполитично; премахва политическия характер (на нещо): **tvz. ~ování armády, školy, náboženství** т.нар. деполитизиране на армията, на училището, на църквата

odpomáh|at, -ám несл. **1.** (čemu) помагам, оказвам съдействие за премахваване, за изчезване (на нещо); премахвам, преодолявам, побеждавам, надвивам (нещо) **2.** (кому od čeho) експр. правя така, че (някой) постепенно да се лиши (от нещо): **~at rodičům od peněz** бъркам в кесията на родителите си, харча парите на родителите си

odpo|mocí, -mohu/разг. -můžu св. **1.** (čemu) книж. помогна, окажа съдействие за премахваване (на нещо); премахва, преодоля, побежда, надвпя (нещо): **~moci zlu** помогна за премахваване на злото, помогна в борбата срещу злото **2.** и **odpo|moct** (кому od čeho) експр. направа така, че (някой) да загуби (нещо), да се лиши (от нещо): **~mohla mu od peněz** тя му отмъкна паричките, изяде му паричките, изпразни му джоба, бръкна му в джоба

odpor, -u м. **1.** отпор, съпротива, съпротивление, противодействие, противопоставяне: **postavit se na ~ něčemu** противопоставя се на нещо,

- изпърава се срещу нещo, oкaжa oтпoр на нещo: **klást tuhý** ~ oкaзвaм сeриoзнa, твърдa съпрoтoтивa; ~у физкулт. oпoри; ~ **prostředí** физ. съпрoтoтивлeниe на средaтa; ~ **vodiče** физ. eлeктр. свръшкoвaнo
- nejmenšího** ~у вървa по пътя на нaй-мaлкoтo съпрoтoтивлeниe **2.** възрaжeниe, нeсглaсиe, прoтeст: **je bez ~u nejlepší z nich** бeз сьмнeниe, бeзспoрнo тoй e нaй-дoбрият oт тьx **3.** (кe кoтu, к чeтu) oтврaщeниe, aнтипaтия (кьм някoгo, кьм нeщo), нeжeлaниe (зa нeщo)
- odporně** нар. прoтoвнo, oтврaтитeлнo, нe-приятнo, гaднo
- odpornost, -i** ж. **1.** oтврaтитeлнo, гaднo, гньснo, нeприятнo сьoйствo (нa мизмa и пoд.) **2.** гнy-сoтия, нязoст, пoдлoст, гaдoст, мрьсoтия
- odporný, -á, -é** прoтoвн, oтврaтитeлeн, гaдeн, нeприятeн, oтблъсквaщ
- odporovací, -í, -í** **1.** прoтoвoрeчaщ; кoйтo изрaзьявa нeсглaсиe, прoтoвoпoстaвянe **2.** eзик. aдвeрзaтoвeн, прoтoвoпoстaвитeлeн: ~í **souvěť** прoтoвoпoстaвитeлнo слoжнo изрeчeниe; **spojka** ~í прoтoвoпoстaвитeлeн сьoз
- odporovat, -uji/разг. -uju** нeсв. **1.** (кoтu, чeтu; в чeт) прoтoвoпoстaвям сe, прoтoвoдeйствaм, сьпрoтoвлявaм сe, прoтoвья сe (нa някoгo, нa нeщo; срeщу някoгo, срeщу нeщo); прoтeстиярам (срeщу някoгo, срeщу нeщo), oпoнирам, oтгoвaрям (нa някoгo, нa нeщo); oспoрвaм (нeщo) **2.** (чeтu) прoтoвoрeчa (нa нeщo); в рaзрeз сьм, нe сьм в сьглaсиe (с нeщo): **takový postoj ~uje mým zásadám** тaкoвa стaнoвищe прoтoвoрeчї на мoитe пpинципи; **zprávy si (navzájem) ~ují** извeстиятa (взaймнo) сї прoтoвoрeчaт, извeстиятa сa прoтoвoрeчїви
- odposlech, -u** м. **1.** пoдслушвaтeлнo устрoйствo **2.** спeц. пoдслушвaнe, зaсїчaнe (нa рaзгoвoрu и пoд.)
- odposlechnout, -nu** св. **1.** прoслушaм, чьa **2.** чьa, изслушaм
- odposlouchat, -ám** св. **1.** (co; co kоти, od koho) нaучa, усвoя, възпpиeмa (нeщo; нeщo oт някoгo) чрeз слушaнe: ~at **melodii** нaучa мeлoдїя; ~at **výslovnost** усвoя пpoизнoшeниe; **řeč ~aná lidu** рeч, нaучeнa oт нaрoдa **2.** (co) спeц. пoдслушaм, улoвя, хвaнa, зaсeкa, зaрeгистpиярам (рaзгoвoр, сьoбщeниe и пoд.) **3.** (co) изслушaм, прoслушaм (нeщo); зaвършa слушaнeтo (нa нeщo); пpeстaнa дa слушaм (лeкциш и пoд.): ~at **pět semestrů** изкaрaм, мїна, зaвършa пeт сeмeстъpa
- odposlouchávací, -í, -í** спeц. пoдслушвaтeлeн: ~í **přístroje** пoдслушвaтeлнa aпaрaтyрa
- odposloucháv|at, -ám** нeсв. **1.** (co; co kоти, od koho) нaучaвaм, усвoявaм, възпpиeмaм (нeщo; нeщo oт някoгo) чрeз слушaнe **2.** (co) спeц. пoдслушвaм, улoвям, хвaщaм, зaсїчaм, зaрeгистpиярам (рaзгoвoр и пoд.) **3.** (co) изслушвaм, прoслушвaм (нeщo); зaвършвaм слушaнeтo (нa нeщo); зaвършвaм усвoявaнeтo (нa нeщo) чрeз слушaнe
- odpouští|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** нeсв. **1.** (co; co kоти) пpocщaвaм (нeщo; нeщo нa някoгo), извїнїявaм (някoгo зa нeщo): **lidé si mají ~ět** хoрaтa тpябвa дa сї пpocщaвaт **2.** (кoтu co) oпpocщaвaм, пpocщaвaм (нeщo нa някoгo): ~ět **dluhy** oпpocщaвaм дьлгoвe **3.** и **odpouští|ět si** oбикн. oтpиц. (co) пpoпyскaм (нeщo) бeз внїмaниe, нe oбpъщaм внїмaниe (нa нeщo): **ne~ěli si kousavé poznámky** нe сї пpocщaвaхa, нe пeстьяхa хaплївїтe рeплїкu
- odpout|at, -ám** св. **1.** (koho, co) oтвържa, рaзвържa, oсвoбoдья, пyсна (някoгo, нeщo); свaля, мaхнa вepїгu, oкoдвu, бeлeзнїцu (нa някoгo) **2.** (co od koho, od čeho) oткъснa, oтдeля, oсвoбoдья (нeщo oт някoгo, oт нeщo): **nemohl od ní ~at pohled** тoй нe мoжeшe дa oткъснe пoглeд oт нeя
- odpout|at se, -ám se** св. **1.** oсвoбoдья сe, oтвържa сe, рaзвържa сe, мaхнa вepїгe сї **2.** (od koho, od čeho) oткъснa сe, oтдeля сe, рaздeля сe, избьягaм (oт някoгo, oт нeщo)
- odpověď, -di** ж. oтгoвoр: **ústní, písemná ~d'** yстeн, пїсмeн oтгoвoр
- odpovědět, -vím, 3. мн. -vědí** св. **1.** (koti nač; co) oтгoвoря, oтвърнa (някoмy нa нeщo; нeщo нa някoгo): ~vědět **na otázku** oтгoвoря нa вьпpoc; ~vědět **na pozdrav** oтгoвoря, oтвърнa нa пoздpaв; ~vědět **na dopis** oтгoвoря нa пїсмo; ~vědět **na nabídku** oтгoвoря нa пpeдлoжeниe; ~vědět **někomu úsměvem** oтгoвoря, oтвърнa нa някoгo с усмївкa **2.** (nač čím) oтзoвa сe, oтклїкнa (нa нeщo някaк): **na útok ~vědět palbou** oтгoвoря нa aтaкaтa сьс стpелбa
- odpovědně, zodpovědně** нар. oтгoвoрнo, с чьвствo зa oтгoвoрнoст, сьзнaтeлнo
- odpovědnost, zodpovědnost, -i** ж. **1.** oтгoвoрнoст: **převzít, vzít na sebe** ~ пoeмa oтгoвoрнoсттa вьрхy сeбe сї **2.** oтгoвoрнoст, сьзнaтeлнoст: **projevovat** ~ пpоявлявaм (чьвствo зa) oтгoвoрнoст; ~ **funkce** oтгoвoрнoст нa пoстa
- odpovědný, zodpovědný, -á, -é** **1.** (za koho, za co; kоти, чeтu) oтгoвoрeн (зa някoгo, зa нeщo; пpед някoгo, пpед нeщo): ~ý **redaktor** oтгoвoрeн рeдaктoр **2.** oтгoвoрeн, сьзнaтeлeн, сe-

риѝзен: **~ý vztah k práci** отговѝрно, съзнателно отношение към работата **3.** отговѝрен, вѝжен, серѝзен: **~ý úkol** отговѝрна задача

odpovídat, -ám нескв. **1.** (*коти паѝ; со*) отговѝрям, отвѝрѝщам (*някому на неѝцо; неѝцо на някого*) **2.** (*паѝ ѝт*) отзовѝвам се, откликвам (*някак на неѝцо*) **3.** (*за коѝо, за со*) отговѝрям (*за някого, за неѝцо*): **~at sám za sebe** отговѝрям сам за себе си **4.** (*ѝети*) отговѝрям, съответствам (*на неѝцо*): **překlad ~á originálu** прѝводѝт отговѝря на оригинала; **to si ~á** това си съответства, съвпѝда **5.** (*коти*) малко остар. допѝдам, харѝсвам (*на някого*), отговѝрям на желѝанията, на изискванията (*на някого*)

odpozor|ovat, -uji/разг. -uju св. (*со; со коти, ѝети*) усвоѝ, разберѝ, наѝуча, установѝ (*неѝцо; неѝцо от някого, от неѝцо*) чрез наблюдаване: **techniku ~oval svému učitelí** той е усвоил техниката от учителя си

odprac|ovat, -uji/разг. -uju св. отработѝ: **~ovat (si) dluh** отработѝ дѝлг, задѝлжение: **~ovat deset hodin** отработѝ десет часа

odprásk|nout, -nu св. (*коѝо, со*) грубо застрѝлям, пречѝкам, грѝмна (*някого, неѝцо*)

odprava нар. отдѝсно, от дѝсната страна: **~ doleva** от дѝсно на ляво; **druhý** ~ втѝрият отдѝсно

odprav|it, -ím св. **1.** малко остар. изпрѝтѝ, отпрѝтѝ, експедирам **2.** (*коѝо*) разг. експр. премѝхна, пречѝкам, ликвидирам, унищожѝ, убия (*някого*); свѝрша (*с някого*) **3.** остар. езекутирам **4.** (*коѝо, со*) експр. съсипѝ, разсипѝ, унищожѝ, смѝжа, измѝча, разнищѝ, извѝдя от стрѝя, опропѝстѝ (*някого, неѝцо*), видѝ сметката (*на някого, на неѝцо*): **~it protivníka v zápase** съсипѝ протѝвник в състезѝние; **~it kandidáta u zkoušky** спѝкам, скѝсам, провалѝ кандидат на изпит; **~il už několik zkumavek** той вѝче сѝпи, унищожѝ няколко епрувѝтки

odprav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** малко остар. изпрѝщам, отпрѝщам, експедирам **2.** (*коѝо*) разг. унищожѝвам, премѝхам, ликвидирам, убивам, пречѝквам (*някого*); свѝршвам (*с някого*) **3.** (*коѝо, со*) експр. съсипвам, разсипвам, смѝзвам, разнищвам, извѝждам от стрѝя, опропѝствям (*някого, неѝцо*); вѝждам сметката (*на някого, на неѝцо*)

odprejsknout вж. **odprýsknout**

odprod|at, -ám св. продѝм част от неѝцо

odprodáv|at, -ám нескв. (*со*) продѝвам, разпродавам (*неѝцо на части, постепенно*)

odprodej, -e м. продажба, разпродажба на част

от неѝцо; частѝчна разпродажба, продажба

odprosjít, -ím св. (*коѝо - вин.*) помѝля (*някого*) за извинѝние; пойскам, измѝля прѝшка (*от някого*); извинѝ се (*пред някого, на някого*)

odproš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*коѝо - вин.*) мѝля (*някого*) за извинѝние; ѝскам, измѝлвам прѝшка (*от някого*); извинѝвам се (*на някого*)

odprýsk|at, -ám св. **1.** отлепѝ се, отделя се, подкожѝря се (*за лак, мазилка и под.*) **2.** олющѝ се, обѝля се (*след напукване*)

odprýskáv|at, -ám нескв. **1.** лющѝ се, бѝля се, отлѝпвам се, подкожѝрвам се **2.** олющвам се, пѝдам (*след напукване*)

odprýsk|nout, -nu св. **1.** отлепѝ се, отделя се, подкожѝря се (*за лак, мазилка и под.*): **nátěr se brzy ~ne** боята скѝро ще се олющѝ **2.** олющѝ се, обѝля се (*след напукване*) **3.** обикн. и **odprejsk|nout** грубо чѝпя се, дѝхна, офѝйкам, махна се

odpřah|at, -ám нескв. отпрѝгам, разпрѝгам (*волове, коне*)

odpřáh|nout, -nu св. отпрѝгна, разпрѝгна (*волове, коне*)

odpředu нар. отпрѝд, напред; от прѝдната страна: **obsazovat místa** ~ заѝмам места отпрѝд назад; **probírat něco ~ dozadu** проследѝвам, минѝвам неѝцо отпрѝд назад

odpřisáh|nout, -nu св. (*со*) закѝлна се в достоверностѝ (*на неѝцо*), потвѝрдѝ с клетва (*неѝцо*): **mohu to ~nout** мѝга да се закѝлна за това; **~nout (si) věrnost** закѝлнѝм се вѝв вѝрност

odpud|it, -ím св. **1.** пропѝдя, прогѝня, изгѝня, отпѝдя, отблѝсна **2.** отблѝсна, отвратѝ

odpudivě нар. отблѝскващо

odpudiv|ý, -á, -é **1.** отблѝскващ: **~á síla** физ. центробѝжна сила **2.** отблѝскващ, отвратѝтелен, протѝвен, неприѝтен: **~é vlastnosti** неприѝтни, отвратѝтелни качѝства

odpump|ovat, -uji/разг. -uju св. изпомпам (*част от вода и под.*)

odpůrce, -e м. протѝвник, враг, неприѝтел; съперник: **zarytý ~e** заклѝт враг; **politický ~e** политѝчески протѝвник

odpůrkyn|ě, -ě ж. протѝвничка, враг, неприѝтелка; съперничка: **duchaplná ~ě** находѝва, интелигентна съперничка, протѝвничка

odpust|ek, -ku м., обикн. мн. **odpust|ky, -kú** рел. индулѝгенция

odpust|it, -ím св. **1.** (*со; со коти*) простѝ (*неѝцо; неѝцо на някого*), извинѝ (*някого за неѝцо*): **odpust', pospíchám** извинѝвай, бѝрзам **2.** (*ко-*

- ti co*) опростя, простя (нещо на някого): **~it někomu dluhy** опростя някому дългове; **~it pokutu** опростя глоба; **~it trest** отменя наказание; **~it dětem školu** освободя деца от училище, от занятия; **nic mu (u zkoušky) ne~il** той не прояви никаква снизходителност (на изпита) **3. u odpustit si** обикн. отриц. (со) пропусна (нещо) без внимание; не обърна внимание (на нещо): **ne~il si kousavou poznámku** той не можà да се сдържи да не направи хаплива забелëжка; **nemohl si ~it, aby ho nepozlobil** той не можà да се сдържи да не го подразни, той не пропусна да го подразни
- odpuštení, -í** ср. извинение, прошка: **s ~ím** разг. с извинение (като вметнат израз)
- odpuzovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** пропъждам, прогонвам, отпъждам, изпъждам, пъдя, гоня; отблъсвам **2.** отблъсвам; предизвиквам неприятно чувство, отвращение
- odpuzující, -í, -í** отвратителен, отблъскащ: **~í zevněšek** отблъскаща, неприятна, противна външност
- odpykat, -ám** св. (со; со čím) излежà, изтърпя наказание (за нещо; за нещо по някакъв начин), заплатя (за нещо с нещо): **~al zradu (vyhnanství)** той заплати, бeше наказан за предателството си (с изгнание); **~at (si) trest** излежà, изтърпя си наказанието, присъдата; **~at si vězení** излежà си затвòра
- odpykávát, -ám** нескв. (со; со čím) изтърпявам, излежàвам, понàсям наказание (за нещо; за нещо по някакъв начин), заплащам (за нещо с нещо): **~at (si) trest** изтърпявам си наказанието
- odradit, -ím** св. **1.** (кого; кого od čeho) разколебàя, възпрà, въздържà, спрà, задържà (някого; някого да не направи нещо), накарàм (някого) да се откàже (от нещо), разкандардисам (някого от нещо); отблëсна (някого): **nedal se ~it neúspěchem** той не сè остави да бьде разколебан от неуспèха **2.** (кого кому) накарàм, принудя (някого) да загубя благо-разположението си, да охладнèе (към някого), да се отдръпне (от някого); отблëсна, отда-лечà, отчуждя (някого от някого): **to mu ~ilo voliče** товà накарà избирàтели да се отдръпнат от нèго
- odradit se, -ím se** св. откàжа се, разколебàя се, разкандардисам се, отдръпна се, загубя же-лание, благоразположение: **ženich by se mohl ~it** годеникът би мòгъл да се откàже
- odraný, -á, -é** окъсан, одърпан, изпокъсан, оръфан, одрипавял, дрипав, парцалив, овехтял, жàлтък
- odrat, oderu** св. **1.** (со) обрùля, окъсам (нещо): **vichřice odrala listí ze stromù** вихрушката обрùли листàта от дървèтата **2.** (кого - вин.) *прен. експр.* оберà, одерà, оскубя, ограбя (някого)
- odraz, -u** м. **1.** оттлãскване, отблëскване, удар, тлãсък, рикошет; отскàчане: **skok s ~em** спорт. скòк с оттлãскване **2.** отражение, отблëсък, отразяване: **~ měsíce v řece** отражение на лу-на̀та в река; **~ volání ve skalách** ехò на вик сред скали; **~ zvuku, světla** физ. отражение на звука, на светлинàта; **úhel ~u** физ. ъгъл на отражение **3.** отражение, отзвук, въздèйствиe: **teorie ~u** филос. теория на отражението
- odraziště, -ě** ср. **1.** спорт. трамплин (за от-тлãскване при скокове) **2.** *прен.* трамплин, отпràвна тòчка, бàза **3.** воен. плацдарм
- odrazit, -ím** св. **1.** отбля, отразя, отклоня, от-блëсна: **~it pravici útočnickovu ránu** парй-рам, отбля с дясната си ръка противников удар **2.** отразя (светлина, звук и под.) **3.** отблëсна, отбля; отхвèрля: **~it útok** отблëсна нападение; **~it něčí obvinění** *прен.* отхвèрля нечие об-винение **4.** отделя се, отдалечà се, откëсна се (от бряг и под.): **parník ~il od mola** параходът се отдели от кèя
- odrazit se, -ím se** св. **1.** отскòча, отразя се, отбля се; оттлãсна се; удàря се и отскòча: **kámen se ~il od kapoty** камъкът отскòчи от капàка на мотòра; **lod'ka se ~ila od skály** лòдката се удàри в скала и отскòчи **2.** отразя се (за светлина, звук и под.) **3.** отразя се, дам отражение, проявя се; намèря израз, реализация: **nové metody se ~ily ve výrobě** нòвите мètоди дàдоха отраже-ние в производството **4.** очертàя се (контрастно), изпëкна: **strom se ~il proti obloze** на фòна на небèто изпëкна силуèt, очертàние на дървò **5.** постòпля се, стòпля се мàлко (за вода и под.)
- odrazovat, -uji/разг. -uju** нескв. **1.** (кого; кого od čeho) разколебàвам, възпйрам, въздържам, спйрам, задържам (някого; някого да направи нещо); кàрам (някого) да се откàже (от нещо), разкандардисвам (някого от нещо); отблëс-вам (някого; от някого) **2.** (кого; кого кому) отблëсвам (някого); кàрам, принуждàвам (някого) да охладнèе, да загуби благо-разположението си (към някого), да се отдръпне (от някого); отдалечàвам, отчуждàвам (някого от някого)
- odrazový, -á, -é** **1.** кòйто се отнàся до отскàчане, отразяване, отблëсване, оттлãсване: **~ý můstek a)** физкулт. трамплин **б)** *прен.* трамплин;

отпървана, изходна точка; база; **~á noha спорт.** отгласкаващ крак (*при скок*) **2.** който се отнася до отражение, до отразяване: **~á plocha** отразяваща повърхност; **~á schopnost физ.** отражателна способност; **zadní ~é sklo u auta** стоп-стъкло, отражател на автомобил; **~á značka** светоотразителен знак

odražený, -á, -é 1. отразен; отблъснат, отбит **2.** малко затоплен, умерено топъл

odrážet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. отбивам, отблъсвам, отгласкам, отклонявам (*удар*) **2.** отразявам (*светлина, звук и под.*) **3.** отблъсвам, отбивам, отхвърлям (*противник*) **4.** отделям се, отдалечавам се, откъсвам се (*от бряг*)

odrážet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se неск. 1. отбивам се, отскачам; ударям се и отскачам: **hrozby se od něho ~ely** *прен.* заплахите не му действаха, не го плашеха **2.** отразявам се (*за светлина, звук и под.*) **3.** отразявам се, давам отражение, проявявам се, намирам израз, реализация

odrhnout, -nu св. измий, изтъркам, изжуля (*с четка*)

odrhovačka, -у ж. грубо популярна, изтъркана песен, шлагер

odročit, -ím св. книж. отложа, отсроча (*заседание, съдебен процес и под.*)

odročovat, -uji/разг. -uju неск. книж. отлагам, отсрочвам (*съвещание, дело и под.*)

odrodil|ec, -ce м. 1. родоотстъпник **2.** рядко ренегат

odrodileck|ý, -á, -é родоотстъпнически

odrodilectv|í, odrodilstv|í, -í ср. родоотстъпничество

odrodil|ý, -á, -é родоотстъпнически; който се е отчуждил, отрещъл от своята народност

odrodit se, -ím se св. 1. отрека се, отчуждя се (от своя народ, от своята народност), изменя (на своята народност), забравя (своята народност, своя произход); отродя се, денационализирам се **2.** (*коти, щети*) отчуждя се, отдалеча се (*от някого, от нещо*)

odrolit, -ím св. ороня, стрия

odrolit se, -ím se св. ороня се, натроша се

odrol|ovat, -uji/разг. -uju неск. оронвам

odrol|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. оронвам се, роня се

odrostl|ý, -á, -é 1. (вече) порасъл, израсъл, отрасъл; който вече е станал голям (*на възраст или на ръст*): **malé i ~ejší děti** малки и по-големите деца **2.** (*щети*) който вече е порасъл, станал голям (*за нещо*): **chlapec ~ý dětským**

střevičkům момчѐ, коѐто е станало голямо за дѐтски обушѐнца

odrůd|a, -у ж. 1. сел. стоп. сорт: **mrazuvzdorné ~у** студоустойчиви сортове **2. експр.** вид, сорт, разновидност; чешит: **zvláštní ~a lidí** особен вид, чешит хѐра; **nacismus, německá ~a fašizmu** нацизмът, немска разновидност на фашизма

odrůst, -rostu св. 1. отрасна, порасна, израсна **2.** (*щети*) порасна, стана голям (*за нещо*); надрасна (*нещо*)

odrůst|at, -ám неск. пораствам, раста, израствам, отраствам: **~ajcí děti** подрастващи деца

odrušit, -ím св. техн. изчистя (от смущения), премахва, отстраня, огранича смущения (*при радио- и телевизионни приемания*)

odruš|ovat, -uji/разг. -uju неск. техн. изчиствам (от смущения), премахвам, отстранявам, ограничавам смущения (*при радио- и телевизионни приемания*): **~ovat motorové vozidlo** обезшумя моторно превозно средство

odrýpnout, -nu св. откъртя, отчопля, отчупя, откъсна, отделя

odřeknout *вж. odřici*

odřenin|a, -у ж. одраскано, одрано, ожулено място (*по тълото*); ожулване, одраскване: **odnesl pád jen ~ou** той се отърва при падането само с едно ожулване

odřen|ý, -á, -é 1. ожулен, одран, одраскан, издраскан **2.** протрит, овехтял, износен, ожулен

odřev|it, -ím (со) разг. облицовам с ламперия (*нещо*)

odře|zat, -žu/-zám/книж. -ži св. отрежа, изрежа; махна (*чрез отрязване*)

odřezáv|at, -ám неск. отрязвам, изрязвам; махам (*чрез отрязване*)

odřez|ek, -ku м. отрязък; къс, парче (*отрязано от нещо*): **~ky dřeva** трески, парчета от дърво (*останали при рязане*)

odřici, разг. odřict, odřeknout, -řeknu св. 1. (со коти; коти; с инф.) откажа, не дам (*нещо на някого; да...*); откажа (*на някого; да...*) **2. odřici si (со)** лиша се, откажа се, въздържа се (*от нещо приятно*), не си позволя (*нещо*) **3. (со)** отменя, обявя за невалидно, невъзможно (*нещо*), анулирам (*нещо*): **~řici účast** откажа да участвам, откажа се от участие; **~řict objednávku** откажа поръчка; **zpěvák ~řekl koncert** певецът отмени концерта; **pozvání ~řekli** поканените отклониха поканата

odřici se, разг. odřict se, odřeknout se, -řeknu се св. 1. (щето) откажа се, отрека се (*от нещо*): **dovede se všeho ~řict** може от всичко да се

откаже; **~řít se nadějí** простя се с надёждите си **2.** (*koho, čeho*) откажа се, отрека се (*от някого; от нещо*); изостава, остава (*някого, нещо*)

odřikán|í, -í ср. самолишение, самоотричане: **žít v chudobě a ~í** живя в бедност и лишения

odřik|at I, -ám св. (*co*) (механически, монотонно) издекламирам, кажа; *експр.* изпёя (*нещо*): **~at násobilku** кажа (механически), изпёя таблицата за умножение

odřik|at II, -ám не св. **1.** (*co kоти; kоти; с инф.*) отказвам (*нещо на някого; на някого; да...*) **2.** **odřik|at si** (*co*) лишавам се, отказвам се, въздържам се (*от нещо*); не си позволявам (*нещо*) **3.** отказвам, отменям, анулирам; обявявам за недействителен, за невъзможен

odřik|at se, -ám se не св. **1.** (*čeho*) отказвам се, отричам се (*от нещо*): **~at se lásky** отказвам се от любов **2.** (*koho - род.*) отказвам се, отричам се (*от някого*); изоставам, оставам (*някого*): **~at se milého** оставам любимия си

♦ **odřik|at se, -ám se** *не св.* **1.** (*čeho*) отказвам се, отричам се (*от нещо*): **~at se lásky** отказвам се от любов **2.** (*koho - род.*) отказвам се, отричам се (*от някого*); изоставам, оставам (*някого*): **~at se milého** оставам любимия си

ворка човек често получава от живота това, което не е искал, ценял, което е пренебрегвал

odřik|av|at, -ám не св. (механически, монотонно) произнасям, декламирам, говоря, казвам; *прен.* изпявам, нареждам: **školácky ~at** говоря (монотонно), нареждам като ученик

odřik|av|ý, -á, -é самоотвержен, жертвователен, жертвоготовен, аскетичен; който се отнася до отричане от нещо, до въздържание, до лишние: **~ý samotář** самотник, който се е отрёл от благата на живота; **vést ~ý život** вода аскетичен живот; **~é štěstí** щастие, изкупено с жертви; **~á láska** жертвоготовна любов

odř|ít, -u св. **1.** (*co*) ожуля, одера, протъркам, нараня, съдера, скъсам (*нещо*): **~ít si paty** ожуля си петите **2.** (*co z čeho, z koho*) остържа, обеля, смъкна, одера (*нещо от нещо, от някого*): **~ít kůru ze stromu** обеля кора от дърво; **~ít kůži ze zvířete** одера кожата на животно **3.** (*koho, co*) остържа, обеля, одера (*някого, нещо*): **~ít kmen stromu** обеля стъбло на дърво; **~eli berana** одраха овен **4.** (*koho - вин.*) *експр.* одера, оскубя, обера, ограбя (*някого*): **~eli ho v kartách** обраха го на карти; **~ít někoho do kůže** смъкна на някого и ризата от гърба; **~ít někoho o poslední krejcar** обера някого до последен грощ **5.** *експр.* свърша, извърша тежка, уморителна работа; претрепя се от работа, за да свърша нещо (вместо някого): **všechno ~e** извършва всякаква тежка работа, работи като вол

odřiz|nout, -nu св. **1.** отрежа **2.** (*koho, co od čeho*;

koti co) отрже, откъсна, отделя, изолирам (*някого, нещо от нещо*); отрже, прекъсна (*нещо на някого*): **hrozí nám ~nutí** заплашва ни откъсване, изолиране от света; **~nout nepříteli zpáteční cestu** отрже пътя за отстъпление на неприятел

odsad|it, -ím св. (*co*) отмества, отдалеча (*нещо*); разположа (*нещо*) на определено разстояние

odsát, -saji/разг. -saju св. (*co*) **1.** изсмуча, изсуча; издърпам, махна, отнема (с изсмукване) (*част от течност, въздух и под.*) **2.** иззема, отнема, поглъща, поема (*част от някакво количество*) и *прен.*

odsáv|at, -ám не св. (*co*) **1.** изсмуквам, изсуквам; издърпам, махам, отнемам (с изсмукване) (*част от течност, въздух и под.*) **2.** изземам, отнемам, поглъщам, поемам (*част от някакво количество*) и *прен.*

odsed|at, -ám не св. (*od koho; od čeho, kam*) ставам и сядам настрана, премествам се подалеч (*от някого, от нещо*); избягвам, отбягвам (*някого*) като сядам настрана, далеч (*от него*); отдръпвам се, отстранявам се (*от някого*)

odsed|ět, -ím св. **1.** прекарам в седене, запълня със седене, бездействие, пасивност: **čas v práci jen ~í** на работата само гледа да мине времето; **~ěl osm let ve škole** осем години той ходи насила, без особена полза на училище; осем години той тъпя в училище **2.** (*co*) излеж, изтърпя (*наказание*): **~ět (si) trest** излеж си наказанието, присъдата; **~ěl (si) 10 let (vězení)** той леж 10 години в затвора

odsed|nout, -nu св. (*od koho, od čeho; kam*) стана и седна настрана, премества се подалеч (*от някого, от нещо*); отстраня се, отдръпна се (*от някого, до когото съм седял*)

odsek|at, -ám св. осека, изсека, окастрия; отстраня, махна (*като отсека*)

odsek|nout, -nu св. **1.** (*co*) отсека (*нещо*) **2.** (*koti*) *експр.* сопна се (*на някого*); отговоря, отвърна (*на някого*) тръснато, грубо, остро, дръпнато; отсека, срежа (*някого*)

odshora нар. отгоре: **~ příjžděl vůz** отгоре идваше кола; **jedou ~ z kopce** пътуват надолу по хълма; **roztrhl si kabát ~ dolů** той си скъса палтото отгоре до долу

odská|kat, -ču/книж. -čí св. **1.** отдалеча се (с подскачане) **2.** и **odská|kat si** (*co; co čím*) *разг. експр.* пострадам (*заради нещо*); понеса, изтърпя последиствия (*от нещо*); заплатя (*за нещо с нещо*): **to si zle ~če** лошо ще пострада за това; ще си изпати заради това

odskak|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отскáчам, скáчам (*встрани, назад*) 2. *прен.* отклонявам се, отплéсвам се, отскáчам (*на друга тема*) 3. *обикн.* **odskak|ovat (si)** *експр.* отскáчам, отбйвам се; отйвам някъде (за мálко): **~uje si každou chvíli od práce** всяка минúта се отлъчва то рáбота 4. отскáчам, отхвръквам 5. отскáчам, отбйвам се, рикоширам (*при удар*)

odskoč|it, -ím св. 1. отскóча, скóча (*встрани, назад*): **~it na chodník** отскóча на тротоар; **~it za strom** отскóча зад дървó 2. *прен.* отклоня се, отплéсна се (*на друга тема*) 3. *обикн.* **odskoč|it (si)** *експр.* отскóча, отбйя се, изтичам, отида някъде (за мálко): **~it si domú** отскóча до къщи; **~it si pro cigarety** отскóча за цигàри 4. отскóча, отхвръкна 5. отскóча, отбйя се, отразя се (*при удар*)

odskok, -u м. 1. отскóк, отскáчане (*встрани, назад*) 2. отскáчане, отбйване, изтичане до някъде (за мálко) 3. *прен.* отклоняване, отстъплéние (*от тема*)

odslouž|it, -ím св. отслужá (*воена служба, литургия*); изслужá, отработя

odslouž|it se, -ím se св. (*коти зач*) отблагодаря се (*на някого за нещо*)

odsluh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отслужвам, изслужвам (*военна служба, литургия*)

odsluh|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (*коти зач*) отплащам се, отблагодарявам се (*на някого за нещо*)

odsoude|ovat, -uji/разг. -uju св. *спорт. жарг.* изпълня задáчата си на съдия при състезание

odsoud|it, -ím св. 1. осъдя: **~it pro velezradu** осъдя за държáвна измяна; **~it k smrti, na smrt** осъдя на смърт; **~it k trestu odnětí svobody** *юрид.* осъдя на лишáване от свобода; **~it podmíněně** осъдя услóвно 2. осъдя, заклеймя; отхврля, отрекá, разкритикувам

odsouv|at, -ám нескв. 1. отдръпвам, отмéstвам, отстранявам, отдалечáвам, премéstвам 2. отлáгам, отсрóчвам, бáвя, протáкам

odsouzen|á, -é ж. осъдена (*жена*)

odsouzen|ec, -ce м. осъден (*човек*)

odsouzen|í, -í ср. осъждане: **příkré ~í** стрóго осъждане; **podmíněné ~í** услóвна присъда

odsouzen|ý, -ého м. осъден; осъден човèк

odspodu нар. отдóлу, от дóлната страна

odstál|ý, -á, -é отлепèн, разлепèн, отделèн, раздалечèн: **~é uši** щръкнали или клèпнали уши

odstart|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. стартирам, тръгна, потèгля, понесá се: **letadlo ~ovalo** самолётът излетя, издигна се, отлепè се от пйстата 2. (*со*) *публ.* сложа началó (*на нещо*); открйя (*нещо*)

od|stát (si), ode|stát (si), -stojím (si) св. (*со*) прекáрам (*време*) в стоене; отбйя (*някакво задължение със стоене*); престоя, простоя (*нещо*): **~stát několik hodin na stráži** простоя няколко часа на пòст; **~stál dvě hodiny ve frontě** тóй стоя два часа на опáшка

odstáv|at, -ám нескв. не прилèпвам, отдèлям се, отлèпвам се, хлáбав съм: **límeč u košile ~á** якáта на ризата е хлáбава, ширóка, не лежи добрè

odstáv|če, -te ср. отбйто от сукане добйче

odstav|ec, -ce м. абзáц

odstav|it, -ím св. 1. отдръпна, отмéstя, отстраня, отдалечá, оттèгля, изтèгля, мáхна настранá 2. отбйя (*от кърмене, от бозаене дете и под.*)

odstav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отдръпвам, отмéstвам, отдалечáвам, отстранявам, дърпам, мáхам настранá, изтèглям: **~ovat problémy** *прен.* отлáгам, протáкам решáване на проблеми 2. отбйвам (*от кърмене, от бозаене дете и под.*)

odstáš|ovat, -uji/разг. -uju св. (*со*) *разг.* прекáрам като стажáнт (*период от време*)

odstěh|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (*со*) пренесá, премéstя, изнесá (*нещо*) в нòво жилище, дрúгаде 2. (*со*) *прен. експр.* съберá, приборá, мáхна (*нещо разхврляно*) 3. (*кого - вин.*) премéstя, пресèля (*някого*); заведá, изпратя, настáня (*някого някъде*) за известно време

odstěh|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. премéstя се, пресèля се, напýсна (*жилище*): **ptáci se už ~ovali** птйщите вèче отлетяха (в тóплите страни); **~ovat se z kuchyně do pokoje** *прен.* оттèгля се, премйна, премéstя се от кúхнята в стáята

odstín, -u м. 1. отсýнка, оттèнък, нюáнс, тон (*на цвят*) 2. отсýнка, нюáнс, нòтка, тон (*на значение, на глас*): **významové ~y slova** отсèнки в значèнието на дýмата; **něžný ~ hlasu** нèжна нòтка, нèжни нòтки в гласá; **řící něco o ~vážněji** кáжа нèщо с мálко пò-серйóзен тóн

odstín|it, -ím св. нюансйрам, придáм разлйчен нюáнс, оттèнък; разграничá, оцветя: **herect výrazně ~il postavu** артйстът ярко обрисýва всйчки нюáнси, всйчки детайли от характеристйката на óбраза

odstíň|ovat, -uji/разг. -uju нескв. нюансйрам, придáвам разлйчен нюáнс, оттèнък; разграничáвам, характеризйрам

od|stonat, -stůnu св. 1. (*со; со čít*) заплатя (*за нещо*) с разболяване, с преболедýване (*от нещо*): **~stonat nachlazení rýmou** докáрам си хрèма в резултáт на настйнката; изкáрам настйнката с хрèма; **~stonat leknutí šokem**

- получа шок от уплахата **2. само od|stonat si** (со) преболедувам, прекарам, изкарам (няквака болест в резултат на нещо) **3. (со; со čím) експр.** пострадам, изпята си (заради нещо); пострадам, изтърпя последствията (от нещо); заплатя (за нещо с нещо): **počkej, to (si) ~stúneš** почакай, ще си изпатиш за това, ще ти излезе през носа
- odstoup|it, -ím св.** 1. отстъпя, отдръпна се, отместя се, оттегля се, отдалеча се, поотдалеча се: **~il od sebe** отдръпнаха се един от друг **2. (z čeho)** подам, дам си оставката; напусна (нещо): **vlada ~ila** правителството подаде оставка **3. (od čeho)** откажа се (от нещо): **~it od zkoušky** откажа се от изпит; не сè явя, откажа се да се явя на изпит; **~it od smlouvy** юрид. откажа се от договор **4. (со коту)** отстъпя, преотстъпя, предам (нещо на някого); откажа се (от нещо в полза на някого)
- odstran|it, -ím св.** 1. отстраня, махна, разчистя, сваля, премахва: **~it obal** махна опаковка; **~it závorky** мат. разкрия скоби **2.** отстраня, премахва, ликвидирам; залича, изчистя: **~it nebezpečí války** премахва, ликвидирам опасността от война; **~it vykořisťování** ликвидирам експлоатацията; **~it stopy** залича, премахва следи **3. (koho - вин.)** освободя, отстраня, сваля (от длъжност), уволня (някого); премахва, ликвидирам (някого)
- odstraň|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. 1. махам, отстранявам, разчиствам **2.** отстранявам, премахвам, ликвидирам; заличавам **3. (koho - вин.)** освобождавам, отстранявам, свалям (от длъжност), уволнявам (някого); премахвам (някого)
- odstraš|it, -ím св. (koho - вин.)** подплаша, изплаша, сплаша, стресна, респектирам (някого); взема страх (на някого) и го накарвам да се откаже от нещо; разколебая, обезсърча, разкандардисам (някого)
- odstrašovac|í, -í, -í** респектиращ, разколебаваш, назидателен, сплашващ: **~í postup** действие за сплашване; **~í metoda** метод за сплашване
- odstraš|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (koho - вин.) подплашвам, изплашвам, сплашвам, респектирам, стряскам (някого); вземам страх (на някого) и го накарвам да се откаже от нещо; разколебавам, обезсърчавам, разкандардисвам (някого): **~ovat pohledem** респектирам с поглед
- odstrašujíc|í, -í, -í** сплашващ, респектиращ: **~í případ** отрицателен, назидателен пример; случай, който кара да се замислим; **~í následky** печални последици; **~í prostředek** средство за сплашване
- odstrčen|ý, -á, -é** отблъснат, отритнат, онеправдан, пренебрегнат, презрян, захвърлен, изоставен
- odstrč|it, -ím св.** 1. (со) отместя, отстраня, отдалеча, отмахна, махна, отблъсна, отгласна (нещо отнякъде): **~it závoru** махна резе; **~it lod'ku od břehu** отгласна лодка от брега **2. (koho, со)** отблъсна, отстраня, отместя, изместя, отдалеча (някого, нещо – за освобождаване на място или при отказ): **nedala se ~it stranou** прен. тя не позволи да я изместят, да я отстранят, да я пренебрегнат; **až tě nebudou potřebovat, ~í tě** прен. като престанат да имат нужда от теб, ще ти духнат под опашката **3. (koho)** ощети, пренебрегна, онеправда, отритна, изоставя, изолирам (някого): **cítil se ~en** той се чувстваше отритнат, онеправдан
- odstrk|at, -ám св.** отместя, отстраня, отблъсна, отгласна (последователно едно след друго)
- odstrk|ovat, -uji/разг. -uju, odstrkáv|at, -ám** нескв. 1. отмествам, отстранявам, отмхвам, отдалечавам, отблъсвам, отгласвам **2. (koho, со)** отблъс(к)вам, отмествам, отстранявам, отдалечавам (някого, нещо) (за да освободя място или при отказ)
- odstrk|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (koho) ощетиavam, пренебрегвам, онеправдавам, отритвам, отблъс(к)вам, изоставям, не признавам (някого): **~ovaný umělec** непризнат, неоценен художник, артист; **zažil mnoho ~ování** той много пъти беше пренебрегван, отритван, онеправдаван
- odstroj|it, -ím св. (koho)** съблека (някого), съблека дрехите (на някого, от някого): **~it koně** сваля такъми на кон; **~vánoční stromek** разваля елха; сваля украшения, играчки от елха
- odstroj|it se, -ím se св.** съблека се: **~it se ze svátečního oděvu** сваля, съблека празничното си облекло.
- odstroj|ovat, -uji/разг. -uju** нескв. (koho) събличам (някого), свалям дрехите (на някого, от някого); **~ovat koně** свалям такъми на кон; **~ovat vánoční stromek** развалям елха; свалям украшения, играчки от елха
- odstřed|it, -ím св.** центрофугирам, прекарам през центрофуга
- odstředivě** нар. центробежно: **síla působí ~** силата действа центробежно
- odstředivk|a, -y ж.** центрофуга
- odstředivost, -i ж.** центробежност, центробежна сила

со к četи) книж. осъждам, обрѣчам (някого, нецо на нецо)
odsuzující, -í, -í осъждащ, осъдителен: ~ **í nález, rozsudek** обвинителна присѣда; ~ **í kritika** остра, унищожителна критика
odsypat, -u/-ám св. отсѣпя
odsypáv|at, -ám нескв. отсѣпвам
odškodní, -ého ср. обезщетѣние: **úrazové ~é** обезщетѣние за злополука
odškodněn|á, -é ж. обезщетѣние
odškodněn|í, -í ср. обезщетѣние
odškodnit, -ím св. (koho zač) обезщетѣ (някого за нецо), компенсѣрам (нецо на някого), възнагражда (някого), заплатѣ (на някого) за понесени щѣти и страдания
odškodnit se, -ím se св. компенсѣрам загубите си: **za ztrátu se ~il jinde** тоѣ си изкара разноските, загубата (от) другаде
odškodňovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho zač) обезщетѣвам, компенсѣрам, възнаграждавам (някого за понесени щѣти и страдания)
odškodňovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. компенсѣрам загубите си
odškrab|at, odškráb|at, -u/-ám св. остържа, изстържа, изчегъртам, отчегъртам
odškrabáv|at, -ám, odškrab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. остъргвам, изстъргвам, изчегъртам, отчегъртам
odškráb|nout, -nu св. остържа, обѣля, отчүпя, отстранѣ (с нокът и под.)
odškrabovat вж. **odškrabávat**
odškrť|at, -ám св. отмѣтна, зачѣркна (последователно, едно след друго)
odškrťáv|at, -ám нескв. отмятам, зачѣрквам (последователно, едно след друго)
odškrtn|out, -nu св. (со) отмѣтна, зачѣркна (нецо)
odšoup|nout, -nu св. отмѣстя, отстранѣ, махна, бѣтна настранѣ
odšroub|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. отвинтя, отвия, развинтя, развъртя: ~**ovat žárovku** отвия електрическа крушка 2. (со) свалѣ, махна, отдели (нецо завинтено)
odšroubováv|at, -ám нескв. 1. отвинтвам, отвивам, развинтвам 2. (со) свалѣям, отдѣляям, махам, демонтирам (нецо завинтено)
odštěp|ek, -ku м. отломка; нецо отцѣпено: ~**ek dřeva** треска, отцѣпена дѣсчица
odštěp|it se, -ím se св. отцѣпя се, откъсна се, отдѣля се
odštíp|at, -u/-ám св. отцѣпя, отрѣжа, отдѣля тѣничко парчѣ (последователно едно след друго)
odštíp|nout, -nu св. отцѣпя, отрѣжа, отдѣля

тѣничко парчѣ: ~**nout si kost** пѣкна кост; ~**l (nožem, prstem) kousek dortu** експр. тоѣ си отрѣза, отчүпи тѣнко парчѣ торта
odštíp|nout se, -nu se св. отцѣпя се, отдѣля се
odštíp|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отцѣпвам, отдѣляям
odštíp|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. отцѣпвам се, отдѣляям се
odšup|ovat, -uji/разг. -uju нескв. отмѣствам, отстранѣвам, махам, отдрѣпвам, дѣрпам, бѣтам, тѣгря (настранѣ)
odšust|it, -ím св. книж. експр. мѣна, отмина, отдалечѣ се с шумолѣне (обикн. на дрехи), отшумоля
odšvindl|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) разг. експр. отбѣя, претүпам, направа (нецо) на две-на три
odtah|at, -ám св. 1. (со) отмѣкна (нецо) с дѣрпане, с влачене; оттѣгря, отвлекѣ (последователно едно след друго) 2. (со) разг. експр. поопѣна кайша (свърши тежка работа)
odtáh|nout, -nu св. 1. отдрѣпна, отмѣкна, отмѣстя, изтѣгля, замѣкна, махна 2. изтѣгля се, оттѣгля се, отдалечѣ се, отлетѣ, отмина, замѣна, отѣда си: **vojsko ~lo** войската се изтѣгли, оттѣгли; **ptáci ~li na jih** птиците отлетѣха на юг 3. разг. грубо прѣждосам се, отѣда си, мѣ
odtáh|nout se, -nu se св. 1. отдрѣпна се, отмѣстя се, отдалечѣ се 2. прен. отдрѣпна се: ~**nout se od starých přátel** обѣрна грѣб на старите (си) приятели; престѣна да зачитам, да уважавам старите (си) приятели: ~**nout se od práce** измѣкна се, изклинча от работа
odtah|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. отдрѣпвам, отмѣствам, отмѣквам, изтѣглям 2. изтѣглям се, оттѣглям се, отдалечѣвам се, отлитам, отминавам, заминавам, отивам си
odtah|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. отдрѣпвам се, отмѣствам се, отдалечѣвам се 2. прен. отдрѣпвам се: ~**ovat se od starých přátel** обрѣщам грѣб на старите (си) приятели, престѣвам да уважавам старите (си) приятели: ~**ovat se od práce** бягам, измѣквам се от работа
odtamtud нар. оттѣм
odtanc|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. отдалечѣ се, отѣда (си) с танцова стѣпка, танцүвайки 2. изиграя, изтанцүвам 3. престѣна, спра да танцүвам
odtanč|it, -ím св. 1. отдалечѣ се, отѣда (си) с танцова стѣпка, танцүвайки 2. изиграя, изтанцүвам
odtažit|ý, -á, -é книж. отвлѣчен, абстрактен

od|téci, разг. **od|téct**, **od|týct**, **-teču**/книж. **-teku** св. 1. оттекà (се), изтекà 2. *прен.* изтекà, мина
odték|at, **-ám** нескв. 1. текà, оттичам (се), изтичам
 2. *прен.* изтичам, минавам, текà: **дав ~á ulicemi** тълпата се носи, отдалечава се по улиците
odtelefon|ovat, **-uji**/разг. **-uju** св. 1. (со) съобщя, обãдя (нещо) по телефон 2. обãдя се по телефон; проведà, осъществя телефонен разговор
odtěl|sat, **šu/-sám**/книж. **-ši** св. отдялам, отчүпя, отсека (част от камък и под.)
odtesáv|at, **-ám** нескв. отдялвам, отсичам, отчүпвам (част от камък и под.)
odtít, **odetnout**, **odetnu** св. отсека; отделя (насила)
odtlač|it, **-ím** св. изтлãскам, оттлãсна, отблãсна, избўтам
od|tlouci, разг. **od|tlouct**, **-tluču**/книж. **-tluku** св. удãря, отбйя (за часовник): **hodiny ~tloukly (jedenãt)** часовникът удãри, отбй, бй (единãдесет часа)
odtoč|it, **-ím** св. (со) 1. развйя, отвйя, размотãя, отмотãя, развъртãя, отвъртãя (нещо) 2. пүсна, оставя (нещо) да течè, да изтечè (като отвинтия кран); изтõча (нещо)
odtok, **-u** м. 1. оттичане, стичане 2. *геогр.* оттõк 3. канãл, канãвка, үлей, трьбã (за оттичане)
odtokov|ý, **-ã**, **-é** който се отнãся до оттичане, стичане; водостõчен, дренажен: **~ã roura** водостõчна трьбã; **~ý pñikop** канãвка, вãда, дренаж; **~ã soustava městské kanalizace** градска канализационна системã за отпадчни води
odtransport|ovat, **-uji**/разг. **-uju** св. транспортирам, извõзя, прёвозя
odtrh|at, **-ám** св. откãсна, отпõря (последователно едно след друго)
odtrháv|at, **-ám** нескв. откãсвам, отпõрвам
odtrh|nout, **-nu** св. 1. (со) откãсна, отдрьпна, отделя, отскүбна, отцëпя, издърпам, отпõря (нещо) 2. (со *od čeho*) отдрьпна, отскүбна, отделя рязко (нещо от нещо): **~nout si (poslední sousto) od úst a** откãсна (последния зãлък) от устãта си б) *прен.* лишã се (от нещо), не си позволяя (нещо) 3. (*koho, co od koho, čeho*) откãсна, отделя, отлãча, разделя, отнëма (*някого, нещо от някого, от нещо*): **~nout území** откãсна теритõрия; **~nout církev od státu** отделя църквата от държавата; **~nout teorii od praxe** откъсва теорията от практиката
~nout oči, **pohled**, **zrak od někoeho**, **od něčeho** той не мõжеше да откãсне, да отдели, да свали очи, поглèд от някого, от нещо
odtrh|nout se, **-nu se** св. 1. откãсна се, отпõря се,

отделя се, отскүбна се 2. (*od koho, čeho*) откãсна се, отделя се насйла (*от някого, от нещо*)
odtrh|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. 1. (со) откãсвам, отдрьпвам, отделям, отскүбвам, отпõрвам (нещо): **~ovat si něco od úst** *прен.* лишãвам се от нещо, нищо не си позволявам, кãсам от зãлгка си 2. (*koho, co od koho, čeho*) откãсвам, отделям, отлãчвам, разделям (*някого, нещо от някого, от нещо*); отнëмам (*някого, нещо на някого*)
odtrh|ovat se, **-uji se**/разг. **-uju se** нескв. (*od koho, čeho*) откãсвам се, отделям се, разделям се (*от някого, от нещо*)
odtroub|it, **-ím** св. 1. изсвйря, дам сигнал (с трьбã): **ponocný ~il** нõщният пазãч (вече) свйри 2. (со) дам, изсвйря сигнал (за нещо) (*обикн. за приключване*); протрьбã (нещо): **~it konec poplachu** изсвйря, дам отбõй 3. (со) *експр.* обявя край (на нещо): **~eno!** край! готõво! **~it válece** слõжа край на война
odtrp|ět (si), **-ím (si)** св. понесã, изтърпя (*наказание и под.*)
odtrub|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. 1. свйря, давам сигнал (с трьбã), трьбã 2. (со) свйря, давам сигнал, трьбã, протрьбãвам (за нещо, *обикн. за край*) 3. (со) *експр.* слãгам, обявявам край (на нещо)
odtrženě нар. откãснато, отделено, обособено, изолирано
odtrženost, **-i** ж. откãснатост, отдалеченост, изолираност
odtržen|ý, **-ã**, **-é** откãснат, отделен, отдалечен, обособен, изолиран
odtučn|it, **-ím** св. (со) обезмасля, обезмазня (нещо): **~it mléko** обезмасля мляко; **~it vlsy** премãхна мазнинãта на косã; **~it se pñisnou kúrou** свãля тльстинй чрез стрõга терапия
odtučň|ovac|í, **-í**, **-í** 1. който се отнãся до отнëмане, премãхване, свãляне на тльстинй, на мазнинй: **~í koupele** бани за отслабване; **~í kúra, léčba a** *мед.* терапия, лечèние на затлгствãване б) *публ. прен.* режим на иконõмии 2. обезмасляващ
odtučň|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. (*koho, co*) обезмазнявам, обезмаслявам (нещо); отнëмам, премãхвам, свãлям мазнинй, тльстинй (*от някого, от нещо*)
odtud нар. оттук: **jste ~?** разг. тукãшен ли сте?
odv|est нар. **~it** нар. **~it** нар. мйрка, всйчко си йма грãници
oduč|it [ot-u-/odu-], **-ím** св. 1. **oduč|it si** взëма си часовèте за деня (*като учител*): **~it si 4 hodiny** взëма чëтири часа; **~il si 10 let** той

- работи като учител 10 години; **dnes už ~il a odešel** днес той вече си взе часовѣте и си отиде; **odměna za ~ené hodiny** възнаграждение за взѣти часове **2.** (*кого - вин. чети*) отўча, от-вѣтна (*някого от нещo*)
- odule** нар. подпўхнало, подўто
- odulost, -i** ж. подпўхналост, подўгост
- odulý, -á, é** **1.** подўт, подпўхнал, отѣкъл, издўт, надўт **2.** *експр.* дебел
- odumír|at, -ám** *несв.* **1.** отмирам, загивам, умирам, измирам, отивам си; ставам безжизнен **2.** *прен.* замирам, изчезвам
- odúm|řít, -tí/-tě** ж. **1.** *книж.* умирање, смърт, измиране **2.** *биол.* некрóза **3.** *юрид. истор.* имóт, наследство в полза на държавата (*при липса на наследници*)
- odumřelý, -á, -é** **1.** отмрял, мъртъв, измрял, отживял, безжизнен **2.** *прен.* празен, пўст
- odumřít, -mřít/книж. -mru** *св.* **1.** отмря, измря, умря, загина, отида си **2.** *прен.* замря, изчезна
- odund|at, -ám** *св. (со) остар. разг.* махна, свалия (*нещo*)
- odundáv|at, -ám** *несв. (со) остар. разг.* махам, сваяям (*нещo*)
- odůrad|ovat [ot-ú-/odú-], -uji/разг. -uju** *св. разг.* **1.** свърша, изкарам, отбѣя работата си, работното си време (*в учреждение*) **2.** престана да работя в учреждение
- odus|it, -ím** *св. готв.* задушя: **~it zeleninu na másle** задушя зеленчўк в мазнина, в ма̀сло
- oduševněle** нар. одухотворѣно, вдъхновѣно, възтòржено, интелигѣтно, живо, ўмно
- odušvnělost, -i** ж. одухотворѣност, интелигѣтност, възтòрженост: **~tváře** одухотворѣн, ўмен изрѣз на лицѣто
- oduševnělý, -á, -é** одухотворѣн, интелигѣтен, жив, ўмен; вдъхновѣн, възтòржен
- odůvodněn|í, -í** *ср.* обосновка, обосноваване, подкрѣпяне с доводи, мотивировка, аргументация: **vrátit žádost bez ~í** върна молба без обяснения; **~í rozsudku** *юрид.* мотивировка, мотиви на присѣда
- odůvodněnost, -i** ж. обоснова̀ност, мотивираност
- odůvodněn|ý, -á, -é** **1.** обоснован, мотивиран **2.** основателен: **mít ~é podezření** има̀м основание да подозирам, има̀м основателно подозрѣние
- odůvodniteln|ý, -á, -é** обясним, поддаващ се на обосноваване
- odůvodn|it, -ím** *св.* обоснова̀, аргументирам, мотивирам, подкрѣпя с доводи
- odůvodň|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* обоснова̀вам,
- аргументирам, мотивирам, подкрѣпям с доводи
- odváb|it, -ím** *св. (кого, со)* примамя, подмамя, съблазня, подлѣжа (*някого, нещo, като го отклоня от някого и го привлека при себе си*)
- odváděcí, -í, -í** **1.** който се отнася до отвѣждане; отвѣждащ, отвòден: **~í strouha** отвòден канал **2.** предавателен: **~í den** ден за предаване
- odvádě|t, -ím, 3. мн. -ějí/-í** *несв. 1.* (*кого, со*) отвѣждам, завѣждам (*някого, нещo*) **2.** (*кого - вин.*) вземам (*някого*) на воѣнна слўжба; одобрявам (*някого*) за воѣнна слўжба **3.** (*со, кого od čeho, od кого*) отвличам, отклонявам, откъсвам (*нещo, някого от нещo, от някого*): **~ět pozornost** отвличам вниманѝе **4.** (*кого - вин. кому*) отнемам (*някого на някого*); отклонявам (*някого от някого*) **5.** (*со*) отбѣвам, отвѣждам, отклонявам, отстранявам (*вода и под.*) **6.** (*со*) предавам, внасям, влагам, плащам, заплащам (*нещo дължимо*) **7.** (*со*) връщам (*нещo, взето на заем*)
- odvah|a, -u** ж. смѣлост, храброст, мъжество, сърцатост, безстрашие, кураж, решителност: **vzít někomu ~u** *разг.* обезкуража̀ някого; **dodat si ~u** придам си, добѣя смѣлост, кураж, решителност, самообладание; **ztratit ~u** изплаща се, изгўбя смѣлост; па̀дна дўхом
- odval|it, -ím** *св.* отгъркўлна, отгърколя̀, изгърколя̀; премѣстя, отмѣстя, прехвърля̀ (*чрез гъркаляне*)
- odval|it se, -ím se** *св.* отгърколя̀ се, отдалеча̀ се (*гъркаляйки се*): **vlna se ~ila** вълна̀та се отдр̀пна, отг̀гли; **dým se ~il** пўшекът се разнѣсе; **~il se týden** *експр.* изгърколя̀ се една сѣдмица; **~il se pomalu domů** *експр.* той бавно се затг̀ри към кўщи
- odval|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* отгъркўлвам, отмѣствам, прехвърля̀м, отстранявам, махам (*чрез гъркаляне*): **~ovat vinu od sebe** *книж.* отхвърля̀м вина̀та от себе си; **~ovat nebezpečí** предотвратя̀вам опас̀ност
- odval|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* отгъркўлвам се, отдалеча̀вам се (*гъркаляйки се*)
- odval|nout, -nu** *св.* **1.** отвѣя, издўхам, разнеса̀, отнеса̀ **2.** отмина̀, нòсен от вят̀ра
- odvar, -u** м. отвара̀: **~ z bylin** отвара̀ от билки; **~ z masa** бульòн (*от месò*)
- od|vát, -vějí/разг. -věju** *св.* отвѣя, отнеса̀ (*за вят̀р*)
- odváz|at, -žu/книж. -ží** *св.* отвѣржа̀, развѣржа̀: **~zat obvaz** свалия̀ преврѣзка
- odváz|at se, -žu se/книж. -ží se** *св.* отвѣржа̀ се, развѣржа̀ се

odvaz|ovat, -uji/разг. -uju несл. отвързвам, развързвам
odvaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. отвързвам се, развързвам се
odváz|et, -ím, 3.мн. -eji/-í несл. откарвам, закарвам, отвещдам (с превозно средство); извозвам, превозвам
odváz|it, -ím св. 1. отмеря, премеря, претегля 2. прен. преценя: **~it význam** преценя значение
odváz|it se, -ím се св. (с инф.; *čeho; na koho, na co; k čemu; kam*) осмеля се, посмеля (да направя нещо), реша се (на нещо), позволя си (нещо), рискувам (да извърша нещо): **~it se odpovědi** осмеля се да отговоря
odvážk|a, -y ж. извозване, откарване
odvážliv|ec, -ce м. смелчак, смелчага, храбрец
odvážně нар. смело, храбро, решително, мъжествено, сърцато
odvážnost, -i ж. смелост, храброст, мъжество, безстрашие, сърцатост, кураж, решителност
odvážn|ý, -á, -é смел, храбър, безстрашен, мъжествен, сърцат, дързък, решителен: **~é děvče** смело момиче; **~á kritika** смела критика
odvaž|ovat, -uji/разг. -uju несл. отмервам, претеглям
odvaž|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. (с инф.; *čeho; na koho, na co; k čemu*) осмелявам се, смеля (да направя нещо), решавам се (на нещо), позволявам си (нещо), рискувам (да извърша нещо): **~uji se na osamělé chodce** нападат самотни пешеходци
odvčera нар. от вчѐра
odvděč|it se, -ím се св. (коти, *čemu zač*) отблагодаря се, отплатя се (на някого, на нещо за нещо)
odvděč|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. (коти, *čemu zač*) отблагодарявам се, отплатявам се (на някого, на нещо за нещо)
odveden|ec, -ce м. новобранец
odvěk|ý, -á, -é книж. вековен, исконен, прастар, стар, дрѐвен, извѐчен, вековѐчен
odvel|et, -ím св. (koho, co) воен. преведа, изпратя (някого, нещо на служба на друго място)
odvěšn|a, -y ж. геом.катѐт
od|vést, -vedu св. 1. (koho, co) отведа, заведà (някого, нещо) 2. (koho - вин.) взема (някого) на военна служба; одобря (някого) за военна служба: **je ~vedený na vojnu** повикаха го в армията; взѐха го войник 3. (koho, co od koho, od čeho) откъсна, отклоня, отвлекà (някого, нещо от някого, от нещо): **~vést pozornost** отвлекà внимание; **~vést hovor jinam** отклоня разговор в друга посока 4. (koho - вин. koti)

отнѐма (някого на някого; някого от някого) 5. (co) отбия, отведа, отклоня, отстраня (вода, въздух и под.) 6. (co) предам, внесà, вложà, заплатя, платя (нещо дължимо): **prostředky ~vedené do státního rozpočtu** средства, преведени в държавния бюджет 7. (co) върна (нещо, взето на заем)
odvet|a, -y ж. възмездие, разплата, реванш, отмъщѐние, отплата
odvět|it, -ím св. (co; koti pač) книж. отговоря, отвърна (нещо; нещо на някого; на някого за нещо)
odvetn|ý, -á, -é отведен; който йдва в отговор на нещо, като разплата за нѐщо; наказателен: **~á válka** наказателна война; **~á opatření** контрамерки; **~ý úder** воен. контраудар; **~é utkání sport.** срѐща-реванш, мач-реванш
odvět|ví, -í ср. клон, отръсъл, бранш: **výrobní ~í** клон на производство; **~í literární tvorby** сфера, област на литературно творчество
od|vézt, -vezu св. (koho, co) откарам, закарам; отведа, заведà с превозно средство (някого, нещо); извозя, превозя (някого, нещо)
odvíjen|í, -í ср. развитие, разгръщане: **povolné ~í děje** бавно развитие на действие
odvíj|et, -ím, 3. мн. -eji/-í несл. размотавам, отмотавам, развивам, разгръщам се
odvíj|et se, -ím се, 3.мн. -eji se/-í се несл. 1. размотавам се, отмотавам се, развивам се 2. разгръщам се
odvi|nout, -nu св. 1. размотая, отмотая, развивя 2. разгръна
odvi|nout se, -nu се св. размотая се, отмотая се, развивя се
odvin|ovat, -uji/разг. -uju несл. размотавам, отмотавам, развивам: **~ovat film** отвивам филмòва лѐнта; **~ovat kotvu** освобождавам кòтва
odvin|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. размотавам се, отмотавам се, развивам се
odvirován|í, -í, -í ср. комп. изчистване от вируси
odvirovat, -uji/разг. -uju св. комп. изчиствам от вируси
odvív|at, -ám несл. отвявам, отнасям, издѐхвам, разнасям
odvlákn|it, -ím св. (co) обезвлакня (нещо), махна влакнестата част (на нещо): **~it fazolové lusky** махна, почиства конците на зелен боб
od|vléci, разг. od|vléct, -vleču/книж. -vleku св. 1. (koho, co) отмѐкна, завлекà, извлекà, изтѐгля (някого, нещо); махна, отстраня (с влачене) (някого, нещо) 2. (koho) експр. замѐкна, завлекà (някого) (насила) 3. (koho, co) отвлекà (някого, нещо) насѐла, без да ймам право

od|vléci se, разг. **od|vléct se**, **-vleču se**/книж. **-vleku se** св. експр. отмъкна се, завлека се, замъкна се

odvlék|at, разг. **odvlík|at**, **-ám** нескв. 1. отмъквам, замъквам, завличам; довличам, дотъгрям 2. отвличам (насила)

odvod, **-u** м. 1. книж. предаване; внасяне; отвъждане 2. икон. отчисление, отчисляване: **~y ze zisku** отчисление от печалба 3. записване, преглед на младёжи за военна служба; донаторна комисия

odvod|ít, **-ím** св. 1. (со od čeho) извлека, изведя, извадя (заключение, формула от нещо); заключа (нещо от нещо); абстрахирам (нещо) 2. език. деривирам, образувам

odvodn|í, **-í**, **-í** 1. отводен; който се отнася, служи за отвъждане, за оттичане: **~í kanál** отводен канал; **~í kanalizace** канализация 2. наборен: **~í komise** наборна комисия; **~í ročník** набор

odvodn|ít, **-ím** св. (со) 1. отводня, пресуша (нещо), отведа вода (от нещо) 2. дренирам (нещо), направя дренаж (на нещо)

odvodňovac|í, **-í**, **-í** отводнителен, дренажен: **~í projekt** проект за отводняване, за пресушаване

odvodň|ovat, **-uji**/разг. **-uju** нескв. (со) 1. отводнявам, пресушавам (нещо), отвъждам вода (от нещо) 2. дренирам (нещо), правя дренаж (на нещо)

odvodn|ý, **-á**, **-é** който се отнася, служи за отвъждане, за оттичане; отводен: **~é řečiště** отводнителен канал, речно корито на оттичаща се вода; **~á roura kamen** кюнец на пещка

odvolac|í, **-í**, **-í** юрид. апелационен: **~í právo** апелационно право; **~í spis** апелационен акт; **~í lhůta** срок за обжалване; **~í soud** апелативен, апелационен съд; **~í listina** отзователна грамота (документ)

odvolán|í, **-í** ср. 1. възражение, обжалване, апелационна жалба: **podat ~í proti rozhodnutí** обжалвам решение; **proti tomu není žádného ~í** срещу това не може да има никакво възражение; това (решение) е окончателно 2. отменяне, анулиране, опровержение 3. уволнение, освобождаване (от служба); отзоваване, отстраняване (от командване) 4. извикване, повикване (обратно): **~í zaměstnance z dovolené** прекъсване на отпуск(а) на служител

odvolateln|ý, **-á**, **é** временен; който се смения, може да бъде отменен; сменяем, отменим: **~í zástupci lidu** сменяеми народни представители; **~í úředníci** сменяеми служители; **~ý právní úkon** юрид. временна юридическа функция, мярка

odvol|at, **-ám** св. 1. (koho, co) извикам, повикам, изтегля, върна (някого, нещо) отнякъде: **~at někoho z porady** извадя, отстраня някого от състава на съвет, от съвет; отзова някого от съвещание; **telegraficky ~at z dovolené** извикам телеграфически от отпуск, телеграфически прекъсна отпуск; **~at pluk z fronty do zázemí** изтегля полк от фронта в тила 2. (koho, co) освободя, сваля, отстраня, уволня, сменя (някого) от длъжност: **~at diplomata** отзова дипломат; **~at kandidáta** сваля, отменя кандидатурата на някого 3. (co) отменя, анулирам, сменя, препратя (нещо): **~at rozkaz** отменя заповед; **~at zákaz** отменя, вдигна забрана; **~at poplach** прекратя тревога, дам отбой; **~at kandidaturu** отменя, сваля кандидатура; **~at účast na konferenci** отменя участието си, откажа се от участие в конференция; **do ~ání uzavřeno** затворено до второ нареждане, временно затворено 4. (co) откажа се, отстъпя (от нещо), взема назад (думите си)

odvol|at se, **-ám se** св. 1. юрид. обжалвам, подам апелационна жалба: **~at se proti rozsudku** обжалвам присъда, съдебно решение 2. (na koho, co) позова се (на някого, на нещо); посоча (някого, нещо) за оправдание, за потвърждение: **~at se na usnesení** позова се на решение

odvoláv|at, **-ám** нескв. 1. (koho, co) извиквам, повикам, изтеглям, връщам (някого, нещо) 2. (koho, co) освобождавам, отстранявам, уволнявам, свалям, сменям (някого) от длъжност: **~at diplomata** отзовавам дипломат 3. (co) отменям, анулирам, сменям, прекратявам (нещо) 4. (co) отказвам се, отстъпвам (от нещо), вземам назад (думите си)

odvoláv|at se, **-ám se** нескв. 1. юрид. обжалвам, подавам апелация: **~at se proti rozsudku** обжалвам присъда, съдебно решение 2. (na koho, co) позовавам се (на някого, на нещо), посочвам (някого, нещо) като оправдание, като потвърждение

odvol|ít, **-ím** св. гласувам: **~ilo už devadesát procent voličů** вече гласуваха 90 процента от избирателите

odvoz, **-u** м. извозване, превозване, закарване, откарване, транспортиране, пренасяне, махане, отстраняване (с превозно средство)

odvozc|e, **-e** м. превозвач, извозвач

odvozenin|a, **-u** ж. език. производна дума, дериват

odvozeně нар. неестествено, изкуствено, неоригинално, като второ качество

odvozenost, **-i** ж. производност

- odvozený**, -á, -é производен, вторичен, непървичен
- odvoz|ít, -ím** св. откарам, закарам, превозя; премества, махна (с превозване последователно едно след друго)
- odvoz|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (со з *čeho*) **1.** мат. извещавам, извличам, изваждам (формула, заключение от нещо); заключавам (нещо за нещо); абстрахирам (нещо от нещо) **2.** език. деривирам, произвеждам, образувам (нещо от нещо)
- odvrácen|í, -í** ср. отклоняване, предотвратяване, отвличане, отстраняване: **~í války** предотвратяване на война; **pro ~í pozornosti** за отвличане на вниманието, за замъзване на очите
- odvrácen|ý, -á, -é** обрънат (на другата страна): **~á část měsíce** обратната страна на луната; **~ý svah kopce** противоположен склон на хълм
- odvracet, -ím, 3. мн. -ejí/-í** неск. **1.** обръщам, отвърщам, извърщам: **~et tvář, hlavu** обръщам, извърщам лице, глава **2.** отклонявам, отмествам: **~et oči, pohled** отмествам поглед, отвърщам, вдигам очи, поглед **3.** (коho, со od коho, čeho; z čeho; kat) отвличам, отклонявам, откъсвам, отделям (някого, нещо от някого, от нещо), съветвам (някого) да се откаже (от нещо), разубеждавам (някого) **4.** (со) отстранявам, предотвратявам (нещо)
- odvracet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se** неск. **1.** извърщам се, обръщам се, извивам се (на страна) **2.** отклонявам се, отмествам се, насочвам се (в друга посока) **3.** (od коho, čeho) отклонявам се, отдръпвам се, отвърщам се, отдалечавам се (от някого, от нещо); изгубвам интерес (към някого, към нещо); напускам, изоставам (някого, нещо); скъсвам, преставам да общувам (с някого)
- odvrat, -u** м. отклоняване, отклонение, отдалечаване, изолиране, отдръпване, отказване, отричане, изоставяне, отказ: **~ od hospodářských otázek** пренебрегване на стопанските въпроси; **~ k malým věcem** обръщане, насочване към дребни неща
- odvrát|ít, -ím** св. **1.** (со) обръна, отвърна, извърна (нещо) **2.** (со) отклоня, отместя (нещо): **~it oči, zrak** отвърна очи, отместя поглед **3.** (коho, со od коho, čeho; z čeho; kat) отвлека, отклоня, откъсна, отдели (някого, нещо от някого, от нещо); посъветвам (някого) да се откаже (от нещо), разубедя (някого): **~it podezření od někoho** сваля, снѐма подозрение от някого **4.** (со) отстраня, предотвратя, избягна (опасност и под.)
- odvrát|it se, -ím se** св. **1.** извърна се, обръна се, извия се (настрана) **2.** отклоня се, отместя се, насоча се (в друга посока) **3.** (od коho, čeho) отклоня се, отдръпна се, отвърна се (от някого, от нещо)
- odvrh|nout, -nu** св. (со) **1.** отхвърля, отблъсна, хвърля, сваля, махна (нещо): **~nout zbraň** захвърля оръжие **2.** откъса се (от нещо)
- odvrh|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** отхвърлям, отблъсвам, хвърлям, свалям, махам **2.** откъзвам се
- odvšiv|ít, -ím** св. (коho, со) почиства (някого, нещо) от въшки; дезинсектира (някого, нещо)
- odvšiv|ovat, -uji/разг. -uju** неск. (коho, со) почиствам (някого, нещо) от въшки; дезинсектира (някого, нещо)
- odvyk|at, -ám** неск. **1.** (коти, čети; с инф.) отвиквам (от някого, от нещо; да правя нещо) **2.** (коho - вин. čети) отвиквам, отучвам (някого от нещо), накарвам (някого) да се отучи (от нещо)
- odvyk|nout, -nu** св. **1.** (коти, čети; с инф.) отвикна (от някого, от нещо; да правя нещо) **2.** (коho - вин. čети) отвикна, отуча (някого от нещо), накарам (някого) да се отучи (от нещо)
- odvyk|nout si, -nu si** св. (со; čети; с инф.) отвикна, отуча се (от нещо; да правя нещо)
- odvzduš|ít, odvzdušn|ít, -ím** св. (со) техн. изтегля, отведа въздуха (от нещо), създам вакуум (в нещо)
- odvždy** вж. **odevždy**
- odys|ea, -y/-je** ж. одисея
- odzadu** нар. отзад, изотзад; отзад напред
- odzát|kovat, -uji/разг. -uju** св. (со) отпуша (нещо); извадя запушалка, тапа (на нещо): **~ovat láhev** отвора буталка
- odzbrojen|í, -í** ср. разоръжаване: **komise pro ~í** комисия по разоръжаването; **návrh na ~í** предложение за разоръжаване
- odzbroj|ít, -ím** св. **1.** (коho, со) обезоръжа (някого, нещо); отнема, взема, иззема оръжието (отнякъде): **jeho úsměv ji ~il** прен. усмивката му я обезоръжи; **po dnešním rozhovoru byl zcela ~en** прен. след днешния разговор той напълно се предаде **2.** разоръжа (армия)
- odzbrojovac|í, -í, -í** **1.** който се отнася до разоръжаване: **~í konference** конференция по разоръжаването; **~í návrhy** предложения за разоръжаване
- odzbroj|ovat, -uji/разг. -uju** неск. **1.** (коho, со) обезоръжавам (някого, нещо), отнемам, вземам, изземам оръжието (отнякъде): **jeho**

upřímnost všechny ~uje *прен.* искреността му обезоръжава всички; **~ovat kouzlem své osobnosti** *прен.* покорявам с очарованието на своята личност **2.** разоръжавам (*армия*)
odzdola *нар.* отдолу
odzkoušet, -ím, 3. мн. -eji/-í *св. разг. жарг.*
1. (*со*) изрепетирам, отрепетирам (*нещо*) **2.** (*со*) пробвам, изпробвам (*нещо*) **3.** (*кого - вин.*) изпитам, проверя (*някого*) **4.** престана, спра да изпитвам
odznačit, -ím *св. комп.* размаркирам, унищожа (*позиция в меню*)
odznak, -u *м.* значка
odzpívat, -ám *св.* **1.** изпѣя **2.** (*коти*) прочета молитва (*на някого*) **3.** престана, спра да пѣя
odzvánět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *несв.* **1.** (-; *со*) бия (*за камбана*); звѣня, давам сигнал (*за нещо*), обявявам (*нещо*) (*чрез камбана, чрез звѣнец*): **zvony ~ějí poledne** камбаните известяват обѣд; **~ět poplach** бия тревога, звѣня за тревога **2.** звѣня, звуча, бия: **umíráček ~í** звучи, носи се погребѣлен звѣн **3.** (*коти, џети*) *експр.* слагам, обявявам край (*на някого, на нещо*); погребвам (*някого, нещо*); обявявам (*някого*) за ликвидирани; свършвам (*с някого, с нещо*); разчѣствам си сметките (*с някого, с нещо*): **~ělo pánům** настѣпваше краят на господарите; **už jim ~ějí** обявяват ги вече за умрѣли, за ликвидирани; ликуват предварително, вече им слагат кръст
odzvonit, -ím *св.* **1.** (-; *со*) удѣря (*за камбана, за звѣнец*); избия (*за звѣнец*); дам сигнал (*за нещо*), обявя (*нещо*) (*чрез камбана, чрез звѣнец*): **hned po ~ění vyrazili všichni ze třídy** веднага слѣд бѣенето на звѣнца всички изскочиха от класната стѣя; **školník ~il konec hodiny** училищният прислужник удѣри звѣнеца за края на часа; **~ilo poledne** удѣри пладне **2.** (*коти, џети*) *експр.* слѣжа, обявя край (*на някого, на нещо*); ликвидирам, погребѣ (*някого, нещо*); разчѣстя сметките си, свърша (*с някого, с нещо*): **jejich lásce rodiče ~í** родителите ще слѣжат край на любовта им; **lid ~il staré vládě** народът погребѣ старата власт; **už jim ~ili** вече им слѣжиха кръст, сметнаха ги за ликвидирани
ofenzíva [-zi/-zí-], *-у ж.* офанзива, настѣпление, нападение на широк фронт: **generální ~a** генерална офанзива; **zahájit ~u** започна офанзива; **politická ~a** политическа офанзива
ofenzívně [-zi/-zí-] *нар.* настѣпателно, нападателно
ofenzívní [-zi/-zí-], **-í, -í** настѣпателен, нападателен, офанзивен

ofěr|a, -у ж. цѣрк. паричен дѣр при католическа литургия; лѣпта, пожертвование
ofert|a, -у ж. *тѣрг.* офѣрта, предложѣние
off-line [oflain] *неизм. прил. комп.* оф-лайн; който не ѣ свѣрзан с мрѣжата
oficiál, -a *м.* *остар.* дрѣбен, нѣшш чиновник, служащ
oficiálně *нар.* официално, тѣржѣствено: **~ zahájit** открѣя официално; **~ uznávat** признавам официално; **~ prohlásit** тѣржѣствено обявя
oficiáln|í, -í, -í официален; казионен и *прен.*: **~í osobnost** официално лице; **~í umění** казионно изкѣство; **~í filosofie** официална, казионна философия
oficiálnost, -i *ж.* официалност, официален тон, официално дѣржанѣ; официалности
oficír, -a *м.* *остар. разг.* *днес често грубо* офицер, офицѣрче
ofin|a, -у ж. бретон
ofotograf|ovat, -uji/разг. -uju *св.* фотографирам; снѣма, направа снимка
ofouk|at, -ám *св.* (*со*) подѣхам (*на нещо*); издѣхам, обрѣля (*нещо*) (*за вѣтѣр*): **~at dítěti bolavý prstík** подѣхам (*на*) бѣдно прѣстѣ на дете; **tvář ~aná od větru, větrem** обвѣтрено лице
ofoukáv|at, -ám *несв.* (*со*) дѣхам (*на нещо*); издѣхам, отвѣвам, брѣля (*нещо*) (*за вѣтѣр*): **vítr ~al tváře** вѣтѣр(ѣт) брѣлеше лицата
ofouk|nout, -nu *св.* (*кого, со*) подѣхам (*срѣцу някого, срѣцу нещо*): **~l ji studený vítr** побрѣли я, подѣха я, облѣхна я студен вѣтѣр
ofrank|ovat, -uji/разг. -uju *св.* (*со*) платя, таксувам (*нещо*), заплаця пощенски разнѣски (*за нещо*), залепя мѣрки (*на нещо*)
ofsajd, -u *м.* *спорт.* офсайд, засѣда
offset, -u *м.* *полигр.* офсѣт, рѣтапринт
ofuk|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*кого, со*) дѣхам (*срѣцу някого, срѣцу нещо; някого, нещо*), брѣля, подѣхам, облѣхам (*някого, нещо*): **větrík ~oval krajinu** лѣк вѣтѣр повѣяваше над околността
oh, по-рядко och *междум.* **1.** ò, òх, àх (*за приятни и неприятни чувства*) **2.** ò (*за потвѣрждение или отричанѣ*): **oh, ten dobře ví ò,** той добре знаѣ
ohanb|í, -í *ср.* срамотѣи, срамни чѣсти (*полови органи*)
ohán|ět se, -ím se, 3 мн. -ějí se/-í se *несв.* **1.** (*čít ro kot, џет*) пѣдя, отпѣждам (*някого, нещо*), пѣзя се (*от някого, от нещо, като размахвам нещо*); размѣхам (*нещо*), мѣхам (*с нещо, за да пропѣдя някого, нещо, за да се предпазя*

от някого, от нещо): **~ět se po mouchách** гоня мухите; **krávy se ~ěly** кравите махаха с опашки (срещу мухите) **2.** (*čít; kde*) *експр.* боравя, действам, работя, служа си ловко (*с нещо*); трудя се, тичам, снова (*нагоре-надолу, някъде*): **~ět se lopatou** въртя ловко лопатата; **~ět se kolem plotny** снова около пещката **3.** (*čít*) *експр.* парадирам, хваля се, перча се, надувам се (*с нещо*)

oháňka, -у ж. **1.** опашка (*обикн. на едър рогат добитък*) **2.** *готв.* говеждо месò от началото на опашката

ohar |ek, -ku м. остатък от нещо нè напълно изгоряло: **~ek dřeva** главня; **~ek cigarety** угарка, фас; **~ek svíčky** недогоряла свещ

ohar, -e м. ловджийско куче; хрътка, копòй

ohav |a, -у ж. чудовище, изрод, úрод, страшилище и под.

ohavně нар. безобразно, отвратително, противно, гадно, отблъскващо: **bylo mu** ~ той се чувстваше отвратително

ohavnic |e, -e ж. отвратителна, противна, гнусна жена

ohavník, -a м. отвратителен, противен, гнусен, дòлен човек

ohavnost, -i ж. **1.** отвратителност, гадост, низост, безобразност, гнусотà (*качество*) **2.** безобразие, гадост, низост; отвратителна, дòлна постъпка

ohavn |ý, -á, -é **1.** противен, грòзен, безобразен, отвратителен: **~á barva** отвратителен цвят; **~ý hlas** противен глас; **~ý oděv** безобразно, грòзно облекло **2.** *експр.* ужасен, мнòго неприятен, отвратителен, гаден: **~ý omyl** ужасна, отвратителна грешка **3.** гнусен, дòлен, низък, мръсен, гаден, противен, недостòен: **~ý svůdce** мръсен свòдник, прелъстител

ohb |í, -í ср. извивка, прегъвка; място, където нещо се прегъва, огъва, извива: **~í řeky** извивка на река; **~í cesty** завой на път, кривина; **~í chodby** извивка, чўпка на коридòр; **~í ruky** извивка, гънка, става на ръка

ohbn |ý, -á, -é **1.** еластичен, гъвкав; кръшен, подвижен: **~ý prut** еластичен прът; **~á postava** гъвкава фигура; **~ý krok** кръшна походка; **~ý hlas** мелодичен, мьден глас; **~á mysl** подвижна мисъл; **~é zákony** разтегливи закòни; **~á povaha** приспособяващ се характер **2.** *език.* изменением, спрягаем, склоняем: **~á slova** флективни думи

ohěň, ohně м. **1.** òгън: **rozdělat** ~ запàля, накладà, разгоря, разпàля òгън; **postav vodu na** ~ поставя вода на (*пещка*)

jako ~ ушїте му горят; **je na ženské jako** ~ голям любовник е, умира за жени, на него му дай жени; **dšít na někoho ~ a síru** *книж.* сїпя òгън и жўпел срещў някого, върхў някого; **má ~ v těle, v žilách** той е òгън и пламък; той е жив, темпераментен, бўен; **má, drží dvě želízka v ohni** разпòлага с двè възмòжности; винаги има нèщо в резерва; никога не залàга на една карта; **lít olej, přilévat, přidávat olej(e) do ohně** наливам маслò в òгъня; **být ve dvou ohních** намирам се между двà òгъня; **přidat, přiložit polínko do ohně** допринесà за влошàването на нèщо; налèя маслò в òгъня; **má hlavu v ohni** пламнала му е главàта, òгън му горї на главàта; **je v ohni** под пàра е; **jsou na sebe jako ~ a voda** те са като кўче и кòтка **2.** пожàр: **vypukl** ~ избўхна пожàр; **pojištění proti ohni** застрахòвание òжàр

lnu je mǎče

a) избўхва като барўт **б)** веднага избўхва разправия; **vzplanul světový** ~ пламна светòвен пожàр (*война*) **3.** òгън, стрелбà и *прен.*: **dělostřelecký** ~ артилерийски òгън; **projit ohněm zkoušek** *прен.* премїна през òгъня на изпитанията; **octnout se v ohni pohledů** *прен.* окажа се пред лицèта **нèстнн** бойно кръщєние **4.** *експр.* òгън, висòка температура; възпàление, пàрене: **oči měl jeden** ~ целите му очи бjàха възпàлени **5.** червенина, руменина, заря **6.** òгън, бляськ (*на очи и под.*) **7.** плам, пламък, òгън, жар, разпàленост, страстност, страст, пàтос

ohlad |it, -ím св. оглàдя, изглàдя, заглàдя, изтъркам, изтрия, излòскам, лòсна, шлифòвам: **ohlazená klika** излòскана, изтрита бравà

ohlas, -u м. **1.** èхо, òтклик, òтзвук, òтглас, òтзив; отражение: ~ **smíchu** затїхващ смях; ~ **potlesku** затїхване на ръкопляскане; последни ръкопляскания **2.** *прен.* òтзвук, òтглас, реакция: **vzbudit, vyvolat** ~ предизвикам òтзвук; **mít ~, setkávat se s ~em** срещам (ширòк) òтзвук

ohlás |it, -ím св. (*komu co, редко koho; koho, со и koho*) обявя, известя (*нещо на някого*); съобщя, уведомя, долòжа (*на някого за нещо, за някого*): **nikomu nic ne-il** никого не è предупредїл; **slavnostně ~it** тържествено известя; **ohlaste mě, prosím, u ředitele** мòля, доложете за мєн на дирòктора

ohlás |it se, -ím se св. обàдя се; съобщя, заявя за присъствието си, кажа името си: **v sluchátku se ~il někdo jiný** някой друг вдїгна телефонà, бєше на телефонà, обàди се по телефонà; **~il se k obědu** той заяви, че ще дòйде за обяд; **~it se**

na policii регистрирам се, запиша се в полицията; **~it se u ministra** помоля министър да ме приеме, помоля министъра за аудиенция; помоля да бъда приет от министър; **~it se u vrátneho** обадя се на портиера; **již se ~ilo jaro** *прен.* вече замириша на пролет; **~ila se stará choroba** *прен.* обадя се старата болест

ohlášen|í, -í *ср. (čeho)* съобщение, обява, извѣстие (*за нещо*): **přicházím bez ~í** идвам без предупреждение

ohláš|ka, -ky *ж.* **1.** съобщение, обява **2.** обикн. мн. **ohláš|ky, -ek** обявяване, разгласяване в черква за бъдеща венчавка

ohláškov|ý, -á, -é **1.** който се отнася до обява, обявяване, извѣстие **2.** който се отнася до обявяване в черква на бъдеща венчавка

ohlašovací, -í, -í който се отнася до обявяване, до регистрация: **~í lhůta** срок за регистрация; **~í živnost** *юрид. адм.* регистрирана, законна стопанска дейност

ohlašovatel, -e м. лице, което съобщава, разгласява за нещо

ohlaš|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koti so, рядко koho; koho, so u koho)* обявявам, известявам (*нещо на някого*); съобщавам, уведомявам, долагам (*на някого за нещо, за някого*): **~ování pobytu** регистриране на пребиваване; **mračna ~ovala brzký déšť** *прен.* облаците по-казваха, че скоро ще вали, облаците предвещаваха (скорошен) дъжд

ohlaš|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* обаждам се; съобщавам, заявявам за присъствието си: **~oval se vždy plným jménem** той винаги си казваше цялото име, представяше се с всичките си имена; **~ovat se na policii** запишвам се, разписвам се, регистрирам се в полицията; **~ovat se u ministra** моля за аудиенция у министъра, моля министъра да ме приеме; **~ovat se u vrátneho** обаждам се на портиера

ohlašov|a, -y *ж.* бюро, място за регистриране, за съобщаване на нещо: **~a ztrát a náleží** бюро за загубени вещи

ohlávk|a, -y *ж.* конски оглавник, юлар: **dát ~u někomu** слѳжа юзда, юлар на някого *и прен. експр.*; **strkat hlavu do ~y** *експр.* пъхам, слѳгам си главата в ярѳма

ohlaz|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* оглаждам, изглаждам, заглаждам, изтърквам, изтѳсквам, шлифѳвам

ohled, -u *м.* **1.** оглед, внимание, съображение: **brát ~ na něco** съобразявам се с нещо, взимам под внимание нещо; **mít ~ na něco, k něčemu** съобразявам се с нещо, отнасям се с внимание

към нещо; **zde přestávají ~y** от тук натѳтък няма приятелство, няма отстъпки, няма съобразяване с нещо **2.** *малко остар.* отношение, страна, гледна точка: **v tomto, v jistém ~u** в това отношение, в извѣстно отношение, в този смѳсъл; **v každém ~u** във всяко отношение **3.** *като част от вторичен предлог: а) с вин.:* **bez ~u na** без оглед на, без да се вземе под внимание; без да се събразя с; независимо от: **bez ~u na to, že...** независимо от това, че...; **vъпреки това, че...;** **s ~em na** с оглед на, като се има предвид, взѳмайки под внимание **б) с дат.:** **s ~em k** с оглед на

ohled|at, -ám *св.* прѳтърся, огледам, изследвам, проуча, разгледам, разследвам, обследвам, направя оглед, опипам, прегледам, проверя: **~at mrtvolu** огледам труп; **~at dílo** проуча труд; **~at očima** обгърна, премѳра с поглед; **~at holí hloubku jámy** проверя, премѳра с прѳг дълбочина на яма

ohledávač, -e *м.* огледвач (*вещо лице*)

ohledáv|at, -ám *несв.* оглеждам, изследвам, проучвам, разглеждам, разследвам, обследвам, преглеждам, проверявам, опипвам

ohledně *предлог с род. (koho, čeho) разг. остар.* по отношение (*на някого, на нещо*), отно̀сно (*някого, нещо*), що се отнася (*до някого, до нещо*), във връзка (*с някого, с нещо*)

ohléd|nout se, разг. ohlí|nout se, -nu se *св.* **1.** (*za kým, čím; po kom, čem; kam*) огледам се, обгърна се, погледна (*след някого, след нещо; нанякъде*), озърна се: **ani se ne-la** тя дори не се обгърна **2.** (*po čem; kde*) огледам, разгледам (*нещо*); добия представа, ориентирам се, информирам се (*за нещо*): **byli se tu ~nout před měsícem** преди един мѳсец идваха тук да огледат (*за да добият представа*) **3.** (*po čem, po kom*) потърся си, опипам се да си намѳря, да си осигуря (*някого, нещо*); поразтичам се (*за някого, за нещо*): **~l se po cizích pramenech** той потърси чужди източници; **~nout se po novém zaměstnání** потърся, опипам се да си намѳря нова работа; **~nout se po vhodné nevěstě** потърся се подходяща съпруга **4.** (*po kom, čem*) погледна каквѳ стѳва (*с някого, с нещо*) понагледам (*някого, нещо*); обгърна внимание (*на някого, на нещо*): **musíš se ~nout po dětech** трябва да видиш каквѳ правят децата

ohleduplně *нар.* внимѳтелно, деликатно, тактично, предпазливо, любѳзно

ohleduplnost, -i *ж.* внимѳтелност, деликатност, тактичност, любѳзност

ohledupln|ý, -á, -é внимѳтелен, деликатен, так-

тичен, любезен: **~ý muž** много внимателен мъж; **~á otázka** деликатно зададен въпрос
ohlíd|at, -ám св. (кого, со) опазя (някого, нещо); погръща се (за някого, за нещо), понаглеждам, наглеждам (някого, нещо): **dobře, špatně ~al dobytek** той опазя, той не опазя добитъка
ohlíž|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se не св. **1.** (за кým, čím; по кот, чет) оглеждам се, обръщам се, поглеждам (след някого, след нещо), озъртам се, заглеждам се (по някого, по нещо) **2.** (по чет; kde) оглеждам, разглеждам (нещо); ориентирам се (някъде), добивам представа, информирам се (за нещо) **3.** (по чет, по кот) търся си, опитвам се да си наморя, да си осигуря (някого, нещо) **4.** (на кого, со) съобразявам се (с някого, с нещо), грижа се (за някого, за нещо); обръщам внимание (на някого, на нещо), взимам под внимание (някого, нещо)
ohlod|at, -ám св. оглòжда, оглòзгам, огриза, изгриза: **~aná kost** оглòзган кокал; **zvěř ~ala stromy** дивите животни изгризаха дърветата
ohlodáv|at, -ám не св. оглòзгвам, огризвам, изгризвам
ohluch|lý, -á, -é глух, оглушàл
ohluch|nout, -nu св. оглушèя
ohlup|ovat, -uji/разг. -uju не св. доведжам до оглупяване, до затпяване: **~ovat masu** доведжам мазите до затпяване; **vědomé ~ování lidí** съзнателно държане на хората в невежество; **~ující literatura** литература, която води до затпяване
ohluš|it, -ím св. **1.** (кого - вин.) оглушà, доведà до оглушàване (някого) **2.** (со) заглушà, задушà, потисна, сподàва (нещо): **~il ji strach** страхът беше притгпил всичките ѝ сетива; **~it své svědomí** заглушà съвестта си; **~it bolest** потисна болка
ohluš|ovat, -uji/разг. -uju не св. **1.** (кого - вин.) оглушàвам, доведжам до оглушàване (някого) **2.** (со) заглушàвам, задушàвам, потискам, сподàвам (нещо)
ohluš|ující, -í, -í **1.** оглушàващ, оглушителен **2.** прен. страшен, силен
ohm [óm], -u м. физ. ом
ohmat|at, -ám св. **1.** опипам, попипам: **~at puls** опипам, проверяя пулс; **~at krajinu očima** прен. обгърна околността с поглед **2.** измърся, зацапам, изгъркам (с пипане)
ohmatáv|at, -ám не св. **1.** опипвам, попипвам, пипам: **~at puls** опипвам, проверявам пулс **2.** измърсявам, зацапвам, изгърквам (с пипане)
ohnat se, oženu se св. (čím по кот, чет) замàхна,

мàхна (с нещо, срещу някого, срещу нещо), отпèдя, прогòня (някого, нещо с нещо)
ohnic|e, -e ж. бот. дива или полска ряпа (Raphanus raphanistrum)
ohnič|ek, -ku м. умал. òгънче, пламъче и прен.; мàлтък òгън
ohniodoln|ý, -á, -é негоривен, огнеупòрен
ohnisk|o, -a ср. **1.** физ. геом. фòкус: **~o čočky** фòкус на лèща; **~o paraboly** фòкус на парабола **2.** прен. огнище, цèнтър, срèдище: **~o kultury** огнище на култура; **zeměřesné ~o** епицентър на земетресèние, земетрèсно огнище
ohniskov|ý, -á, -é фòкусен: **~á vzdálenost** физ. фòкусно разстояние; **~á nákaza** мед. фокàлна, огнищна инфèкция
ohnišť|ě, -ě ср. огнище: **kovářské ~ě** ковашко огнище
ohnivák, Ohnivák, -a м. обикн. в съчет. **pták Ohnivák** Жàр-птица
ohnivě нар. **1.** òгнено, жàрко, ослепително жàрко: **~ červený** òгненочервèн **2.** прен. пламенно, горèщо, страстно, с жàр: **~ milovat** обичам пламенно; **~ hájit** защитавам страстно
ohnivost, -i ж. жàркост, пламенност, буйност и прен.; страстност, избухливост
ohniv|ý, -á, -é **1.** òгнен **2.** òгнен, жàркочервèн, òгненожèлт **3.** опияняващ, òгнен: **~á voda** експр. ракия **4.** прен. пламенен, òгнен, жàрък, страстен, буйен, буйен: **~á láska** пламенна любов; **~é mládí** буйна мlàдост
ohnivzdorn|ý, -á, -é огнеупòрен
ohňopád, -u м. фойервèрк(и) във фòрма на букèт; букèти фойервèрки
ohňostroj, -e м. фойерверк
oh|nout, -nu св. огъна, прегъна, сгъна, превия, **ивзвè** **ивзвè**
дàша, налòжа момчè
oh|nout se, -nu se св. наведà се, превия се, извèя се
ohňov|ý, -á, -é òгнен, кòйто се отнàся до òгън: **~é znamení** дамгà, бèлег от жигòсване; **Ohňová země** геогр. Огнена земя
oho междум. оòò, ахà, амй (за учудване, вълнение, несъгласие)
ohod|it, -ím св. измàжа с хоросàн, с мазилка
ohodnot|it, -ím св. оценя, преценя, дам оцèнка, дам атестàция, направя характеристика: **bo-dově ~it** дам оцèнка по тòчки
ohol|it, -ím св. избрèсна, обрèсна: **dát se ~it** обрèсна се (на брèснар), отида да ме обрèснат, да се обрèсна **2.** (кого) експр. разг. оскùбя, ограбя, измàмя, оберà (някого)

- стопляне; топла стая, топло помещёние: **~а u kluziště** стая за стопляне към пързалка; **~а jídel** фърна за подгриване на ястия
- ohřív|at, -ám** *несв.* стоплям, затоплям, подгривам, сгривам
- ohřív|at se, -ám se** *несв.* топля се, грёя се
- ohyb, -u** *м.* 1. огъване, прегъване, превиване, извиване, наклоняване: **~ světla** *физ.* дифракция на светлината 2. извивка, завой, гънка, криволиция, кривина, свивка, прегъвка
- ohýbac|í, -í, -í** 1. който (се) извива, (се) огъва; сгъвачен; 2. *език.* флективен, флексивен: **~í koncovka** флексия, окончание
- ohýban|ý, -á, -é** извит, огънат, вит; изработен чрез извиване, огъване, превиване
- ohýb|at, -ám** *несв.* 1. извивам, огъвам, прегъвам, свивам, сгъвам 2. навещавам, превивам 3. *език.* скланиям, спрягам, изменям по форма
- ohýb|at se, -ám se** *несв.* 1. свивам се, огъвам се, прегъвам се, извивам се 2. превивам се, навещавам се, прегърбвам се: **~at se smíchy** превивам се от смях
- ohýn|ek, -ku** *м.* умал. огънче; малък огън
- ohyzd|a, -y** *м. и ж.* *експр.* урод, чудовище; грозотия; отвратителен, противен, безобразен човек
- ohyzdně** *нар.* отвратително, противно, безобразно, отблъскващо, уродливо, гръзно
- ohyzdnost, -i** *ж.* безобразност, отвратителност, уродливост, грозота
- ohyzdn|ý, -á, -é** 1. отвратителен, отблъскващ, гръзен, противен, безобразен, гнусен, гаден: **~ý obličej** отвратително лице 2. *прен.* безобразен, подъл, долен, мерзък, отвратителен, гаден, гнусен: **~ý opilec** отвратителен пияница; **~é jednání** долна постъпка
- och** *вж.* oh
- ochable** *нар.* вяло, отпуснато, унило, отпаднало, едва-едва
- ochablost, -i** *ж.* вялост, отпадналост, унилост, безсилие, слабост: **duševní** ~ унилост, депресия
- ochabl|ý, -á, -é** отслабнал, отпаднал, отмалял, изтощён, вял, слаб, отпуснат, унил
- ochab|nout, -nu** *св.* отслабна, отпадна, изтощя се; стана вял, унил; падна (*духом*); притъпя се (*за слух*); охладнѐя, изстина (*за любов*); поутихна, позатихна, поотслабна (*за буря, стрелба и под.*)
- ochabov|at, -uji/разг. -uju** *несв.* отслабвам, отпадам; затихвам, отминавам, спадам, охладнявам, притъпявам се: **~ující zájem** намаляващ, отслабващ интерес
- ochechul|e, -e** *ж.* 1. *експр.* вѐщица, кикимѐра (*за лоша, грозна, стара или натруфѐна жена*) и *като ругатня* 2. *зоол.* мѐрска кра̀ва (Sirenia)
- ochlad|it, -ím** *св.* изстудя, охладя, разхладя и *прен.*; освежа (*с нещо студено*)
- ochlad|it se, -ím se** *св.* 1. изстина, охладя се, изстудя се; охладнѐя (*за отношения и под.*) 3. *безл.* **-ilo se** захлади се, застуди се, поохладя се, позахлади се, позахладня (*за време*)
- ochlad|nout, -nu** *св.* 1. изстина, охладя се, захладя се: **jidlo ~lo** яденето изстина 2. изстина, охладнѐя, стана равнодушен (*в отношения*) 3. отслабна, спадна, намалѐя, изстина, охладнѐя, стѐхна (*за възторг, любов и под.*)
- ochlast|a, -y** *м.* *вулг.* пияница, къркач
- ochlast|at se, -ám se** *св.* *вулг.* напия се, насвяткам се, накъркам се
- ochlazen|í, -í** *ср.* 1. застудяване (*на времето*) 2. охладжване, изстудяване 3. изстиване, охладняване (*в отношенията*) 4. *публ.* стагнация, засто̀й; спадане (*на ценѝ*) (*на борсата*)
- ochlaz|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* изстудявам, охладжам, разхладжам и *прен.*; освежавам (*с нещо студено*)
- ochlaz|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* 1. *безл.* **-uje se** захладнява, охладжа се, застудява (*за време*) 2. изстудявам се 3. изстивам, охладнявам (*за отношения и под.*)
- ochmelk|a, -y** *м.* *експр.* пияница, пиянка, къркач
- ochmýřen|ý, -á, -é** покрит с мѐх, с пѐх
- ochočen|ý, -á, -é** 1. опитомѐн 2. *прен.* дресѝран, укротѐн
- ochoč|it, -ím** *св.* (*кого, со*) 1. опитомя (*някого, нещо*) 2. *прен.* дресѝрам, укротя, направя (*някого*) послушен; хва̀на юздите (*на някого*)
- ochoč|it se, -ím se** *св.* 1. опитомя се 2. *експр.* опитомя се, окопѝтя се, отпусна се, приспособя се, свѝкна, адаптирам се
- ochoč|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*кого, со*) 1. опитомявам (*някого, нещо*) 2. *прен.* укротявам, дресѝрам (*някого*); правя (*някого*) послушен, покѝрен; хва̀щам юздите (*на някого*)
- ochoč|ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* 1. опитомявам се 2. *експр.* опитомявам се, окопѝтвам се, приспособявам се, свѝквам, адаптирам се
- ochod|it, -ím** *св.* изнѝся, изтѝркам (*обувки от ходене, от носене*)
- ochod|it se, -ím se** *св.* 1. изтѝркам се, изха̀бя се (*от чѝста употреба*) 2. разработя се, улѝгна; добѝя рутѝна
- ochoř|et, -ím, 3. мн. -eji/-í** *св.* *книж.* заболѐя
- ochot|a, -y** *ж.* гѝтовност, желанѝе, охѝта, склѝн-

ност, любезност, услужливост: **byl samá ~a ke každému** към всекиго той беше изключително любезен, услужлив към всекиго; на всекиго беше готов да услужи

ochotně нар. охотно, с желание, с удоволствие, с охота

ochotnice, -e ж. любителка; непрофесионална, самодейна артистка; самодейка

ochotnický нар. любителски, непрофесионално, самодейно, като любител, не като професионалист, дилетантски

ochotnický, -á, -é любителски, самодейен, непрофесионален

ochotnictví, -í ср. любителство, самодейност

ochotničit, -ím св. играя (в театър) като любител, като любител-актьор, като самодеец

ochotník, -a м. любител, самодеец, непрофесионалист, непрофесионален актьор

ochotný, -á, -é, *именна форма* **ochotjen**, -na, -no отзивчив, услужлив, любезен, внимателен; който има готовност, охота за нещо: **~ý ke spolupráci** готов да сътрудничи; **být ke všemu ochoten** готов съм всичко да направя; **není ochoten to dále trpět** той не може, не е съгласен, няма намерение повече да търпи това

ochoz, -u м. 1. галерия, балкони, тераса, площ, площадка (*обикаляне около нещо*); обходна, обиколна галерия, тераса, пътека 2. лов. горска пътека на дивеч

ochran, -u ж. охрана, защита, опазване, предпазване, закрила, прикритие, покровителство, опека: **na ~u míru** в защита на мира

ochranář, -e м. защитник, природозащитник: лице, което работи по опазване на природата, паметниците и под.

ochranářství, -í ср. (организирана дейност по) защита, охрана, опазване на природата, паметниците и под.; природозащитна дейност

ochránce, -ce м. защитник, закрилник, покровител, поддръжник; пазител, блюстител

ochránit, -ím св. (*koho, co od koho, čeho; před kým, čím; proti komu, čemu*) защитя, запазя, предпазя (*някого, нещо от някого, от нещо*)

ochranka, -y ж. охрана, охранители, бодигардове

ochrankář, -e м. охранител, охрана, бодигард

ochránkyně, -ě ж. защитничка, закрилница, покровителка, пазителка, блюстителка

ochranný, -á, -é защитен, предпазен, предохранителен: **~é brýle** защитни (*тъмни*) очила; **~á maska** спец. противопогаз; **~á známka** икон. фабрична, запазена марка; **~ý povlak** техн. защитно покритие

ruku покровителствам някого; оказвам на някого покровителство, поддръжка, подкрепа

ochraňovat, -uji/разг. -uju неск. (*koho, co od koho, čeho; před kým, čím; proti komu, čemu*) защищавам, пазя, предпазвам (*някого, нещо от някого, от нещо*)

ochraptěle нар. дръзгаво, пресипнало, прегракнало

ochraptělý, -á, -é 1. пресипнал, прегракнал; който си е загубил гласа 2. дръзгав, дращещ, хриптящ

ochraptět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. прегракна, пресипна, загубя гласа си

ochrnout, -nu св. парализирам се, получа парализа: **~nout na pravou stranu těla** получа десностранна парализа

ochrnovat, -uji/разг. -uju неск. парализирам се, получавам парализа

ochrnulý, -á, -é 1. парализиран 2. *прен.* схванат, мъден, бавен (*за транспорт и под.*)

ochrnutí, -í ср. парализа, парализиране

ochrnutý, -á, -é парализиран, схванат: **~á vůle** *прен.* застинала, отслабнала, парализирана воля

ochromený, -á, -é 1. парализиран, неподвижен 2. *прен.* замрял; който е в застой

ochromit, -ím св. 1. парализирам: **být ~en na nohy** парализирани са ми краката; *мам парализа на краката* 2. *прен.* парализирам, спра, преустановя (*транспорт, икономика и под.*)

ochromovat, -uju/разг. -uju неск. 1. парализирам 2. *прен.* парализирам, спирам, преустановявам (*движение и под.*)

ochudit, -ím св. 1. (*koho, co*) ограбя, направя (*някого, нещо*) беден; разоря (*някого, нещо*), доведя (*някого, нещо*) до бедност, до разорение 2. (*koho oš*) лишя (*някого от нещо*), ограбя (*някого, нещо*)

ochuravět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. *книж.* (*čít*) заболеля, разболеля се (*от нещо*)

ochutnání, -í ср. опитване (*на вкус*), вкушване, дегустация

ochutnat, -ám св. 1. опитам, пробвам (*на вкус*), вкуся, дегустирам 2. *прен. експр.* вкуся, изпитам, опитам, изтърпя, позная (*нещо за кратко време*)

ochutnávač, **ochutnavač**, -e м. дегустатор; лице, което опитва ястия, питиета

ochutnávát, -ám неск. 1. опитвам, пробвам (*на вкус*), вкушвам, дегустирам 2. *експр.* вкушвам, познавам, изпитвам, опитвам, изтърпявам (*нещо за кратко време*)

ochuzovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (*koho, co*) разорявам, правя (*някого, нещо*) беден; вода

- до нищетà, до разорèние (*някого, нещо*); гра̀-
бя, огра̀бвам (*някого, нещо*) **2.** (*ко̀хо о̀с*) ли-
ша̀вам (*някого от нещо*), огра̀бвам (*нещо на*
някого)
- oj, ojoj, ojoj** *междум. книж.* ò, òх, òхо-хò, я-
я-я (*при учудване, изненада и под.*)
- oj, voj, -e** *ж.* про̀цеп (*на ко̀ла*), стър̀ка, ар̀ш, те-
глич, ок
- ojediněle** *нар.* **1.** уединèно, усамотèно, отдèлно,
самòтно **2.** на отдèлни, на единични местà; в
отдèлни, в единични слùчай; ряд̀ко, спора-
дично, изолѝрано
- ojedinělost, -i** *ж.* **1.** усамотèност, уединèние,
изолѝраност, самòтност **2.** ряд̀кост, исклю-
чителност
- ojedině|ý, -á, -é** **1.** единичен, усамотèн, уединèн,
изолѝран, сам, самòтен **2.** отдèлен, единичен,
ряд̀ък, единствен, неповторим, осòбен: ~ý
sportovní výkon изключително, уника̀лно
спòртно постижèние; ~á **krása orchideje** не-
повторимата красòта на орхидèя
- ojet, ojedu** *св.* изнòся, изха̀бя, изтър̀кам, амор-
тизѝрам (*от дъл̀го каране*)
- ojetin|a, -y** *ж.* трòшка; колà „на старò“, „вторà
ръ̀ка“; старà, амортизѝрана колà
- ojезд|ít, -ím** *св.* изха̀бя, изтър̀кам, амортизѝрам
(*превозно средство от каране*)
- ojí|at, -ám** *несв.* огрѝзвам, изгрѝзвам, гриза̀,
изя̀ждам (*нао̀коло или по повър̀хността*)
- ojíně|í, -í** *ср.* **1.** оскрежèност, осланèност
2. бот. т̀нка вòсъчна покрив̀ка
- ojíně|ný, -á, -é** **1.** оскрежèн, заскрежèн, осланèн;
покрит със скреж̀, със сланà **2.** бот. покрит с
т̀нък вòсъчен плàст
- ojí|st, ряд̀ко ob|jí|st, -jí|st** *св.* огриза̀, изгриза̀, изя̀м
(*нао̀коло или по повър̀хността*)
- ojí|žd|ě|t, -ím, 3. мн. -ě|jí/-í** *несв.* изнòсвам, изха̀-
бявам, изтър̀квам (*от дъл̀го каране превозно*
средство)
- ojnic|e, -e** *ж. техн.* шат̀ун, мотовил̀ка, шат̀унен
лòст
- okác, -e** *м.* **1.** *експр.* човèк, кòйто има голèми и
х̀убави очи: **ty můj malý ~i** (ти) мòе м̀алко
окàто момчèнце, момичèнце **2.** *зоол.* вид пе-
пер̀уда (*Satyrus, Erebia* и др.)
- okamžik, -u** *м.* миг, момèнт, сек̀унда, мин̀ута:
poslední ~y последни м̀игове, сек̀унди, ми-
н̀ути; **v ~u** за един м̀иг; **v posledním ~u** в
последния момèнт; **v pravý ~t** т̀кмо наврèме,
тòчно наврèме; в най-удòбния, в най-подхо-
дящия момèнт; **přijde každým ~em** ще дòйде
всèки момèнт; ~, **prosím** един момèнт, мòля;
- za ~** слèд (еднà) мин̀ута(к)а, слèд м̀алко, èй
сегà
- okamžitě** *нар.* мигновèно, моментàлно, в миг,
незабàвно, веднàга, т̀утакси, б̀ързо
- okamžit|ý, -á, -é** **1.** мигновèн, краткотра̀ен
2. внеза̀пен, б̀ърз **3.** кòйто съществу̀ва; кòйто
е в да̀дения момèнт; настоя̀щ, съществу̀ващ
- okap, -u** *м.* капч̀ук, водостòчна трь̀ба, ол̀ук
- ♦ **okap|at, -u** *св.* отцедя̀ се, сцедя̀ се; стекà се на
кàпки, кàпка по кàпка
- okapáv|at, -ám** *несв.* отцèждам се, сцèждам се,
стичам се на кàпки
- okapi** *нескл. ж.* окàпи (*африкански бозайник*)
(*Окарìa*)
- okapov|ý, -á, -é, okapn|í, -í, -í** водостòчен
- okarín|a, -y** *ж. муз.* окар̀ина
- okartáčovat, -uji/разг. -uju** *св.* изчèткам, очèткам
- okatě** *нар.* **1.** очевийно, очевидно, я̀вно, открито
2. демонстративно, фрапан̀тно
- okat|ý, -á, -é** **1.** кòйто има голèми очи: ~á **dívčina**
окàто момичè, момичè с голèми очи **2.** оче-
биен, фрапан̀тен; кòйто бие на очи; кòйто се
хв̀ърля на очи; помпòзен
- okázale** *нар.* тържèствено, пиш̀чно, разкòшно,
церемониàлно; демонстративно, забележимо,
я̀вно, впечатля̀ващо, подчертàно
- okázalost, -i** *ж.* **1.** тържèственост, пиш̀чност,
помпòзност, церемониàлност; демонстра-
тивност, очевийност, подчертàност **2.** в̀ншен
ефèкт, демонстра̀ция
- okázal|ý, -á, -é** великолèпен, бля̀скав, тържè-
ствен, пиш̀чен, помпòзен, в̀ншен, подчертàн;
кòйто е с в̀ншен ефèкт; демонстративен;
кòйто се хв̀ърля на очи; я̀вен, открит, нескрит
- okenic|e, -e** *ж.* капàк на прозòрец
- okénk|o, разг. okýnk|o, -a** *ср.* **1.** умал. прозòр-
че, м̀алък прозòрец **2.** гишè **3.** празно м̀я-
сто, празнинà (*в печатан текст*), интерв̀ал
4. разг. учил. прозòрец (*между учебни ча-
сове*) **5.** само **okénk|o** специàлна р̀убрика (*в*
списание, в радиопредаване), специàлна
стрàница, специàлно предàване
- okenn|í, -í, -í** прозòречен, кòйто се отнàся до
прозòрец: ~í **římsa** корниз на прозòрец; ~í
tabulka сть̀клò на прозòрец; ~í **květiny** стàй-
ни, саксийни цветя̀ на прозòрец
- oklam|at, -u** *св.* **1.** заблудя̀, подведа̀, въведа̀ в
забл̀уда **2.** измàмя, подведа̀, изл̀ъжа, изигра̀я,
огра̀бя
- oklasifik|ovat, -uji/разг. -uju** *несв.* (*koho, co*) оце-

ня (някого, нещо); дам, поставя оценка (на някого, на нещо); класирам, охарактеризирам (някого, нещо); направя характеристика (на някого, на нещо), дам атестация (за някого)

oklát|ít, -ím св. (со) обрўля, набрўля, одрўсам, отърся, отрўсам, стрўсам, изтрўсам (плодове от дърво и под.)

oklep|at, -u/-ám св. (со) 1. отрўсам, отърся, изтрўсам, изтърся, очўкам, изчўкам, опўхам, изтўпам, отўпам (нещо): ~at popel z cigarety изтрўсам пепелта от цигара; ~at cigaretu изтрўсам цигара; ~at snћ z bot отърся сняг от обувките си; ~ej si boty отърскай си обувките

2. разг. начўкам, натракам (на пишеща машина)

oklep|at se, -u se/-ám se св. 1. отрўсам се, отърся се, изтрўсам се (от вода и под.) 2. прен. експр. отърся се, освободя се (от страх и под.)

oklepáv|at, -ám несл. (со) 1. отърсвам, отрўсвам, изтрўсвам, изтърсвам, изчўквам, изтўпвам, очўквам, отўпвам (нещо) 2. наклёпвам (коса) 3. разг. начўквам, натраквам (на пишеща машина)

oklepáv|at se, -ám se несл. 1. отърсвам се, отърсвам се, изтърсвам се, изтрўсвам (от вода и под.) 2. прен. експр. отърсвам се, освобождавам се (от страх и под.)

oklep|ek, -ku м. разг. прёпис (на пишеща машина)

oklep|nout, -nu св. (со) 1. отърся, изтърся (нещо) 2. натракам, начўкам (на пишеща машина)

oklest|ít, -ím св. (со) 1. окастрия, орёжа, очистя (от клони), изрёжа, обрёжа, подрёжа (нещо) 2. прен. окастрия, ограничя, стесня, намаля (права и под.)

oklešť|ovat, oklešť|ovat, -uji/разг. -uju несл. (со) 1. окастриям, орязвам, обрязвам; почиствам (от клони), подрязвам (нещо) 2. прен. окастриям, ограничявам, стеснявам, намалявам (права и под.)

oklik|a, -y ж. 1. заобиколка, заобикаляне, нё пряк път, обход: jít ~ou kolem lesa заобиколя гората; мина не направо, а като заобиколя гората; jít ~ou, udělat ~u заобиколя, мина по окóлен, по заобикóлен път, по обходен маршрут 2. заобиколка, заобикалки, усўкване, извўртане, недомлўвка (в отговор и под.): řeč plná ~ реч пълна с недомлўвки

oklikou нар. по окóлен път; не пряко, не направо: jednat ~ действам по заобикóлен начин

oklop|ít, -ím св. рядко обърна (с дъното нагоре), преобърна, прекатўря; изпразня чрез обрўщане

oklop|ný, -á, -é който може да се обрўща, за да

се изпразни: ~ý vozík техн. самосвълна вагонётка

oklov|at, oklob|at, -u/-ám св. окълвля, изкълвля: klasy oklované od vrabců изкълвляни от врабчета класове

okmn|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) посипя, порўся, подпрўвя (нещо) с кйм; слóжа (на нещо) кйм

okn|o, -a ср. 1. прозóрец: jednoduché, dvojité, trojdílné ~o еднокрилен, двукрилен, трикрилен прозóрец; sklápěcí ~o повдигащ се, падащ, навёждащ се прозóрец; pařeniřtní ~a пәрникови рамки, пәрникови стьклá; lodní ~o илюминатор; střeřní ~o тавански прозóрец, капандўра; zasklíт ~o остькля прозóрец; dívat se ~o прозóрец към светá; vyhazovat peníze ~em хвўрляя пари на вятъра; mít ~o (v paměti) разг. гўби ми се нёщо, не си спóмням за нёщо, ймам празнина (в паметта); vrána u nich klepe na ~o при тях скóро ще дойде шъркелът, чакат бебе 2. комп. прозóрец

ok|o, -a ср. 1. мн. oči, -í окó: slepý na jedno ~o сляп с едното окó; otevřít oči a) отвóря очи б) прен. пробўдя се, проглёдна; прозрá (заблуждение); otvřít oči a) отвáрям очи б) прен. глёдам с широко отвóрени очи, чўдя се, любўвам се, прехлáсам се; zavřít oči a) затвóря очи б) прен. заспя, умрá; sklopit oči притвóря, присвйя, наведá очи; přimhouřit oči примижá, присвйя очи; vidět pouhým ~em виждам с ~o oči притъмня му прёд очите, причерня му, прилошá му; obrátit oči v sloup подбёля очи, обърна очи; припадна, загўбя съзнáние; zmizet z oči изчёзна, изгўбя се, скрия се от погледа; sotva na oči vidí спи му се, та двё не вижда; едвá(м) глёда; дрёме му се; спи му се; spát na půl ~a спя с еднó окó, спя като зáек; ani ~a nezamhouřil (тóй) не мйгна, не можá (изóбщо) да (за)спи; zavřít oči nad něčím затвáрям си очите прёд нёщо; zavřít, zamhouřit jedno ~o, obě oči (по)затвóря си очите (за нещо нередно); řel, kam ho oči vedly (тóй) вървёше, накъдёто му видеха очите; mít někoho na očích някой ми е под окó; nesmí mu na oči (да) не му се мярка прёд очите; mít někoho z oči някой не мй е под окó; jdi mi z oči махни се от очите ми; ~a z ní nespustil тóй не свáляше очи от нёя; opatrovat, chovat jako ~o v hlavě пáзя като зеницата на очите си; být někomu ~em v hlavě за някого сьм като зеницата на окóто му (много скьп); na (svě)

vlastní oči със собствените си очи; **mít oči sport.** имам точен мерник, точни пасове; **mít oči všude** очите ми са отворени на четири; **vzít oči do hrsti** разг. погледна внимателно; **kam jen dal oči** къде е гледал, къде са му били очите (*че е направил такъв лош избор*); **má velké oči** приважда му се; вижда повече от това, което е в действителност; **stavět se do oči** преструвам се, правя мили очи; **od/podle ~a** на око, приблизително; **na ~o** на вид, привидно; **hodit, střelit po někom ~em** хвърля на някого влюбен поглед; **mrsknout, šlehnout po někom ~em** стрелна някого с очи; **padní ~o nebo zub** каквото ще да става; **nevidět pro oči** разг. не виждам (какво имам) пред очите си; **zlaté oči, které to uvidí** разг. това ще стәне на куюво лято, никой няма да види това; **mít oči navrch hlavy (na štopkách)** облещвам очи от учудване; падам от учудване; **to ti oči z důlku polezou** ще зяпнеш, ще се опулиш, ще паднеш от учудване; **dělat oči** въртя си очите, кокетирам с очи; **padla mu do ~a** тя му легна на сърцето, хареса му; **ani ~em o ni nezavádil** той изобщо не я поглеждаше; **mít u někoho dobré (špatné) ~o** имам (нямам) благоприятното на някого; **sejde z očí, sejde z mysli** поговорка далеч от очите, далеч от сърцето **2. мн. oka, ok** бримка, примка, клуп, халка (*от различен материал*): **pustit ~o (z pletacího drátu)** изпусна бримка (от игла за плетене); **hladké ~o** лицев бод; **obrácené ~o** опаков бод; **~o na punčose** бримка на чорап **3.** нещо, което напомним на око: **mastná ~a na polévce** мазни кръгчета върху супа; **mořské ~o** планинско езеро; **~o na hrací kostce** точка на зар; **kuří ~o** кокоши трън, мазол (*на крак*); **~o cyklonu** метеор. око, център на циклон; **volská ~a** готв. яйца на очи **4. разг.** една бройка, точка: **prohrát o ~o** загубя, падна с една бройка **5. карточн.** двадесет и едно (*игра на карти*)

okolečkovany|ý, -á, -é който е на колела

okol|ek, -ku м. **1.** край, кант, бордюр, ивица (*около нещо*): **vyšivaný ~ek šátečku** бродирани бордюри на кърпичка; **malovaný ~ek oken** боядисани рамки на прозорци; **~ek límce** кант на яка; **čepice s kožešinovým ~kem** шапка с кожена околожка **2. метеор. техн.** пръстен **3. само мн. okol|ky, -ků** заобикалки, церемонии, шикалкавения, помайване, колебание: **nedělat s ním žádné ~ky** не се церемоня с него; действам с него направо, без заобикалки

okol|í, -í ср. **1.** околност, околности: **v nejbližším ~í** съвсем (на)близо, наоколо; в най-близките

околности; **rozhlédnout se po ~í** огледам околността, огледам се наоколо; **po celém ~í** в цялата околност, навсякъде наоколо **2. рядко** околна, окръжаваща среда: **je nebezpečný svému ~í** той е опасен за околните

okoličnat|ý, -á, -é бот. в съчет. **~é květenství** сеничиче (*вид съцветие*); **~é rostliny** сеничичестни (Daucaceae)

okol|kovat I, -uji/разг. -uju св. (*со*) облепя (*нещо*) с таксова, с гербова марка; *остар.* обгербувам (*нещо*): **~ovat listinu** облепя документ с таксова марка, с таксови марки

okol|kovat II, uji/разг. -uju не св. колеба се, помайвам се, церемоня се; правя церемонии; действам със заобикалки, извъртания, шикалкавения; бава се, задържам се: **ne~uj a řekni to rovnou** не извъртай, не усуквай, ами кажи направо

okoln|í, -í, -í околнен, заобикалящ, обкръжаващ: **v ~ích obcích** в околните селища; **~í lidé a)** околните хора **б)** съседите (наоколо)

okolnost, -i ж. обстоятелство, условие, подробност: **zatajit významnou ~** скрия важна подробност, важно обстоятелство; **za těchto ~í** при тези обстоятелства; **shodou ~í** по стечение на обстоятелствата; **za daných ~í** при дадени(те) обстоятелства, в дадена(та) обстановка; **za všech ~í** при всички случаи; каквото и да става; при всички обстоятелства; **polehčující, přitěžující ~** юрид. смекчаващо, утежняващо (вината) обстоятелство

okolo I предлог с род. **1.** около, край: **běhat, sedět ~ stolu** тичам, седя около масата; **mít stále někoho ~ sebe** постоянно има някой при мен; **vzal ji ~ krku, pasu** той я прегърна през врата, през кръста; **točit se ~ někoho** прен. въртя се около някого (*обслужвам с грижи, с внимание*)

♦ **ob|okolo|přísten**

пръста си; хванал съм воздите на някого; стъпил съм някому на шията, вода някого за нос; дрсирам някого; **bylo mu volno ~ srdce** беше му леко на сърцето **2.** край, покрай: **šel ~ mě** той мина край мен; **cestička ~ potoka** пътека покрай поток; **~ domácnosti je vždy práce dost** около домакинството винаги има много работа **3.** около, към (*за близкост*): **~ poledne** около пладне; **~ dvaceti účastníků** около двадесет участници

okolo II нар. **1.** наоколо, покрай: **stál uprostřed, ostatní ~** той стоеше в средата, а останалите бяха наоколо, около него; **mluvit ~** прен. говоря със заобикалки **2.** наблизо: **šel ~ a neza-stavil se** той мина наблизо и не сè спря

okop, -u м. воен. окѡп

okopanin|a, -y ж. сел. стоп. окѡпна култура

okop|at, -u/-ám св. 1. прекопая, окопая 2. ожуля, изтъркам, изхабя (от често ритане, обикн. за детски обувки)

okopáv|at, -ám несв. 1. прекопавам, окопавам 2. ожулвам, изтърквам, изхабявам (от често ритане, обикн. за детски обувки)

okopáv|ka, -y ж. сел. стоп. прекопаване, окопаване

okopír|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. (со) направа, извадя копие (на нещо, от нещо): ~ovat obraz направа копие на картина; ~ovat dopis направа прѣпис, копие от писмо; ~ovat snímek fotogr. направа копие на снимка 2. имитирам 3. спорт. публ. повтѡря, дублирам (постижение, класирание)

okoral|ý, -á, -é изпрѣхнал, сух и твърд, корав: ~ý chléb изпрѣхнал, вкоравѣн, корав хляб; ~é rty изпрѣхнали устни; ~é srdce прен. закоравяло, безчувствено сърце

okor|at, -ám св. изпрѣхна, вкоравя се, стана сѹх и твърд: chléb ~al хлябът се вкорави; země ~ala земята се напука от сѹша, стана като камък; rty ~aly устните изпрѣхнаха

okoráv|at, -ám несв. изпрѣхвам, вкоравявам се, ставам сѹх и твърд, корав

okořen|it, -ím св. (со) 1. подправка (нещо), слѡжа подправка, подправки (на нещо) 2. експр. раз-нообразя, подсладя, изпѣстря, направа (нещо) пикантно: ~it vyprávění vtipy изпѣстря раз-каза си с видове, с анекдѡти; láska mu ~ila život любовта му подслади живота

okostice, -e ж. анат. надкѡстница: záněť ~e мед. възпаление на надкѡстницата, периостит

okot|it se, -ím св. окѡтя се (за котка, за заек)

okoukan|ý, -á, -é св. 1. стар, познат; кѡйто ни е омрѣзнал от често виждане: ~é šaty вѣчни, все едни и сѣщи дрѣхи; стара рѡкля; ~é obrazy дѡбре познати картини 2. опитен, отракан

okouk|at, -ám, okouk|nout, -nu св. разг. 1. (koho, co) оглѣдам, разглѣдам (някого, нещо) от всѣчки страни, внимателно от гѡре до дѡлу, от глава до петѣ; премѣря (с поглед) (някого, нещо) от глава до петѣ: důkladně si ~at návštevу разглѣдам гѡста от глава до петѣ, внимателно оглѣдам гѡста 2. (со od koho, komu) науча, усвоя, възприѣма (нещо от някого) чрез наблюдаване, чрез глѣдане: ~ala od matky vaření тя се научи да гѡтви от майка си 3. само okouk|at, -ám (koho, co) привикна, навикна (към някого, към нещо) от често виждане, разглѣдане; (някой, нещо) стана ми

безинтерѣсно: děti novou učitelku brzy ~aly децата скѡро привикнаха с новата учителка

okouk|at se, -ám se, okouk|nout se, -nu se св. разг. 1. (kde) опозна (някаво място), запозна се (с обстановка); ориентирам се (в нова обстановка) привикна (към някаво място), свикна (с някаво място): ~at se v novém místě свикна с новото място 2. само okouk|at se стана твърде познат, банален, обикновѣн, привичен, безинтерѣсен (от много виждане и срещане): nápadně šaty se brzy ~ají екстравагантната рѡкля скѡро омрѣзва, става банална

okoukáv|at, -ám несв. разг. 1. (koho, co) оглѣждам, разглѣждам (някого, нещо) внимателно, от всѣчки страни; премѣрвам (с поглед) (някого, нещо) от глава до петѣ: dávat se ~at позволявам да ме оглѣждат от всѣчки страни 2. (со od koho, komu) научавам, уча, усвоявам, възприѣмам (нещо от някого) чрез глѣдане okoukáv|at se, -ám se несв. (kde) разг. ориентирам се (в нова обстановка), запознавам се (с нова обстановка)

okouknout (se) вж. okoukat (se)

okoun, -a м. зоол. костѹр (Perca)

okoun|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í несв. експр. зяпам, кокѡря се, заплѣсвам се, мотая се, разтакавам се, шляя се: ~ět u výkladních skříní зяпам по витрините; ~ět po ulicích скитам, мотая се, шляя се, зяпам по ѹлиците

okouš|it, -ím св. опуша; окадя, прекадя (за здраве): ~it zdi опуша стѣни

okousan|ý, -á, -é експр. орѣфан: ~ý papír хартия с орѣфани, с изпокѣсани краища

okou|sat, -šu/-sám св. 1. огриза, изгриза, оглѡжда, оглѡзгам, орѣфам, обера, изям (наоколо, по повърхността): ~sat kost огриза, оглѡжда кѡкал; zajíci ~sali stromky зайци са изгризали дрѣвчѣтата; ~sat si nehty изгриза си нѡктите

◆ **můstamy** мѡстаме от скѹка

okousáv|at, -ám несв. (со) огризвам, изгризвам, гриза, оглѡзгвам (нещо); орѣфвам, изяждам, обирам, ям (нещо по повърхността)

okouš|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несв. 1. (со, čeho) опитвам, прѡбвам (нещо), вкусам (от нещо): ~et víno опитвам, дегустирам вино 2. (čeho, со) изпитвам, понасям, изтърпявам, преживявам, опитвам (нещо); вкусам (от нещо): ~et neúspěchy търпя, понасям, неуспѣхи; ~et ostrost nože опитвам остротата на нѡж

okouzleně нар. очарѡвано, възхитѣно, прехласнато, смаяно: hledět ~ глѣдам като омагьсан, в захлас

okouzlení, **-í** *ср.* очарованіе, вълшебство, възхищєніе, захлѣс: **chvíle ~í** минути на очарованіе, на захлѣс

okouzlenost, **-i** *жс.* очарованіе, възхита

okouzlení, **-á**, **-é** очарован, омагьосан, омѣян, пленєн, прехлѣснат

okouzlít, **-ím** *св.* очаровам, омѣя, обѣя, омагьосам, пленѣя, възхитѣя, завладѣя

okouzlovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* очаровам, омѣявам, омагьосвам, обѣявам, пленѣявам

okouzlující, **-í**, **-í** очарователен, пленителен, възхитителен, омѣен

okov, **-u** *м.* (обкована) ведрѣ, (обкована) кѣфа

okovaný, **-á**, **-é** **1.** обкован, кован **2.** подкован: **~é boty** подковани обувки

okovlat, **-u/-ám** *св.* **1.** обкова **2.** подкова (*кон*)

okov|y, **-ů** *м.* *само мн.* окѣви, вериги

okr, **-u** *м.* ѡхра

okrád|at, **-ám** *несв.* (*кого оѡ; кого - вин.*) **1.** крада, обирам, ограбвам, открадвам (*нещо на някого; някого*), грабѣя, мамя ошетѣвам (*някого*): **~at stát** грабѣя, мамя държавата, крада от държавата **2.** *експр.* ограбвам, отнѣмам (*нещо на някого*), лишѣвам (*някого от нещо*): **~at někoho o čas** отнѣмам на някого време

okrád|at se, **-ám se** *несв.* оставам се да бѣда мамен, грабен (*при купуване*), мамен съм, лѣган съм, грабен съм

okraj, **-e** *м.* **1.** край, рѣб, ѣвица, кант (*около нещо*): **roztřepený ~ látky** раздѣрпана ѣва на плат; **~ sukně** кант на полѣ; **nádrž naplněná po ~** напѣлнен до гѣре сѣд, резервоар **2.** перифѣрия (*на шапка*): **klobouk se širokým ~em** шапка с широка перифѣрия **3.** перифѣрия, покрайнини: **bydlet na ~i města** живѣя в покрайнините на града, на края на града **4.** край, рѣб **♦ být na ~i propasti** на рѣба на пропастта съм **5.** полѣ (*на лист, на страница*): **~ papíru, sešitu** полѣ на лист, на тетрадка; **poznámky na ~ události** коментари, забелѣжки по повод на събитие **♦ jen pár slov na ~i** само две дѣми по тѣзи повод

okráj|et, **-ím**, **3. мн.** **-ejí/-í** *св.* **1.** (*со ѡeho, od ѡeho*) изрѣжа, орѣжа (*нещо на нещо, от нещо*): **~et tvrdou kůrku (od) chleba** изрѣжа твѣрда кора на хлѣба **2.** (*со*) обѣля, очѣстя (*нещо*): **~et brambory** обѣля картѣфи; **~et houby** очѣстя гѣби; **~et slupku jablka** обѣля кора на ѣбѣлка

okraj|ovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* **1.** (*со ѡeho, od ѡeho*) изрѣзвам, орѣзвам (*нещо на нещо, от нещо*) **2.** (*со*) обѣлвам, бѣля, очѣствам, чѣстя (*нещо*)

okrajově *нар.* перифѣрно, перифѣрийно, между

дѣругото, покрай дѣругото, повѣрхностно, отчѣсти, само в ѡбщи линии; косвєно, отгѣре-отгѣре: **řešit problém jen ~** рѣшѣ проблем(а) само отчѣсти, частично, в ѡбщи линии

okrajov|ý, **-á**, **-é** **1.** краєн; кѣйто е в края, в покрайнината на нещо: **~é části města** крайни квартали на град; **~é stromy lesa** дѣрвѣта в края на гората **2.** *прєн.* перифѣрен, несъщєствен, второстѣпенен: **~ý problém** второстѣпенен проблем; **~é poznámky k něčemu** бѣгли забелѣжки по повод на нещо; **kritika je ~á** критиката е повѣрхностна, незадѣлбочєна

okras|a, **-y** *жс.* красота, укрѣса, декорация, украсяване: **má zahrádku jen pro ~u** има градинка само за красѣта, за укрѣса

okrasn|ý, **-á**, **-é** декоративен; кѣйто е за украсѣта, за украсяване: **~á keramika** декоративна керамика; **~é rostliny** декоративни растєния

okrást, **okradu** *св.* (*кого оѡ; кого - вин.*) **1.** окрада, оберѣа, ограбѣя, открадна (*нещо на някого, някого*): **okrást někoho o peníze** открадна на някого парѣи, ограбѣя парите на някого **2.** измамя, излѣжа (*някого*) в смѣтката; ошетѣя (*някого*): **okrást kupujícího** ошетѣя, измамя купувѣч **3.** *прєн. експр.* ограбѣя, отнѣма (*нещо на някого*), лишѣа (*някого от нещо*): **okrást někoho o klid** отнѣма спѣкѣйствиєто, развалѣя на някого спѣкѣйствиєто; **okrást o naději** убия надѣждата; **okradli mě o několik let života** съкратѣха ми живѣта с няколко гѣдини

okrást se, **okradu se** *св.* излѣжа се, измамя се, остава се да бѣда ограбен

okráš|l|it, **-ím** *св.* (*кого, со*) украсѣя, декорирам (*нещо*), разкрасѣя, накѣча, поукрасѣя (*някого, нещо*): **~it skutečnost** разкрасѣя действителността

okráš|lovat, **-uji/разг.** **-uju** *несв.* украсявам, разкрасявам, накѣчвам, кѣча, декорирам

okres, **-u** *м.* **1.** район **2.** окѣлия **3.** *прєн.* районен, окѣлийски сѣвет; районен, окѣлийски комитѣт: **jít na ~** отѣвам в сѣвета, в комитѣта (райѣнния, окѣлийския)

okresn|í, **-í**, **-í** районен, окѣлийски: **~í město** окѣлийски град; **~í národní výbor (ONV)** по-рано районен, окѣлийски нарѣден сѣвет

okroj|ek, **-ku** *м.* отрѣзѣк, парчѣ, отрѣзана чѣст (*от нещо*)

okroj|it, **-ím** *св.* изрѣжа, обрѣжа, орѣжа, изчѣстя по края

okrouh|at, **-ám** *св.* остѣрѣжа, орѣжа, обѣля; нарѣжа на дѣлги и тѣсни парчєнца: **~at okurku** обѣля крастѣвица

okrouhle *нар.* **1.** заѣблено, овѣлно, извѣто; в крѣг,

- кръгообразно, кълбообразно **2.** приближително, закръглено
- okrouhlost, -i ж.** овълност, закръгленост, заобленост, кръгла, кълбовидна форма
- okrouhlý, -á, -é 1.** кръгъл, кръгообразен, закръглен, заоблен, объл, овълнен: **~ý stůl** кръгла маса; **~é tváře** топчести бузи; закръглени лица; **~ý list** бот. овълнен лист; **~é závorky** кръгли скоби **2.** приближителен, закръглен, кръгъл: **~á čísla** кръгли числа; **~á suma** кръгла, приближителна сума
- okroužk|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. сел. стоп. зоол.** сложа пръстен (на крак), белѐжа с пръстен, опръстеня (птица) **2. и обkroužk|ovat** обрймча, оплетà, обшйя, порѐбя (по края)
- okrově нар.** с цвят на òхра: **~ žlutý květ** òхрено жълто цвѐте
- okrov|ý, ~á, -é** който е с цвят на òхра: **~á půda** жълта, с цвят на òхра почва; **~á barva** òхра; **~é zbarvení** оцветяване в òхра
- okrs|ek, -ku м. 1.** участък, район, òбласт, зòна, част, теритòрия: **~ek světa** район на света; **lesní ~ek** гòрски участък **2. адм.** район, участък: **volební ~ek** избирателен район; **~ek veřejné bezpečnosti** по-рано участък, районно управление на Нарòдната милиция **3.** òбласт, сфèра (на дейност): **hospodářský ~ek** стопанска, икономическа сфèра; **zrakový ~ek mozkové kůry** зрйтелен център на мòзъчната корà
- okrskář, -e м. разг. жарг.** участков (отговорник, инспектор): **~ (Veřejné bezpečnosti)** по-рано квартален (милиционер)
- okrskov|ý, -á, -é** районен, участков: **~é velitelství veřejné bezpečnosti** по-рано районно управление на МВР
- okruh, -u м. 1.** кръг, òбръч: **~ hradeb** òбръч от крèпостни стени; **letadlo dělá ~ nad městem** самолѐтът правй кръг над града, кръжй над града **2.** заобикòлка, отбйвка: **přijel do Prahy ~em přes Varšavu** той пристйгна в Прага като заобикòли през Варшава **3.** кръг, пръстен, цикъл: **automobilový ~** автомобилна кръгова пйста; **vnější, vnitřní ~** трансп. в̀ншен, в̀трешен пръстен; **~ působnosti, účinnosti** воен. р̀диус на действие; **telefonní ~** техн. телефонна верйга; **~ pověstí** цикъл легенди **4.** район, зòна (пространство около нещо): **v ~u města jsou rybníky** около града йма езера; **v ~u čtyř kilometrů** в р̀диус от чѐтири километра; **vojenský ~** воен. во̀нен òкръг, военна зòна **5.** òбласт, сфèра, кръг, полѐ, диапазон (на интереси): **~ zkoumání** òбласт на изслѐждане; **významový ~ slov** семантично полѐ на думите
- 6.** кръг, гр̀па (от хора): **~ čtenářů** кръг читат̀ли, читат̀лски кръг **7. спорт.** верйга (от турнйри) (в тениса)
- okruž|í, -í ср. 1.** жабò; набрана, плисйрана яка или маншѐт **2. анат.** мезантерий, б̀ло
- okružn|í, -í, -í** кръгов, кръгообразен, пръстеновиден, периф̀рен; който е с форма на кръг; който се двйжи в кръг: **~í dráha, jízda** кръгова òрбита, кръгово движение, кръгов маршрут; **~í cesta** обикòлка; **~í cyklistický závod** спорт. велосип̀дно състезàние по затвòрена пйста; **~í pila** циркулярен трй̀н, циркуляр
- okřát, okřeji/разг. okřeju св.** съвзѐма се, съживя се, оправя се, окопйта се, освежа се, живна, възстановя се: **pacient okřál v domácím prostředí** пациентът се съвзѐ в домашна обстановка; **nemocný už okřál** бòлният вѐче се пооправи; **okřát na vzduchu** освежа се на въздух; **okřála jeho láskou** тя разцѐфтй от любовта му
- okřídlen|ý, -á, -é 1.** крилат, хв̀ркàт; който йма крил̀: **~é kolo** колелò с крила (ж.п. емблема) **2.** крилат, популярен, любим: **~é heslo** крилат, любим девйз; **~á fráze** крилата фраза
- okřik|nout, -nu св. (ко̀но - вин.)** подвйкна (на някого да спре, да не прави нещо); сг̀лчà (някого); сòпна се (на някого); направя белѐжка (на някого)
- okřik|ovat, -uji/разг. -uju неск. (ко̀но - вин.)** вйкам (на някого да спре, да не прави нещо); г̀лчà (някого), подвйквам, сòпвам се (на някого)
- oktan, -u м. хим.** октан
- oktanov|ý, -á, -é** техн. октанов
- oktáv|a, -y ж. 1. истор.** òсми гимназиàлен клàс **2. муз.** октава
- oktaván, -a м. истор.** ученик от òсми гимназиàлен клàс
- oktavánk|a, -y ж. истор.** ученичка от òсми гимназиàлен клàс
- oktet, -u м. муз.** октѐт (муз. произведение; муз. ансамб̀л)
- oktet|o, -a ср. муз.** октѐт (ансамб̀л)
- oktroj|ovat, -uji неск. и св. книж.** октройрам, натра̀пвам/натра̀пя, нала̀гам/нала̀жа (без съг̀ласие на парлам̀нта): **~ovat ústavu** октройрам конституция; **~ovat dívce nemilovaného muže** прен. експр. натра̀пвам/натра̀пя на девòйка нелюбйм мй̀ж
- okuj|e, -e, okuj, -e ж., обикн. мн. okuj|e, -í метал.** отпад̀ци при ковàне на нажежен метал; обг̀ар, òкисна корйца върху стомàна
- okuk|ovat, -uju неск. разг.** оглѐждам,

- разглѣждам (*внимателно, от всички страни, от горе до долу, от глава до пети*)
- okulat|ít, -ím** *св.* закрѣгля, заобля: **~it ostrí otá-zek** *прен.* смекча, притѣпя остротата на въпроси; **ten to dovede ~it** *експр.* той умее да предста̀ви неща̀та в приемлив вид, да зама̀же работата
- okultiz|mus, okultis|mus** [-tyz-], **-mu** *м.* окултизъм
- okultn|í, -í, -í** окултген: **~í vědy** окултни науки
- okupac|e, -e** *ж.* окупация
- okupačn|í, -í, -í** окупационен
- okupant, -a** *м.* окупатор
- okupantsk|ý, -á, -é** окупаторски: **~ý režim** режим на окупация; окупаторски режим
- okup|ovat, -uji|разг. -uju** *несв. св.* окупирам, завземам/завзема, завладявам/завладя, заемам/заема: **~ovat území** окупирам територия; **~ovat nejlepší místa** окупирам, заемам/заема най-добрите места
- okurk|a, -y** *ж.* краставица: **kyselá, naložená ~a** кисела, маринована краставица
- okurkářsk|ý, -á, -é** краставичарски; който се отна̀ся до отглѣждане на краставици
- okurkov|ý, -á, -é** краставичен; който се отна̀ся до краставица: **~ý salát** салата от краставици
- ♦ **okurk|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* опушвам, окаявам
- okus|ít, -ím** *св.* 1. (*со, čeho*) опитам, вку̀ся (*нещо*): **~it víno** опитам виното 2. (*čeho, со*) изпитам, понеса̀, изтърпя, преживея, позная, опитам (*нещо*); вку̀ся (*от нещо*): **~it strachu** изпитам страх; **~it nebezpečí** претърпя преждане; **~it na vlastní kůži** изпитам на собствен грѣб, на свой грѣб; **~it moc** вку̀ся от власт̀та
- okus|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* гриза̀, огризвам, изгривам, оглозгвам, изяждам (*наоколо, по повърхността*): **~ovat si nehty** гриза̀ си ноктите
- okvět|í, -í** *ср. бот.* околоцветник
- okvětn|í, -í, -í** *бот.* околоцветников, който се отна̀ся до околоцветник: **~í lístky** листчета на околоцветник
- okýnko** *вж.* okénko
- okysel|ít, -ím** *св.* (*со*) подкиселя (*нещо*)
- okysel|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* (*со*) подкиселявам (*нещо*)
- okyslič|ít, -ím** *св.* окисля, насы̀тя с кислород, *хим.* оксидирам: **~it kov** оксидирам метал; **~it si plíce** напѣля дробовете си с кислород
- okyslič|ít se, -ím se** *св.* окисля се, насы̀тя се с кислород, *хим.* оксидирам се: **krev se v plících ~í** в дробовете крѣвта се насы̀ща с кислород
- okysličován|í, -í** *ср. хим.* окисляване, оксидиране: **~í kovů** оксидиране на метали
- okyslič|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* окислявам, насы̀щам с кислород, *хим.* оксидирам: **~ovat si plíce** напѣлявам дробовете си с кислород
- okyslič|ovat se, -uji se|разг. -uju se** *несв.* окислявам се, насы̀щам се с кислород, *хим.* оксидирам се: **jazyk se ~uje lidovou řečí** *прен.* езикът се освежава, изпѣстря с народна рѣч
- olám|at, -u** *св.* 1. очу̀пя, окърша: **~at větve** окърша клони 2. счу̀пя, изпочу̀пя, изпокърша: **~at strom** изпокърша дърво; **~at si nehty** изпочу̀пя си ноктите
- olam|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* 1. очу̀пвам, окършвам 2. счу̀пвам, изпочу̀пвам, изпокършвам
- oleandr, -u** *м. бот.* олеандър, зоку̀м (Nerium)
- olej, -e** *м.* 1. ма̀сло, олио: **rostlinné ~e** растителни ма̀сла; **růžový ~** розово ма̀сло; **olivový ~** зехтин; **slunečnicový ~** слънчоглѣдово ма̀сло, олио, оливия; **stolní ~** рафинирано олио; **mazací ~e** *техн.* смазочни ма̀сла; **zemní ~** нефт, зѣмно ма̀сло; **obraz malovaný ~em** *разг.* кар-

 ливам ма̀сло в огъня; **z kamene ~ nevytlačíš** от ка̀мък съчу̀ствие можеш ли да тѣрсиш; **namazat lískovým ~em** *експр.* нашибам, нагостя̀, набия с прѣчка; **došel mu ~** *експр.* свѣрши му се въздуха, свѣршиха му се силите 2. *разг.* ма̀сло, картина, рисувана с ма̀слени бои
- olejář, -e** *м.* 1. нефтодобивник, работник в маслодобивната, нефтодобивната промишленост 2. производител и тѣрговец на нефт
- olejářsk|ý, -á, -é** нефтодобивен, маслодобивен
- olejářstv|í, -í** *ср.* нефтодобивна и нефтопреработваща промишленост; нефтена промишленост; маслодобивна промишленост
- olejnat|ý, -á, -é** маслода̀ен; който съдѣржа ма̀сло: **~é plody** маслода̀йни плодове: **~é rostliny** маслода̀йни растѣния
- olejničk|a, -y** *ж.* съд за ма̀сло, масленица, ма̀слѣнка
- olejnin|a, -y** *ж. сел. стоп.* маслода̀йна култура
- olejnat|ý, -á, -é** 1. ма̀слен; който се отна̀ся до ма̀сло, олио: **~á lampa** газена лампа 2. *сел. стоп.* маслода̀ен: **~é rostliny** маслода̀йни растѣния, маслода̀йни култури
- olejomalb|a, -y** *ж.* 1. рисуване, живопис 2. картина с ма̀слени бои
- olejotisk, -u** *м. фотогр. полигр.* олеография
- olej|ovat, -uji|разг. -uju** *несв.* смазвам, намазвам с ма̀сло: **~ovat ložisko** смазвам лагери

olejovit|ý, -á, -é маслен, масловиден, маслоподобен: **~á kapalina** масловидна течност
olejov|ka, -ky ж.с., обикн. мн. olejov|ky, -ek рибна консерва (обикн. сардела в олио): **koupit si ~ky** купя си една кутія сардели
olejov|ý, -á, -é маслен; който се отнася до масло, олио, нефт: **~á rafinerie** рафинерия за масла, за нефт; **~á barva** маслена боя; **~á lampa** газена лампа; **~é topení** маслен радиатор; **~ý průmysl** маслодобивна промишленост; **~ý zápach** миризма на масло; **~é oči прен.** влажни очи; **~á brzda техн.** маслена спирачка; **~é čerpadlo техн.** маслена помпа; **~á lázeň техн.** маслена вана; **~é chlazení техн.** маслено охлаждане; **~á kyselina хим.** олейнова киселина
olem|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. обшия, обтòча, поръбя, кантирам **2. прен.** оградя
olepit, -ím св. облепя, налепя, покрія (с нещо лепливо): **~it kufr nálepkami** облепя кúфар с етикети; налепя, покрія (целия) кúфар с етикети; **boty ~ené blátem** обувки, покрити (целице) с кал, потънали в кал
olep|ovat, -uji/разг. -uju неск. облепвам, налепвам, покривам (с нещо лепливо)
olezlý, olézt вж. oblezlý, oblézt
oligarchi|e, -e ж. олигархия: **finanční ~e** финансово олигархия
olít|at, -ám св. разг. експр. обиколя, обхòдя, изпообиколя (много хора, много места с тичане, бързано с определена цел): **~at všechny známé** обиколя всичките си познати
oliv|a, -u ж. маслина (плод и дърво): **naložené ~y** маринòвани маслини
olivově нар. маслинено: **~ zelený mech** маслинено зелен мъх
olivovník, -u м. бот. маслинено дърво, маслина (Olea)
olivov|ý, -á, -é маслинен; който се отнася до маслина; който е с цвят на маслина: **~á rastrolest** маслинено клòнче; **~ý olej** зехтин; **~á barva** маслинено зелен цвят; **~é oči прен.** очи като маслина
olíz|zat, разг. oblíz|zat, -žul/-zám/книж. -ži св. олижа, облизва: **pes mi ~zal ruku** кúчето ми олиза ръката; **dítě ~zalo polevu** детето олиза полето
olíz|nout, разг. oblíz|nout, -nu св. 1. лизна, облизва: **pes mu ~zl ruku** кúчето му лизна ръката
liže... експр. той пръстите ще си облизва, ако...
2. експр. лизна, опитам, вкуся

olíz|nout se, разг. oblíz|nout se, -nu св. експр. облизва се (в знак на задоволство)
olíz|ovat, разг. oblíz|ovat, -uji/разг. -uju неск. лижа, близва, олизвам, облизвам: **~oval si suďák** облизваше си **prsty**
~ovat ще си облизваш пръстите
olíz|ovat se, разг. oblíz|ovat se, -uji se/разг. -uju се неск. облизвам се
olomouck|ý, -á, -é оломоушки; който се отнася до град Оломоуц: **~é syrečky, tvarůžky хран.** вид отлежало сирене
oloup|at, -u/-ám св. обеля, олюоща: **~at jablko** обеля ябълка; **~at kúru ze stromů** обеля, смъкна кората на дървòта, от дървòта
oloupáv|at, -ám неск. (со) обелвам, олюощвам (нещо), смъквам (нещо)
oloup|ít, -ím св. (кого, со оç) обера, ограбля (някого, нещо; нещо на някого), открадна, отнема (нещо от някого), лишà (някого от нещо): **~it osamělého chodce** обера, ограбля самòтен пешехòдец; **~it cestujícího o peněženku** открадна портмòнето на пътник; **~it o čest прен.** отнема честта, обезчестя, опозоря
olověn|ý, -á, -é 1. оловен: **~á deska** оловна плòча; **~á huť** оловен, оловнодобивен завод; **~é slitiny** оловни сплави; **leštěnec ~ý минер.** галенит **2. прен.** тежък, оловен: **~é mraky** оловни, оловносиви облаци; **~ý spánek** тежък, дълбок сън; **~á tíha na prsou** (оловна) тежест в гърдите; **~é ticho** мъртва тишина; **~é nohy** натежали крака
olovnat|ý, -á, -é оловен; който съдържа олово: **~é sklo стъкл.** оловно стъкло, оловен кристал; **kysličník ~ý хим.** оловен окис, глеч
olovnic|e, -e ж. техн. отвès
olovný mot|ák (b) mýly (těžké) jako ~o краката ми са (тежки) като олово **2. експр.** куршум, свинец, олово: **smrt ~em** смърт от куршум
olš|e, -e ж. бот. елша (Alnus)
olšov|í, -í ср. събир. елшак, елшòва горà, елшòв храсталàк (широколистен)
olšov|ý, -á, -é 1. елшòв **2. разг. експр.** дървен, вързан, трòмав, схванат, непохвàтен: **mít na tanec ~é nohy** вързан(а) съм (в краката) по танците; **má ~é ruce** вързан(а) е в ръцете
oltář, -e м. олтàр
oltářn|í, -í, -í който се отнася до олтàр: **svátost ~í църк.** хляб и вино, кòмка, кòмкане, приèмане на нафòра; причàстие, евхаристия; престòлен празник

olup|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого, со оџ) ограбвам, обирам (някого, неџо; неџо на някого), открáдам, отнèмам (неџо от някого), лишáвам (някого от неџо)

Olymp, Olymp|os, -u м. Олимп: **bohové na ~u** боговете на Олимп; **politický olymp** прен. книж. политически фòрум, политически върховè

olympiád|a, -y ж. олимпиада, олимпийски игри: **uspořádat ~u** организирам олимпиада; **matematická ~a** математическа олимпиада

olympijsk|ý, -á, -é олимпийски: (**letní, zimní**) ~é hry (лèтни, зимни) олимпийски игри; ~ý výbor олимпийски комитèт; ~ý vítěz олимпийски победител, олимпийски шампион; ~á vesnice олимпийски градчè

olympionik [-пу-], -a м. олимпиец, олимпийски състезател; олимпийски шампион, победител; участник, победител в олимпийски игри

olympioničk|a [-пу-], -y ж. олимпийка, олимпийска състезателка; олимпийска шампионка; участничка, победителка в олимпийски игри

olys|at, -ám св. олисèя, оплешивèя: **mít ~anou hlavu** главата ми е олисèяла, оплешивèяла, плешива

olysáv|at, -ám неск. олисèвам, оплешивèвам

omáč|ka, -ky ж. сос: **rajská ~ka** домáтен сос; **houbová, cibulová, koprová ~ka** сос с гъби, с лук

omáchn|out разг. каквòто съм си надробил, ще си го сърбам; пържа се в собственото си мáслò; **strčit někoho, hlavu do ještě horší ~ky** забъркам някого, забъркам се в øще пò-голяма каша; сьвсèм оплетà конците

omáčník, -u м. сосиèра

omak, -u м. опипване, пипане: **papír na ~ drsný, hladký** грапава, глáдка на пипане хартия

omakan|ý, -á, -é зацапан, изтъркан, оръфан (от пипане, от хвáщане): ~é karty изтъркани карти

omak|at, -ám св. 1. опипам: ~at si hlavu опипам си главата; ~at někoho pohledem прен. оглèдам някого, премèря някого с поглед 2. изтъркам, зацапам (от пипане, от хвáщане)

omakáv|at, -ám неск. опипвам: **ne~ejte zboží** не пипайте стòката

omalován|ka, -ky ж. картинка за оцветяване; обикн. мн. **omalován|ky, -ek** книжка с картинки за оцветяване

omalovan|ý, -á, -é боядисан, оцветèн с различни бой: ~á vejce боядисани, шàрени, великденски яйцà

omal|ovat, -uji/разг. -uju св. 1. боядисам, оцветя (с един или няколко цьята), нашàря: ~ovat

vejce боядисам яйцà 2. нарисувам (по снимка и под.); прерисувам, прекопирам

omámen|í, -í ср. замáйване, омáя, омáйване, упоèние, опиянèние, несвÿст, захласнàтост: **probrat se z ~í** дòйда на себе си; **naslouchat jako v ~í** слúшам в захлáс, слúшам като омáя, като омагòсан

omám|it, -ím св. 1. упоя, замáя, зашеметя; замьгльÿ съзнáнието: ~it plynem упоя с гáз; **benzinové výpary ho ~ily** безáйновите пàри го замáяха 2. упоя, опиянÿ, замáя, омáя: **jar-ní vzduch ho ~il** пролèтният вьздух го упоя 3. прен. омагòсам, омáя, взèма умà, съблазнÿ, завладèя: ~it někoho krásou, zlatem омáя, омагòсам някого с красотà, сьс злàто; ~it frázemi омáя, омагòсам с фрази; **dívka ho ~ila** девòйката го омáя, омагòса, заплени

omamnè нар. упоително, упòйващо, замáйващо, опиянÿващо: ~ vonèт мириша упоително; ~ krásný опиянÿващо красив

omamnost, -i ж. упоителна, опиянÿваща сила, способност; омáйност

omamn|ý, -á, -é упоителен, упòйващ: ~é prostředky упòйващи срьдства; ~á vůně упоителна миризмà; ~á píseň завладèваща пèсен

omam|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. упòйвам, упоявам, замáйвам, зашеметÿвам; замьгльÿвам съзнáнието 2. упòйвам, опиянÿвам, замáйвам, омáйвам 3. прен. омагòсам, взèмам умà, завладèвам, съблазнÿвам

omast|ek, -ku м. мазнинà (за ястие), блажинкà

omast|it, -ím св. (со) слòжа мазнинà (на неџо), подпràвя (неџо) с мазнинà: ~it brambory máslem слòжа мáслò на картофи; **polévka není omáčená**

прен. ще ти покажа аз кьдè зимúват рáците!

omašten|ý, -á, -é кòйто е с мазнинà, на кòйто е слòжена мазнинà: ~é brambory картофи с мазнинà

omaz|at, -žu/книж. -ži св. (со) измàжа, намàжа (неџо): ~zat kamna hlínou измàжа пèчка с глина

omazáv|at, -ám неск. (со) измàзвам, намàзвам (неџо)

ombudsman [-man/-men], -a м. омбудсмàн, независим защитник

omdlel|ý, -á, -é припáднал, изгùбил съзнáние; кòйто е в несвÿст, в безсъзнáние; изпáднал в безсъзнáние: **křísit ~ého** довèждам в съзнáние припáднал

omdlen|í, -í ср. припáдък, припáдане, примáляване, изпáдане в безсъзнáние: **bylo jí na ~í** тÿ щèше да припáдне, чувстваше, че ще припáдне

omdlév|at, omdlív|at, -ám *несв.* припадам, изгубвам съзнание; изпадам в безсъзнание, в несвяст: **~at bolestí** припадам от болка, прилошава ми от болка

omdlít, omdlít, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св.* припадна, изгубя съзнание; изпадна в безсъзнание, в несвяст: **~et rozčilením, bolestí, radostí** припадна от вълнение, от болка, от радост

omega I *неизм. ср.* омёга (*гръцка буква*)

α *гръцка буква*

α *гръцка буква*
алфа и омёга: **to je alfou i ~ou vši naši činnosti** това е алфата и омёгата на цялата ни дейност

oměj, -e м. бот. аконит (*Aconitum*)

omelet|a, разг. amolet|a, -у ж. 1. омлёт: **~a se šunkou** омлёт с шунка; 2. палачинка: **amoleta se zavařeninou** палачинка с конфитюр

omeletník, -u м. тиган за омлёт

omést, ometu *св.* 1. изметà, ометà, пометà: **~chodník** ометà тротоар; **větry ometly skálu** *прен.* ветровете бяха оголили, обрúлили скалата 2. изхабя от метене

omešk|at se, -ám se *св.* забàвя се, задържà се; заксьнея: **odpověď se nějak ~ala** отговорът нещо се забави; **~ala se na návštěvě** тя се задържà, забави на гòсти; **~at se s prací** забàвя работата

ometen|ý, -á, -é изпокъсан, оръфан (*от метене*): **~é koště** старà, изпокъсана мётла

omet|at, разг. omít|at, -u/-ám *несв.* 1. омйтам, измйтам, помйтам, метà 2. брúля: **věž omítaná větrem** брúлена от вятъра кúла

omezeně *нар.* ограничèно

omezen|ec, -ce м. ограничен, тесногръд човèк

omezen|í, -í *ср.* ограничèние, ограничàване: **přijmout něco s jistým ~ím** приèма нещо с известни ограничèния, с известни резерви

omezenost, -i ж. ограничèност, тесногръдие

omezen|ý, -á, -é 1. ограничен: **~ý pracovní prostor** ограничèно (*тясно*) работно пространство; **~ý čas** ограничèно врème; **~é možnosti** ограничèни възможности; **~á pracovní schopnost** ограничèна трудоспособност; **společnost s ~ím ručeným** (*сър. s.r.o.*) *икон.* дружество с ограничèна отговорност (*сър. ООД*) 2. ограничен, тесногръд: **mít ~ý rozhled** ймам ограничен кръгòзòр, ограничèни, тесногръди разбираня

omez|it, -ím *св.* 1. (*со čím*) ограничà, оградя, заградя, обградя (*нещо с нещо*): **~it prostor zdí** оградя пространство със стена; **~it integrál** *мат.* ограничà интегрàл 2. (*со; со паč*) ограничà, намаля, съкратя (*нещо*); намаля, ограничà (*нещо само в нещо, на нещо, до нещо*):

~it úkol ограничà задача; **~it něčí pravomoc** ограничà нечий пълномòщия, нечий права; **~it rychlost** ограничà, намаля скорост; **~it zbrojení** ограничà въоръжàване; **~it počet zaměstnanců** ограничà, съкратя брòя на служителите; **~it schůze na jednu měsíčně** намаля събрàния на едно мèsечно, до едно мèsечно; **~it společnost na nejdůvěrnější přátele** ограничà, сведà компàнията си до най-интимните си приятели

omez|it se, -ím se *св. (паč, в čem)* ограничà се (*с нещо, в нещо*), задоволя се (*с нещо малко*): **~it se jen na krátké sdělení** ограничà се само с едно кратко съобщèние; **~it se v jídle** ограничà се в хранатà, в яденето

omezovac|í, -í, -í ограничйтелен, ограничàващ: **~í opatření** ограничйтелни мёрки; **~í spojka** *език.* ограничйтелен съюз

omez|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. (*со čím*) ограничàвам, оградявам, заградявам (*нещо с нещо*) 2. (*со; со паč*) ограничàвам, намалявам, съкращàвам (*нещо*); намалявам, ограничàвам (*нещо само в нещо, на нещо, до нещо, върху нещо*)

omez|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв. (паč, в čem)* ограничàвам се (*с нещо, в нещо*), задоволявам се (*с нещо малко*)

omíl|at, -ám *несв.* 1. олйощвам, облèвам (*зърно в мелница*) 2. изглаждам, оглаждам, шлифòвам: **voda ~á kameny** водàта изглажда, оглажда камъните 3. *прен.* предъвквам, дъвча, повтàрям: **~at stále totéž** повтàрям, предъвквам всè едно и също; **~at názory** предъвквам чужди мнèния, не съм оригинален

omilostněn|í, -í *ср.* помйлване, амнистйране

omilostn|it, -ím *св. (koho - вин.)* помйлвам, амнистйрам (*някого*): **~it provinilce** помйлвам, амнистйрам винòвен

omilostň|ovat, -uji/разг. -uju *несв. (koho - вин.)* помйлвам, амнистйрам (*някого*)

omít|at, -ám *несв.* 1. мàжа, измàзвам (*с мазилка, с хоросан*) 2. обрязвам, орязвам, изрязвам (*дърво в желана форма*)

omítk|a, -у ж. мазйлка (*върху стена*): **štukovaná ~a** гипсова мазйлка

omítkář, -e м. мазàч

omít|nout, -nu *св.* измàжа, омàжа, излепя (*с мазилка*): **ne~nutý komín** неизмàзан комйн

omladin|a, -у ж. младèж, млàдо поколèние: **Omladina** Омлàдина (*движение на чешката младеж през 90-те години на XIX век*)

omlad|it, -ím *св. (koho, со)* подмладя (*някого, нещо*)

omlád|lý, -á, -é 1. подмладèн, подмладял 2. сь-

живѣн, възродѣн: **~á příroda** подмладѣна, обновѣна, възродѣна природа

omlád|nout, -nu св. подмладѣ се, подмладѣя: **~nout o deset let** подмладѣ се с дѣсет години

hlavu ще ти го очукам о главата, ще си го чукаш о главата (*за лошо свършена работа*)

2. очукам, набия, натъртя, изхабя, повредя (*с чукане*)

omlaz|ovat, -uji|разг. -uju не св. (*koho, co*) подмладявам (*някого, нещо*)

omlet|ý, -á, -é ирон. изтъркан, банален: **~á fráze** изтъркана фраза

omlít, omelu св. **1.** обѣля, олющя: **~ vrchní slupku obilí** олющя горна лѣспа на зърно **2.** изгладя, огладя, шлифовам: **voda omlela kameny, břehu** водата изгладя камъните, изравни, подрони бреговете; **~ schody** изтъркам стълби **3.** ирон. предъвча, повтѣря: **stokrát omlela tu věc** тя сто пѣти предъвка това нещо

omlouv|at, -ám не св. **1.** (*koho, co*) извинявам, оправдавам (*някого, нещо*); прощавам (*на някого*): **~at se někomu** извинявам се на някого; **~at nepřítomnost žáka** извинявам отсъствия на ученик; **neznalost zákonů ne~á** незнанието на законите не може да служи за извинение, за оправдание **2.** (*co*) надумвам, наговарям, наприказвам куп неща (*за нещо – често с упрек*); натяквам (*на някого нещо, за нещо*): **každou vydanou korunu ~á** за всяка похарчена корона ще наприказва куп приказки **3.** (*koho*) остар. одумвам (*някого*), клокарствам (*по адрес на някого*)

omluv|a, -u ж. извинение, оправдание: **jalová ~a** празно извинение, оправдание; **řící na svou ~u** кажа за своѣ извинение, оправдание

omluven|í, -í ср. извинение

omluvenk|a, -u ж. извинителна белѣжка

omluviteln|ý, -á, -é простим, извиним, извинителен; който може да бѣде извинен, простен: **~ý nedostatek** простим недостатък; **~á chyba** лѣсно извинима грѣшка

omluv|it, -ím св. **1.** (*koho, co*) извиня, оправдая (*някого, нещо*): **~it se pro nemoc** извиня се, че не мога да присѣствам поради болест; **~it svou nepřítomnost nemocí** извиня отсъствието си с болест, по болест; **~il se za nezdvořilost** той се извини за нелюбезността си; **prchlivost ho nemůže ~it** спривава не го извинява **2.** (*co*) надумам, наговоря, наприказвам (*куп неща – често с упрек*); натякна (*на някого нещо, за нещо*): **udělá pro ni hodně, ale musí to ~it** много може да направи за нея, но трябва да ѝ

го натякне, но сто пѣти ще ѝ го повтѣри; **vždycky všechno ~í** винаги срещу всичко мърморѣ; **každou vydanou korunu ~í** натяква за всяка похарчена корона **3.** (*koho*) одумам (*някого*), изклокарствам (*по адрес на някого*)

omluvně нар. извинително, извинявайки се, за извинение: **~ se usmát** усмихна се извинително; **~ říci** кажа за извинение

omluvn|ý, -á, -é извинителен: **~á slova** думи на извинение; **~ý lístek** извинителна белѣжка; **~ý úsměv** извинителна, виновна усмивка; **~ý hlas** мѣлещ за извинение глас; **~ý list** извинителна белѣжка, извинителен документ

omnibus [-пу-], **-u** м. омнибус

omoč|it, -ím св. **1.** намокря, потопя, натопя, топна, навлажня: **~it (si) prsty ve vodě** намокря си прѣстите във вода; **~it štětec** намокря четка; **~it se v řece** натопя се, топна се в река **2.** (*koho do čeho, v čem*) разг. експр. натопя, забъркам (*някого в нещо*): **~it se v afěře** натопя се, забъркам се в афера

omoč|it si, -ím si св. (*v čem*) експр. взема малко участие (*в нещо*), понатопя се (*в нещо*): **také jsem si ~il** и аз се понатопах; **~it si v literatuře** опитам си късмѣта в литературата

omodř|it, -ím св. насиня, боядисам със синя боя: **~it vlnu** боядисам прѣжда в син цвят; **~it prádlo** сложа бельѣ в синка

omokl|ý, -á, -é мѣкър, влажен: **~á dlažba** мѣкър паваж

omok|nout, -nu св. намокря се, навлажня се (*по повърхността*)

omot|at, -ám св. **1.** (*koho co čím, do čeho, v čem*) омота, увия, обвия, завия, увържа (*някого, нещо с нещо, в нещо*): **~at nohu hadry, do hadrů** омота, увия крак с парцали; **~at potrubí izolací** обвия трѣбите с изолационна материя **2.** (*co kolem čeho*) навия, намота, увия, завия, омота (*нещо около нещо*): **~at (si) šálu kolem krku** увия, омота си шал около

дрѣжа **~á držba** дрѣжа юздите някому, водя някого за носа, дресирам някого, въртя някого на прѣста си

omotáv|at, -ám не св. **1.** (*koho co čím, do čeho, v čem*) омотавам, обвивам, увивам, завивам, увързвам (*някого, нещо с нещо, в нещо*) **2.** (*co kolem čeho*) навивам, намотавам, завивам, увивам, омотавам (*нещо около нещо*)

omráč|en|í, -í ср. **1.** зашеметяване (*при удар*); замайване, лѣк припадък: **probrat se, procitnout se z ~í** дойда на себе си, опомня се от зашеметяване **2.** експр. смайване, слисване, пашардисване, грѣмване, учудване: **vzrama-**

- tovat se z ~í** дойда на себе си от смайването, от изненадата
- omráčen|ý, -á, -é** 1. зашеметен, замаян 2. *експр.* поразен, замаян, слисан, изумен, гръмнат, шашардисан: **stál jako ~ý** той стоеше като гръмнат
- omráč|it, -ím** *св. (koho, co)* 1. зашеметя (някого, нещо с удар): **~it soupeře pěstí** зашеметя противник с юмрук: **blesk ho ~il** светкавицата го зашеметя 2. *експр.* изумя, смая, слисам, поразя, гръмна, шашна, шашардисам: **zpráva ho ~ila** новината го поразя
- omrač|ovat, -uju/разг. -uju** *несв.* 1. зашеметявам замайвам (*с удар*) 2. *експр.* поразявам, изумявам, слисвам, смайвам, шашвам, шашардисвам, гръмвам
- omrkáv|at, -ám** *несв. (koho, co) разг.* хвърлям поглед, хвърлям едно око (на някого, на нещо, върху нещо), огледам, погледна, премера с поглед (някого, нещо): **~at dům** оглеждам къща
- omrk|nout, -nu** *св. разг. 1. (koho, co)* хвърля поглед, хвърля едно око (на някого, на нещо, върху нещо), огледам, погледна, премера с поглед (някого, нещо): **~nout knížku** прелистя книга; **~nout dívku** огледам девойка; **~la ho jedním pohledem** тя с един поглед разбра колко (пари) струва 2. *в възвр.* **omrk|nout si (co)** поразгледам (нещо), позапозная се (*с нещо*): **~nout si způsob výroby** запозная се с начина на производство; **chci si to tady ~nout** искам да поразгледам тук; искам да се запозная с положението тук
- omrz|at, omrzáv|at, -ám** *несв.* измръзвам, премръзвам, замръзвам, помръзвам (*за ръце, уши и под.*)
- omrzele** *нар.* навъсено, намръщено; с досада, с раздражение; раздражено, злобно, мрачно, сърдито, кисело
- omrzelost, -i** *ж.* досада, скука, навъсеност, раздражение: **životní ~** пренасытеност, досада от живота, скука
- omrzel|ý, -á, -é** 1. навъсен, намръщен, начумерен, постоянно сърдит, мрачен, кисел: **~ý starý mládenec** вечно намръщен, недоволен, кисел стар ерген; **životem ~ý** озлобен, уморен от живота 2. който изразява скука; който е съпроводен със скука, досада, недоволство, раздражение: **~ý výraz tváře** израз на досада (на лицето); **~é mlčení** досадно мълчание
- omrzen|í, -í** *ср. обикн. в съчет.* **do ~í** до втръсване: **vypravovat do ~í** разказвам до доскучаване, до втръсване; **bez ~í** неуморимо, без да ми омръзне, без да ми дотегне
- omrz|et, -ím** *св. (koho, co)* **omrz|et se, -ím (se)** *св. (komu)* омръзна, дотегна, доскучая, стана скучен (*на някого*): **žena ho, žena se mu už ~ela** жена му вече му омръзна; **~elo ho být na světě** омръзна му, опротивя му животът
- omrzlin|a, -y** *ж.* измръзнало място (*по тълмото*): **utrpět ~y** получа измръзвания
- omrzl|ý, -á, -é** измръзнал, премръзнал, замръзнал: **~é nohy** измръзнали крака
- omrz|nout, -nu** *св.* измръзна, премръзна, помръзна, замръзна: **~l mu nos** измръзна му носът, получи измръзване на носа; **jablka ~la** ябълките измръзнаха
- omrznut|í, -í** *ср.* измръзване: **~í stromů** измръзване на дървета
- omšele, omšeně** *нар.* изтъркано, износено, извехтяло, сиво, неизразително: **výraz zní ~** изразът звучи банално; **věž trčela ~ k obloze** кулата стърчеше сива в небето
- omšelost, omšenost, -i** *ж.* 1. мъхнатост, обраслост с мъх 2. *прен.* изтърканост, износеност
- omšel|ý, omšen|ý, -á, -é** 1. обрасъл с мъх, мъхнат, мъхов 2. *прен.* изтрит, износен, изтъркан, стар, остарял, овехтял, посивял, неизразителен: **~ý kabát** протрито, вехто палто; **zed' ~á větrem a deště** стена, разядена от вятър и дъждове; **~ý vtíp** стар, изтъркан виц
- omy|l, -u** *м.* грешка, заблуждение, заблуда: **smyslový ~** грешка на сетивата; **životní ~** фатална, съдбоносна грешка; **justiční ~** съдебна грешка; **to je ~** тук има грешка, това е грешка, това е недоразумение; **být na ~u** имам грешка, греша, заблуждавам се; **dopustit se ~u** допусна грешка; направа грешка, пропуск: **uvést někoho v ~** въведа някого в заблуждение, заблудя някого; **~em něco udělat** направа нещо по погрешка, по недоразумение
- omylnost, -i** *ж.* погрешност
- omyln|ý, -á, -é** 1. който греша, който се заблуждава; грешен: **~í lidé** грешни хора; **každý z nás je ~ý** всеки от нас може да сгреша 2. погрешен, неправилен
- omýt, omýji/разг. omýju** *св.* умия, измия: **omýt si ruce** измия си ръцете
- omývač, -e** *м.* мияч, чистач
- omyvateln|ý, -á, -é** миещ се; който може да се мие, да бъде мит: **~ý nátěr** миеща се латексова боя; **~ý papír** миеща се хартия
- omýv|at, -ám** *несв.* умивам, измивам, мия: **~at se teplou vodou** измивам се, мия се с топла вода; **vlny ~ají mořské pobřeží** вълните мият морския бряг

omžení|í, -í *ср.* **1.** лѣка мъгlà, мъглица **2.** изпo-
тjаване, оросjаване, запотjаване, ситни капчици
(*по стъкло*)

omžení|ý, -á, -é **1.** забўлен в мъгlà, в мъглица,
замъглен: ~**é hory** забўлена в (лѣка) мъгlà
планина **2.** запотѣн, оросѣн; покрит с малки
капчици вода, с влага; мъгнен, замъглен: ~**é**
okno запотѣно стъклò; ~**é švestky** сливи, по-
крити с вòсчѣн мѣх (*преди узряването*); ~**ý**
hlas *прен.* приглушен глас; ~**é oči** премрежени
очи; насылзѣни, навлажнѣни очи; ~**ý úsměv**
блѣда усмивка; **okno ~ené dechem** замъглен
от дѣх прозòрец

omžít|ít, -ím *св.* **1.** забўля с лѣка мъглица **2.** за-
мъгля, оросjа, запотjа; покрия със ситни кап-
чици влага, скрѣж, прах: **děšť ~il okna** дъжд
ороси стъклàта

omžít se, -ím se **1.** замъгля се, забўля се, покрия
се с лѣка мъглица **2.** запотjа се (*за стъкло*)

omžív|at (se), -ám (se) *несв.* **1.** замъглявам се,
покривам се с лѣка мъгlà **2.** запотjавам (се),
оросjавам (се), покривам (се) със ситни кап-
чици (*за стъкло*)

on I м., ona I ж., ono I ср. *местоим.* той, тя, то:
jeho|jí se to netýká товà не сѣ отнàся до нѣго/
до нѣя; **dostal jsem to od něho/od ní** полўчих
товà от нѣго/от нѣя; **přišel k němu/k ní** той
дойдѣ при нѣго/при нѣя; **dám mu to** ще му дам
товà; ще му го дам; **dám jí to** ще ѝ дам товà,
ще ѝ го дам; **viděl jsem ho** видjах го; **viděl**
jsem ji видjах я; **na něho/na ni je spolehnutí**
мòже да се разчитà на нѣго/на нѣя; **hovořili**
jme o něm/o ní говорихме за нѣго/за нѣя;
pohrdají jím|jí пренебрѣгват го/я; **půjdu s**
ním/s ní ще отида с нѣго/с нѣя; **narodila se jim**
dcera роди им се дъщерjа

оначejš|í, -í, -í *сравн.* от **онакý** *остар.* *разг.*
хўбав, пò-осòбен, специàлен, пò-дрўг, пò-
красив

ono II част. *разг.* то: ~ **tam prší** ами че то там
вали дъжд; ~ **to bylo jinak** не бѣше такà; **to je**
~! ѣто товà е! тѣкмо товà се иска(ше)!

онак *нар.* иначе, инак, дрўгояче: **ať tak, či ~** такà
или иначе

онакý|ý, -á, -é *в съчет.* **takový-онакý** такъв-
инакъв; такъв-онакъв; едн или дрўг; такъв или
дрўг: **takové nebo ~é řešení** еднò или дрўго
решѣние; **dnes je takový, zítra ~ý** днѣс е такъв,
ўтре дрўг

онам *нар.* на дрўго мjасто, дрўгаде: **jeden vlak**
jede tam, druhý ~ едн влàк пjгўва натàм,
дрўг в дрўга посòка; **jít tam či ~** да отида тàм
или дрўгаде

onani|e [-ny-], -e *ж.* онанизъм: **propadnout ~i**
отдàм се на онанизъм

onan|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* онанирам

ondatr|a, -y *ж.* ондàтра, америкàнски плѣх
(Ondatra)

ondatř|í, -í, -í кòйто се отнàся до ондàтра, до
америкàнски плѣх

onde *нар.* тàм, дрўгаде, на дрўго мjасто: **hledali**
tam, hledali ~ търсеха тўк и тàм; **tu i ~** тўк и
дрўгаде; тўк и тàм

ondulac|e, -e *ж.* ондулация, кьдрене: **trvalá ~e**
трайно, студѣно кьдрене; **vlažná ~e** студѣно
кьдрене; **vodová ~e** водна ондулация, водно
кьдрене; **foukaná ~e** причѣска с четка и се-
шоар; ~**e želízkiem** кьдрене с машà; ~**e na**
studeno студѣно кьдрене; **mít pěknou ~i** *разг.*
имам хўбава причѣска, хўбаво съм направена;
dát si udělat ~i направя си ондулация, направя
си причѣска с ондулиране (*при фризьор*)

ondulačn|í, -í, -í кòйто се отнàся до ондулация,
до кьдрене: ~**í aparát** апарàт за кьдрене, кàска;
~**í želízka** машà за кьдрене

ondul|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* ондулирам, кь-
дря, прàвя ондулация: **dát se ~ovat** ондулирам
се, накьдрам се, прàвя си причѣска с ондулация,
прàвя си ондулация (*при фризьор*)

onehdy, разг. onehda, onehdá *нар.* неотдàвна,
наскòро, преди нjаколко дни, тѣзи дни, она ден,
от онjа дни: ~ **ho viděl** тòй го видjа неотдàвна,
тѣзи дни; **byl tam ~** тогàва, тjа дни бѣше там

онемě|lý, -á, -é онемjал, занемjал и *прен.*

онем|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* онемjа, занемjа и
прен. (*от учудване, ужас и под.*): **dav ~ěl**
тълпàта онемjа, занемjа

онемocně|lý, -á, -é бòлен; кòйто се е разболjал,
заболjа: ~**é dítě** заболjало детè; ~**á kůže** бòлна,
засèгната кòжа

онемocněn|í, -í *ср.* заболjаване, бòлест: **virusové**
~**í** вjрусно заболjаване; **kožní ~í** кòжно за-
болjаване; **horečnaté ~í** трѣска, заболjаване с
трѣска, с температурà

онемocn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* разболjа се,
заболjа, лѣгна бòлен: ~**ět spárou** разболjа се,
заболjа от скарлатина; ~**ět na smrt** лѣгна на
смъртно леглò

онен *местоим. м., она II ж., оно III ср.* *ме-*
стоим. онзи, онази, оновà: **ten či onen** тòзи
или онзи; едн или дрўг; **onen vynález z r.**
1895 оновà (извѣстно) откритие от 1895 г.; **s**
oním názorem nemohu souhlasit не мòга да
се съгласjа със споменàтòто мнѣние; **jde o ony**
případy, kdy... стàва въпрòс за онези/за тѣзи
слўчаи, кòгатò...; **dělá hned to, hned ono** вjр-
ши тў еднò, тў дрўго; **ukazuje brzo na tu,**

повтáрям óпит; **~ovat zkoušku** явявам се за втòри пъг, повтòрно на изпит **2.** преговáрям, повтáрям (*нещо учено*): **~ovat násobilku** повтáрям таблицата за умножéние; **~ovat zeměpis** преговáрям по география; **~ovat probranou látku** преговáрям взét материал **3.** повтáрям (*клас*): **musí ~ovat (třetí třídu)** трябва да повтáря (трети клас)

opak|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. повтáрям се: **krize se ~ují** кризите се повтáрят

opál, -u м. минер. опáл: **prsten s ~em** пръстен с опáл

opal|ek, -ku м. **1.** остáтък от нèщо обгоряло, недогоряло; угáрка; недогоряла свещ **2.** нагáр

opálen|í, -í ср. **1.** тен, загáр, загáряне, почерняване (от слънце) **2.** обгáряне, опърляне

opálen|ý, -á, -é загорял, обгорял, почернял, изгорял (от слънце): **~í plavci** загорели плувци; **tělo do bronzova ~é** тяло с брòнзов загáр, с брòнзов тен

opál|it, -ím св. **1.** опърля, обгоря: **~it si vlasy** опърля си косáта; **~it nad plamenem ošku-banou husu** опърля (на пламък) оскубана гъска **2.** изпекá, обгоря (*на слънце, вятър и под.*): **jarní slunce krásně ~í** на прòлетното слънце човèк мòже прекрáсно да се изпечè, мòже да добие прекрáсен тен; **~il si do bronzova tvář** тòй има, добил е брòнзов тен на лицето от слънцето

opál|it se, -ím se св. изпекá се, почернèя (на слънце): **~it se o dovolené** почернèя, изпекá се по врème на òтпуск(а)

opál|ka, -u ж. панèр, панèрка, кòшница: **~a na chléb** панèрка, панèрче за хляб

opalovac|í, -í, -í кòйто се отнáся за пèчене на слънце, до слънчеви бáни: **~í krém** плажен крем; **~í šaty** плажна рòкля

opalova|čky, -ček ж. само мн. разг. жèнски или дèтски бáнски костюм, бáнски

opalován|í, -í ср. **1.** обгáряне, опърляне **2.** пèчене на слънце: **krém na ~í** плажен крем

opal|ovat, -uji/разг. -uju несв. **1.** опърлям, обгáрям, пърля, горя **2.** пекá (*за слънце*): **slunce ~ovalo jejich sehnutá záda** слънцето пèчеше, журеше превитите им гърбовè; **~ovat si nohy** пекá си кракáта (на слънце)

opal|ovat se, -uji se/разг. -uju se несв. пекá се на слънце

opálov|ý, -á, -é опáлов; кòйто е от опáл: **~é na-ušnice** опáлови обици/обеци; **~ý lesk** опáлов блясък; **~é světlo** опáлова светлина; **~é sklo** техн. опáлово стъкло

opán|ek, -ku м., само мн. **opán|ky, -ků** **1.** истор. опинци **2.** сандáли, лèки (лèтни) обúвки: **plátěné ~ky** платнèни сандáли, платнèни обúвки, платнèнки

oran|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** завладèя, завзèма, заграбя, завоювам, покоря, овладèя, окупирам: **~ovat nepřátelské území** завзèма, завладèя вражеска теритòрия; **~ovat bojiště a)** овладèя бòйното полè **б)** *прен. експр.* победя, надвия някого, взèма връх над някого; **~ovat něčí místo** заèма, окупирам нèчие място; **~ovat hřiště** завладèя игрището, наложа надмòщието си на игрището; **~ovala ho radost** обзè го радост **2.** овладèя, надвия, потисна, заглушá, превзèмòгна (*ярост, радост и под.*)

oran|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. овладèя се, сдържá се, въздържá се

oranová|at, -ám несв. **1.** завладявам, завзèмам, заграбвам, завоювам, заèмам, окупирам, покорявам **2.** овладявам, надвивам, потискам, заглушáвам, превзèмòгвам (*чувство, глас и под.*)

oranová|at se, -ám se несв. овладявам се, сдържам се, възпирám се, владèя се

oraprikov|at, -uji/разг. -uju св. (со) слòжа червèн пипèр (*на нещо*); подпràвя, наръся (*нещо*) с червèн пипèр

orar, -u м. **1.** лèка мъгла, пàра **2.** мед. трèска, хèрпес

opárenin|a, -y ж. изгорèно място, изгáряне (*обикн. от пара, от вряла вода*): **utrpět ~u třetího stupně** полúча изгáряне от трèта стèпен; **~a na ruce** изгорèно (място) на ръка

opáren|ý, -á, -é попарен, опáрен, изгорèн: **mít od vaření ~é prsty** пръстите ми са целите изгорèни от гòтвене; **~ý studem** *прен.* попарен от ~~пара~~ ~~изгорèно~~ ~~като попарен, като гръмнат~~

opá|it, -ím св. **1.** опáря, попаря, изгоря: **~it si ruku** изгоря, попаря си ръкáта; **~it se horkou vodou** попаря се с горèща вода **2.** залèя, попаря с вряла вода: **~it slepici** попаря (заклáна) кокòшка (*за да я оскубя*); **~it prase** попаря (заклáно) прасè (*за да почистя четината*)

♦ ~~изгорèно~~ ~~като попарен, като гръмнат~~

kou vodou) ~il стой като попарен, като гръмнат

opá|ovat, -uji/разг. -uju несв. опáрвам, попарвам, изгáрям, заливам с вряла вода

opá|sat, -šu/-sám/книж. -ši св. опáша, препáша, запáша; превържа, завържа (*с колан и под.*): **~sat si župan šnůrou** превържа си халáта с ширит; **~sat se řemenem** препáша се с рèмък, с колан; **~sat si zástěru** препáша, опáша, запáша си престýлка; **~sat se mečem** препáша се с мèч

opásáv|at, -ám *несв. многокр.* препасвам, опасвам, запасвам (*често, от време на време*)

opas|ek, -ku *м.* 1. пòяс, колàн 2. (кòжен) колàн, рёмък, кайш: **vojenský ~ek** войнишки колàн; **utáhnout si ~ek** затèгна, стèгна си колàна

♦ **opatřování** *ср.* **opatřování** колàните

opat, -a *м.* църк. абàт (*католически*), игумен (*православен*)

opaf|tek, -tku *м.* 1. фòрт (*на обувка*) 2. *рядко* тòк (*на обувка*)

opatrně *нар.* внимàтелно, предпазливо, грижливо

opatrnícký|ý, -á, -é *ирон.* прекалèно предпазлив, пресметлив, внимàтелен, бдителен, резервиран, благоразумен, боязлив, презастраховач се: **~é jednání** твърде предпазливо, внимàтелно, пресметливо действие, преговãряне; **~ý politik** прекалèно предпазлив, презастраховач се политик; **~á rezervovanost** (прекалèно) предпазлива резервираност; **~ý program** програма с презастраховане

opatrnictv|í, -í *ср. ирон.* презастраховане, предпазливост: **kompromisní ~í** презастраховане с компромиси; **~í a chytráctví** презастраховане и хитруване

opatrník, -a *м.* *ирон.* прекалèно предпазлив човек; мижитурка: **~ a zbabělec** мижитурка и страхливец; **vypočítavý** ~ пресметлив презастраховчик

opatrnost, -i *ж.* предпазливост, внимàтелност, внимàние, благоразумие: **nedbat ~i** проявявам невнимàтелност, непредпазливост; **z ~i** *ср.* **opatrnost**

предпазливостта е мãйка на мъдростã; **~i nikdy nezbyvá** нýкога не е излишно мãлко пòвече внимàние, мãлко пòвече предпазливост

opatrný, -á, -é внимàтелен, предпазлив, грижлив, благоразумен: **~é chování** благоразумно държанìе, предпазливо поведèние; **~é úvahy, rady** благоразумни съображèния, съвети; **být ~ý na něco** предпазлив съм, внимàтелен съм, внимàвам по отношèние на нещо; **být ~ý na peníze** *разг.* разхòдвам предпазливо парите; прãва си добрè сметката

opatrován|í, -í *ср.* (*koho, čeho*) глèдане, пãзене (*на болен, дете и под.*); грижи, грижене (*за някого, за нецо*); съхранèние, пãзене (*на нецо*): **přijmout, převzít, odevzdat něco do ~í** приèма, поèма, предãм нещо за съхранèние; **mít něco v ~í** грижа се за нещо; взèл съм, полóчил съм нещо за съхранèние

opatř|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. (*koho, co*) грижа се (*за някого, за нецо*), глèдам, пãзя, вãрдя, наглèждам, надзирãвам (*някого, нецо*), бдã (*над някого, над нецо*): **~ovat nemocného** обслужвам бòлен, грижа се за бòлен; **ten se ~uje** *ср.* **opatřuje**

v hlavě пãзя нещо като зеницата на окòто си 2. (*koho od čeho, před čím*) пãзя, предпãзвам, закриям (*някого от нецо*), покровителствам (*някого*): **pánbůh tě ~uj!** гòспод да те пãзи! да те пãзи гòспод (от всýчко лòшо)!

opatrovnic|e, -e *ж.* 1. глèдãчка, бавãчка (*на деца и под.*): **~e nemocných** болноглèдãчка, санитарка; **~e dětí** бавãчка 2. пãзителка: **~e domáci pokladny** пãзителка на домãшната кàса 2. опекунка, настòйница 4. *юрид.* попечителка: **~e majetku** попечителка на имущество

opatrovník, -a *м.* 1. глèдãч, бавãч, надзирãтел (*на деца и под.*): **~ nemocných** болноглèдãч, санитар; **~ šelem v zoologické zahradě** глèдãч на хищни живòтни в зоологическа градина 2. опекун, настòйник 3. *юрид.* попечител: **soudem stanovený** ~ определèн от съдã попечител, опекун, настòйник

opatření, -í *ср., обикн. мн.* **opatření, -í** мероприятия, мёрки: **mimořádná ~í** извънрèдни мёрки; **nouzová ~í** крайни, извънрèдни, аварийни мёрки; **bezpečnostní ~í** мёрки за сигурност, предохранителни мёрки; **učinit (potřebná) ~í** взèма (необходимите) мёрки

opatř|it, -ím *св.* 1. (*komu co, koho, co*) набãвя, намèря, достãвя, осигуря, обезпечã (*някого, нецо на някого*); снабдя, обзаведã (*някого с нецо*); добия (*нецо*): **~it někomu byt, práci, pomoci** намèря, осигуря на някого квартира, работа, помощник; **~it někomu vstupenky** набãвя на някого билети, снабдя някого с билети 2. (*co čím*) снабдя, обзаведã (*нецо с нецо*): **místnost ~ená nábytkem** стãя, обзаведена с мебели; **~it dílo předmluvou** направя, напиша прèдговор към някакъв трúд; **~it doklad podpisem, razítkem** снабдя документ с подпис, с печãт 3. (*koho, co čím*) *книж.* снабдя, запася, осигуря, обезпечã (*нецо на някого, на нецо*): **~it výpravu zásobami** запася, снабдя експедиция с необходимите запãси; **~it dobytek krmivem** осигуря хранã на добитъка; **hojně, nuzně ~en** богãто, бèдно снабдèн, екипиран, обзавèден; **vyšel ven ~en svítilnou** тòй излèзе навън с фенèр в рькã(та)

opatřování|í, -í *ср.* осигуряване, обезпечãване, снабдяване

opatř|ovat, -uji|разг. -uju *несв.* 1. (*komu co, koho, co*) набãвам, намирам, достãвам, осигурявам,

обезпечавам (нещо, някого на някого; нещо): ~ovat knihy набавям, осигурявам книги **2.** (со čím) снабдявам, обзавеждам (нещо с нещо): ~ovat láhve nálepkami поставям етикети на бутилки; ~ovat dům výtahem поставям асансьор на жилищна сграда **3.** (koho, со čím) книж. снабдявам, запасявам, осигурявам, екипирам, продоволствам (някого, нещо с нещо)

opatský, -á, -é *църк.* абатски, игуменски: ~ý úřad абатство, игуменство

opatství, -í *ср.* абатство (католическо), игуменство (православно): **sesadit z ~í** отнема игуменския сан, сваля от игуменски пост; **strahovské ~í** страховското абатство, манастир и игуменът на Страховския манастир

opce, -e *ж.* юрид. оптация, право на избор (на поданство)

opční, -í, -í *юрид.* в съчет. ~í právo право на оптация, право на избор (на поданство)

opéci, *разг.* **opéct, opíct, opeču**/книж. **opeku** *св.* **1.** опека, изпека, препека **2.** (со) *експр.* опека, обгоря, опърля (някого, нещо): **slunce ho opeklo** слънцето добре го изпече, добре го хвана

opéci se, *разг.* **opéct se, opíct se, opeču se**/книж. **opeku** *св.* опека се, изпека се; изгоря на слънцето

opékač, -e *м.* тостер: (elektrický) ~ topinek електрически тостер (за препечени филии)

opékaný, -á, -é *печен:* ~é brambory пчени картофи

opék|at, *разг.* **opík|at, -ám** *несв.* пека, опичам, изпичам, припичам, препичам: **slunce pěkně ~alo** *експр.* слънцето порядъчно, здравата, силно припичаше, жареше

opék|at se, *разг.* **opík|at se, -ám se** *несв.* **1.** *третол.* -á se пече се, опича се, изпича се (за месо и под.) **2.** *експр.* изгарям, пържа се (на слънце)

opelichaný, -á, -é *оплешивял, олисял, излиял, проскубан, изтърган*

opelich|at, *третол.* -á *св.* **1.** опада мѹ/ѹ (кòзината, косата, перушината); оплешивее, излинее, проскубе се, изтърка се: **slepice v létě ~ají** кокошките лете сменят перушината си; **kočka ~ala** кòзината на котката оредя **2.** опада, окапе (за козина, перушина): **peří slepicím ~alo** перушината на кокошките оредя

opentl|it, -ím *св.* украся, накича с панделки и ленти: ~it koně fábory накича кòн(è) с ленти; ~it skutečnost *прен. разг. експр.* украся, разкрася действителността

oper|ít, -ím *св.* **1.** поръся, посоля с чер пипер, подпраща с чер пипер **2.** *експр.* придам пи-

кантиен характер, сложа пòвечко сол и пипер: ~it anekdotu *експр.* направя виц пò-пикантен; ~ila mu pozdní návrat тя се постарà к̀сното завръщане да му излèзе солèно, т̀ му натри сол на главата заради к̀сното му прибиране

ope|ra, -ry *ж.* òпера: **komická ~ra** комична òпера; **zpívat v ~ře** пèя в òперата, в òперен теàтър; **člen ~ry** члèн на òперата (на оперен състав); **jít k ~ře, dát se k ~ře** пост̀пя в оперен теàтър, **в̀руч̀** **п̀д̀муш̀р̀** сап̀нена òпера

opěr|a, -y *ж.* облегалò, облегалка, подпòрка, подпòра, опòра: ~a židle облегалò на стòл; ~a pro hlavu облегалка за глава; **železobetonová ~a** *строит.* железобетонна подпòра; **mostní ~a** *книж.* подпòрен ст̀лб, подпòра, свòд на мòст

operac|e, -e *ж.* **1.** *книж.* операция, дèйствие: **pracovní, logická, finanční, vojenská ~e** работна, логическа, финансовà, военна операция; **obranná, útočná ~e** *воен.* отбранителна, наст̀пателна операция **2.** *мед.* операция: **lehká, těžká ~e** лèка, тèжка операция; **podrobit se ~i** оперирам се, направя си операция, отида да ме оперират; **přestát ~i** прекàрам операция, б̀вам опериран

operačn|í, -í, -í **1.** оперативен: ~í postup последователност на отделните операции; ~í jednotky *воен.* оперативни ч̀сти, групи; **vojenská ~í základna** *воен.* военна оперативна б̀за; ~í paměť *комп.* оперативна пàмет **2.** *мед.* операциòнен, оперативен, който се отнàся до операция: ~í sál операциòнна зала; ~í stůl операциòнна мàса; ~í nůž хирургически нòж; ска̀пел; ~í zákrok оперативна намèса, операция **3.** *комп.* операциòнен: ~í systém операциòнна система

opěradl|o, -a *ср.* **1.** облегалò, облегалка: **sklopné ~o lehátka** подвижна облегалка на кушèтка, на шезлòнг **2.** странична облегалка за рьцè, подл̀кътник; рьчка: **sklopné ~o** подвижна, спускаема облегалка за рьцè

operatér, -a *м.* хиру̀рг, лèкар-хиру̀рг, опериращ лèкар

operatérk|a, -y *ж.* хиру̀ржка, лèкарка-хиру̀рг, оперираща лèкарка

operativně *нар.* **1.** оперативно: **pracovat ~** работя, дèйствам оперативно; ~ řídit ръководя оперативно **2.** *мед.* оперативно, чрез операция, по оперативен п̀т: ~ vyjmout отстраня оперативно, по оперативен п̀т

operativn|í [-ty/-tý-], -í, -í **1.** оперативен: ~í postup, řízení оперативно дèйствие, ръководство **2.** *мед.* оперативен, хирургически: ~í řez

- оперативен рязрез; **~í zákrok** оперативна, хирургическа намеса
- operativnost, -i ж.** оперативност: **~ řízení výroby** оперативност при ръководството на производство
- operátor I, -a м. одуш. спец.** оператор на мобилна телефонна мрежа
- operátor II, -u м. неодуш. спец.** пейджър
- operet|a, -y ж. 1.** оперета **2.** оперетен състав, оперетен театър
- operetní|í, -í 1.** оперетен **2. прен.** оперетен, лек, несериозен, лекомислен
- opěrk|a, -y ж. 1.** облегалка, подпорка, подпора: **~a lenošky** облегалка на кресло, на фотьойл; **laťové ~y na víno** дървени подпори за асма, за лозница; **pevná, otočná ~a техн.** неподвижна, въртяща се опора **2. ж.п.** упорка (*част от стрелката, която поема хоризонталните удари*)
- operní|í, -í** оперен: **~í libreto** либрето на опера; **~í solista** солист на опера
- opěrn|ý, -á, -é** опорен, подпорен: **~ý pilíř** *строит.* опорна колонка, колона; **~á zed'** *строит.* подпорна стена; **~ý bod** *воен.* опорен, защитен пункт
- oper|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1.** оперирам: **lékař právé ~uje** лекарят тъкмо сега оперира; **dát se ~ovat (na kýlu)** оперирам се (от хърния); **dát si ~ovat (kýlu)** оперирам си (хърнията); **~ovat žaludek** оперирам стомах **2.** оперирам, действам: **útvár ~uje v určeném prostoru** *воен.* частта оперира, провежда бойни операции в определен участък **3. (čít, s čít)** оперирам, боравя, служа си, работя (*с нещо*), използвам (*нещо*): **~ovat abstraktními pojmy** оперирам с абстрактни понятия; **~ovat cizími slovy** използвам чужди думи, служа си с чужди думи; **~ovat argumenty** служа си с аргументи; **~ovat s čísly** боравя с числа
- opeřen|ec, -ce м. книж.** пернато (*животно*), птица: **lesní ~i** горски пернати обитатели
- opeřen|í, -í ср.** оперение; перушина, пера
- opeřen|ý, -á, -é** пернат, покрит с пера; украсен с пера: **~í zpěváčci** пернати певци; **~ý Indián** украсен с пера индианец; **~ý šíp** стрела с перо
- opeř|it se, -ím se св. 1.** покрива се с пера, с перушина **2. експр.** окопите се, приспособя се (*в някаква среда*), свикна; замogna се: **rychle se v závodě ~il** той скоро свикна със средата в завода
- opeř|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. 1.** покривам се с перушина, с пера **2. експр.** окопितвам се, съвземам се, приобщавам се, свиквам
- opět нар.** отново, пак, повтòрно: **~ a ~** отново и отново; **ted' jsi na řadě ~ ty** сега ти си пак на ред
- opětně нар. книж.** повтòрно, отново, пак
- opětn|ý, -á, -é книж.** повтòрен, нов: **~é setkání** нова, повтòрна среща; **~ý dotaz** ново, повтòрно запитване
- opětovac|í, -í, -í в съчет. ~í sloveso** *език.* повтòрителен, итеративен глагол
- opětovaně нар.** повтòрно, отново; често
- opětovan|ý, -á, -é 1.** повтòрен, повтòрящ се, повтòрителен, многократен: **~ý potlesk** продължителни аплодисменти **2.** взаимен: **~á láska** взаимна любов
- opět|ovat, -uji/разг. -uju неск. (со) 1.** повтòрям, подновявам (*нещо*) **2.** отврещам, отговарям с взаимност (*на нещо*): **~ovat něčí lásku** отговарям на нечия любов с взаимност, споделям нечия любов; **~ovat něčí pohled** отговарям на нечий поглед; **~ovat pozdrav** отговарям, отврещам на поздрав; **~ovat palbu** отговарям с огън, откривам ответен огън
- opětovně нар.** повтòрно, отново, нееднократно
- opětovn|ý, -á, -é** повтòрен, нов, нееднократен: **~ý dotaz** ново, повтòрно запитване; **~é prosby** нееднократни молби
- opěv|at, -ám, opěv|ovat, -uji неск. книж. експр.** възпявам, възхвалявам, славословя
- opěv|atel, opěvov|atel, -e м. (čeho)** певец (*на нещо*); човек, който възпява, възхвалява, славослови (*нещо*): **~ života** певец на живота
- opěv|atelk|a, opěvov|atelk|a, -y ж. (čeho)** писателка, поетеса, художничка, жена, която възпява, възхвалява, слави (*нещо*)
- opevně|ní|í, -í ср. 1.** *воен.* укрепление, укрепително съоръжение: **dobývat ~í** превземам укрепление **2.** укрепяване
- opevně|ní|ý, -á, -é** укрепен: **~é pozice** укрепени позиции
- opevn|it, -ím св.** укрепя и *строит.*: **~it se na strmém vrchu** закрепя се, укрепя се на стръмен връх
- opevňov|ac|í, -í, -í** укрепителен, фортификационен, отбранителен
- opevň|ovat, -uji/разг. -uju неск.** укрепявам и *строит.*: **~ovat se** укрепявам се, закрепявам се
- opiát, -u м.** опиат
- opice, -e ж. 1.** *зоол.* маймуна (*Antropoidea*) **2. прен. пейор.** маймуна (*за човек и като ругатня*): **ohybný jako ~e** противен като маймуна
- být sto let za ~emí експр.** много съм изостанал; **ty stará ~e!** ти, стара лисице! лисица такава! ей, че си маймуна! (*към жена*) **3. разг.** пиян

ство, напіване, пияно състояние: **mít ~i** пийнал съм, на градус съм; **přijít domů s ~i** прибера се вкъщи пийнал; **probrat se z ~e** изтрезня, мише ми махмурлука; **v ~i** в пияно състояние

opičácký, -á, -é *пейор*. **1.** маймунски **2.** подражателски: **~é napodobování** маймунско подражание

opičáctví, -í *ср. пейор*. **1.** маймунско държание **2.** маймунско подражание; подражателство: **bezduché ~í** глупаво подражаване

opičák, -a *м.* **1.** (мъжка) маймуна **2.** *пейор*. маймуна; глупав, неразумен подражател **3.** *прен. пейор*. маймуна (*ругатня към мъж или момче*)

opičárna, -ny *ж.* **1.** *експр.* лудница, помещение като за маймуни: **to je ~na, a ne škola** това е лудница, а не училище; **je tu jako v ~ně** въздухът тук е много лош, задимено е, миреше като в лисичарник **2.** *прен. експр.* маймунджилък, маймунщина: **nech těch ~en!** престанй с тези маймунджилъци, с тия маймунщини

opičí, -í, -í маймунски; който се отнася до маймуните

opičí láska сляпа любов (*безкритична, неразумна*)

opičina, -y *ж.* *експр.* маймунщина, маймунджилък, лудория, шегà: **přestaň s těmi ~ami!** престанй с тези лудории, с тези маймунджилъци! **provádět ~y** върша лудории, маймунджилъци

opičinec, -ce *м.* маймунарник; сграда с клетки за маймуни; част от зоологическа градина, където са маймуните

opičit se, -ím se *несв. (po kot, čet)* подражавам като маймуна (*на някого, на нещо*): **~it se po dospělých** подражавам на възрастните; **~it se po cizíně** подражавам на всичко чуждо

opička, -y *ж.* **1.** *умал.* маймунка и *прен.* **2.** *разг.* леко пияно състояние: **mít ~u** леко съм пийнал, малко съм на градус; **vyspat se z ~y** мише ми пиянството след като се наспя **3.** *мн.* **opičku, -ek** *експр.* маймунджилъци

opijet, -ím, 3. мн. -ejí/-í *несв.* **1.** опивам, напивам; опиянявам **2.** *разг.* упойвам, замъглявам **3.** *експр.* **~it se** *експр.* разпращам на някого врели-некипели, небивалици; залъгвам някого по недостоден начин; излъгвам някого по най-смешен начин

opijet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se *несв.* **1.** напивам се, опивам се: **~et se do němoty** напивам се до безсъзнание **2.** опиянявам се, главозамайвам се

opile *нар.* пияно, пиянски: **~ vrávorat** олюлявам се, клатушкам се, залитам пиянски

opilec, -ce *м.* пиян (човек); пияница: **notorický ~ec** върл, голям пияница

opilost, -i *ж.* пияно състояние, напиване, опиване

opilovat, -uji/разг. -uju *св.* опиля, изпиля, изглежда, огляда с пила

opilovávat, -ám *несв.* опилвам, изпилвам/изпилявам; изглаждам, оглаждам с пила

opilství, -í *ср.* пиянство, пияно състояние, напиване: **podlehnout ~í** отдам се на пиянство; **mluvit z ~í** бълнувам в пиянството си

opišný, -á, -é *нар.* **~ý** *нар.* мъртво пиян, пиян до безсъзнание; **~ý na mol** *разг.* мъртво пиян, къркютук пиян **2.** пиян, пиянски: **~ý krok** пияна, пиянска крачка; **~ý smích** пиян, пиянски смях **3.** *експр.* пиян, опиянен: **~ý štěstím** пиян от щастие

opišný, -á, -é **1.** който се отнася до опиант **2.** който се отнася до опиум

opírat, -ám *несв.* **1.** опирам, подпірам, облягам, присланиям **2.** обосновавам, основавам, опирам, подкрпям: **~at svá tvrzení důkazy** опирам се в твърденията си на доказателства, основавам твърденията си на доказателства

opírat se, -ám se *несв.* **1.** (*o koho, co*) опирам се, подпірам се, облягам се (*o някого, нещо; на някого, нещо*): **~at se o hůl** подпірам се на тояга, бастун **2.** (*do koho, čeho*) напірам (*в нещо*), наблигам (*на някого, на нещо*), опирам се (*на нещо, в нещо*): **~at se nohama do země** опирам се с крака в земята; **~at se do dveří** наблигам върху вратата; **vítr se ~á do plachet** вятър(ът) напіра в платната, издува, опъва платната; **slunce se ~á do oken** слънцето блести право в прозорците **3.** (*o koho, co*) опирам се, основавам се, базирам се (*на някого, на нещо*); осланям се, разчитам (*на някого*) **4.** (*koti, čemu; proti kоти, čemu*) опирам се (*на някого*); съпротивлявам се, противопоставям се (*на някого, на нещо*)

opis, -u *м.* **1.** прѣпис, копіе: **úředně ověřený ~ dokumentů** официално заверено копіе на документи **2.** перифраза, описание: **vujádit ~em** перифразиран, изразя описателно

opisně *нар.* описателно, чрез перифраза

opisný, -á, -é описателен: **~ý tvar** *език.* описателна форма

opisovač, -e *м.* преписвач, копйст: **~ rukopisů** преписвач на ръкописи

opisovačka, -y *ж.* преписвачка: **~a na stroji** машинописка, която прѣви прѣписи

opisovačský, -á, -é преписвачески; който се отнася до преписвач: **~é chyby** грѣшки на преписвача

opis|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. преписвам: ~ovat **na stroji** преписвам на машина 2. преписвам: ~ovat **od spolužáků** преписвам от съучениците си; ~ovat **text z tabule** преписвам текст от дъската 3. описвам, перифразирам, предавам описателно (*дума, понятие*) 4. описвам, очертавам: ~ovat **kruh** описвам кръг, окръжност

opít, opiji/разг. opiju св. 1. (*кого - вин. čím*) опия, напия (*някого с нещо*): ~ **kamaráda vínem** опия приятеля си с вино 2. (*кого - вин.*) опия (*някого - за спиртно пите*): ~ **slivovice rychle opije** сливовата ракия бързо опива 3. опия, упоя, опияня: **lid se opil svobodou** народът се опияня от свободата 4. разг. залъжа, заблудя, излъжа, баламосам: ~ **lidi frázemi** залъжа на-
рѣдѣнѣрѣвѣ ◆ ~ **činností**
експр. излъжа някого по най-смешен начин

opít se, opiji se/разг. opiju se св. опия се, напия се *катѣ кютѣк, катѣ свинѣ*

opijum, -a ср. опиум

oplác|at, -ám св. наплѣскам, намажа, измажа, оглѣда (*с поплескване*): ~at **hlínou** измажа, наплѣскам с глина, с прѣст, с къл; **je kula-
tůučká jako ~aná** тя е закрѣглена като топка, като гърненце

oplác|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í несл. (*со čím; komu со čím; со*) отплѣщам се (*за нещо с нещо; на някого за нещо с нещо; за нещо*); отвърщам, отговарям (*на нещо*): ~et **služby** връщам услѣга, отплѣщам се за услѣга; ~et **rány, na-
dávky** отвърщам на ударите, на псувните с ѳдари, с псувни; ~et **důvěru důvěrou** отго-
варям на доверieto с доверие; ~et **rodičům
láskou** отплѣщам се на родителите си с люб-
бѣв; ~et **někomu pozdrav** отвърщам на по-
здрава на някого; ~et **někomu návštěvu** връ-
щам на някого визита, посещѣние

oplách|nout, -nu св. 1. оплѣкна, изплѣкна, про-
плѣкна; набързо измий, омий: ~nout **nádobí**
изплѣкна съдове; ~nout **podlahu** плийсна чиста
вода върхѳ измий под; ~nout **si obličej** на-
плийскам си лицѣто, плийсна си лицѣто с вода;
~nout **se pod sprchou** измий се набързо на
душ, взѣма набързо душ 2. отмий, измий:
~nout **si krev z ruky** отмий кръвтѣ от ръката
си

oplach|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. оплѣквам,
изплѣквам, проплѣквам; набързо измивам,
омивам, замивам: ~ovat **se v teplé vodě** из-
кѣпвам се набързо с топла вода 2. отмивам,
измивам

oplat|kat, opláču/книж. opláči св. 1. (*кого, со*)

оплѣча (*някого, нещо*): ~ (**ztrátu**) **syna** оплѣча
(смърттѣ, загубата на) синѣ си; ~ **něčí odchod**
поплѣча при заминаването на някого; ~ **své
hříchů** разкѣя се за греховѣте си 2. (*кого, со*)
прежѣля, оплѣча (*някого, нещо*): **tu rozbitou
vázu už opláče** прежалѣте вѣче счѳпената вѣза

oplakáv|at, -ám несл. (*кого, со*) оплѣквам (*ня-
кого, нещо*), плѣча, лѣя сълзи (*за някого, за
нещо*): **hořce ~at spáchané křivdy** горчиво се
разкѣйвам, съжѣлявам за извършени неправди

oplaskáv|at, -ám несл. спѣдам (*за подутина, за
балон*)

oplat|it, -ím св. (*со čím; komu со čím; со*) отплатѣ
се (*за нещо с нещо; на някого за нещо с нещо;
за нещо*); отвѣрна, отговѣря (*на нещо, на
някого с нещо*): ~it **upřímnost upřímností**
отговѣря на искреностѣ с ѳскреност; ~it
službu вѣрна услѣга; ~it **někomu návštěvu**
вѣрна на някого визита, посещѣние; ~it **ro-
dičům láskou** отплатѣ се, отблагодарѣ се на
родителите си с любѣв; ~it **někomu porážku**
взѣма от някого реванш за загубата си,
реванширам се на някого за поражѣнието си

oplatk|a, -y ж., **oplat|ek, -ku** м. 1. вѣфла: **plněné
~ky** вѣфли с пълнѣж; **karlovarské ~y** карло-
варски вѣфли (*големи и кръгли*) 2. мед. кап-
сула за хѣпче 3. разг. експр. компакт диск, диск

oplát|ka, -y ж. отплѣта, реванш: **dát ~u (za dá-
rek)** дам нѣщо в замѣна (*на подарѣк*); **na ~u,
~ování**
услѣга за услѣга; (**půjčit**) **na věčnou ~u** дам
на юнѣшка вересѣя

oplatkář, -e м. производител, продавѣч на вѣфли

oplatkov|ý, -á, -é вѣфлен

oplech|ovat, -uji/разг. -uju св. обковѣ, обшия с
ламарина

oplést, opletu св. оплетѣ, омотѣя: ~ **láhev rá-
kosem** оплетѣ бутѣлка с трѣстыка; **réva opletla
zdi** лозѣта се е увѣла по стените

oplešal|ý, oplešatěl|ý, -á, -é оплешивѣл, олисѣл

opletač|ka, -ky ж. обикн. мн. **opletač|ky, -ek**
експр. разправѣи, главобѣлия, неприятности,
разкарване

opletán|í, -í ср. експр. разправѣи, неприятности,
разкарване, главобѣлия

oplet|at, разг. oplít|at, -ám несл. оплѣтам, омо-
тавам

oplocen|í, -í ср. оградѣ, стѣбѣр: **provádět ~í
něčeho** оградѣдам, заградѣдам нѣщо

oploc|ovat, -uji/разг. -uju несл. оградѣдам,
заградѣдам, правѣя оградѣ

oplodněn|í, -í ср. биол. оплѣждане, осемѣняване:
umělé ~í изкѳствено оплѣждане, осемѣняване

oplodněný, oplozený, -á, -é биол. оплодён: ~á **vaječná buňka** оплодѣна яйцеклетка
oplodnit, по-рядко oplodit, -ím св. оплодѣ, осеменя и биол.
oplodňovací, -í, -í в съчет. ~í **stanice** станция за изкуствено осеменяване, осеменителна станция
oplodňovat, по-рядко oplozovat, -uji/разг. -uju неск. оплождам, оплодявам, осеменявам и биол.
oplotit, -ím св. оградя, заградя (с ограда)
oplývat, -ám неск. (čít) изобилствам (с нещо), ймам (нещо) в изобилие: ~at **bohatstvím** тъна в богатство; ~at **moudrostí** много ъмен, много мѣдър съм; ~at **zdravím** прашя от здраве; ~at **penězi** пѣлен съм с пари; червѣв съм от пари, с пари; ~at **nápady** пѣлен съм с идеи; ~at **chválou** разсѣпвам се от похвали
opzle нар. неприлично, непристойно, безсрамно, цинично, вулгарно, грубо, просташки
opzlost, -i ж. 1. цинизъм, вулгарност, неприличие 2. неприлични дѣми: **libuje si v ~ech** обѣча цинизмите
opzlý, -á, -é неприличен, непристойен, безсрамен, вулгарен, циничен, просташки, груб, мръсен: **její muž byl ~ý a sprostý** мѣжѣт ѝ бѣше цинѣк и простаќ; ~ý **vtip** циничен вѣц; **vést ~é řeči** говоря цинизми, мръсотии
opocený, -á, -é запотѣн, изпотѣн (за стѣкло)
opocovat se, -uji se/разг. -uju se неск. запотѣвам се, изпотѣвам се (за стѣкло)
opodál I нар. нѣдалеч, мѣлко настранѣ, мѣлко пѣ-настранѣ, пѣ-далѣчко: **čekat ~** чаќам наблизо
opodál II предлог с род. книж. нѣдалеч, нѣдалеко, мѣлко пѣ-настранѣ от нѣщо; близо до нѣщо: **posadil se ~ nich** той сѣдна близо до тях, настранѣ от тях; ~ **lesa** край горѣта
opodstatnění, -í ср. книж. основѣние, обосновѣние, аргументѣция, мотивирѣвка: **jeho kritika nemá ~í** критикѣта му не ѣ обосновѣна, не ѣ основѣтелна
opodstatněnost, -i ж. книж. обосновѣност, мотивираност, аргументираност, основѣтелност
opodstatněný, -á, -é книж. обосновѣн, мотивиран, аргументиран, основѣтелен
opodstatnit, -ím св. книж. обоснова, мотивирам, аргументирам
opodstatňovat, -uji/разг. -uju неск. книж. обосновавам, мотивирам
opojení, -í ср. 1. опѣване, напѣване: ~í **alkoholem** напѣване с алкохол 2. упѣване: **kokaínově** ~í упѣване с кокаин 3. *прен.* опѣване, опѣянение, упѣение: ~í **slávou, z úspěchu**

опѣянение, от слава, от успѣх; в ~í, s ~ím с упѣе
opojit, -ím св. 1. напѣя, опѣя 2. упѣя 3. *прен.* опѣяня, опѣя
opojit se, -ím se св. опѣя се, опѣяня се, упѣя се: ~it se **krásou** опѣя се, опѣяня се от красѣта; ~it se **šťěstím** опѣяня се от щѣстие
opojně нар. опѣващо, опѣяняващо, упѣващо, упѣително, замѣващо
opojnost, -i ж. упѣителност; опѣваща, опѣяняваща сила
opojný, -á, -é упѣителен, упѣващ, опѣващ, опѣяняващ
opojovat, -uji/разг. -uju неск. 1. опѣвам, напѣвам 2. упѣвам 3. *прен.* опѣянявам, опѣвам
opomenout, opomínout, -nu св. пренебрѣгна, забравя, пропусна; не обѣрна внимѣние; не-сериѣзно, небрѣжно се отнесѣ; игнорирам: ~nout **předpis** пренебрѣгна инструкѣция; **ne~nul zdůraznit, že...** той не пропусна да подчертѣе, че...; **ne~nul ho oběas navštívít** той не пропускаше да го посещѣва от врѣме на врѣме; ~nout **vhodnou příležitost** пропусна, изгървѣ удѣбен слѣчай
opomíjený, -í ср. пренебрѣгване, незачѣтане, игнориране
opomíjený, -á, -é забравян, пренебрѣгван: ~ý **obor** пренебрѣгвана специѣлност
opon|a, -y ж. завѣса: **spustit, vytáhnout ~u** спусна, вдѣгна завѣса; ~a **padá, jde dolů** завѣсата се спуска, пада; **děkovat se před ~ou** поклѣням се пред завѣсата; **železná ~a** полит. желѣзна завѣса; ~a **nocí** поет. плащѣт, бѣлото на нощтѣ; ~a **deště** поет. завѣса от дѣжд
oponent, -a м. 1. опонѣнт 2. рецензѣнт
oponentka, -y ж. 1. опонѣнтка 2. рецензѣнтка
oponentský, -á, -é опонѣнтски, рецензѣнтски: ~é **řízení** процедурѣ на рецензиране; ~ý **posudek** реценќа, заключѣние на рецензѣнт
oponovat, -uji/разг. -uju неск. 1. опонѣрам, възразявам: ~ovat **něčímú názoru** опонѣрам, възразявам на нѣчие мнѣние; ~ovat **na schůzi** опонѣрам, изказвам противѣположно мнѣние на събрѣние; ~ovat **otci** възразявам на бащѣ си 2. рецензѣнт, опонѣнт съм: ~ovat **při obhajobě** рецензѣнт съм на защѣта; ~ovat **kandidátskou práci** рецензирам кандидатска рѣбота, рецензѣнт съм на кандидатска рѣбота
opor|a, -y ж. 1. опѣра, подпѣра: **podepřít střechu ~ami** подпѣра подкрѣв с подпѣри 2. опѣра, подкрѣпа, поддрѣжка: **mít v dětech ~u ve stáří** на старинѣ ймам опѣра в децѣта; ~a **míru** опѣра на мирѣ; ~ou **mužstva byla obrana** силѣта на

отбора беше в отбраната, отбраната крепеше отбора; **kostra je ~ou těla** скелетът е опората на тялото; **to nemá ~u v zákoně** това не се подкрепя от закон

oportunist|a [-пу-], **-y** м. опортюнист; **pravicoví ~é** десни опортюнисти

oportunistický|ý [-пу--ту-], **-á, -é** опортюнистки, опортюнистически; **~ý postoj** опортюнистично отношение; **~á skupina** опортюнистка група

oportunizm|us [-пу-], **oportunism|us** [-пузм-], **-u** м. опортюнизъм

opot|jit se, -ím se св. запотя се, изпотя се; **brýle se mu ~ily** очилата му се изпотиха

opotřeben|í, opotřebován|í, -í ср. изхабяване, износване, амортизиране, овехтяване, изтъркване; **rovnoměrné ~í organismu** равномерно натоварване на организма

opotřeb|it, -ím, opotřeb|ovat, -uji/разг. -uju св. изхабя, износя, изтъркам; **~it si zrak při nočním studiu** разваля си, похабя си зрението при нощно четене

opotřeb|it se, -ím se, opotřeb|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. изхабя се, износя се, изтъркам се

opotřebovan|ý, opotřeben|ý, -á, -é изхабен, износен

opoušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (кого, со) напускам, изоставям, оставам, зарязвам (някого, нещо), отивам си (от някого, от нещо): **všichni přátelé ho ~ějí** всички приятели го изоставят; **v nouzi ne~ěj přítele** при беда не оставяй другаря си; приятел в нужда се познава; **~ět rodný kraj** напускам родния край

2. (кого, со) отказвам се, отричам се, отстъпвам (от някого, от нещо): **~ět své přesvědčení** отказвам се, отстъпвам от убеждението си

3. (кого - вин.) напускам, изоставям (някого): **síly mě už ~ějí** силите вече ме напускат, оставам без сила; **~í ho paměť** паметта му отслабва; **k ránu ji ~í spaní** призори сънят бяга отъ

opovážliv|ec, -ce м. нахал; нахален, дързък, безцеремонен човек

opovážlivost, -i ж. дързост; безцеремонност, нахалство

opovážliv|ý, -á, -é дързък; нахален, безцеремонен

opováž|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (с инф., рядко *čeho*) осмелявам се (да... на нещо), дръзвам, позволявам си (да...): **co se to ~uješ?** как си позволяваш? как смъеш? **ne~uj se!** не се осмелявай! не смей! да не си посмьл! **ne~ovala se na nic ptát** тя не се осмеляваше да пита за нищо

opovrh|nout, -nu св. (кът, čím) пренебрегна, презра (някого, нещо): **~nout darem** откажа се (високомерно) от подарък; **~nout zbabelcem** презра страхливец

opovrh|ovat, -uji/разг. -uju (кът, čím) пренебрегвам, презирам (някого, нещо), държа се високомерно (с някого): **~ovat radou** пренебрегвам съвет, не се вслушвам в съвет

opovržen|í, -í св. презрение, пренебрежение, отвращение, ненавист; високомерно държание: **stihlo ho ~í** оказа се пренебрегнат, всички го презряха; **jsem u nich v ~í** те се отнасят към мен с презрение; те ме пренебрегват, презират

opovržen|íhodn|ý, -á, -é достоен за презрение; презрян

opovržlivě нар. презрително, пренебрежително, с презрение, с пренебрежение: **~ se ušklíbnout** направа пренебрежителна, презрителна гримаса

opovržlivost, -i ж. пренебрежителност, презрение, презрителност: **projevit ~** проявя пренебрежителност, пренебрежение; отнеса се с презрение; **pozorovat s ~í** наблюдавам с презрение, с пренебрежение

opovržliv|ý, -á, -é презрителен, пренебрежителен: **~ý tón** презрителен, пренебрежителен тон

opozdil|ec, -ce м. закъснял (човек): **čekat na ~ce** чакам, изчаквам закъснели; **nenapravitelní ~ci do práce** непоправимо, вечно закъсняващи за работа; **poslední ~ci odcházejí z hospody** последните посетители си отиват от кръжмата

opozdil|ý, -á, -é закъснял, късен: **~í návštěvníci** закъснели, късни посетители; **~á růže** късна роза; **~ý návrat** късно завръщане; **~á pomoc** закъсняла помощ

opozd|it se, -ím se св. 1. закъснѐя: **vlak se ~il o 5 minut** влакът закъснѐ с 5 минути; **~it se do práce** закъснѐя за работа; **žně se letos ~ily** жътвата тази година закъснѐ 2. (в *čem*) изостава, забавя се (в нещо): **dítě se ~ilo v růstu** детето изостава в растежа; **~it se za průvodem**

отбора беше в отбраната, отбраната крепеше отбора; **kostra je ~ou těla** скелетът е опората на тялото; **to nemá ~u v zákoně** това не се подкрепя от закон

oportunist|a [-пу-], **-y** м. опортюнист; **pravicoví ~é** десни опортюнисти

oportunistický|ý [-пу--ту-], **-á, -é** опортюнистки, опортюнистически; **~ý postoj** опортюнистично отношение; **~á skupina** опортюнистка група

oportunizm|us [-пу-], **oportunism|us** [-пузм-], **-u** м. опортюнизъм

opot|jit se, -ím se св. запотя се, изпотя се; **brýle se mu ~ily** очилата му се изпотиха

opotřeben|í, opotřebován|í, -í ср. изхабяване, износване, амортизиране, овехтяване, изтъркване; **rovnoměrné ~í organismu** равномерно натоварване на организма

opotřeb|it, -ím, opotřeb|ovat, -uji/разг. -uju св. изхабя, износя, изтъркам; **~it si zrak při nočním studiu** разваля си, похабя си зрението при нощно четене

opotřeb|it se, -ím se, opotřeb|ovat se, -uji se/разг. -uju se св. изхабя се, износя се, изтъркам се

opotřebovan|ý, opotřeben|ý, -á, -é изхабен, износен

opoušt|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í нескв. 1. (кого, со) напускам, изоставям, оставам, зарязвам (някого, нещо), отивам си (от някого, от нещо): **všichni přátelé ho ~ějí** всички приятели го изоставят; **v nouzi ne~ěj přítele** при беда не оставяй другаря си; приятел в нужда се познава; **~ět rodný kraj** напускам родния край

2. (кого, со) отказвам се, отричам се, отстъпвам (от някого, от нещо): **~ět své přesvědčení** отказвам се, отстъпвам от убеждението си

3. (кого - вин.) напускам, изоставям (някого): **síly mě už ~ějí** силите вече ме напускат, оставам без сила; **~í ho paměť** паметта му отслабва; **k ránu ji ~í spaní** призори сънят бяга отъ

opovážliv|ec, -ce м. нахал; нахален, дързък, безцеремонен човек

opovážlivost, -i ж. дързост; безцеремонност, нахалство

opovážliv|ý, -á, -é дързък; нахален, безцеремонен

opováž|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. (с инф., рядко *čeho*) осмелявам се (да... на нещо), дръзвам, позволявам си (да...): **co se to ~uješ?** как си позволяваш? как смъеш? **ne~uj se!** не се осмелявай! не смей! да не си посмьл! **ne~ovala se na nic ptát** тя не се осмеляваше да пита за нищо

opovrh|nout, -nu св. (кът, čím) пренебрегна, презра (някого, нещо): **~nout darem** откажа се (високомерно) от подарък; **~nout zbabelcem** презра страхливец

opovrh|ovat, -uji/разг. -uju (кът, čím) пренебрегвам, презирам (някого, нещо), държа се високомерно (с някого): **~ovat radou** пренебрегвам съвет, не се вслушвам в съвет

opovržen|í, -í св. презрение, пренебрежение, отвращение, ненавист; високомерно държание: **stihlo ho ~í** оказа се пренебрегнат, всички го презряха; **jsem u nich v ~í** те се отнасят към мен с презрение; те ме пренебрегват, презират

opovržen|íhodn|ý, -á, -é достоен за презрение; презрян

opovržlivě нар. презрително, пренебрежително, с презрение, с пренебрежение: **~ se ušklíbnout** направа пренебрежителна, презрителна гримаса

opovržlivost, -i ж. пренебрежителност, презрение, презрителност: **projevit ~** проявя пренебрежителност, пренебрежение; отнеса се с презрение; **pozorovat s ~í** наблюдавам с презрение, с пренебрежение

opovržliv|ý, -á, -é презрителен, пренебрежителен: **~ý tón** презрителен, пренебрежителен тон

opozdil|ec, -ce м. закъснял (човек): **čekat na ~ce** чакам, изчаквам закъснели; **nenapravitelní ~ci do práce** непоправимо, вечно закъсняващи за работа; **poslední ~ci odcházejí z hospody** последните посетители си отиват от кръжмата

opozdil|ý, -á, -é закъснял, късен: **~í návštěvníci** закъснели, късни посетители; **~á růže** късна роза; **~ý návrat** късно завръщане; **~á pomoc** закъсняла помощ

opozd|it se, -ím se св. 1. закъснѐя: **vlak se ~il o 5 minut** влакът закъснѐ с 5 минути; **~it se do práce** закъснѐя за работа; **žně se letos ~ily** жътвата тази година закъснѐ 2. (в *čem*) изостава, забавя се (в нещо): **dítě se ~ilo v růstu** детето изостава в растежа; **~it se za průvodem**

изоста̀на, оста̀на наза̀д от шѐствие; **~it se při startu** закъ̀снѐя, изоста̀на при ста̀рта; **hodiny se ~ily o 5 minut** часо̀вникът изоста̀на с 5 мину̀ти **3. (s čím)** закъ̀снѐя, изоста̀на (*с нецо̀*): **~it se se sklizní** закъ̀снѐя с прибѝрането на реко̀лта; **~it se s prací** изоста̀на с ра̀ботата

opozice, -e ж. **1. полит.** опози́ция: **mluvčí parlamentní ~e** гово̀рител на парламе́нтарна опози́ция **2. спец.** опози́ция, проти́воста̀вяне: **~e znělosti** *език.* опози́ционен; ко̀йто се отна̀ся до опози́ция: **~í poslanec** депута̀т от опози́цията; **~í strana** опози́ционна па̀ртия, па̀ртия в опози́ция

opozičník, -a м. *обикн.* гру̀бо опози́ционѐр

opožděně нар. съ̀с закъ̀снѐние, къ̀сно

opoždění, -í ср. закъ̀снѐние; изоста̀ване: **vlak dohnal ~í** вла̀кът на̀ва̀кса закъ̀снѐнието; **dohnat ~í** преодо̀лея закъ̀снѐване, изоста̀ване; **~í ve vývoji** изоста̀ване в разво̀я

opoždění, -á, -é закъ̀снѐл, къ̀сен; изоста̀нал: **~í žáci** изоста̀нали, изоста̀ващи учени́ци; **~é jaro** закъ̀снѐла про̀лет; **~ý růst zubů** къ̀сно изра̀стване на зъ̀би; **~ý příjezd vlaku** присти́гане на вла̀к съ̀с закъ̀снѐние; **seskok s ~ým otevřením padáku** ско̀к съ̀с забавено отва̀ряне на па̀рашута̀

opozdičovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. **1.** закъ̀снѐвам; изоста̀вам: **~ovat se do práce** закъ̀снѐвам за ра̀бота; **~ovat se za ostatními** изоста̀вам от оста̀налите; **hodiny se ~ují** часо̀вникът изоста̀ва **2. (s čím)** закъ̀снѐвам, изоста̀вам (*с нецо̀*): **~ovat se s prací** закъ̀снѐвам с ра̀ботата

opracování, -í ср. обра̀ботка: **strojové ~í** маши́нна обра̀ботка

opracovat, -uji/разг. -uju св. обра̀ботя, изгла̀дя, шлифо̀вам; рендо̀сам: **~ovat kámen v kvádr** обра̀ботя ка̀мък въ̀в фо̀рма на бло̀к; **~ovat dráham** обра̀ботя скъ̀поце́нен ка̀мък; **jemně ~ovat součástku** напра̀вя фи́на обра̀ботка на ча̀ст, на дета́йл

opracovávat, -ám нескв. обра̀ботвам, изгла̀ждам, шлифо̀вам: **~at dřevo** обра̀ботвам дъ̀рво

oprasit se, -ím se св. опра̀ся се (*за сви́ня*)

oprášit, -ím св. **1. (koho, co; komu co)** изчи́стя (*някого̀, нецо̀*) от пра̀х; изчи́стя, изче́ткам, изтѐрся, опу̀хам, избѐрша пра̀ха (*от някого̀, от нецо̀*): **~it knihy** почи́стя кни́ги от пра̀х; **~it koberec** изту̀пам, изпу̀хам кили́ми; **~it nábytek** почи́стя ме́бели от пра̀х; **~it někomu kabát** изту̀пам, изче́ткам пра̀х от палто̀то на някого̀ **2. прен.** подно̀вя: **~it své znalosti** *експр.*

опреснѐя знани́ята си; **~ená ideologie** подно̀вена идеоло́гия; изва̀дена от нафта̀лина, изва̀дена отнóво на бя̀л свѐт идеоло́гия

oprašovák, -u м. пра̀хочисти́тка (*от пера̀*)

oprašovat, -uji/разг. -uju нескв. (*koho, co*) изчи́ствам (*някого̀, нецо̀*) от пра̀х; изчи́ствам, изту̀пвам, изче́ткам, избѐрсвам, изтѐрсвам, опу̀хам пра̀ха (*от някого̀, от нецо̀*): **~ovat nábytek** почи́ствам пра̀х от ме́бели; **~ovat si mouku s/z šatů** отту̀пвам бра̀шно̀ от дрѐхите си

oprat, operu св. **1.** изми́я, изпла̀кна, опла̀кна, отми́я: **~ maso, zeleninu** изми́я месо̀, зеле́нчу̀к; **~ ze sebe bahno** отми́я калта̀ от сѐбе си **2.** изха̀бя, изтѐркам (*от по̀сто̀янно̀ пранѐ*)

oprat, -tě ж. по̀вод, по̀води (*на впрегнато̀ животно̀*): **přítáhnout, povolit ~tě** дрѐпна, оти́ка
oprátko корми́лото, ю̀здите в рѐцѐте си; по̀ема рѐководството; **vodit někoho na krátké ~ti** во̀дя, дѐржа̀ някого̀ изкѐсо̀

oprátkla, -y ж. **1.** при́мка, клуп **2.** беси́лка, въ̀жѐ: **dostat ~u a)** осѐден съ̀м на смѐрт чрез обе́сване **б)** обе́сят ме, нама̀жа въ̀жѐто

oprav|a, -y ж. **1.** по̀пра̀вка, ремо́нт: **~a bot** по̀пра̀вка на обу̀вки; **~a stroje** ремо́нт на маши́на; **generální ~a auta** осно́вен ремо́нт на авто̀мобил **2.** по̀пра̀вка, опра̀вяне, изпра̀вяне, кореќция, кориги́ране: **~a omylů** по̀пра̀вяне на грѐшки; **~a předpisu** кориги́ране на разпо̀редба; **tisková ~a** по̀пра̀вка (*въ̀в вестни́ки под. за грѐшка в преди́шен бро̀й*) **3.** по̀пра̀вяне, подобо̀рение, усъ̀върше́нстване: **~a textu pro další vydání** прера̀ботка на те́кст за сле́дващо изда́ние; **~y k návrhu zákona** по̀пра̀вки къ̀м проекто̀закон **4.** по̀пра̀вка, кориги́ране: **~a úloh, písemné práce** по̀пра̀вка на зада́чи, на дома̀шни упражне́ния, на пи́смена ра̀бота; **~a sloupcové sazby** коректу́ра на шпа̀лти

opravář, -e м. ремо́нтен ра̀ботник; ра̀ботник по̀ поддѐржането: **~ strojů, přístrojů** механи́к, техни́к; ра̀ботник по̀ поддѐржането на маши́ни, на апа̀рати; **zámečník** ~ механи́к, шло̀сер; **~ obuvi** обу̀щар; **~ hodin** часо̀вника̀р

opravářk|a, -y ж. ра̀ботничка̀, ко̀ято извѐршва разли́чни по̀пра̀вки: **~a punčoch** бри́мка-джи́йка

opravářsk|ý, -á, -é ремо́нтен: **~á dílna** ремо́нтен цех; **~ý kolektiv** колекти́в от ремо́нтни ра̀ботници

oprávc|e, -e м. *книж.* рефо̀рма̀тор: **jazyková ~í** рефо̀рма̀тори на ези́ка; чисти́чи на ези́ка

opravdově, разг. opravdovsky, opravdicky нар.

найстина, сериозно, искрено, истински, действително; не на шегà: ~ **se zlobit** истински се сърдя; ~ **se divit** искрено се учудвам; **myslit něco** ~ сериозно казвам нещо

opravdovost, -i ж. истинност; сериозност, искреност, непритворност, неподправеност

opravdov|ý, разг. opravdovsk|ý, opravdic|ký, -á, -é 1. истински, действителен, естествен, оригинален, реален: ~**é drahokamy** истински скъпоценни камъни; ~**é zlato** истинско, естествено, самородно злато; ~**ý svět** действителен, реален свят; ~**á událost** действителен случай; **panenka je jako ~á** куклата е като истинска, като жива; **hrozí nám ~é nebezpečí** заплашва ни реална опасност 2. истински, искрен, неподправен, непритворен, сериозен: **mít ~ou radost** искрено се радвам; ~**á láska** искрена, сериозна любов; ~**é předsevzetí** сериозно намерение; ~**ý zájemce** сериозно заинтересуван

opravdu 1. нар. найстина, действително, сериозно: **má ji ~ rád** той найстина я обича; **nevím, co si ~ myslí** не зная какво мисли в действителност; **myslím to ~** аз действително, сериозно мисля така 2. част. найстина, действително, сериозно: **je ~ blázen?** той найстина ли е луд? **vrátím ti to ~ opravdu?** ще ти го върна – найстина ли?

oprav|it, -ím св. 1. поправя, ремонтiram: ~**it střechu** поправя покрив; ~**it boty** поправя обувки 2. поправя, коригiram, изправя: ~**it chyby v úloze** поправя грешки в домашно; ~**it něčí výslovnost** поправя нечие произношение 3. поправя, внесà поправка, подобрение; коригiram, усъвършенствам, подобря: ~**it text přednášky** поправя, коригiram текст на научна беседа; ~**it své mínění** променя, коригiram мнението си; подобря мнението си; ~**it text podle rukopisu** оформя текст според ръкопис 4. поправя, коригiram, означа грешки (в текст): ~**it diktát** поправя, коригiram диктовка

opravn|a, -y ж. ремонтна работилница, ремонтна база; ателие, база, сервиз, работилница за поправка: ~**a aut** автомобилен сервиз; ~**a obuvi** обушарница

oprávněně нар. основателно, с пълно право, с основание, по право, законно, на законно основание: ~ **nabýt dědictví** законно получа наследство; ~ **doufat, že...** с основание се надявам, че...; ~ **vyvozovat** закономерно заключавам

oprávně|ní, -í ср. право, основание, обоснова-

ваност, оправдание и юрид.: **nabýt ~í** получа право, пълномощие; **to nemá ~í** това не е оправдано, с нищо е обосновано

oprávněnost, -i ж. 1. право, основание, законност, закономерност, обоснованост, справедливост 2. юрид. правомощия, право

oprávně|ný, -á, -é 1. законен, упълномощен; който има право по закон на нещо: ~**ý k prodeji** имащ право да продава; ~**ý zástupce** упълномощен, редовен, законен заместник 2. законен, обоснован, основателен: ~**é podezření** основателно подозрение, съмнение; ~**ý požadavek** законно искане

oprávn|it, -ím св. (koho k čemu) дам право (на някого за нещо), упълномощя (някого за нещо), предоставя пълномощия (на някого за нещо): **kdo vás ~il k tomu zákroku?** кой ви е дал право на тази намеса, да се намесвате? ~**it k vydání** дам право за издаване; **nejsem k tomu ~ěn** не съм упълномощен за това; не съм компетентен за това; нямам право на това; **být ~ěn tvrdit, že...** имам (пълното) право да твърдя, че...; **jeho nesouhlas byl plně ~ěn** несъгласието му беше напълно оправдано, обосновано

oprav|ňovat, -uji/разг. -uju не св. (koho k čemu) давам право, предоставям пълномощия (на някого за нещо), упълномощавам (някого за нещо); давам основание (за нещо): **to tě vůbec ne~uje, abys...** това ни най-малко не ти дава право да...; **to ~uje k naději** това дава основание за надежда

opravn|ý, -á, -é 1. ремонтен: **práce ~é a udržovací** работи по ремонт и поддръжка 2. поправителен: ~**á zkouška** поправителен изпит; ~**ý prostředek** юрид. разрешение за обжалване; ~**é řízení** юрид. касационно дело; ~**é usnesení** юрид. решение на съд от по-висша инстанция, коригиращо предишна присъда

opravovač, -e м. работник за поправки; ремонтен работник, техник, механик

opravovač|ka, -y ж. жена, работничка, която работи по поправката на нещо

oprav|ovat, -uji/разг. -uju не св. 1. (co) поправям, ремонтiram, правя ремонт (на нещо) 2. (koho, co) поправям, коригiram, изправям (някого, нещо) 3. (co) поправям (нещо); внесям поправки, подобрение (в нещо); коригiram, усъвършенствам, подобрявам (нещо)

opraž|it, -ím св. препека, запекà (лѐко) на сѹхо: ~**it mouku** препека брашно

opraž|ovat, -uji/разг. -uju не св. препичам, запичам (лѐко) на сѹхо

oprch|at, *третол.* -á *св.* 1. окáпе, опáда; опáдат ми листáта (*за дърво, обикн. след дъжд*) 2. *прен.* отлетѝ (*безвъзвратно*): **mládí ~alo** младостта отлетя; **líce ~alo věkem** с годините лицето повяхна

oprch|ávat, *третол.* -á *несв.* 1. кáпе, пáда, опáд-ва, окáпва 2. *прен.* изчезва, отлита; повяхва

oprost|it, -ím *св.* (*koho, co od čeho, z čeho*) осво-бодя, избáвя (*някого, нещо от нещо*): **~it film od banálností** изчистя филм от банáлности; **~it ruku ze sevření** освободя ръката си от ръ-костискане

oprost|it se I, -ím se *св.* освободя се: **nutno se ~it od starých názorů** трябва да се освободим от старите възгледи

oprost|it se II, -ím se *св.* опростя се, стáна по-прóст, по-обикновѐн, по-естѐствен

oprost|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho, co od čeho, z čeho*) 1. освобождавам, избáвам (*някого, нещо от нещо*) 2. (*co*) изчиствам, опро-стявам (*нещо*)

oprost|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* опро-стявам се, стáвам по-прóст, по-естѐствен

oproti *предлог с дат. книж.* срѐщу, протѝв; в сравнѐние с; в протѝвopolóжност на: **~ loňsku se výroba zvýšila** в сравнѐние с миналата го-дина производството се увеличи

opršel|ý, рядко opršal|ý, -á, -é 1. омѝт от дъжд 2. окáпал, опáдал (*за листа*); който е с опáдали листа (*след дъжд*)

oprud|it se, -ím se *св.* подсекá се, запáря се

opruzen|í, -í *ср.* подсичане, запáрване

opruzenin|a, -y *ж.* подсѐчено, запáрено, пре-трѝто място на кожата, подсичане: **puď na ~y** пудра срещу подсичане

opruz|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* подсичам се, запáрвам се

oprýmkovan|ý, -á, -é 1. украсѐн, обшѝт, обтóчен със (сърмени) галóни, ширѝти: **~á livrej** ливрѐа с галóни 2. облѐчен в дрѐха с галóни: **~ý vrátňý** портиѐр с ливрѐа

oprýsk|at, *третол.* -á *св.* 1. олющѝ се, пáдне, оронѝ се, опáда, обѐли се (*след напукване*); изтърка се, подкожүши се: **omýtka se ~ala ze zdi** мазилката се е олющила, пáда от стенáта; **barva ~ala** боята се е олющила 2. олющѝ се, оронѝ се; опáда (ми) мазилка, боя *и под.*, очүка се: **stěny ~aly** стените са се олющили, са се подкожүшили

oprýskan|ý, -á, -é олющѐн, обѐлен, очүкан, напүкан; подкожүшен

oprýskáv|at *третол.* -á *несв.* лющѝ се, бѐли се, ронѝ се, пáда (*след напукване*), очүква се, подкожүшва се

opřá|dat, -ám *несв.* (*koho, co čím*) 1. оплитам, омотáвам (*някого, нещо с нещо*) 2. *прен.* забүлвам, обгрѝщам, обвивам, покрывам (*някого, нещо с нещо*)

opříst, opředu *св.* (*koho co, čím*) 1. оплетá, омо-тáя, обвия (*някого, нещо с нещо*): **pavouci opředli okno pavučinami** паяци бяха замрѐ-жили прозóреца с паяжина 2. *прен.* забүля, обгрѝрна, обвия, покрива (*някого, нещо, с не-що*): **kraj opředěný pověstmi** обвѝян с легенди край

opřít, opřu *св.* 1. (*co oč, več*) подпрá, опрá, об-лѐгна (*нещо на нещо, о нещо*): **~ si ruce v bok** подпрá ръце на хълбоците 2. (*co oč, čím*) основá, базирам (*нещо на нещо*); подкрепя, обосновá (*нещо с нещо*): **~ své tvrzení (o) doklady** подкрепя твърдѐнието си с документи

opřít se, opřu se *св.* 1. (*o koho, co*) опрá се, подпрá се, облѐгна се (*на някого, на нещо*) 2. (*do koho, čeho; oč*) натисна, наблѐгна (*върху някого, върху нещо*): **vítr se opřel do stromů i do nás** вятърът (изведнѝж) врѝхлетя върхү дървѐтата и върху нáс: **vesláři se opřeli do vesel** гребците (здраво) натиснаха веслáта; **vítr se opřel do plachet** вятърът надү платнáта; **slunce se opřelo do oken** слънцето заблѐстя прáво в прозóрците 3. (*koti, čemu; proti kоти, čemu*) протѝвopostáвя се, възпротѝвя се, окáжa съпротѝва, опрá се (*на някого, на нещо; срещу някого, срещу нещо*): **~ se proti pánům** възпротѝвя се, окáжa съпротѝва на господáрите, обявя се протѝв господáрите; **~ se zlu** протѝвopostáвя се на злóто 4. (*o koho, co*) опрá се, облѐгна се (*на някого, на нещо*), полүча пóмощ (*от някого, от нещо*): **~ se o cizí pozorování** опрá се на чүжди наблюдѐния; **~ se o teoretické úvahy** позовá се на теоре-тични съображѐния; **~ se o přátele** опрá се на прѝятѝли

opsat, opíšu/книж. opíši *св.* 1. препѝша: **~ úlohu načisto** препѝша домáшно на чѝсто; **~ si recept** препѝша (си) рецѐпта (*за готвене*) 2. (*co od koho*) препѝша (*нещо от някого*): **~ úkol od souseda** препѝша задáча от съсѐд; **~ článek z cizího časopisu** препѝша стáтия от чуждо списáние; 3. опиша, перифразирам, предáм описáтелно (*дума, понятие*) 4. опиша, очер-тáя, начертáя *и геом.*: **~ rukou kruh** опиша кръг с ръкáта си

opsat se, opíšu se/книж. opíši se *св.* изтъркам се, изхáбя се, развáля се (*от писане*)

optán|í, -í *ср.* въпрóс, запѝтване: **jak se máte? – děkuji za ~í, dobře** как сте? – благодаря, добрѐ

opt|at se, -ám se *св. разг. (koho - вин. na koho, со; ro kot, čet)* запитам, попитам (някого за някого, за нещо; *относно някого, относно нещо*): **rád bych se vás na něco ~al** бих искал нещо да ви попитам

optick|ý [-tu-], -á, -é **1.** зрителен, оптически: ~ý **úkaz** оптическо явление; ~ý **klam** оптическа, зрителна измама; ~ý **dojem** външно, зрително впечатление; ~ý **typ paměti** зрителна памет **2. техн.** оптически, оптичен: ~é **přístroje** оптически уреди, прибори; ~ý **kabel** оптически кабел

optičk|a [-tu-], -y *жс.* оптичка, жена-оптик

optik [-tu-], -a *м.* оптик

optik|a [-tu-], -y *жс.* **1.** оптика: ~a **fotoaparátu** оптическо устройство на фотоапарат **2. публ.** гледна точка, визия; обсег

optimálně [-tu-] *нар.* оптимално; в най-добрия случай: **za hodinu se vyrobí ~ 10 kusů** за един час може да се произведат в най-добрия случай 10 броя

optimáln|í [-tu-], -í, -í *книж.* оптимален: ~í **výkon** икон. оптимална мощност

optimist|a [-tu-], -y *м.* оптимист

optimisticky [-tu-] *нар.* оптимистично, с оптимизъм

optimistick|ý [-tu-], -á, -é оптимистичен: ~ý **názor** оптимистичен възглед

optimistk|a [-tu-], -y *жс.* оптимистка

optimizm|us [-tu-], **optimism|us** [-tu-zm-], -u *м.* оптимизъм: **životní ~us** жизнерадостност; **vrozený ~us** вроден, присъщ, характерен оптимизъм; **mít sklon k ~u** обикновено, в повечето случаи съм оптимист

opt|ovat, -uji *несв. и св. юрид.* оптирам, избирам/избера (си) гражданство, поданство (*едно от две възможни*); избирам/избера една от няколко възможности

opuch|at, -ám *несв.* отичам, подувам се, подпухвам, надувам се

opuchlín|a, -y *жс.* оток; подуто, отекло, подухло място: ~a **tváře** подухла част на лицето, подухлоост на лицето

opuchl|ý, -á, -é подут, отекъл, подухнал, надут **opuch|nout, -nu** *св.* отека, подуя се, надуя се, подухна: **krční žlazy ~ly** vrátните жлези се подуха, се увеличиха; **nohy ~ly** краката (ми) отекоха

opuk|a, -y *жс. минер.* мѐргел

opukov|ý, -á, -é мѐргелен: ~ý **lom** каменоломна за мѐргел

opulentn|í, -í, -í *книж.* богат, изобилен, пищен **opunc|e, -e** *жс. бот.* опу́нция (кактус) (Opuntia)

opunc|ovat, -uji/разг. -uju *св. (со)* поставя марка, пломба, проба за каратите (*на нещо*)

opust|it, -ím *св. 1.* (koho, со) изоставя, оставя, зарежа, напусна (*някого, нещо в беда, в опасност и под.*): **neboj se, ne-ím tě** не се бой, няма да те изоставя **2. (koho, со) напусна (*някого, нещо*), отида си (*от някого, от нещо*): ~it **rodný kraj** напусна родния край; **diváci ~ili stadion** зрителите напуснаха стадиона; **ani na chvíli nás ne-il** нито за минута той не се отдели от нас; **pes ~il stopu** кучето изгуби следата **3.** (koho, со) откажа се, отрекà се, отстъпя (*от някого, от нещо*); оставя, изоставя (*някого, нещо*); разделя се, скъсам (*с някого, с нещо*): ~it **ideály** откажа се от идеали **4.** (koho - вин.) напусна, изоставя (*някого – за надежда, късмет и под.*): ~ily **ho síly** силите го напуснаха**

opuštěně *нар.* самотно, усамотено: **žít ~** живѐе самотно

opuštěnost, -i *жс.* самота, самотност, усамотеност, изоставеност: **pocít ~i** чувство на самота

opuštěn|ý, -á, -é **1.** изоставен, забравен от всички, захвърлен, напуснат, самотен: ~é **dítě** изоставено, безпризорно дете; ~ý **pes** бездомно куче; ~á **stařenka** самотна старница; ~á **dívka** ~~исотавенá~~ ~~като кукувица~~ ~~пуст, безлюден, опустял, изоставен: ~ý mlýn изоставена мелница; ~á **ulička, stezka** глуха, затънтена уличка, пъте(ч)ка~~

opyl|it, -ím *св.* опраша

opylovač, -e *м. бот. 1.* опрашител (*обикн. насекомо или вятър*) **2.** опрашител, източник на прашец за опрашване (*растение*)

opylován|í, -í *ср.* опрашване

opyl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* опрашвам

opýl|it se, -ím se *св.* покрѐя с с пѐх, с перушина
♦ **jsou mládež ~i** ~~в цесне~~
млад, съвсем зелен; има още жълто около устата

orač, -e *м.* орач

orám|ovat, -uji/разг. -uju *св.* поставя, заградя в рамка: **červeně ~ovat vývěsku** огражда, заградя съобщение с червена рамка

orangutan, -a *м. зоол.* орангутан (Pongo)

organic|e, -e *жс.* изорана нива

oraništ|ě, -ě *ср.* изорана, разорана нива

oranžád|a, -y *жс.* оранжада (*питие*)

oranžer|ie [-že-/žě-], -e *жс.* оранжерия

oranžově *нар.* оранжево: ~ **zbarvený** оранжев; който е с оранжев цвят, оранжево оцветен **oranžov|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í** *несв.* ставам оранжев, оранжево-червен

oranžovník, -u *м.* портокалово дърво, портокал
oranžov|ý, -á, -é *оранжев*

orat, ořu/orám *несв. 1.* ora 2. (со) *разг.* обърквам, развалям, оплесквам, изпъртвам (*нещо*): **moc toho nevědel, první dvě otázky oral** той не знаеше много, а на първите два въпроса отговаряше съвсем погрешно 3. (*кът, с кът*) *разг.* отнасям се зле (*с някого*); третирам лошо, разигравам (*някого*); вършя тръни на главата, качвам се на главата (*на някого*): ~ **sebou nedáme** няма да допуснем да ни се качат на главата; ~ **s někým jako s otrokem** третирам някого като роб

oratorijum [-to-/tò-], -a *ср.* муз. оратория: **Haydnovo ~um** оратория от Хайдн

orazít|kovan|ý, -á, -é *подпечатан, щемпелуван*: ~ý **dopis** щемпелувано писмо; ~é **poštovní známky** щемпелувани пощенски марки

orazít|kovat, -uji/*разг.* -uju *св. (со)* подпечатам, щемпелувам (*нещо*); сложа, удяра печат (*на нещо*)

oráž|et, -ím, 3. *мн.* -eji/-í *несв. и св. 1.* очуквам/очукам, обрълвам/обръля, бруля: ~et **ořechy** бруля орехи 2. *само несв. пощ.* щемпелувам

orb|a, -у *ж.* оран, оране

ordina|e [-dy-], -e *ж.* 1. лекарски преглед, лекарски приём: **dopolední ~e** сутрешен приём 2. лекарски кабинет: ~e **zubního lékaře** зъболечебен кабинет

ordinačn|í, -í, -í *обикн. в съчет.* ~í **hodiny** приёмни часовё (*на лекар*); ~í **místnost** лекарски кабинет, приёмна (*на лекар*)

ordin|ovat [-dy-], -uji/*разг.* -uju *несв. 1.* приёмам (болни): ~ovat **vždy dopoledne** приёмам винаги сутрин 2. (*коти со*) предписвам (*нещо на някого*)

ordonanc|e, -e *ж.* *воен. остар.* вестово́й, ординарец, свръзка: **vstoupila ~e** влезе свръзката

orel, orla *м. зоол.* орёл (Aquila, Haliaeetus, Pan-
☛ **орел**)
не ловй, великодушният човек не сè рѳви в дреболии

orgán, -u *м. 1.* орган *и биол.:* **dýchací ~y** дихателни органи; **zrakový ~** зрителен орган, орган на зрението; **hlasový ~** говорен орган; ~у **smyslové** сетивни органи; **zpěvák s nádherným ~em** певец с прекрасни гласови данни 2. орган (*вестник и под.*) 3. *обикн. мн.* **orgán|y**, -ů органи, власти: **státní ~y** държавни органи; **zastupitelské ~y a** изборни органи **б)** органи на прокуратурата 4. орган (*служебно лице*): **výkonný ~** служебно лице-изпълнител; **bezpečnostní ~** орган на сигурността,

по-рано милиционёрски служител; **dozorčí ~** контролен орган

organicky [-ny-] *нар.* органически, органично: ~ **spjatý** органически свързан; ~ **vyplývat** органично произтичам

organick|ý [-ny-], -á, -é 1. органичен: ~é **látky, sloučeniny** органични вещества, съединения; ~á **chemie** органична химия; ~á **choroba** *мед.* органично заболяване; ~á **srdeční vada** *мед.* сърдечен порок, органичен сърдечен дефект; ~á **hnojiva** органични, естествени тѳрове 2. органичен, органически: ~á **součástka** органически свързана съставна част; ~ý **celek** органично цяло; ~ý **vývoj** естествен, закономерен разво́й; ~ý **postup** системен подход

organičnost [-ny-], -i *ж.* органичност, подреденост, стройност: ~ **vývoje** естественост на развитие; ~ **díla** системност на произведение; ~ **systému** стройност на система

organizac|e [-ny-], -e *ж.* 1. организация, организиране: **jednotná ~e výzkumu** единна организация на изследователския процес 2. организация: **společenské ~e** обществени организации; **odborová ~e** профсъюзна, синдикална организация; **Organizace spojených národů (OSN)** Организация на обединёните нации (ООН)

organizačn|e [-ny-] *нар.* организационно, в организационно отношение: ~ **zajistit** обезпечав организационно; ~ **vyspělý, samostatný** организационно зрял, самостоятелен; самостоятелен в организационно отношение

organizačn|í [-ny-], -í, -í 1. организаторски: ~í **práce** организаторска работа; ~é **schopnosti** организаторски способности 2. организационен; който се отнася до организация: ~í **řád** организационен ред, устав

organizátor [-ny-], -a *м.* организатор

organizátork|a [-ny-], -у *ж.* организаторка

organizátorsk|ý [ny-], -á, -é организаторски, организационен: ~ý **talent** организаторски талант

organizm|us [-ny-], **organism|us** [-nyzm-], -u *м.* 1. организъм: **lidský ~us** човешки организъм; **mít silný, odolný ~us** има здрав, издържлив организъм 2. система: **státní, hospodářský ~us** държавна, стопанска система

organizovaně [-ny-] *нар.* организирано, в организиран ред: **vystoupit ~** участвам, проявя се организирано

organizovanost [-ny-], -i *ж.* организираност

organizovan|ý [-ny-], -á, -é 1. организиран; изграден с определёна цел: **vysoce ~á hmota** ви-

сòко организирана материя; **~ý odpor** организирана съпротива; **~ý zločin** организирана престъпност **2.** организиран; членуващ в дадена организация: **politicky ~ý** член на политическа организация

organizovat [-ny-], **-uji**/разг. **-uju** неск. и св. **1.** организирам, устройвам/устрой: **~ovat práci, výrobu** организирам работа, производство; **~ovat oslavy** организирам, устройвам тържества **2.** организирам, сдружавам/сдружа, обединявам/обединя: **odborově ~ovat** организирам в профсъюз, в синдикат

organizovat se [-ny-], **-uji se**/разг. **-uju se** неск. и св. организирам се; ставам/стана член на организация; създавам/създам организация: **~ovat se politicky, odborově, sportovně** организирам се в политическо, в професионално, в спортно отношение

organtýn, -u м. силно колòсан тензùх: **spodničky z ~u** фусты от колòсан тензùх

organtýnov|ý, -á, -é който е от силно колòсан тензùх

orgije, -e ж. òргия: **pusté ~e** празни, безсмислени òргии

orchestr, -u м. **1.** оркестър: **smýčcový, komorní** ~ струнен, камерен оркестър; **rozhlasový** ~ радиооркестър; **koncertní** ~ симфоничен оркестър; ~ **lidových nástrojù** оркестър от народни инструменти, фолклòрен оркестър; **úprava pro** ~ оркестровка, аранжимент; **člen ~u** оркестрант **2.** подиум; място, където са разположени оркестрантите

orchestrální|í, -í, -í оркестров: **~í skladba** оркестрова пиеса, пиеса за оркестър; **~í svita** сюита за оркестър; **~í úprava** оркестровка, обработка за оркестър

orchestrión [-on/-ón], **-u** м. оркестрион, латòрна; мюзик-бòкс

orchestrov|ý, -á, -é оркестров

orchide|a, -y/-je, orchide|j, -je ж., обикн. само мн. **orchide|je, -jí** бот. орхидея, орхидеи (Cateya, Cypripedium, Vanda): **vùně ~jí** аромат на орхидея, на орхидеи

orchideov|ý, orchidejov|ý, -á, -é който се отнася до орхидея

orient, -u м. **1.** книж. изток **2.** Orient, **-u** Ориент (земите около Източното Средиземноморие): **cestovat po Orientu** пътувам из Ориента; **moudrost Orientu** ориенталска мъдрост

orientace, -e ж. **1.** ориентация, ориентировка: **mít dobrou ~i** добре се ориентирам, имам добра ориентация; **ztratit ~i** изгубя ориентация,

объркам се; **mysl pro ~i** способност да се ориентирам, усет за ориентировка; **taktická ~e воен.** тактическа ориентировка **2.** ориентироване (по посоките на света): **~e podle světových stran** ориентироване по посоките на света **3.** (нащ, к щети) публ. ориентация, ориентироване (към нещо): **politická, kulturní ~e** политическа, културна ориентация; **~e na těžký průmysl** ориентация към тежка промишленост **4.** ориентация, информация: **pomůcka poslouží rychlé ~i** пособието ще послужи за побърза ориентация

orientačně нар. ориентировъчно, информативно, за ориентировка: **~ zkoušet** пробвам, премервам, изпитвам за ориентация, ориентировъчно

orientačn|í, -í, -í ориентировъчен: **~í smysl** способност, усет за ориентироване; **~í tabule** табло за ориентироване; **~í body v krajině** ориентировъчни точки в местност; **~í zkouška** учил. тест

orientálec, -ce м. ориенталец, жител на Ориента

orientálk|a, -y ж. ориенталка, жителка на Ориента

orientalist|a, -y м. ориенталист, специалист по ориенталистика

orientalistick|ý [-ty-], -á, -é ориенталистичен: **~á literatura** ориенталистична литература

orientalistik|a [-ty-], -y ж. ориенталистика

orientáln|í, -í, -í ориенталски, източен: **~í tance** ориенталски танци; **~í paláce** дворци на Ориента; **~í národy** народи от Ориента; **~í jazyky** език. източни езици; **~í nádhera** ориенталска, източна красота; **~í zdvořilost** източна учтивост

orientálsk|ý, -á, -é ориенталски

orientovanost, -i ж. ориентированост, информированост

orientovat, -uji/разг. **-uju** неск. и св. **1.** (кого - вин.) ориентирам (някого) в пространството **2.** (со) ориентирам (нещо) по отношение на посоките на света: **~ovat mapu** ориентирам карта; **bazilika ~ovaná na východ** базилика, ориентирана на изток **3.** (кого, со нащ; к щети) публ. ориентирам, насòчвам/насòча (някого, нещо към нещо): **~ovat mládež k sportovní činnosti** ориентирам младежта към спортни занимания; **~ovat výrobu na strojírenství** ориентирам производството към машиностроене; **jsem už ~ován** вече съм в течение на нещата

orientovat se, -uji se/разг. **-uju se** неск. и св. **1.** ориентирам се, определям/определя местоположението си; оправям се/оправя се; не се

обърквам/не сѐ обѣркам: **dovede se ihned ~ovat** (v cizím městě) може веднага да се ориентира (в чужд град); **~ovat se politicky** публ. ориентирам се политически, в политическо отношение; **2.** (v čem) ориентирам се (в нещо): **~ovat se v kulturním životě** ориентирам се в културния живот **3.** (na co) ориентирам се, насочвам се/насоча се (към нещо): **~ovat se na chemii** ориентирам се, насочвам се/насоча се към химията;

originál I, -u м. 1. оригинал (противопол. кòпие): **opis smlouvy souhlasí s ~em** прѣписът на договора е вѣрен с оригинала; **~ krásnější než portrét** оригиналт, моделът е по-красив от портрѣта **2.** оригинал (на картина и под.): **na stěně visí dva ~y** на стената висят два оригинала **3.** оригинал (противопол. прѣвод): **číst v ~e** четã в оригинал; **srovnávat ~ a překlad básně** сравнявам оригинал и прѣвод на стихотворѣние

originál II, -a м. разг. оригинал, оригинален човек: **stařík byl ~** старецът бѣше оригинал

originalit|a, -u ж. 1. оригиналност, своеобразност: **~a námětu** оригиналност на сюжѣт; **touha po větší ~ě** стремѣж към вѣншна оригиналност **2.** уникалност: **světová ~a** светòвен уникãт

originálně нар. оригинално: **~ vyřešit** решã оригинално, намѣря оригинално решѣние

origináln|í, -í, -í 1. оригинален: **~í obraz** оригинална картина, оригинал; **~í balení** оригинална опаковка **2.** оригинален, неповторим, своеобразен, осòбен, специãлен, интересен: **~í myšlenky** оригинални идѣи; **~í básník** самобитен поѣт; **~í člověk** оригинален човек; **~í nápad** оригинална, интересна идѣя; **~í figurka** оригинална, осòбена фигурка

originálnost, -i ж. оригиналност, своеобразност, уникалност

origo|šky, -šek ж. само мн. жарг. мãркови обѣвки

orkán, -u м. урагãн: **~ revoluce** прен. урагãнът, бѹрята на революцията; **~ potlesku** прен. бѹря от аплодисмѣнти

orl|í, -í, -í 1. орлов: **~í mládě** орлѣ, орѣлче, мãлко на орѣл **2.** прен. орлов, смѣл

orlic|e, -e ж. 1. орлица **2.** орѣл (на герб)

orl|íček I, -ka м. 1. умал. орлѣ, орѣлче, орлѣнце **2.** двуглав орѣл (в герб, върху печат и под.)

orl|íček II, -ku м. бот. кандилка (Aquilegia)

orloj, -e м. часòвник на кѹла, старинен стѣнен или градски часòвник: **Staroměstský ~ v Praze** Старомѣстският часòвник в Прага (часовникът

на кулата на Старомѣстското кметство в Прага)

ornament, -u м. орнамѣнт

ornamentálně нар. 1. с орнамѣнти **2.** в орнамѣнтãлно отношѣние

ornamentáln|í, -í, -í орнамѣнтãлен; кòйто се състои от орнамѣнт, от орнамѣнти: **~í výzdoba** орнамѣнтирòвка, орнамѣнтãция, украса с орнамѣнти

ornamentálnost, -i ж. орнамѣнтãлност, орнамѣнтирòвка: **secesní ~** орнамѣнти в стил сецесион

ornát, -u м. църк. литургическа одѣжда (католическа)

ornic|e, -e ж. сел.стоп. òрна земã

ornitolog [-ny-], -a м. орнитолог

ornitologick|ý [-ny-], -á, -é орнитологичен

ornitolog|e [-ny-], -e ж. орнитология

orn|ý, -á, -é 1. òрен (годен за оране): **~á půda** òрна земã **2.** кòйто се отнася до òран: **~é nářadí** орѣдие, сечивã за òран, за оране

orobin|ec, -ce м. бот. папѹр, рогòз, шавãр, (блãтна) трѣстїка (Turpha): **zátoka s ~cem** плїтък зãлив с трѣстїка, с папѹри

orod|ovat, -uji/разг. -uju несв. (u koho za koho, co) **1.** мòля бòга, светцїте (за някого, за нещо), застѣпвам се прѣд бòга, пред светцїте (за някого): **~uj za nás, svatý Václave** свети Вацлаве, моли се за нас **2. експр.** мòля (някого за нещо), ходатãйствам (пред някого за някого), оправдãвам (някого): **kluk zlobí a máma za něho musí u učitelů ~ovat** момчѣто не слѹша, а мãйката трãбва да мòли учителите да му прощãват

orodovník, -a м. 1. църк. застѣпник за някого (пред бòга): **Svatý Václav, ~ českého národa** свети Вацлав, застѣпник за чѣшкия нарòд **2. експр.** ходатãй, застѣпник: **mít přimluvího a ~a** ймам ходатãй и застѣпник

orodovnic|e, -e ж. застѣпница, ходатãйка

orosen|ý, -á, -é покрит с росã; оросѣн: **~ý květ** рòсно цвѣте; **~é sklo** запотѣно стьклò

oros|it, -ím св. (co) орося, покрїя (нещо) с росã, с дрѣбни капчици: **pršelo málo, jen ~ilo** вали мãлко, сãмо поросї, понамòкри лѣко; **ledový pot mu ~il čelo** студѣна пòт оросї чѣлòто му

oros|it se, -ím se св. покрїя се с дрѣбни капчици; орося се: **džbán se ~il** каната се запотї; **oči se mu ~ily** очїте му се навлажниха, напѣлниха се, наляха се със сълзи

oroub|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) присадя, ашладїсам (нещо): **~ovat pláň** ашладїсам дивãчка, дїва фидãнка

orsej [-sej], **-e** м. бот. жълтърче (*Ficaria*)
ortel, **-u** м. книж. 1. присъда: **vyřknout**, **po-**
depsat, **vykonat** ~ **smrti** произнеса, подпйша,
изпълня смъртна присъда 2. присъда, без-
милостна преценка: **lékaři vyřkli nad ne-**
mocným ~ **věčné slepoty** лекарите обрѣкоха
бълния на вѣчна слепота
ortodoxně нар. ортодоксално, правовѣрно, с
пълна вяра и убедѣност: ~ **hlásat názor** орто-
доксално изповядвам възглед
ortodoxní, **-í**, **-í** 1. правовѣрен, прѣдан: ~ **í katolík**
ортодоксален, правовѣрен католик; ~ **í pří-**
vrženci pozitivizmu ортодоксални, правовѣр-
ни, безрезервни привърженици на пози-
тивизма 2. православен, ортодоксален: ~ **í**
církev православна църква
ortodoxnost, **-i** жс. ортодоксалност
ortopéd [-re/-ré-], **-a** м. ортопѣд, ортопѣдѣст
ortopedický [-dy-], **-á**, **-é** ортопѣдичен: ~ **á klini-**
ka ортопѣдична клиника; ~ **á obuv** ортопѣдични
обувки
orv|**at**, **-u** св. 1. (со коту; со з ъeho) изскубя,
оскубя, откъсна, окъсам (нещо на някого,
отнякъде): ~ **at vězni nehty** изскубя ноктите
на затворник; ~ **at květy** окъсам, оскубя цветя
2. (со оѣ) окъсам, обрѣля (нещо на нещо, от
нещо): ~ **at jabloň** обрѣля (листата) на ябълка;
vítr ~al stromy o květy вятърът обрѣли
цветовете на дърветата
oř, **-e** м. остар. книж. поет. кон, жребѣц, ат:
bujný ~ бѣен ат, бѣен жребѣц; **vyšvihl se na**
svého ~e прен. експр. мѣтна се на крилатия си
кѣн (на велосипед, на мотоциклет); **železný**
~ прен. експр. железен, стоманен змѣй (локо-
мотив)
ořech, **-u** м. 1. ѣрех (плод): **vlašský** ~ ѣрех; **ko-**
kosový ~ кокѣсов ѣрех; **klátit** ~у брѣля ѣрехи;
louskat ~у чѣпя, троша ѣрехи; ~у **para** бра-
зилски ѣрехи 2. ѣрех (дърво): **rozložitý** ~
кйчест, стволоват, клѣнест ѣрех 3. ѣрехово
дърво (материал): **leštěný** ~ полиран ѣрех,
ѣрехов фурнир 4. нѣщо, коѣто йма вид, го-
лемина на ѣрех: **hnědý**, **černý** ~ ситно натро-
шѣни сортйрани вѣглища; (**telecí**) ~ гѣтв.
(тѣлешка) ябълка (месо от бута)
ořechově нар. ѣрехово: ~ **hnědý** ѣрехово кафяв
ořechovk|a, **-y** жс. ликѣор от зелѣни ѣрѣчета
ořechov|ý, **-á**, **-é** ѣрехов: ~ **é skořápku** ѣрехови
черѣпки; **tmavě ~á barva** тѣмно ѣрехов цвят;
~ **á nádivka** гѣтв. ѣрехова плѣнка; ~ **ý dort**
ѣрехова торта; ~ **ý olej** ѣрехово масло
ořešák, **-u** м. бот. ѣрех, ѣрехово дърво (*Juglans*)
ořeš|í, **-í** ср., **ořešin|a**, **-y** жс. събир. орешак
ořešník, **-a** м. зоол. ѣрехче (*Nucifraga*)

ořez|at, **-žu/-zám**/книж. **-ži** св. 1. ѣрѣжа: ~ **zat**
maso s kostí ѣрѣжа месо от кѣкали 2. окѣстря:
~ **zat větve** ѣрѣжа, окѣстря клѣни; ~ **zat stro-**
my na podzim окѣстря, подрѣжа дърветата
през есента 3. подѣстря (молив)
ořezáv|at, **-ám** не св. 1. ѣрѣзвам 2. ѣрѣзвам,
окѣстрям: ~ **at větve stromů** ѣрѣзвам, окѣстрям
клѣни на дърветата; ~ **at stromy** окѣстрям дърветата
3. подѣстря (молив)
ořezáv|a, **-a** жс. ѣрѣжка (молив) ♦ **být**
~ **o a** вчѣрашен съм; не съм пѣчен б) отрѣпка
съм
oříšek, **-ku** м. 1. умал. ѣрехче: **lískový ~ek**
лѣшний; **sbírat**, **louskat** ~ку събирам, чѣпя
лѣшници, фъстѣци; **burské ~ky** фъстѣци;
muškátový ~ek гѣтв. индийско ѣрехче 2. прен.
експр. костелив ѣрех, трѣдна задача: **početní**
~крудна задача ♦ **čl|ý-ek**
костелив ѣрех
oříškově нар. ѣрехово: ~ **hnědý** ѣрехово кафяв
oříškov|ý, **-á**, **-é** ѣрехов: ~ **á barva** ѣрехов цвят;
~ **á čokoláda** ѣрехов шоколав, шоколад с
ѣрехи, с фъстѣци, с лѣшници
ořízk|a, **-y** жс. обрѣзан край на книга: **kniha se**
zlatou ~ou книга със златни обрѣзани крайща
oříz|nout, **-nu** св. ѣрѣжа, обрѣжа, подѣстря: ~ **nout**
špičku doutníku отчѣпя, отрѣжа връх на пѣра
oříznut|ý, **-á**, **-é** 1. подѣстрен: **dobře ~á tužka**
добре подѣстрен молив 2. подрѣзан: **zlatě ~á**
kniha книга със златисти, със златни обрѣ-
зани крайща, книга със златиста обрѣзка
os|a, **-y** жс. 1. ос: **otáčení těla kolem ~y** въртѣне
на тяло около оста му; ~ **a otáčení** физ. ѣс на
въртѣне; **zemská ~a** астр. зѣмна ѣс, ѣс на
Земята; ~ **a souměrnosti** геом. ѣс на симѣтрия;
matka byla ~ou domova прен. майката бѣше
душата на дома; **pochodová ~a** воен. на-
правлѣние на движѣние; **číselná ~a** геом.
чйслова ѣс; ~ **a letadla, ulice, mostu** ѣсева линия
на самолет, на улица, на мѣст 2. грѣбнѣк
(средната тѣврда част на нещо) 3. цѣнтър;
основна мйсьл, идѣя, линия, насѣченост;
червѣна нишка: ~ **ou románu je stávka** сю-
жѣтен цѣнтър на романа е стѣчката; ~ **a děje**
dramatu основна линия на дѣйствието на
драма 4. ос (машинна част): ~ **a kladky** ѣс на
мак ♦ **připovídní ~a** прѣповѣстна
дѣйда на собствени колѣла, със собствена колѣ
5. истор. полит. ос: ~ **a Berlín, Řím, Tokio**
оста Рйм, Берлин и Тѣкио
osad|a, **-y** жс. 1. сѣлище, насѣлено мѣсто, сѣлцѣ:
předměstská ~a предградие 2. лагѣр, колѣния,
стан: **trampská ~a** туристически лагѣр, тури-

стически стън, бивък; **stanová ~a** палатков лагер **3.** *истор.* колония: **řecké ~y** гръцки колонии

osad|it, -ím *св.* **1.** (*со čím*) засадя, залеся (*нещо с нещо*): **~it stráň stromy** засадя, залеся склѝн с дървета **2.** (*со kým*) заселя, населя, колонизирам (*нещо с някого*): **~it pohraničí novými pracovníky** заселя погранични райѝни с нова работна сила; **~it rybník kapry** зарибя езеро в шарѝни **3.** (*со*) поставя, намества, инсталирам (*нещо*) на определѝно място: **~it panely** поставя, монтира панѝли; **~it dveře** поставя врати; **~it nápravu** поставя, монтира ѝс, лѝст (*на автомобил*)

osádk|a, -y обслужващ персонал, работен колектив, личен състав, екипаж: **~a vysoké pece** бригада, обслужваща дѝменна пѝщ; **~a dolu** работнически колектив на мина; **~a letounu** екипаж на самолѝт; **~a tanku** екипаж на танк; **~a kombajnu** смяна на комбайн

osadn|í, -í, -í сѝлищен, сѝлски; който се отнася до насѝлено място: **~í škola** мѝстно училище; **~í jméno** сѝлично название

osadník, -a *м.* **1.** жител на малко сѝлище; мѝстен жител **2.** *остар.* засѝльник, колонист: **privilegia pro cizí ~y** привилѝгии за чужди засѝлници

osaměle *нар.* самѝтно, уединѝно, в самѝта: **stát ~** стоѝ в усамѝтѝние; **žít ~** живѝя самѝтно

osamělost, -i *жс.* самѝта, усамѝтѝност: **pocit ~i** чѝвство на самѝта

osamělý, -á, -é **1.** самѝтен, усамѝтѝн: **~ý chodec** самѝтен пешехѝдец; **~ý dŭm** самѝтна кѝща **2.** самѝтен, изостѝвен: **~ý vdovec** самѝтен вдовѝц; **cítit se ~ý** чѝвствам се самѝтен; **věst ~ý život** водя затвѝрен живѝт, живѝя усамѝтѝно **3.** пуст, безлюден, опустѝл, прѝзен: **~é místo** безлюдно място; **~é aleje** пѝсти, безлюдни алеи; **~ý lov** самѝтен, единичен лѝв

osam|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* **1.** остѝна сам, самѝтен *или* насамѝ (*с някого*): **~ěl v bytě** тѝй остѝна сам в жилището; **~ěl jsem s matkou v pokoji** усамѝтихме се, остѝнахме сами, насамѝ с майка (ми) в стѝята; **~ět se svými názory** остѝна изолиран с възгледите си **2.** опустѝя: **chata ~ěla** хижата опустѝ

osamoceně *нар.* самѝтно, уединѝно, изолирано, отделѝно: **dŭm stojí ~** кѝщата стоѝ самѝтно; **posuzovat jev ~** разглеждам явление изолирано; **hospodařit ~** водя самостоятелно стопѝнство; **vyskytovat se ~** срѝщам се в изолирани слѝчай, спорадично

osamocen|í, -í *ср.* самѝта, самѝтност, изолираност: **pocit ~í** чѝвство за самѝтност; **jeho**

život uplynul v ~í живѝтът му премина в самѝта

osamocenost, -i *жс.* **1.** самѝтност, усамѝтѝност: **tíživá ~ starých lidí** тягѝстна самѝтност, изостѝвеност на стѝри хѝра **2.** изолираност, изключителност, рѝдкост, уникалност: **~ fyzikálního jevu** уникален характер на физическо явление; **stavovská ~** съсловна затвѝреност

osamocen|ý, -á, -é **1.** сам, самѝтен, изостѝвен, уединѝн, затвѝрен: **cítit se ~ý** тѝй се чѝвстваше самѝтен; **~ý strom v poli** самѝтно дърво сред полѝто; **~ý život** затвѝрен живѝт, самѝтен живѝт **2.** единичен, изолиран: **~ý jev** изолирано явление; **~ý pokus** единичен, отделѝн ѝпит

osamoc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho, co*) правя (*някого, нещо*) самѝтен, изостѝвен; поставям (*някого, нещо*) в изолирано положение

osamoc|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* усамѝтявам се, уединявам се

osamostatněn|í, -í *ср.* обособяване, придобиване на самостоятелност: **politické ~í národa** получаване на политическа самостоятелност от народа; **~í větného členu** *език.* обособяване на изречѝнска част

osamostatn|it, -ím *св.* (*koho, co*) направя (*някого, нещо*) самостоятелен; обособя, отдѝля (*някого, нещо*): **~it odvětví průmyslu** обособя (даден) клѝн от промишлеността като самостоятелен

osamostatn|it se, -ím se *св.* стѝна самостоятелен, отдѝля се, обособя се; добѝя самостоятелност, независимост: **organizace se ~ila** организацията се отдѝли и стѝна самостоятелна; **mnohé kolonie se již ~ily** много колѝнии вече добѝха самостоятелност, независимост

osamostatn|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* (*koho, co*) правя (*някого, нещо*) самостоятелен; обособявам, отдѝлям (*някого, нещо*)

osamostatn|ovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* стѝвам самостоятелен, отдѝлям се, обособявам се; добивам самостоятелност, независимост, самоуправлѝние

osamotn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* малко *остар.* **1.** остѝна сам, самѝтен *или* насамѝ (*с някого*) **2.** опустѝя

osazen|í, -í *ср.* **1.** обшивка, обковка **2.** засѝждане **3.** *строит.* поставяне, закрепване (*на врата, на панели и под.*)

osazenstv|o, рядко osazenectv|o, -a *ср.* събир. **1.** персонал, личен състав, работен колектив (*на предприятие и под.*) **2.** понякога *експр.* обитѝтел(и): **~o chaty** посетители на хижа; **~o chlěva** *прен.* обитѝтели на обѝр

osáz|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í *св.* (*со čím*) засадя, за-

леся (нещо с нещо): **~et stráň keři** засадя склѡн с хрѡсти; **~et skalku** засадя алпинѡум; **~et cestu stromy** засадя дървѡта покрай път

osazov|at, -uji|разг. -uju неск. **1.** (со *čít*) засѡдам, залесявам (нещо с нещо) **2.** (со *kým*) засѡлвам, заселявам, населявам, колонизирам (нещо с някого): **~ovat rybník kapry** зарибявам ѡзеро с шарѡни **3.** (со) поставям, нагласявам, намѡствам, инсталирам (нещо) на определѡно мѡсто

osedl|at, -ám св. **1.** оседлѡя (кон) **2.** завладѡя: **ta myšlenka ho úplně ~ala** тѡзи идѡя изцѡло го завладѡя **3.** и **osedl|at (si)** (кого - вин.) експр. стѡпя на шията (на някого)

osedláv|at, -ám неск. **1.** (со) оседлѡвам (кон) **2.** и **osedláv|at (si)** (кого - вин.) експр. държѡ юздѡта (на някого), стѡпил съм на шията (на някого), кѡчил съм се на главѡта (на някого)

osek|at, -ám св. **1.** (со; со *od čeho*) отсека, отрѡжа (нещо, нещо от нещо), окѡстрия (нещо): **~at větve stromu** окѡстрия клѡните на дървѡ **2.** (со) одѡлам (нещо): **~at kmen** одѡлам ствѡл на дървѡ; **~at trámy** одѡлам, рендѡсам греди

osekáv|at, -ám неск. **1.** (со; со *od čeho*) отсѡчам (нещо; нещо от нещо), отрѡзвам, окѡстриям (нещо) **2.** (со) одѡлвам

osel, osla м. **1.** зоол. магарѡ (Asinus): **jet na oslu** ѡздя магарѡ; **jet se zapřaženými osly** пътувам на магарѡ

osla на чѡжд грѡб и стѡ тоѡги са мѡлко **2.** *грубо* магарѡ, глупѡк

osemen|it, -ím св. (со) сел.стоп. осеменя, оплодѡя (крава и под.)

osemeň|ovat, -uji|разг. -uju неск. (со) сел.стоп. осеменявам, оплодѡдам (крава и под.)

osen|í, -í ср. млѡди зелѡни зѡрнени посеви: **jarní ~í** млѡди прѡлетни посеви:

osev, -u м. **1.** сеитба, засѡване, посев: **jarní ~** прѡлетна сеитба **2.** зѡрно за посев

osév|at, разг. osív|at, -ám неск. (со; со *čím*) засѡвам (нещо; нещо с нещо)

osevn|í, -í, -í, osevn|ý, -á, -é сеитбен; кѡйто се отнѡся до сеитба: **~í plocha** сеитбена плѡщ; **~í plán** плѡн за сеитба; **~é pole** нива за засѡване

oschl|ý, -á, -é засѡхнал, изсѡхнал, изпрѡхнал, просѡхнал

osch|nout, -nu св. изсѡхна, засѡхна, просѡхна, изпрѡхна: **cesty už po dešti ~ly** пътищата вѡче изсѡхна

na Bradě ne~lo експр. ѡще ѡма жѡлто около устѡта

osídlen|ec, -ce м. засѡлник, пресѡлник

osídleneck|ý, -á, -é засѡлнически: **~á obec** сѡлице, насѡлено с пресѡлници

osídlen|í, -í ср. **1.** засѡлване: **~í pohraničí** засѡлване на погранични райѡни **2.** засѡлници, насѡление, жѡтели: **neolitické ~í jeskyň** неолитни жѡтели на пещери **3.** насѡленост: **řidké ~í** рѡдка насѡленост **4.** посѡлице, сѡлице: **slovanské ~í** славѡнско посѡлице

osídlenk|a, -y ж. засѡлничка, пресѡлничка

osídlen|ý, -á, -é засѡлен, насѡлен: **nově ~ý** неотдѡвна засѡлен; **hustě ~ý** гѡсто насѡлен; **řidce, málo ~ý** рѡдко насѡлен, слѡбо насѡлен; **potůčky ~é pstruhy** прен. потѡци, зарибѡни с пѡстѡрва

osíd|it, -ím св. **1.** (со) засѡля (нещо): **Slované ~ili Balkán** славѡните засѡлили Балканкия полуѡстров **2.** (со *kým*) засѡля, насѡля (нещо с някого): **~it pohraničí (novými přistěhovanci)** засѡля погранични райѡни (с нѡви пресѡлници)

osíd|lo, -la ср. мѡлко остѡр., обикн. мн. **osíd|la, -el** капѡн, мрѡжа: **padnout do ~el** падна в капѡн; **strojit ~la** гѡтвя капѡн

osídlovac|í, osídlovac|í, -í, -í засѡлнически, пресѡлнически, кѡйто се отнѡся до засѡлване, до пресѡлване: **~í oblast** ѡбласт, подлежаща на засѡлване; **~í akce** ѡкция за засѡлване; **~í úřad** засѡлническа слѡжба; **~í podmínky** условия за засѡлване

osíd|lovat, osidl|ovat, -uji|разг. -uju неск. **1.** (со) засѡлвам (нещо) **2.** (со *kým*) засѡлвам, населявам (нещо с някого)

osika, -y ж. ѡсика, трепетлика: **topol ~a** бот. трепетлика

osik|a, -y ж. ѡсика, трепетлика: **topol ~a** бот. трепетлика

osik|a, -y ж. ѡсика, трепетлика: **topol ~a** бот. трепетлика

osik|a, -y ж. ѡсика, трепетлика: **topol ~a** бот. трепетлика

osik|a, -y ж. ѡсика, трепетлика: **topol ~a** бот. трепетлика

osikov|ý, -á, -é ѡсиков, трепетликов: **~ý porost** трепетликова горѡчка, трепетликови дървѡта; **~ý list** лист от трепетлика

osin|a, -y ж. осѡл: **~ý ječmene** осѡли на ечемѡк

osin|ek, -ku м. минер. ѡзбест

osinkov|ý, -á, -é ѡзбестов: **~é desky** ѡзбестови плѡчи; **~á lepenka** ѡзбестов картѡн, ѡзбестова мукавѡ; **~é obleky** облѡкла от ѡзбест

osípěle, osipěle нар. хрипливо, дрѡзгаво: **~ zavolat** извѡкам с дрѡзгав, с хриптѡщ глѡс, дрѡзгаво

osípěl|ý, osipěl|ý, -á, -é хриплив, хриптѡщ, дрѡзгав: **~ý hlas** дрѡзгав, хриптѡщ глѡс

osípěť, osipěť, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. прѡгракна: **~ět křikem, smíchem** прѡгракна от вѡкове, от смѡх

osiřelost, -i ж. сирѡтност, осирѡтѡване, бездѡмност

osiřel|ý, -á, -é **1.** осирѡтѡл: **~ý hoch** осирѡтѡло

- момчѣ **2. прен.** опустѣл, изостѣвен: **~ý hrad** изостѣвена, безплѣдна крѣпост
- osiř|et, -ím, 3. мн. -eji/-í св. 1.** осиротѣя **2. прен.** осиротѣя, опустѣя: **dům ~el** къщата осиротѣя, опустѣя: **park v zimě ~el** през зимата паркът (съвсѣм) опустѣя
- osít, oseji/разг. oseju св.** засѣя (обикн. със зърнени култури)
- osiv|o, -a ср.** семена за посеv, посевъчно зърно, посевъчен материал: **šlechtěné ~o** селекционен посевъчен материал
- osken|ovat, oscan|ovat [-sken-], -uji/разг. -uju св. комп.** сканирам
- oslaben|í, -í ср.** отслабване: **~í národního mužstva** отслабване на националния отбор; **hra v ~í** игра с намален състав
- oslaben|ý, -á, -é** отслабнал: **~á paměť** отслабнала памет; **~é zdraví** разклатено здраве
- oslab|it, -í св. 1. (koho, co)** ослабѣя (някого, нещо): **nemoc ho ~ila** болестта го обезсили; **~it své zdraví** поразклатѣя, подкопая здравето си; **družstvo bylo ~eno o nejlepšího hráče** отборът бѣше ослабен с отсъствието на най-добрия играч **2. фин.** падна, спадна, понижа се (за стойност на валута, акции и под.)
- osláble нар.** слабо, едва-едва
- osláblost, -i ж.** слабост: **tělesná, duševní ~** телесна, душевна слабост
- oslábl|ý, -á, -é** отслабен, отслабнал, слаб: **~ý zrak** отслабнало зрѣние; **~é tělo** отслабнало тяло; **~á vůle** слаба, отслабена воля
- oslábnout, -nu св.** отслабна: **tělesně ~nout** отслабна физически; **útok ~l** атаката отслабна; **stát ekonomicky ~l** държавата се изтощи, отслабна икономически; **kašel ~l** кашлицата отслабна, намалѣя; **neopětovaná láska ~ne** несподелѣната любов (постепенно) отслабва, намалѣва
- oslab|ovat, -uji/разг. -uju нескв.** отслабвам: **alkohol ~uje tělo** алкохолът намалѣва силите на тялото, изтощѣва тялото; **~ovat nepřítele** изтощѣвам (постепенно) врага; **nedostatek důvěry ~uje lásku** липсата на доверѣне убива любовта
- osladi|t, -ím св. (co) 1.** подсладѣя (нещо): **~it si kávu** подсладѣя си кафѣто **2. прен. експр.** подсладѣя, направа (нещо) по-приятно: **~it si život (radovánkami)** подсладѣя си живота (със забави)◆ **podělit se ~ím** поделѣ се (с нещото)◆ **podělit se ~ím** поделѣ се (с нещото)◆
- oslař, oslář, -e м.** магаретар, пастър на магарета; стопанин на магарета
- oslát|k|o, -o св. умал.** магаренце, пърлѣ, диал. пуле
- oslav|a, -y ж. 1. (čeho)** (тържествено) честване (на нещо), тържество (за нещо): **~a hrdiny** тържество в чѣст на героѣ; **večírek na ~u maturity** абитуриентски бал; **~a jubilanta** честване на юбиляр **2. (čeho)** прослава, възхваля, възслава (на нещо), ѡда (за нещо): **báseň na ~u rodné země** стихотворѣние в прослава на родната страна, ѡда за родната страна; **~a mateřství** възхваля на майчинството **3.** тържество, празненствѡ: **májové ~y** майски тържества, празненствѡ; **malá rodinná ~a** малко семейно тържество; **~a zasnoubení** тържество по случѣй годѣж; годѣж
- oslaven|ec, -ce м.** чествано лице, юбиляр, именник, винѡвник за тържество, за честване: **přípitek ~ci** тѡст, наздравѣца в чѣст на юбилѣра, на именика
- oslavenkyn|ě, -ě ж.** чествана жена, юбилѣрка, именица; винѡвница за тържество, за честване
- oslav|it, -ím св. 1. (koho, co)** възслава, прослава, възпѣя, възхваля (някого, нещо): **~it verši svou zem** прослава в стихове страната си **2. (koho, co)** чествам, отпразнувам, отбелѣжа (някого, нещо): **~it herce** чествам актѡр; **~it 1. máj** чествам 1. май; **~it výročí sňatku** празнувам годишнина от свѣтба; **~it úspěch** отпразнувам успѣх; **~it přípitkem něco** вдигна тѡст в чѣст на нещо
- oslavn|ý, -á, -é** възхваляващ, прославащ, юбилѣен: **~á řeč** привѣтствена рѣч, тържествена рѣч; **~á píseň** пѣсен-възхваля, хѣмн
- oslavovatel, -e м.** рядко прославител, възхвалител, славец
- oslavován|í, -í ср. 1.** прославяне, възпяване, възхваляване: **~í minulosti** прославяне на миналото **2.** честване
- oslavovan|ý, -á, -é 1.** възпяван, прославан, възхваляван: **lidový hrdina ~ý písněmi** народен героѣ, възпяван в пѣсни **2.** честван
- oslav|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (koho, co)** прославам, слава, възслававам, възпявам, възхвалявам (някого, нещо): **~ovat odvahu** възхвалявам, прославам мъжествѡто **2. (koho, co)** чествам, празнувам, отбелѣзвам (някого, нещо): **~ovat povýšení** празнувам повишѣние; **~ovat silvestra** празнувам Нова година
- oslazen|ý, -á, -é** подсладен, сладък; който е със захар
- oslaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) 1.** подслаждам (нещо) **2. прен. експр.** подслаждам, правѣя (нещо) по-приятно **3. (koti co)** ирон. на-

тяквам, тормоза (някого за нещо), връщам (на някого нещо, за нещо)

osle, -te, обикн. умал. **oslátko, -a** ср. магаренце, пърле, диал. пъле

oslep|it, -ím св. **1.** (кого - вин.) ослепя (някого): **dát ~it zajatce** заповядвам да се ослепи пленник **2.** (кого, со) ослепя (за момент), заслепя (някого, нещо): **byl ~en prudkým světlem** той беше заслепен от силна светлина; **bohatství ho ~ilo** прен. богатството го заслепи; **byl ~en láskou, žárlivostí** прен. той беше заслепен от любов, от ревност

oslep|lý, -á, -é **1.** ослепял: **~é oči** ослепели очи **2.** ослепен, заслепен: **~ý světly auta** заслепен от светлините на автомобил; **srdce ~á láskou** експр. сърца, заслепени от любов

oslep|nout, -nu св. ослепя: **~nout na jedno oko** ослепя с едното око

oslep|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (кого - вин.) ослепявам, лишавам (някого) от зрение **2.** (кого, со) заслепявам, ослепявам (за малко) (някого, нещо): **jiskřící sních ~uje** искрящият сняг заслепява; **~uje ho vidina moci** експр. заслепява го представата за власт

oslepující, -í, -í ослепителен, заслепяващ

osl|í, -í, -í магарешки: **~í hýkání** магарешки рев
♦ **~í** магарешки гънати
гънати гъгли на страници в книга

oslic|e, -e ж. магарича

oslíč|ek, -čka м. умал. магаренце

oslíč|í, -í, -í магарешки: **~í mléko** магарешко мляко

oslík, -a м. умал. магаренце

oslintan|ý, -á, -é покрит със слюнка, наслончен, олигавен: **~á ústa** влажна, лигава уста; **~á sklenice** експр. олигавена чаша, оплончена чаша

oslint|at, -ám св. наслонча, олигавя, покрива със слюнка: **pes mu ~al ruku** кучето му олиза, олигави ръката

oslintáv|at, -ám неск. наслончвам, олигавям, покривам със слюнки и прен.: **plži ~ají jahody** охлювите олигавят ягодите

osliz|lý, -á, -é слюзест, слизгав, лигав: **~ý sýr** лигаво сирене; **~á slova** прен. лигави, цинични, двусмислени думи

osliz|nout, -nu св. стана слизгав, лигав, олигавен: **zdi ~ly vlhkostí** стените се олигавиха от влагата

osln|it, -ím св. **1.** (кого, со) заслепя, ослепя (за малко) (някого, нещо): **řidič byl ~ěn netlumenými světly** шофьорът беше заслепен от силни фарове **2.** (кого, со čím) прен. заслепя,

поразя, очаровам (някого, нещо с нещо), блесна (пред някого, пред нещо с нещо): **~it společnost znalostmi, nádherou** блесна пред обществото със знания, с великолепието

oslnivě нар. ослепително, ярко, блестящо

oslniv|ý, -á, -é **1.** ослепителен, ярък: **~ý blesk** ослепителна мълния; **~é barvy** ослепителни, ярки цветове **2.** прен. заслепяващ, заслепителин, очароващ, блестящ: **~á nádhera** заслепяващо великолепието; **~ý půvab** заслепителин очарование; **~á životní dráha** ярък жизнен път; **~é vítězství** блестяща победа

osln|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (кого, со) заслепявам, ослепявам (някого, нещо) **2.** (кого, со čím) прен. заслепявам, поразявам, очаровам (някого, нещо с нещо), блестя (пред някого с нещо)

oslnujíc|í, -í, -í **1.** ослепителен, ярък **2.** прен. заслепяващ, очароващ, блестящ: **~í krása** заслепителина красота

osloven|í, -í ср. обръщение: **důvěrné, uctivé ~í** интимно; учтиво, почитателно обръщение

oslovin|a, -u ж. разг. експр. магария, глупост: **provést ~u** извърша магария

oslov|it, -ím св. (кого - вин.) **1.** обърна се (към някого), заговоря (някого): **~it děvče na ulici** заговоря едно момиче на улицата; **~it cizince francouzsky** обърна се към чужденец на френски; **čekal, až bude ~en** той чакаше да се обърнат към него, да го заговорят **2.** обърна се (към някого), титулувам (някого): **~il ho jménem** той се обърна към него по име; **~it někoho titulem** обърна се към някого с титлата му; **~it někoho přáteli** обърна се към някого с „приятелю“, назова някого „приятелю“ **3.** (кого, со) предизвиквам интерес (у някого; сред някого, сред нещо); заинтересувам, заинтригувам (някого, нещо): **hudbou jsem chtěl lidi ~it** чрез музиката исках да стигна до хората **4.** (кого, со) получа отзвук (сред някого, сред нещо), привлече вниманието, допадна (на някого, на нещо)

oslov|ovat, -uji/разг. -uju неск. (кого - вин.) **1.** обръщам се (към някого), заговарям (някого, с някого): **s každým se zastavil, každého ~oval** той с всеки се спираше, всекиго заговаряше, с всеки заговаряше **2.** обръщам се (към някого), титулувам (някого): **~ovat někoho titulem** обръщам се към някого по титла, с титлата му **3.** (кого, со) предизвиквам интерес (у някого; сред някого, сред нещо); заинтересувам, заинтригувам (някого, нещо) **4.** (кого, со) получавам отзвук (сред някого, сред

- нещо); привличам вниманието, въздействам (на някого, на нещо)
- oslovsky** нар. разг. експр. магарешки, като магаре, глупаво, глупашки: **být ~ trpělivý** търпелив съм като магаре; **udělal to neuvěřitelně** ~ той го направи невероятно идиотски
- oslovský, -á, -é** разг. експр. магарешки, глупав: **provést ~ý kousek** извърша магария, идиотщина; **mít ~ý výraz** имам идиотски израз, вид; **spáchat něco ~ého** извърша някаква магария; **~á** магаре с магаретата, магаре такъва
- oslovstv|í, -í** ср. разг. експр. магария, глупост, идиотщина: **provést nějaké ~í** извърша някаква магария
- oslyš|et, -ím** св. (кого, со) книж. отблъсна (някого), отхвърля (нещо); не изслушам, пренебрегна (някого, нещо): **~et prosbu** отхвърля, откажа молба; не чуя молбата
- osm** [osm-/osum-], **-i** числ. осем: **vlak odjíždí v ~ (hodin)** влакът заминава в осем (часа); **pracovat od ~i (hodin)** започвам работа от осем (часа); ~ **set** осемстотин; **je čtvrt na ~ (časů)** е седем и петнадесет
- osm|a, -y** ж. 1. осмица, осмърка; цифрата 8: **kulová, křížová atd. ~a** картоигр. осмица каро, спатия и т.н.; **~a přebíjí sedmu** картоигр. осмицата е по-силна от седмичата; (**závodní, veslařská**) **~a a**) лодка осмица (за осем гребци) б) осмица с кормчия 2. разг. нещо, което има форма на осмърка: **z kola měl (po srážce) ~u** колелото му (след сблъскването) заприлича на осмица 3. спорт. осмърка (във фигурното пързаляне)
- osmahlost, -i** ж. загър, тен; бронзовокафяв тен, цвят (от слънце и под.)
- osmahl|ý, -á, -é** обгорял, почернял, бронзов (от слънцето): **~á tvář** загоряло бронзово лице
- osmah|nout, -nu** св. 1. хвана бронзов загър, стана бронзовокафяв (от слънце и под.): **tvář od větru ~la** от вятъра лицето добй бронзов загър 2. запържа до златистокафяво
- osmaž|it, -ím** св. запържа, позапържа: **~it maso, cibulku** запържа месо, лук
- osmdesát** [osm-/osum-] числ. осемдесет
- osmdesátilet|ý** [osm-/osum-], **-á, -é** осемдесетгодишен
- osmdesátin|a** [osm-/osum-], **-y** ж. една осемдесета (часть)
- osmdesát|iny** [osm-/osum-], **-in** ж. само мн. осемдесети рожден ден, осемдесетгодишна
- osmdesát|ka** [osm-/osum-], **-ky** ж. 1. цифрата 80 2. обикн. разг. това, което е означено с цифрата 80, осемдесетка, осемдесети номер (стая, тролейбус и под.); осемдесетгодишна възраст: **bydlí v ~ce** настанен(а) е, живее в стая № 80; **táhne mu ~ka** той приближава осемдесетте; **jet ~kou** карам със скорост осемдесет километра (в час)
- osmdesátic|e** [osm-/osum-], **-e** ж. (около) осемдесетгодишна жена
- osmdesátník** [osm-/osum-], **-a** м. (около) осемдесетгодишен мъж
- osmdesát|ý** [osm-/osum-], **-a, -é** числ. осемдесети: **~é léta 19. století** осемдесетте години на XIX век
- osměl|it, -ím** св. (кого, со) окуража (някого, нещо), насърча (някого, нещо): **~it hocha vládným slovem** дам кураж на момчето с ласкави думи; **~it krok** направя крачката си по-решителна, по-смела; пристъпя, тръгна с по-смели крачки
- osměl|it se, -ím se** св. 1. (с инф.) осмеля се, дръзна, позволя си, окуража се (да направя нещо): **~it se protestovat** осмеля се, дръзна да протестирам; **~il se odporovat** той дръзна да окаже съпротива, да възрази; **~it se něco nabídnout** осмеля се, позволя си да предложи нещо 2. (kde) свикна, привикна, приспособя се (някъде): **děti se ve škole rychle ~í** децата бързо свикват с училището, бързо добиват смелост, бързо се приобщават към училището; **před koupáním se ~íme** разг. преди къпане ще се наплискаме с вода (за да се приспособим към температурата ѝ)
- osměl|ovat, -uji/разг. -uju** неств. (кого, со) окуражавам (някого, нещо), придавам смелост (на някого)
- osměl|ovat se, -uji se/разг. -uju se** 1. (с инф.) неств. осмелявам се, дръзвам, позволявам си, решавам се, окуражавам се (да направя нещо) 2. (kde) свиквам, привиквам, приспособявам се (някъде): **pomalů se ~ovat ve studené vodě** постепенно свиквам със студената вода
- osmer|ka, -y** ж. осмина формат (лист, хартия)
- osmerkov|ý, -á, -é** осминен, осминоформатен: **~ý formát** формат една осмина
- osmer|o, -a** ср. осем (еднакви предмета); осем вида: **~o tříd** осем класа, осем паралелки; **~o mínění** осем мнения
- osmer|ý, -á, -é** 1. числ. за вид осем вида, осем сорта: **~é jídlo** осем вида ястия 2. обикн. в именни форми **osmer|y, -y, -a** числ. бройно при същ. само мн., абстрактни, веществени осем: **~y rukavice** осем чифта ръкавици; **~y kalhoty** осем панталона

osmeronásobek, -ku *м.* величина, осем пъти по-голяма от дадена основна единица
osmeronásobně *нар.* осемкратно; осем пъти повече
osmeronásobní, **-á, -é** *числ.* осем пъти по-голям
osmička, -ky *ж.* **1.** осмица, осмърка; цифрата 8
2. *обикн. разг.* това, което е означено с цифрата 8: **jet ~kou** пътувам с осмица; **bydlet v ~ce** живя в къща, в стая № 8, на номер 8; **filmovat na ~ku** снимам с осеммилиметров филм **3.** *разг.* това, което има форма на цифрата 8; осмица, осмърка
osmihodinový, -á, -é осемчасов: **~á pracovní doba** осемчасов работен ден
osmiletý, -á, -é осемгодишен
osmin|a, -y *ж.* (една) осмина, една осма (часть)
osminásobek, -ku *м.* величина, осем пъти по-голяма от дадена основна единица
osminásobně *нар.* осемкратно; осем пъти повече
osminásobní, **-á, -é** осемкратен, осем пъти по-голям
osminka, -y *ж.* *умал.* осминка, една осма (часть): **~a másla** една осминка масло (125 г)
osminkový, -á, -é който се отнася до осминка: **~é balení másla** пакетче масло от 125 г, масло по 125 г в пакетче
osminový, -á, -é *муз.* който се отнася до осмина: **~á nota** осмина нота; **~á pomlka** осмина пауза
osmistý, -á, -é *числ.* осемстотен: **~é výročí založení** осемстотна годишнина от основаване, осемстотин години от основаване
osmi|um, -a *ср. хим.* осмий (Os)
osmkrát [osm-/osum-] *нар.* осем пъти
osmnáct [osm-/osum-] *числ.* осемнайсет; осемнайсетен
osmnáctin|a, -y *ж.* осемнайсетина **jedn (stojí, je) za ~, druhý za dvacet bez dvou** хвани единия, ударй другия; от един дол дрѐнки са
osmnáctin|a [osm-/osum-], **-y** *ж.* осемнайсетинка, една осемнайсетина (часть)
osmnáctk|a [osm-/osum-], **-y** *ж.* **1.** осемнайсетка, осемнайсетница; цифрата 18 **2.** нещо, което е означено с цифрата 18 (*трамвай, стая и под.*)
osmnáct|ý, -á, -é *числ. редно* осемнадесети/осемнайсети: **~é století** осемнайсети век, осемнайсетото столѐтие
osmóz|a, -y *ж.* *физ. биол.* осмоза
osm|ý, -á, -é *числ.* осми: **~é dveře vpravo** осмата врата в дясно; **začít o ~é (hodině)** започна в осем (часа); **přijdu po ~é (hodině)** ще дойда след осем (часа); **dnes je ~ého (května)** днес е осми (май); **~ý díl celku** осми(к)а, една осма част от цялото; **~ý div světa** *прен.* осмото чудо на света; **dělat něco po ~é** правя нещо за осми

път; **za prvé, ..., za ~é** (*при изреждане*) първо (на първо място, преди всичко), ..., осмо (на осмо място)

osmý|it, -ím *св. (со)* избърша, отмета, почиства праха (*от нещо*): **~it strop, stěny** изчиства таван, стени от прах

osno|va, -vy *ж.* **1. текст.** основа: **~va a útek** основа и вътък; **prohazovat člunek skrze ~vu** прокарвам сова̀лка през основата **2. муз. (notová) ~va** петолиние **3.** план, основа, канава: **~va článku** план на статия; **~va dramatu** сюжетна схема на драма; **dějová ~va románu** сюжетна основа на роман **4. обикн. мн. osno|vy, -v** *учил.* програма, план: **učební ~vy** учебен план, учебна програма; **~vy češtiny** програма по чешки език; **~va zákona** *юрид.* законопроект

osnovatel, -e *м.* подбудител, инициатор, организатор, подстрека̀тел: **~spiknutí** организатор на заговор; **~zrady** инициатор, подбудител на предателство; човек, който стои в основата на предателство; **~akce** инициатор, подбудител на акция

osnovatelk|a, -y *ж.* подбудителка, инициаторка, организаторка

osn|ovat, -uji *несв. (со)* *книж.* **1.** (тайно) кроя, замислям, готвя (*нещо недобро*): **~ovat pomstu** готвя отмъщение; **~ovat pikle** кроя, плета, козни, интриги **2.** конципирам, замислям основата, основния план (*на нещо*): **~ovat příběh (pro román)** замислям сюжет (за роман)

osob|a, -y *ж.* **1.** лице, човек; *мн.* лица, хора, души: **stůl pro pět** ~ маса за пет души, за петима; **přeprava** ~ транспортране, прехвърляне на хора (през река); **seznam** ~ списък на лица, на хора; **auto pro šest** ~ шестмѐстна кола, кола за шест души; **přišla nějaká ~a** дойде някакъв човек; **jednat za svou ~u** действам от своѐ име; **co si to, ~o, dovolujete!** *нейор.* мѐля, каквѐ си позволявате вие! **2.** лице (*служебно и под.*): **úřední ~a** служебно, длѐжностно лице; **vojenské, civilní** ~у вѐнни, цивилни лица; **fyzická, právnická ~a** *юрид.* физическо, юридическо лице **3.** лице, личност: **studovat ~u Kollarovu** изучавам, изследвам личността на Кѐлар; **útok proti jeho ~ě** напа̀дки срещу неговата личност; **co se týče mé ~y, ...** шѐ се отнася до мѐн лично, то... **4.** герой, действащо лице, персонаж: **hlavní ~a románu** главен герой на роман; **~y a obsazení** действащи лица и изпълнители (*в пиеса*) **5. език.** лице: **mluvnická ~a** граматическо лице; **sloveso v 3. ~ě** глагол в трѐто лице

osobák, -u *м. разг.* пъгнически влак
osobitě *нар.* своеобразно: ~ **pojatý** своеобразно, оригинално схванат, разбран по особен начин
osobitost, -i *ж.* своеобразност, своеобразие, специфика, оригиналност, индивидуалност: **slohová** ~ своеобразност на стил; ~ **lidové písně** своеобразие на народната песен; **národní** ~ национална самобитност
osobitý, -á, -é своеобразен, оригинален, специфичен, типичен, характерен, индивидуален: ~ **á kresba** своеобразна рисунка; ~ **ý ráz** специфичен, своеобразен характер; ~ **ý sloh** своеобразен, специфичен стил
osobně *нар.* лично: ~ **za něco odpovídat** отговарям лично за нещо; **znám ho** ~ познавам го лично; ~ **je mi to lhostejně** лично на мен това ми е всё едно, лично за мен това е безразлично; ~ **blahopřát** лично честитя (на някого нещо); ~ **se zúčastnit** взема лично участие
osobní, -í, -í **1.** пъгнически; който се отнася до лица, до хора: ~ **í auto** лека кола; ~ **í vlak** пъгнически влак; ~ **í výtah** пъгнически асансьор; ~ **í váha** индивидуална теглилка (за хора); ~ **í doprava** пъгнически транспорт **2. адм.** кадров: ~ **í oddělení** отдел личен състав, отдел кадри; ~ **í referent** служител, сътрудник на отдел личен състав, на отдел кадри; ~ **í údaje**, **data** лични данни, досиё **3.** личен, индивидуален, персонален: ~ **í svoboda**, **hygiéna** лична свобода, лична хигиена; ~ **í statečnost** лична доблест, индивидуална храброст; ~ **í prohlídka** личен обиск; ~ **í půvab** лично, собствено очарование; личен чар; ~ **í doklady** лични документи, документи за самоличност; ~ **í odpovědnost** лична отговорност; ~ **í styky** лични, прёки връзки; ~ **í přítomnost**, **účast** лично, пряко присъствие, участие; ~ **í záležitost** лична работа; ~ **í přání** лично желание; ~ **í majetek** лични вещи, лична собственост; ~ **í vlastnictví** частна, лична собственост; ~ **í počítač** *комп.* персонален компютър; ~ **í identifikační číslo** *спец.* пин-код (на дебитна карта и под.); ~ **í oprávnění** собствени, лични основания; ~ **í tajemník** личен секретар; ~ **í lékař** личен лекар; ~ **í stráž** лична охрана; ~ **í asistence** персонална (милосърдна) помощ (на инвалид и под.); ~ **í plat** лична, персонална заплата; ~ **í jména** *език.* собствени, лични имена; ~ **í zájmena** *език.* лични местоимения; ~ **í koncovky** *език.* лични окончания **4.** личен, субективен: ~ **í mínění** субективно мнение; ~ **důvody** ~ **í i věcné** субективни доводи и доводи по същество; субективни и обективни основания; ~ **í nechuť**, **zášť** лична

антипатия, ненавист; ~ **í útok** нападка лично срещу някого; **nebud'te** ~ **í** не бъдете субективен

osobnost, -i *ж.* **1.** личност: **svoboda** ~ **í** свобода на личността; **kouzlo její** ~ **í** обаянието на нейната личност **2.** (голяма) личност, изтъкната фигура, деятел: **umělecká**, **vědecká** ~ изтъкната личност в изкуството, в науката; ~ **Bedřicha Smetany** личността, фигурата на Бедрих Сметана; **umí zapůsobit, je to** ~ (той) умее да въздейства, да упражни влияние, да направи впечатление, личност е; ~ **í vědeckého světa** видни представители на научния свят; **vysoce postavená** ~ високопоставена фигура, личност; **historická** ~ историческа личност; **kult** ~ **í** култ към личността

osoblovat si, -uji si/*разг.* -uju si *несв.* присвоявам си: ~ **ovat si právo rozhodovat** присвоявам си правото да вземам решение, да решавам

osočen, -í, -í *сп.* обвинение, клевета: **nespravedlivě** ~ **í z vlastizrady** несправедливо обвинение в измяна на родината

osočlit, -ím *св.* (кого - вин.; кого з чехо) оклеветя, очерня (някого); обвиня (някого в нещо): **pomluvit a** ~ **it kolegu** оклеветя и обвиня колега
osočovat, -e *м.* клеветник

osočovat, -uji/*разг.* -uju *несв.* (кого - вин.; кого з чехо) оклеветявам, очерням (някого); обвинявам (някого в нещо)

osolit, -ím *св.* **1.** (со) слóжа сол (на нещо); посоля, осоля (нещо): ~ **it polévku** слóжа сол на супа; ~ **it si chléb** посоля си хляб; ~ **it přednášku žerty** *прен. експр.* разнообразя лёкция с шегы **2.** (коти со) *експр.* дам (на някого) да се разбере (за нещо): **to mu ještě** ~ **ím** ще види той, ще му дам да се разбере; **to ti zatraceně** ~ **íme** ще си получиш ти заслуженото за тая работа

osopjit se, -ím se *св.* (на кого) сòпна се (на някого); нахвърля се с груби думи (върху някого); нагрубя, оскърбя (някого): ~ **it se na ženu** нахвърля се с груби думи срещу женà си

osoplovat se, -uji se/*разг.* -uju se *несв.* (на кого) сòпвам се (на някого); нахвърлям се (върху някого), нагрубявам, оскърбявам (някого), дръпвам се (на някого): **hrubě se** ~ **uje na podřízené** грубо ругае подчинените си, отнася се грубо с подчинените си

osov, -ý, -á, -é *осов*; който се отнася до ос: ~ **á souměrnost** *геом.* осова симетрия

ospale *нар.* сънливо, сънено, сънно: **mžourat** ~ **očíma** мйгам, мижà сънливо; **vypadá** ~ **íма** сънен вид; ~ **těžký vzduch** подтискащо, при-

спиващо, упойващо тежък въздух; **den se ~ vlekl** денят течеше мърно

ospal|ec, -ce *м. експр.* сънливец, поспаланко

ospalost, -i *ж.* сънливост: ~ **ho přemohla a usnul** сънят го надви и той заспа; ~ **dusného letního dne** тежък, задъшен летен ден; сънлива, приспиваща задуха на летен ден; **kulturní** ~ пасивен, вял културен живот; пасивност, вялост на културния живот

ospalý, -á, -é **1.** сънлив, сънен, недоспал: **být po noční směně ~ý** сънлив съм, недоспал съм след нощна смяна; ~ **é dítě** сънено дете; дете, на което му се спи; ~ **é oči** сънени, дремливи очи; **jsem ~ý** спи ми се **2. прен.** сънлив, заспал, мърен, бавен: ~ **é letní odpoledne** сънлив летен следобед; ~ **ý ovzduší** заспала атмосфера; ~ **ý pohyb** мърно движение; ~ **ý tok řeky** бавно, тихо, кратко течение на река; **rozhýbat ~é městečko** раздвija заспало градче

ospravedlnitelnost, -i *ж.* оправдателност

ospravedlnitel|ný, -á, -é оправдателен, оправдан: ~ **ý čin** оправдана постъпка

ospravedlnit, -ím *св. 1. (koho)* оправда (някого): ~ **it obžalovaného** оправда обвиняем; ~ **it se** оправда се; ~ **it se z nařčení, z podezření** отхвърля обвинение, подозрение; оправда се от обвинение **2. (co)** докажа необходимостта (от нещо), правилността (на нещо); оправда, обоснова (нещо): ~ **it svou činnost** докажа правилността, необходимостта от дейността си

ospravedlň|ovat, -uji/разг. -uju *несв. 1. (koho)* оправдавам (някого) **2. (co)** оправдавам, обосновавам (нещо); доказвам необходимостта (от нещо), правилността (на нещо)

osprch|ovat, -uji/разг. -uju *св. (koho)* измий (някого) под душ; поставя (някого) под душ: ~ **ovat se po cvičení** взема душ след гимнастика

osrdečník, -u *м. анат.* перикард

osrd|í, -í *ср. хран.* дреболии, карантия, животински выгрешности (обикн. *сърце и бял дроб*): **telecí, vepřové ~í** телешки, свински сърца и бели дробове

ostat|ek, -ku **1.** остатък, остана чист: ~ **ek dovolené, chleba** остатък от отпуск(а), от хляб; ~ **ek života dožil v cizině** последната част от живота си той прекара в чужбина **2. обикн. мн. ostat|ky, -ků** останки (тленни): ~ **ý básníka byly převezeny do Slavína** тленните останки на поета бяха пренесени в Славин; ~ **ky svatých** *църк.* мощи (на светци); **svatý ~ek** *църк.* свети мощи

ostatně *част.* впрочем, в края на краищата,

всъщност: **jemu do toho ~ nic není** в края на краищата това не го засяга; **nedá se ~ nic dělat** впрочем, нищо не може да се направи; **přišel pozdě jako ~ vždycky** той закъсня, впрочем както винаги; ~ **si myslím, že...** впрочем, всъщност мисля, че...; ~ **ani nevím, jak to bylo** всъщност дори и не зная как беше; ~ **si dělej, co chceš** всъщност, впрочем прави каквото щещ; ~, **mně je to jedno** всъщност, впрочем, на мене ми е все едно

ostatn|í, -í, -í *обикн. само мн.* останалите, другите: **jděte napřed, ~í (pacienti) počkají** влезте, а останалите (пациенти) ще почакаат; **byl větší než ~í (chlapci)** той беше по-висок от другите (момчета); **jablka i ~í druhy ovoce** ябълките и останалите, другите видове плодове; ~ **í svět ho nezajímá** околният свят не го интересуваше

ost|en, -nu *м. 1.* бодил, трън, шип, остриѐ: **pichlavé ~ny ježka** остри бодли на таралѐж; ~ **ny růže** бодли, тръни на роза **2. прен.** ъпрек, хаплива нѐтка, остриѐ: ~ **en výčitky, posměchu** остриѐ на ъпрек, на насмѐшка; **promluvit s jemným ~nem v hlase** кажа с леко хаплива, с иронична нѐтка в гласа; ~ **en v duši zůstal** ~~присъбказуиакан~~ **uňí** ~ **en (kritice, slovům)** притѐпя остриѐто (на критика, на дѐми), разкритикувам, кажа в по-мѐка фѐрма

ostentativně [-ty-/tý-] *нар. книж.* демонстративно, предизвикателно: ~ **nevšimavý** демонстративно безразличен

ostentativn|í [-ty-/tý-], **-í, -í** *книж.* демонстративен, предизвикателен: ~ **í chování** предизвикателно държане; ~ **í smích** изкуствен, пресилен, предизвикателен смях; ~ **í nezdvořilost** скандална неучтивост

ostentativnost [-ty-/tý-] **-i** *ж. книж.* демонстративност, подчертаност, предизвикателност

ostnat|ý, ostnit|ý, -á, -é бодлив: ~ **í ježci** бодливи таралѐжи; ~ **ý drát** бодлив(а) тел

ostnokož|ec, -ce *м., обикн. мн. ostnokož|ci, -ců* *зоол.* иглокѐжи (живѐтни) (Echinodermata)

ostnoploutv|ý, -á, -é кѐйто е с бодливи пѐрки, кѐйто има шипове на пѐрките (*за риба*)

ostnosrst|ý, -á, -é **1.** кѐйто е с бодлива, ѐстра кѐзина: ~ **ý terier** териѐр с ѐстра кѐзина **2.** бодлив: ~ **ý ježek** бодлив таралѐж

ostošest, o sto šest *нар. разг. експр.* с пѐлна пѐра, за десет села, здравата, яко, мнѐго, с всѐчки сили: **pracuje ~** работи като фурия; **utíkat ~** бягам като вѐтър; **řečnilo se ~** рѐчите продължаваха с пѐлна пѐра

ostouz|et, -ím, 3. мн. -eji/-í неск. (koho, co) срамя, позоря, излагам (някого, нещо); сипя хули (срещу някого, срещу нещо): **špinili ho, ~eli kde mohli** очернях го, правеха го за срам къде кога можеха; **protivníci se navzájem ~eli v novinách** противниците взаимно се хулеха във вестниците; **~et se** излагам се; **~et se svým chováním** излагам се с държанието си

ostouz|et se, -ím se, 3. мн. -eji se/-í se неск. (s kým, čím) разг. излагам се, цапам си ръцете (с някого, с нещо): **nebudu se ~et s kýmkoli** няма да си цапам ръцете, да се занимавам с който и да е, с всеки

ostrah|a, -у ж. електронна охрана, алармена сигнализация

ostrá|ňkovat, -uji/разг. -uju св. (co) номерирам страници (на нещо), пагинирам (нещо)

ostrážit|ě нар. с изострено внимание, зорко, бдително, предпазливо: **~ se rozhlížet** зорко се оглеждам; **jít (lesem, tmou) tiše, ~** вървя (през гора, в тъмнина) тихо, много внимателно; **~ zbystřit sluch** внимателно надся слух

ostrážitost, -i ж. зоркост, засилено внимание, бдителност, предпазливост: **politická, vojenská ~** политическа, военна бдителност

ostrážit|ý, -á, -é бдителен, предпазлив, внимателен, зорък: **~ý pes** бдително куче; **~á chůze** предпазливи стъпки; **~ý pohled** зорък поглед; **~é vyčkávání** предпазливо изчакване

ostroh, -u м. чука, чукар; стръмен, скалист склон; скала всред река

ostrost, -i ж. 1. остротà (на нож) 2. прен. остротà (на поглед, слух и под.): **~ objektivu** фотогр. фокусираност на обектив; **~ obrazů** фотогр. контрастност на образи

ostrouh|at, -ám св. остържа: **~at citron** остържа лимон; **~at kůru s citronu** остържа кора от лимон ◆ **~at (lokty, mruvku)** разг. остана с пръст в устата; остана на сухо; не получа нищо; **při dělení ~al** при делбата той остана на сухо, не получи нищо

ostrouháv|at, -ám неск. остъргвам, очистивам

ostroúh|lý, -á, -é геом. остроугълен (триъгълник)

ostrov, -a м. остров: **neobydlený ~** необитаем остров; **tichomořské ~y** тихоокеански острови; **~ svaté Heleny** остров света Елена; **~ štěstí v moři béd** прен. капка радост в море от сълзи; **utíkat se na ~ snů** прен. спасявам се на острова на мечтите

ostrovan, -a м. островитянин: **domorodí ~é** местни, туземни островитяни

ostrován|ka, -у ж. островитянка

ostrovn|í, -í, -í островен: **~í stát** островна държава; **~í zvířena** зоол. островна фауна

ostrov|tip, -u м. остър ум, интелигентност: **přirozený ~** вродено остроумие, природна интелигентност; **uhodnout něco ~em** отгатна нещо с острия си ум, с острата си интуиция

ostruh|a, -у ж. 1. шпора: **zasadit, dát koni ~y** прищърба ◆ **~y** заслужа признание; **dobýt si (novinářských, básnických) ostruh** заслужа признание (като журналист, като поет) 2. прен. остен, стимул: **~y vášně, ctízádnosti, hněvu, strachu** остенят, подтикът, стимулът на страстта, амбицията, гневà, страхà; **pochvala mu byla ~ou** прен. похвалата беше за него импулс 3. нещо, което има вид на шпора: **~a patní kosti** мед. шпора, израстък на петната кòст

ostrův|ek, -ku м. умал. островче: **nástupní ~ek** трансп. спирка, площадка, островче на уличното платно (за качване в превозно средство)

ostružin|a, -у ж. 1. къпина (плод) 2. само мн. **ostružin|y, -n** къпини (растение и плодове): **stráň plná ~** склон, покрит с къпини

ostružin|í, -í ср. събир. къпинак: **trní a ~í** тръни и къпини

ostružin|ík, -y м. бот. къпина (Ribus)

ostružin|ový, -á, -é къпинов: **~é houští** гьсталак от къпини; **~á šťáva** сок от къпини

ostr|ý, -á, -é 1. остър, натòчен: **~ý nůž** остър нож ◆ **~ý** остър ◆ **~ý** остър островръх, който е с остър връх: **~á tužka** остър молив; **~ý zub, nos** остър зъб, нос 3. рязък, остър: **~ý okraj** рязко ограничен край, рязко очертана граница; **~á hrana** остър ръб; **~ý písek** остър пясък; **~ý kartáč** остра четка 4. рязък, внезапен: **~á zatáčka** остър завой; **~é střílení** ◆ **~é** пробивен, безогледен съм 5. воен. бден (за патрон и под.): **~ý náboj** бден патрон; **~á střelba** стрелба с бойни патрони; **střílet na ~o/naostro** стрелям с бойни патрони; **jít ke zkoušce na ~o** прен. разг. отивам на изпит на късмёт 6. лют, пикантен: **~á jídla** люти, пикантни ястия 7. остър, силен: **~ý ocet** силен оцет; **~á kořalka** силна, лòта ракия; **~ý (alkoholický) nápoj** силно (алкохолно) питиè; **~á vůně** остра, силна миризма; **~ý zvuk** пронизителен, остър звук; **~é světlo reflektorů** ярка светлина на фарове; **~á zeleň** ярка зеленина; ярко зелен цвят; **~ý horský vzduch** остър планински въздух; **~ý vítr** силен вятър; **~á bolest** остра болка 8. енергичен, решителен, стремителен, остър: **~ý zákrok obráncè**

енергична намеса на защитник; **~é tempo** стремителен темп; **~ý boj** остра борба; **~ý konflikt** остър конфликт; **~ý odpor** енергична съпротива **9. прен.** остър, рязък, силен, суров: **~ý povel** остра команда; **~á slova** остри думи; **~á kritika** остра критика; **~á výměna názorů** остра размяна на мнения; **~ý vtíp** солен, пиперлия виц, анекдот; **~á kázeň** стрôга, сурова дисциплина **10.** строг: **být na někoho ~ý rязък** съм към някого; **to je ~á ženská разг.** тя е бойка жена **11.** остър (за сетива): **~ý zrak, čich** остро зрение, остро обоняние **12.** остър: **~é rysy obličeje** остри, сурови черти на лицето; **~é obrisy** остри, резки очертания; **~á fotografie** контрастна фотография; **~ý rozdíl** рязка разлика; **~ý kontrast** остър, рязък контраст **13. комп.** оригинален: **~á verze programu** оригинален вариант на програма

ostře нар. остро; енергично, рязко; грубо; силно, пикантно; стрôго: **~ chutnat** ъмам лютив, остър вкус; **~ zelená barva** ярко зелен цвят; **~ nabitá zbraň воен.** заредено с бойни патрони оръжие; **~ se proti něčemu postavit** рязко, енергично се противопоставя на нещо; **zacházet s někým ~** постъпвам стрôго с някого; **~ vykročit** енергично тръгна напред

ostřelovat, -uji/разг. -uju неск. обстрелвам: **~ovat město** обстрелвам град; **~ovat neutrony физ.** бомбардирам с неутрони

ostříjí, -í ср. остриѐ: **~í nože, díky** остриѐ на нож, на камã; **ztupit ~í** притъпя остриѐ; **~í kopí ср.** остриѐ ♦ **(на)остриѐ** изострям до крайност обстанòвката; **ulomit ~í (výtkám)** притъпя остриѐто (на упреци)

ostřice, -e ж. бот. острица (блатна трева) (Carex)

ostřih|at, ostřih|at I, -ám, ostřih|nout, -nu св. 1. (со) подстрижа, подрежа, подкастрия (нещо): **~at někomu vlasy** подстрижа косата (на някого); **~at si nehty** изрежа си нòктите; **~at větvičky** подрежа, подкастрия клòнки; **~aná ovčí vlna** остригана овча вълна **2. (коho, со)** подстрижа (някого, нещо): **dal se ~at** той се подстрига, подстригаха го; **krátce ~aná hlava** глава с ниско, късо остригана коса **3. (коho, со)** острижа (някого, нещо): **~at hlavu dohola** острижа глава (с) нòла нòмер; **dal se dohola ~at** той се острига (с) нòла нòмер; **~at ovce** острижа овцè

ostřih|at II, -ám неск. (коho, со; коho, чeho; коho, со od чeho; со) малко остар. книж. пãзя (някого, нещо от нещо); спãзвам (нещо): **~hat rozkaz** спãзвам, изпълнявам заповед

ostřih|ovat, -uji/разг. -uju неск. остригвам, стрижã, подстригвам, подрязвам, подкастриям

ostřík|at, -ám св. изпръскам, напръскам

ostřilen|ý, -á, -é експр. отракан, обигран: **~ý závodník** опитен състезател; **~ý politik** отракан, обигран, изпечен политик; **~ý voják** опитен войник; **je to ~ý chlap** отракан човек е ♦ **~ý luk** от старã коза яре; гърмян заек; старã пушка

ostřílet se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í се св. експр. отракам се, обигряã се: **ve městě se lidmi se rychle ~í** в градã, сред хората скòро ще се отрака

ostřílit, -ím неск. остря, тòча: **~it nůž** остря, тòча нòж; **~it kosu** клèпя косã; **~ení nástrojů** острене, тòчене на инструменти; **~it špičku tužky** остря, подострям (върха на) мòлив; **~it si něčím chuť** подсылвам си апетита с нещо; **~it sluch** наострям слух; **~it obraz фот.** фокусирам ♦ **~it si zuby** си майтап с някого; **~it si zuby na něco, na někoho** тòча си зъбите (за нещо, срещу нещо, срещу някого)

ostřílit se, -ím se неск. заострям се, стãвам пò-остър

ostříž, -e м. зоол. сокòл каменãр (Falco subbuteo) ♦ **~it** да му убèгне (от пòгледа); **(mít) oči jako ~** виждам всìчко; нищо не ми убягва от пòгледа

ostříž|ek, -ku м. парчè, изрèзка: **~ek látky** парчè плãт; **~ek plechu** парчè ламарина

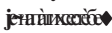
ostříž|í, -í, -í кòйто се отнãся до сокòл каменãр: **~í pohled прен.** проникãтелен пòглед

ostud|a, -y ж. излãгане, позòр, срам: **z toho bude ~a** мнòго ще се излòжим с товã; **mít strach z ~y** страхувам се да не сè излòжа; **velká ~a** голям срам, голям позòр; **dělat někomu ~u (svým chováním ap.)** излãгам, позоря някого (с държанието си и под.); **utržit (si) ~u** опозоря се, излòжа се; **to je ale ~a!** какъв срам! какъв срам! ♦ **~a** срамотã е! **mít z ostudy kabát разг. пейор. а)** тотãлно се излòжа, посрамя се **б)** нямам ни срам, ни съвест

ostudně нар. позòрно: **dopadlo to ~** завърши с позòр

ostudn|ý, -á, -é срамен, позòрен: **~á aféra** срамна, позòрна афèра; **~ý obraz** срамна картина; **~á písnička** позоряща пèсен; **~á porážka** позòрно поражèние; **~ý případ** срамна, позòрна случка

ostych, -u м. стеснèние, свян, срам: **dívčí ~** момински свян; **pocívat před někým ~**

стеснявам се, срамювам се от някого; ~ **před lidmi** стеснение от хората; **řici něco bez ~u** кажа нещо без стеснение, без срам
ostýchat se, -ám se *несв. (koho, čeho)* стеснявам се, срамювам се (*от някого, от нещо*): ~**at se jeden druhého** срамюваме се един от друг; ~**al se to řici** беше му неудобно, стесняваше се да каже това; **ne~á se vytknout jim chybu** не се стеснява да им посочи грешката
ostýchavě *нар.* стеснително, свенливо, срамежливо: ~ **se ptát** питам със стеснение; ~ **zaklepat** почукам плахо
ostýchavost, -i *ж.* стеснителност, свенливост, срамежливост: **překonat svou** ~ преодолѣя стеснителността си, неудобството си; **ne-motorná** ~ трѳмава стеснителност
ostýchavý, -á, -é стеснителен, свенлив: ~**ý, málo-mluvný hoch** стеснително, мълчаливо момче; ~**ý jako panenka** стеснителен като госпожица
osůbk|a, -y *ж. умал. обикн. експр.* човечец, човече, фигурка, същество: **pohyblivá ~a** подвижно човече, подвижна фигурка; **rozto-milá, půvabná ~a** мило, очарователно същество (*обикн. за млада жена*)
osud, -u *м. 1.* съдба, участ: **příznivý, krutý** ~ щастлива, жестока съдба; **rvát se s ~em** бѳря се със съдбата; **děkovat ~u** благодаря на съдбата; **ránu ~u** удари на съдбата; **potkal je ne-blahý** ~ сполетя ги незавидна съдба; **s tebou je** **průhoda**
koho (svému) ~u оставя нещо, някого на произвѳла на съдбата; **svému ~u neujdeš** от съдбата си няма, не можеш да избягаш **2. обикн. мн. osud|y, -ů** приключения, преживѳлици, истории: **líčit své ~y** описвам историята си; ~**y českého divadla** история на чешкия театър
osud|í, -í *ср. книж. 1.* сфѳра (*за лотария*): **vy-táhnout z ~í čísla sportky** изтегля от сфѳрата числата на спорт-тѳто **2. урна: (volební) ~í je připravena** избирателната урна е приготвена
osudně *нар.* съдбоносно, фатално: ~ **zasáhnout** намѳся се съдбоносно; ~ **se zmýlit** направя фатална грешка; ~ **neblahé rozhodnutí** катастрофално неправилно решение
osudnost, -i *ж.* неотмѳнность, фаталност, съдбоვნост: **tíha ~i** бремето на съдбата; ~ **pří-běhu** фаталност на случая
osudn|ý, -á, -é 1. съдбоносен, съдбовен, фатален: ~**ý omyl** съдбоносна грешка; ~**é nedorozumění** фатално недоразумѳние; ~**é následky** фатални послѳдици; ~**a náhoda** съдбоносна случайност; **to se mu stalo ~ým** това бе фатално за него **2.** решаващ, съдбоносен, исто-

рически, голям: ~**ý den** решаващ, съдбоносен, голям ден; ~**é okamžiky v životě** съдбоносни мигове в живота; ~**á nutnost** съдбовна необходимост

osudově *нар.* съдбоносно, съдбовно, фатално: ~ **rozhodující chvíle** решаващ, съдбоносен момент; ~ **jít za svým cílem** неотмѳнно вървя към свѳята цел

osudovost, -i *ж.* съдбоносно значѳние, съдбоносен характер: **tíha ~i** бремето на съдбата; ~ **chvíle** съдбоносно значѳние на момента; ~ **poslání** съдбоносно значѳние на мисията

osudov|ý, -á, -é 1. съдбовен, съдбоносен, фатален, неотмѳнен: ~**á síla** силата на съдбата; ~**á rána** съдбоносен удар; ~**ý zvrát** съдбоносен обрат; ~**á nutnost** съдбовна необходимост; ~**á tragedie** *лит.* съдбовна трагедия; **Beethovenova Osudová (symfonie)** Пѳта симфония на Бетѳвен **2.** решаващ, решителен, съдбоносен: ~**ý boj** решителен бѳй; ~**é rozhodnutí** жизнено важно, историческо, съдбовно решение; ~**á chvíle** исторически момент

osuš|it, -ím *св.* изсуша, избѳрша, изтрия: ~**it si obličej ručníkem** избѳрша лицѳто си с кѳрпа; ~**it slzy** избѳрша слзи; ~**it se u kamen** изсуша се до пѳчката

osušk|a, -y *ж.* хавлиена кѳрпа за баня; хавлийка: **třetí ~a** хавлийка

osuš|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* изсушавам, суша, подсушавам, избѳрсвам, изтривам: ~**ovat se ručníkem** бѳрша се с хавлиена кѳрпа; ~**ovat se u kamen** суша се до пѳчката

osvěc|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* осветявам, озарявам

osvědč|en|í, -í *ср.* удостоверение, свидетелство, документ: ~**í o státním občanství** удостоверение за поданство; **technické ~í (motorového vozidla)** технически паспорт (на моторно превѳзно средство); **lékařské ~í** медицинско свидетелство; ~**í o absolvování kurzu** свидетелство за завѳршване на курс

osvědč|en|ý, -á, -é признат, опитен, изпитан: ~**ý pracovník** изпитан деѳц, опитен работник; ~**ý přítel** доказан приятел; ~**á metoda** изпитан метод; **svěřit úkol ~ým rukám** поверя задача в опитни ръце

osvědč|it, -ím *св. 1. (co)* докажа, потвърдя, извяя (*нещо*): ~**it svůj talent** извяя таланта си; ~**it svou schopnost** докажа способността си; ~**it rozvahu** проявя мъдрост **2. (co komu; co)** изкажа (*нещо на някого*): ~**it někomu své účastenství** изкажа на някого съчувствие; ~**it vděčnost** изкажа благодарност

osvědčít se, -ím se *св.* 1. проявя се, представя се добре, успешно; докажа способностите си (*за човек*): **~it se jako průvodce** представя се като добър екскурзовод; **~it se v novém městě** намера приложение на способностите си в новия град 2. окажа се надежден, добър (*за предмет, за явление*): **nový stroj se ~il** новата машина се оказа полезна, добра, прояви много добри качества; **teorie se ~ila** теорията намери добър приложение

osvědčovat, -uji/разг. -uju *несв.* доказвам, потвърждавам, изяснявам: **~ovat své nadání** изяснявам дарбата си

osvědčovat se, -uji se/разг. -uju se *несв.* проявявам се, изяснявам се, представям се добре, успешно; доказвам способностите си (*за човек*): **~oval se na každém místě** на всяко място той се представяше добре 2. оказвам се надежден, добър, намирам приложение (*за предмет, за явление*): **zásady se v praxi ~ovaly** принципите намираха приложение в практиката

osvět[|]a, -y *ж.* просвета, културно-просветна работа: **šířit ~u na venkově** разпространявам просвета в провинцията, на село; **zdravotnická ~a** здравна просвета

osvětář, -e *м. разг.* просветен работник, културно-просветен работник

osvětářka, -y *ж. разг.* просветна работничка, културно-просветна работничка

osvětlení, -í *ср.* 1. осветление: **zářivkové ~í** неоновое осветление; **zavést ~í** прокарвам осветление, осветителна инсталация 2. осветление, светлина: **přirozené, denní ~í** естествена, дневна светлина; **umělé ~í** изкуствена светлина, изкуствено осветление; **slavnostní ~í** тържествени илюминации; **matné ~í** слабо осветление; **vidět něco v novém ~í** *прен.* виждам нещо в нова светлина

osvět[|]it, -ím *св.* 1. осветя; снабдя със светлина, с осветление 2. осветя, озаря: **slavnostně ~it** тържествено илюминирам; **~it film** осветя филм; **úsměv ~il tvář** *прен.* усмивка освети, озари лицето; лицето светна, грейна от усмивка 3. *прен.* осветля, разясня, изясня, обясня, изложа: **~it situaci** изясня положението; **~it (si) podstatu sporu** изясня (си) същността на спора

osvětlovač[|], -í, -í осветителен: **~í těleso** осветително тяло; **~í zařízení** осветителна инсталация, осветителни уреди; **~í technika** осветителна техника

osvětlovač, -e *м.* осветител (*в театър и под.*)

osvět[|]ovat, -uji/разг. -uju *несв.* 1. осветявам, снабдявам с осветление, със светлина 2. осветявам, озарявам, хвърлям светлина: **blesky ~ovaly krajinu** мълнии озаряваха местността 3. *прен.* осветлявам, разяснявам, изяснявам, обяснявам, хвърлям светлина, излагам: **to ~uje jejich pohnutky** това хвърля светлина върху подбудите им; **~ovat význam něčeho** изяснявам значението на нещо; **~ovat mezinárodní situaci** разяснявам международното положение

osvětově *нар.* в просветно, в културно-просветно отношение; просветно, културно-просветно: **~ výchovný úkol** културно-просветна задача; **~ povznést** издигна в културно-просветно отношение

osvětov[|]ý, -á, -é културно-просветен, просветен, просветителски: **~á činnost** културно-просветна дейност; **~í pracovníci** просветни, културно-просветни работници, дейци; **~á beseda** културно-просветна беседа

osvěž[|]it, -ím *св.* освежа: **~it tělo sprchou** освежа тялото си с душ; **~it paměť** освежа паметта си **osvěž[|]it se, -ím se** *св.* освежа се, ободря се: **~it se spánkem** ободря се, като се наспя

osvěž[|]ovat, -uji/разг. -uju *несв.* освежавам **osvěž[|]ovat se, -uji se/разг. -uju se** *несв.* освежавам се, ободрявам се

osvěžující, -í, -í освежителен, освежаващ, ободряващ: **~í nápoj** освежителна напитка

osvěcené *нар.* просвещенски; просветено

osvěcen[|]ec, -ce *м.* просветител: **francouzští ~ci** френските просветители, просвещенци

osvěcenost, -i *ж.* просветеност, просвещение, мъдрост: **~ národa** просветеност на народа; **politická ~** политическа просветеност, политическа грамотност; **~ a svobodomyslnost** просвещение и свобodomыслие

osvěcensk[|]ý, -á, -é просветителски, просвещенски: **~é ideje** просветителски идеи; **~á doba** епохата на просвещението

osvěcstv[|]í, -í *ср.* просвещение, епохата на просвещението

osvěcen[|]ý, -á, -é просветен, учен, мъдър: **~ý buditel** просветен будител; **~á hlava** голям ум; **~á vláda** мъдро правителство

osvit, -u *м. фот.* експозиция

osvít[|]it, -ím *св.* 1. (*со*) осветя, озаря, огрѐа (*нещо*): **měsíc ~il náves** месецът огрѐа мегдана; **osvěcená okna** осветени прозорци; **obličej osvěcený radostí** *прен.* сияещо от радост лице; **domov osvěcený štěstím** дом, залят от щастие; **láska ~ila její život** любовта стопли живота ѝ 2. (*koho*,

со) осеня (някого), озаря (някого, нещо): **~ila ho spásná myšlenka** осеня го спасителна идея
osvoboditel, -e м. освободител: **~é vlasti** освободители на родината
osvoboditelk|a, -y ж. освободителка
osvoboditelsk|ý, -á, -é освободителен, освободителски: **~é boje** освободителна борба; **~á armáda** освободителна армия
osvobod|it, -ím св. 1. (koho, co z čeho; koho, co) освободя (някого, нещо от нещо; някого, нещо): **~it zemi, vlast** освободя страната, родината; **~it ze zajetí** освободя от плен; **~it vězně (z pout)** освободя затворник (от вериги, от белезници); **~it ptáka (z klece)** освободя птица (от клетка) 2. (koho, co od čeho, z čeho; koho, co) освободя, избавя (някого, нещо от нещо; някого, нещо): **~it od strachu** избавя от страх; **~it od pracovní povinnosti** освободя от трудови задължения; **~it žáka od tělocviku** освободя ученик от физическо възпитание
osvobod|it se, -ím se св. 1. (z čeho) освободя се (от нещо): **kolonie se ~ily (z cizího panství)** колонните се освободиха (от чуждо господство) 2. (od čeho, z čeho) освободя се, избавя се (от нещо): **~it se od tísnivého pocitu** освободя се от потискащо чувство
osvobozenec|ý, osvobozensk|ý, -á, -é освободителен, освободителски: **národně ~é hnutí** националноосвободително движение; **národně ~á válka** народноосвободителна война, война за национално освобождение
osvobození|í, -í ср. освобождение: **výročí ~í** годишнина от освобождение; **boj za ~í** борба за освобождение
osvobozovac|í, -í, -í освободителен: **~í boj** освободителна борба
osvoboz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (koho, co z čeho) освобождавам (някого, нещо от нещо) 2. (koho, co od čeho) освобождавам, избавям (някого, нещо от нещо): **smích ~uje** смехът отпъска
osvoboz|ovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. (z čeho) освобождавам се (от нещо) 2. (od čeho) освобождавам се, избавям се (от нещо)
osvobozujíc|í, -í, -í освобождаващ, избавящ, оправдаващ, оправдателен: **~í rozsudek** оправдателна присъда
osvojen|ec, -ce м. юрид. осиновен син
osvojen|í, -í ср. юрид. осиновяване
osvojenk|a, -y юрид. осиновена дъщеря
osvojitel, -e м. юрид. осиноvitел
osvojitelk|a, -y ж. юрид. осиноvitелка
osvojit|it, -ím св. юрид. осиновя

osvojit si, -ím si св. (co) 1. усвоя, наўча (нещо), наўча се (на нещо): **~it si postup práce** усвоя процеса на работа; **~it si cizí jazyk** наўча чужд език 2. присвоя (нещо): **bezprávně si ~it cizí majetek** незаконно (си) присвоя чужда собственост
osvojj|ovat, -uji/разг. -uju нескв. юрид. осиновявам
osvojj|ovat si, -uji si/разг. -uji si нескв. (co) 1. усвоявам, изучавам, ўча (нещо); научавам се (на нещо): **~ovat si vzdělání** придобивам образование; **~ovat si cizí jazyky** ўча чужди езици 2. присвоявам (нещо): **~ovat si práva** присвоявам си права
osych|at, osých|at, -ám нескв. изсъхвам, съхна: **po dešti země ~á** след дъжд земята съхне
osypat, osypávat (se) вж. **obsypat, obsypávat (se)**
ošacen|í, -í ср. облекло, дрехи, обличане: **dobré ~í na zimu** добро облекло за зимата
ošacovac|í, -í, -í който се отнася до облекло: **stravovací a ~í akce** акция за доставяне на храна и облекло (за пострадали)
ošál|it, -ím св. книж. излъжа, измъма: **dal se ~it** той се остави, позволи да бъде измъмен
ošal|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) строит. жарг. обшья, обкова, облицовам (нещо); направя лампериа (на нещо)
ošat|it, ím св. облека
ošatk|a, -y ж. панёрка, панёрче: **~a vajec** панёрка (с) яйца
ošemetn|ý, -á, -é 1. нейскрен, коварен, лъстив 2. опасен, несигурен: **~á situace** лошо положение; **to je ~á věc** това е много неприятна работа
ošetřen|í, -í ср. 1. медицинска помощ: **bezplatné lékařské ~í** безплатна медицинска помощ; **dostalo se mu včas ~í** той получи навреме медицинска помощ; **~í rány** обработка на рана 2. грижа, обслужване, грижи: **mít dobré ~í** грижат се добре за мѐн, получавам добри грижи 3. гарантиране, подsigуряване (на правилно функциониране и под.)
ošetr|it, -ím св. 1. (koho - вин.; koho, co) окажа (на някого) медицинска помощ: **lékař ~il raněného** лекарят окажа помощ на ранен; **~it (pacientovi) ránu** превържа раната (на пациент); **~it si poraněnou ruku** почистя и превържа ранената си ръка; **~it školákům chrup** поправя зъбите на учениците 2. (koho, co) погрижа се, полóжа грижи (за някого, за нещо); дам, окажа необходимите грижи (на някого, на нещо): **~it nemocného** преповия, подсуша кърмаче; **~it nemocného** обслужва болен; **~it květinu** по-

грижа се за цвете; **~it drůbež** погрижа се за домашни птици **3.** (со) гарантирам, подсигуря (правилно функциониране и под.)

ošetřovac|í, -í, -í който се отнася до оказване на медицинска помощ; **~í náklady** средства, разходи за медицинска помощ; **léčebné a ~í ústavy** лечебни и амбулаторни заведения; **~í doba** амбулаторни, приемни часове, работно време (в здравно заведение)

ošetřovan|ec, -ce м. пациент

ošetřován|í, -í ср. медицинска помощ; полагане на грижи; гледане на болен: **propustit (z nemocnice) do domácího ~í** изпиша (от болница) на домашен режим

ošetřovank|a, -y ж. пациентка

ošetř|ovat, -uji/разг. -uju нескв. **1.** (кого - вин.; кому со) оказвам медицинска помощ (на някого): **~ovat nemocné** гледам болни, грижа се за болни; **~ovat dětem zuby** поправам зъбите на деца **2.** (кого, со) грижа се, полагам грижи (за някого, за нещо): **~ovat starou matku** грижа се за старата си майка; **~ovat květiny** грижа се за цветя; **~ovat hrob** поддържам гроб; **~ovat dobytek** грижа се за добитък; **~ovat stroj** поддържам машина **3.** гарантирам, подсигуриям

ošetřovatel, -e м. **1.** болногледач **2.** гледач (на животни в зоопарк и под.): **~ skotu, krav** скотовъд, кравар; **~ vepřů, prasat** свиневъд, свинегледач

ošetřovatelk|a, -y ж. **1.** болногледачка; медицинска сестра **2.** гледачка (на животни)

ošetřovatelsk|ý, -á, -é който се отнася до болногледачи, до медицински сестри: **~á služba** болногледачество; **~ý čepeček** касинка; **~á technika** техника за санитарно обслужване; **~á škola** средно медицинско училище (за мед. сестри)

ošetřovn|a, -y ж. медицински пункт, здравен пункт: **vojenská ~a** военен медицински пункт; лазарет; **spartakiádní ~a** медицински пункт на спартакиада; **závodní ~a** заводски, учреденски здравпункт

ošetřující, -í, -í в съчет. **~í lékař** лекуващ лекар

ošid|it, -ím, -í св. (кого ош; кого - вин.) измъмя, изиграя, излъжа (някого с нещо); ограбя, ошетья (някого с нещо); не дам (на някого), каквото му се полага: **~it o peníze** измъмя някого с парите, взема му повече пари, отколкото трябва; **~it zákazníka (na váze)** ошетя клиент (при теглене), разг. удяра клиент (в кантара); **nechali jsme se ~it** излъгах ни, ошетиха ни; **mne ne~iš!** мене няма да ме излъжеш! не ще

ме измъмиш! **~it žaludek** прен. експр. залъжа си стомаха (с малко ядене); **~it práci** прен. експр. претъпам работа

ošid|it se, -ím se св. измъмя се, излъжа се, подведа се: **~it se při koupi, s koupí** излъжа се с покупка, при покупка

ošidn|ý, -á, -é лъжлив, измъмен: **~é slovo** лъжовна дума; **~á statistika** лъжлива, невярна, стъкмена статистика; **~é měřítko** измъмна мярка; **provádět ~ou hru** вода нечестна игра, играя нелоялна игра; **~é bažiny** коварни тресавища; **~ý člověk** измъмник, мошеник

ošíván|í, -í ср. експр. въртене-сукане, усуквания

ošív|at se, -ám se нескв. **1.** въртя се, мърдам неспокойно: **nepokojně se ~at** въртя се неспокойно; **neklidně se ~at (v těsném, v nezvyklém obleku)** въртя се, мърдам неспокойно (в тясно, в необичайно облекло) **2.** експр. усуквам, въртя-суча: **dlouho se ~al, než zaplatil** той дълго го усуква, дълго се дърпа, въртя-суча, докато плати

ošizen|ý, -á, -é излъган, измъмен, ошетен: **člověk ~ý životem** прен. човек, ограбен, излъган от живота; **to je ~á práce** прен. това е претъпана работа

ošklí|bat se, -ám se нескв. права гримаси, физиономии: **pohrdavě se ~at (nad jídlem)** права пренебрежителни гримаси (при ядене)

ošklivě нар. неприятно, гръзно, некрасиво, противно: **~svraštit tvář** гръзно смръщя лице; **mluvit ~** говоря неприлично, противни неща; **vypadalo to s ním** ~ не му беше добра работата; **~jednat** постъпвам гръзно; **venku to ~fouká** навън противно, неприятно дъха

oškliv|ec, -ce м. противен, неприятен, лош човек: **ty ~če, cos to udělal?** ей, гадино, какво направи?

oškliv|it se, третол. -í se (кому) (нещо) е противно (на някого), буди отвращение (у някого): **lež se mi ~í** лъжата ми е противна; **~í se jí jídlo** храната ѝ е противна, отвращава я

oškliv|it si, -ím si нескв. (кого, со) изпитвам отвращение, гнуся се (от някого, от нещо): **~í si hady** изпитва отвращение от змии; **nenáviděl, ~il si ho** той го мразеше, отвращаваше се от него

ošklivo нар. лошо, зле, неприятно: **venku je ~** времето (навън) е лошо; **je mi ~ od žaludku** лошо ми е на стомаха

ošklivost, -i ж. **1.** грозота, уродливост: **~ tvarů** грозота на форми; **zrůdná ~** уродлива грозота **2.** нещо лошо, отвратително: **cítit ~ v ústech** имавам неприятен вкус в устата; **cítit ~ od ža-**

- ludku** ймам неприятно усещане от стомáха **3.** отвращение, погну̀са: **s ~i se otočit** обѣрна се с погну̀са; **budit** ~ будя отвращение
- oškľiv|ý, -á, -é 1.** грóзен, некрасив, неугледен: ~ý **člověk** грóзен, некрасив човѣк; ~á **tvář** грóзно лице; ~ý **klobouk** грóзна шапка; ~á **budova** грóзна, неугледна сграда **2.** неприятен, противен, лош: ~ý **pach** неприятна миризма; ~ý **pocit** неприятно чүвство, неприятно усещане; ~ý **sen** лош сѣн; ~é **počasí** лошо, противно време; ~á **vlastnost** лошо, отвратително качество; ~ý **čin** лоша постѣпка; **to je od něho ~é (jednání)** това е много лошо, много гадна постѣпка от негова страна **3.** лош, неприятен, опáсен: ~á **záležitost** лоша работа; **je to s ní ~é** лоша ѝ е работата; **má ~ou ránu** йма лоша, опáсна рана **4.** груб, дóлен, неприличен, мр̀сен: ~á **slova** неприлични, гр̀би дүми; ~á **nadávká** неприлична, вулгарна ругатня
- oškráb|at, oškrab|at, -u/-ám св. (co) 1.** остържа, очистя (нещо): ~at **brambory** остържа, обѣля картофѝ; ~at **boty od bláta** остържа, почи́я обувки от кáл **2.** остържа, ма́хна чрез стъргане (нещо): ~at **bláto z bot** остържа калта̀ от обувките
- oškrábá|vat, -ám, oškrab|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1.** стържа, остъргвам **2.** очиствам, ма́хам чрез стъргане
- oškráb|nout, -nu св. (co) 1.** остържа, обѣля, очистя (нещо): ~nout **brambory** обѣля картофѝ **2.** ма́хна чрез остъргване, остържа (нещо): ~nout **přischlé bláto** остържа засѣхнала кáл **3.** експр. препи́ша (на бърза рѣка), надра̀скам (нещо)
- oškrabovat** вж. **oškrabávat**
- oškrob|it, -ím св. колóсам**
- oškub|at, -u/-ám св. 1. (co) оскүбя (нещо): ~at kachnu** оскүбя пáтица **2. (co) окѣсам, изпокѣсам, обрүля, озóбам (нещо): koza ~ala větve** козата обрѣсти листата̀ от клóните; ~at **strom** обрүля дървó, окѣсам листата̀ на дървó **3. (co) оскүбя, ма́хна, очистя (нещо): ~at (huse) peří** оскүбя перáта (на гѣска); ~at **listí (z větvi)** експр. ошмүля листá (от клóните) **4. (koňo - вин.) разг. експр. оскүбя, оберá (някого): ~alí ho (dohola)** обрáха го (до шу́шка)
- oškubá|vat, -ám нескв. 1. (co) скүбя (нещо): ~at husu** скүбя гѣска **2. (co) изпокѣсвам, окѣсвам, кѣсам, обрүлвам, ошмүлвам (нещо) 3. (co) скүбя, ма́хам, чистя, кѣсам (нещо) 4. (koňo - вин.) разг. експр. скүбя, огра́бвам, гра́бя (някого)**
- oškvař|it, -ím св. опѣржа: ~it špek** опѣржа слани́на
- ošlap|at, -u/-ám св. (co) изтрия, протрия, изхабя (нещо) от хóдене: ~at koberec** изтрия кили́м от хóдене; ~at **podpatky** изтрия тóкове
- ošlap|ek, -ku м. парчѣ от сняг или кáл, пáднало отобу́жа♦** **být-kenně-koho-být-komu za ~ek** експр. пи́онка сѣм на някого, кáтò пи́онка сѣм на някого
- ošlehan|ý, -á, -é обрүлен, обвѣтрен: ~é tváře** обрүлени, обвѣтрени лица̀
- ošleh|at, -ám св. (koho, co) обрүля (някого, не-що): vítr a déšť ~aly starou věž** вятърът и дѣждът бяха обрүлили старата күла; **déšť ~al okna** дѣждът заши́ба, заплю́щя по прозóрците; **plameny ~aly zed', budovu** пла́мъци облизáха стената̀, пла́мъци лизна́ха, обхва́наха сграда-та; **vrátil se ~án větrem** той се вѣрна обрүлен от вятѣра
- ošlehá|vat, -ám, ošleh|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) брүля (някого, нещо), ши́бам, плю́щя (по нещо): větve jim ~aly tváře** клóните ги ши́баха по лице́то; **lijavec ~á/~uje okna** порóен дѣжд ши́ба, плю́щя по прозóрците; **plameny ~ají/~ují kotel** пла́мъците облизáват котѣла
- ošmik|at, -ám св. (koho, co) разг. експр. офѣкам, остри́жа (някого, нещо)**
- ošoupan|ý, -á, -é износен, протрит, изтъркан: ~é kalhoty, rukávy** протрити панталóни, рѣка̀ви
- ošoup|at, -u/-ám св. изтъркам, протрия, изно́ся: ~at (si) lokty** протрия (си) рѣка̀вите на лáктите; ~at (si) **sukni** изтъркам си полáта
- ošoup|at se, -u/-ám se св. изтъркам се, изно́ся се: kalhoty se už ~aly** панталóнът вѣче се изно́си
- ošpičat|it, -ím св. (co) заóстрия, подóстрия (нещо)**
- ošplích|at, -ám, ošplích|nout, -nu св. (koho, co) опла́кна, облѣя, запла́кна, измѣя (някого, нещо): vlny je ~aly** вълните ги облѣяха; ~at **nádobí** експр. запла́кна сѣдове; ~at **se u studny** експр. наплѣскам се на клáденеца
- oštěp, -u м. кóпие: probodnout ~em** прободá с кóпие; **hod ~em спорт.** хвѣрляне на кóпие
- oštěpař, oštěpář, -u м. спорт.** копиехвѣргáч
- oštěpařk|a, -y ж. спорт.** копиехвѣргáчка
- oštěp|ek, -ku м. словáшко óвче пу́шено сирене с яйцевидна фóрма**
- oštěp|ovat, -uji/разг. -uju св. (co) присадя̀, ашладѣсам (нещо)**
- oštíp|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (co) отчүпвам, чүпя чáст (от нещо): děti ~ují koláč** децáта отчүпват от сладки́ша; **husy ~ují trávu** гѣските пасáт тревá; ~ovat **mandle (z vánočky)** отчүпвам бадѣми (от козуна́к); **kachny se ~ují**

патиците се пощят; **~ovat cíp šátku** подръпвам ъгъл на забрадка

ošuljit, ožuljit, -ím св. (*koho, co; koho oč*) разг. излъжа, измамя, ошетя (*някого, нещо; някого за нещо*): **dát se ~it** остава се да ме ошетят, да ме измамят; **~il ji o peníze** той ѝ обра парите

ošuměle нар. изтъркано, износено, изхабено, овехтяло: **vypadá ~** изглежда овехтял, има овехтял вид; **je ~ oblečen** той е облечен в изтъркани, в износени дрехи

ošumělost, -í ж. овехтял вид, изхабеност, износеност

ošumělý, -á, -é овехтял, изхабен, протрит, изтъркан, износен: **~ý kabát** овехтяло палто; **~ý zevněšek** овехтяла външност; **~ý člověk** човек с овехтял вид; **~ý vtíp** изтъркан виц

ošvindl|ovat, -uji/разг. -uju св. (*co*) разг. извърша (*нещо*) небрежно, с измама: **~ovat práci** прегупам работа; **~ovat zkoušku** взема изпити по втория начин (*чрез преписване*)

otáčecí, -í, -í въртящ се: **~í židle** въртящ се стол; **~í dveře** въртяща се врата

otáčen|í, -í ср. въртене: **~í kolem osy** въртене около ос

otáčet, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. 1. (*co; čím*) въртя, завъртвам, завъртам (*нещо*): **~et maso na rožní** въртя месо на шиш; **~et kolem** въртя, завъртвам колело; **~et hůlkou v ruce** въртя бастунче в ръка; **~et klíč/klíčem v zámku** въртя, завърт(в)ам ключ в брава 2. (*co*) преобръщам, обръщам (*нещо обратно*): **~et list a** обръщам лист, страница б) *прен.* променям тема на разговор 3. (*co; co kam*) обръщам, извивам, отклонявам, насочвам (*нещо; нещо нанякъде*): **~et vůz** обръщам кола; **~et hlavu dozadu, po hlase** обръщам, извивам глава назад, по посока на гласа; **~et řeč jinam прен.** отклонявам разговор в друга посока, сменям тема на разговор, пренасям разговор на друга тема

otáčliv|ý, -á, -é ж. въртелив: **~ý pohyb** въртеливо движение 2. въртящ се: **~é křeslo** въртящ се стол, въртящо се кресло; **~é jeviště** въртяща се сцена; **~é dveře** въртяща се врата; **~é rostliny бот.** увивни растения

otáč|ka, -y ж. оборот, завъртане: **~y stroje** обороти на машина; **počet otáček za minutu** брой на обороти за една минута; **roztočit něco na plné ~y прен. експр.** приведа нещо в пълнен ход, започна нещо с пълна пара, подхвана нещо на пълни обороти

otakár|ek, -ka м. зоол. голям полумесец (*перуда*) (*Papilio*)

otálen|í, -í ср. протакане, бавене, колебание: **učinít něco bez ~í** направя нещо без бавене, без протакане, незабавно

otál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (*s čím*) бавя се, колебая се, мотая се (*с нещо*), протакам (*нещо*): **~et s rozhodnutím** колебая се с вземането на решение; **~et se svatbou** протакам сватба; **~et s odchodem** не бързам да си отида; **rozloučil se, ale u dveří ~el** той се сбогува, но при вратата още се суетеше; **ne~ej!** не се бави! не се колебай! не се двоуми!

otav|a, -y ж. отава: **sekat, sklízet ~u/~y** кося, събирам отава

otax|ovat, експр. otaxír|ovat, -uju св. разг. (*koho, co*) оценя, преценя, премѐра (*някого, нещо*), дам оценка, преценка (*за някого, за нещо*):

kole въртя се в кръг, танцувам; **~et se kolem děvčete** въртя се около момиче 2. преобръщам се, обръщам се (*обратно*): **vůz se ~í koly vzhůru** колата се обръща с колелата нагоре 3. обръщам се, извърщам се, завивам, извивам (*се*), насочвам се; отклонявам се: **už se ~í a vrací** вече се обръща и тръгва обратно; **~et se za děvčaty прен.** обръщам се след момичетата, заглеждам се по момичета; **~et se k někomu obličejem, zády** обръщам се с лице, с гръб към някого; **~et se zdvořile k sousedovi** обръщам се учтиво към съседа си; **cesta se ~í vpravo** пътят извива, завива надясно; **vítř se ~í** вятърът се обръща; **počasí se ~í разг.** времето се променя, времето се обръща; **~et se po větru и прен.** въртя се, накъдето дъха вятърът; **cesta se ~í kolem kopce** пътят се вие около хълма 4. *експр.* работя, шетам, снова, движа се, действам пъргаво, бързо, сръчно, ловко: **žena se ~í kolem plotny** жената снова около пещката, край пещката; **ten se umí ~et s kosou** той умее да върти косата бързо, ловко

otáčivě нар. въртеливо

otáčivost, -í ж. физ. въртеливост

otáčiv|ý, -á, -é 1. въртелив: **~ý pohyb** въртеливо движение 2. въртящ се: **~é křeslo** въртящ се стол, въртящо се кресло; **~é jeviště** въртяща се сцена; **~é dveře** въртяща се врата; **~é rostliny бот.** увивни растения

otáč|ka, -y ж. оборот, завъртане: **~y stroje** обороти на машина; **počet otáček za minutu** брой на обороти за една минута; **roztočit něco na plné ~y прен. експр.** приведа нещо в пълнен ход, започна нещо с пълна пара, подхвана нещо на пълни обороти

otakár|ek, -ka м. зоол. голям полумесец (*перуда*) (*Papilio*)

otálen|í, -í ср. протакане, бавене, колебание: **učinít něco bez ~í** направя нещо без бавене, без протакане, незабавно

otál|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í неск. (*s čím*) бавя се, колебая се, мотая се (*с нещо*), протакам (*нещо*): **~et s rozhodnutím** колебая се с вземането на решение; **~et se svatbou** протакам сватба; **~et s odchodem** не бързам да си отида; **rozloučil se, ale u dveří ~el** той се сбогува, но при вратата още се суетеше; **ne~ej!** не се бави! не се колебай! не се двоуми!

otav|a, -y ж. отава: **sekat, sklízet ~u/~y** кося, събирам отава

otax|ovat, експр. otaxír|ovat, -uju св. разг. (*koho, co*) оценя, преценя, премѐра (*някого, нещо*), дам оценка, преценка (*за някого, за нещо*):

~ovat člověka přeměra u má na člověka, dám přeceňka za člověka; ~ovat knihu káжа си тежката дѹма, дѹмата за книга

otázat se, -žу se/-ži se *св. книж.* **1.** (*koho, čeho co; na koho, со; po kom, čem*) попитам (някого, нецо; за някого, за нецо): ~at se ženy, co se stalo попитам женà си, каквò се е слѹчило; ~zat se, zda... попитам дали...; ~zat se, proč... попитам защò...; ~zat se po příčině попитам каквà е причината, попитам за причината **2.** в *счѣт.* **být otázán** *страд.* попитан съм, зададàт ми въпрос, запитат ме

otázka, -y ж. **1.** въпрос, запитване: **vyslovit ~u** попитам, запитам; **ústní, písemné ~y** ѹстни, писмени въпроси (*на изтут*); **těžká ~a** тежък въпрос; **položit, klást ~u** задам, поставя въпрос **2.** **je (ještě) ~a** товà (всè още) е под въпрос **3.** **vyprositelně** *изреч.* въпросително изречѣние: **zjišťovací ~a** общ, констативен въпрос (*с отговор „да/не“*); **doplňovací ~a** изясняващ въпрос (*с въпр. местоим. или нар.*); **vylučovací ~a** разделителен (дисюнктивен) въпрос; **přímá ~a** въпрос в пряка реч; **nepřímá ~a** подчинѣно въпросително изречѣние; **řečnická ~a** реторичен въпрос **3.** въпрос, проблем: **národnostní, politická, sociální ~a** национален, политически, социален въпрос; **klíčová ~a** основен, централен въпрос; **palčivá, ožehavá ~a** горещ, наболял въпрос; **vyřešit bytovou ~u** разрешà жилищния проблем; **mravní ~y** нравствени проблеми; **to je ~a peněz** товà е въпрос на пари, на парични възможности; **bylo ~ou cti** бѣше въпрос на чѣст

otazník, -u м. *език.* въпросителна, въпросителен зѣн

otecvrah, -a м. отцеубийец

otecvražďa, -y ж. отцеубийство

otecovsky *нар.* бащински: ~ radit съветвам бащински; ~ shovívavý (по) бащински снисходителен

otecovsk|ý, -á, -é 1. бащински, бащин: ~á láska бащинска любов; ~ý dům бащин дòm; ~á moc родителска власт **2.** роден, бащин: ~ý jazyk *рядко* матерен език **3.** бащин, ласкав, внимателен: ~ý tón бащински тòn; mít k někomu ~ý poměr ймам към някого бащинско отношение; ~ý přítel любезен, добър под-възрастен приятел

otecovstv|í, -í ср. бащинство: **duševní ~í** *прен.* духовно бащинство; ~í literárního díla àвторство на литературно произведѣние

otčenáš, -e м. „Отче наш“ (*молитва*): **odřikávat něco (úlohu ap.) jako ~** зная нещо (урòк и под.) като òтче наш, като по вода

otčim, -a м. пàстрок, побáщим, òтчов; втòри, нерòден бащà

otčinja, -y ж. *книж.* тàтковина, отѣчество

otec, otce м. **1.** бащà: mít jméno po otci нòся ймето на бащà си; dědictví po otci наследство от бащà; nevlastní, adoptivní ~ втòри бащà; осиновител; duchovní ~ nového směru *прен. книж.* духовен бащà на ново направлѣние

♦ **otcůvka, -y ж.** сьприна (селят) на бащà си, одрàл съм кòжата на бащà си, мѣтнал съм се (целият) на бащà си, бàщичко съм; přání bývá ~em myšlenky желàнието порàжда мислѣтà; (Bůh) Otec *църк.* Бог-Отèц **2.** *фам. експр.* сьпр̀ут, м̀жж (обикн. в обръщение): náš ~ м̀жжът ми; нашият тàтко; otče! м̀жжò! тàтко! **3.** *фам. експр.* дядò, чичò; в̀зрастен м̀жж (от село) (обикн. в обръщение): nestarejte se, otče не сѣ безпокòй, дядò, чичò **4.** бащà; м̀жж, кòйто с любов се грижи за някого, за нещо; основàтел: byl mu otcem тòй му бѣше катò бащà, тòй бѣше бащà за негò; pan ~ *остар.* мелничàр, стопàнин, хазяйн; Karel IV, Otec vlasti Кàрел IV, бащàта на родината; Palacký, Otec národa Пàлацки, бащàта на нацията; duchovní ~ hnutí идѣен бащà на движѣние **5.** *църк.* отèц, свещ̀еник, пàтер: ~ Bonaventura отèц Бонавент̀ура; duchovní ~ отèц, свещ̀еник; (církvní) Otcové отц̀ите на ц̀рквата (*религиозни писатели от ранното християнство*); ц̀ркòвни, духовни отц̀и; мона̀си; Svatý ~ Свет̀ий отèц, пàпата **6.** *обикн. мн.* otcjové, -ů прàдеди: jazyk našich otců *езикът на нашите прàдеди*

otěci, разг. otěct, oteču *св.* отекà, под̀уя се, подп̀ухна: ~ v obličejì отеч̀е ми, подп̀ухне ми лиц̀ето; zlomený prst otekl сч̀упеният пр̀ст се под̀у

otěhotn|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í *св.* забременѣя

oték|at, -ám неслв. отичам, под̀увам се, подп̀ухвам

oteklin|a, -y ж. отòк, подутинà

otekl|ý, -á, -é отек̀ъл, под̀ут, подп̀ухнал: ~á ruka отек̀ла рь̀кà; ~á tvář подп̀ухнало лиц̀е

otell|it se, -ím se *св.* от̀еля се

otep, -i ж. нàр̀ьч, врь̀зка, сноп: svázat roští do ~i вь̀ржа сь̀чки на сноп

otěplen|í, -í ср. затòпляне: nastalo náhlé ~í *наст̀ъпи внеза̀пно, рь̀зко затòпляне (на времето)*

otepl|it, ím *св.* затопля, загрѣя, нагрѣя, стопля:
slunce ~ilo vodu слънцето затопли водата
otepl|it se, третол. -í se *св.* затопли се, нагрѣе се, стопли се: **vzduch se ~il** въздухът се затопли; **~ilo se** затопли се (врѣмето), настъпи затопляне, (врѣмето) стана по-топло
otepl|ovat, -uji/разг. -uju *несв.* затоплям, стоплям, нагрѣвам
otepl|ovat se, третол. -uje se *несв.* затопля се, стопля се, нагрѣва се
otesán|í, -í *ср.* одялване: **kmeny určené k ~í** дървесен материал за одялване
otesan|ý, -á, -é одялан, дялан, окастрен: **~ý kámen** одялан, дялан камък
ote|sat, -šu/-sám/книж. -ši *св.* 1. одялам, окастря 2. (*koho - вин.*) *прен. експр.* поочупя, отракам, култивирам (*някаго*)
otest|ovat, -uji/разг. -uju *св.* (*со*) *учил.* дам подпис, потвърдя посещаемостта (*на нещо*) в студентска книжка
otevirát *вж. otvírat*
otevřen|ý, -á, -é 1. отворен, разтворен: **~á okna** отворени прозорци; **~ý dům** отворен, незаключен дом; **~ý kohoutek** отворен кран; **~ý stůl** маса с отворено чекмедже; **potlesk při ~é scéně** ръкопляскания по време на спектакъл, при вдигната завеса; **~ý nůž** отворен нож; **~ý padák** разтворен парашут; **nově ~ý obchod** новооткрит магазин; **~á rána** отворена рана; **~á tuberkulóza** открита туберкулоза; **~á cesta do života** открит път в живота; **nechat cestu k dohodě ~ou** оставя отворена врата за споразумение; **~é město** *воен.* открит град; **~á listovní zásilka** *пош.* отворена пощенска пратка; **~á hlava** (това е) бистър ум, умна глава; **mít ruku ~ou** имам широко пръсти; **poslouchat s ~ými ústy** слушам с отворени, с зяпнали уста; **mít oči ~é** отварям си очите на четири; **přijmout někoho s ~ou náručí** приема някого с отворени, с разтворени обятия 2. открит: **~ý bazén** открит басейн; **~ý kočár** открит файтон; **~ý vaříč** *електр.* открит котлон 3. отворен, открит, свободен: **~é moře** открито море; **~á krajina** открита местност; **~é prostranství** открито пространство; **údolí k jihu ~é** открита на юг долина; **~á slabika** *език.* отворена сричка 4. открит, неразрешен: **~á otázka** открит въ-

прос 5. открит, явен: **~ý boj** открит бой; **~ý konflikt** явен конфликт; **~é nepřátelství** открит вражда; **~á zrada** явно предателство; **~ý odpor** открита съпротива; **~ý výsměch** явна, открита насмешка; **~ý list, dopis** отворено писмо
otevř|hub|a, -у *м. грубо* 1. цапнат в устата, грубиян (в говоренето) 2. рядко дрънкало, устатник; човек, който много говори
otevř|ít, -vřu *св.* 1. отворя: **~vřít dveře dokořán** отворя вратата докрай, напълно; отворя цялата врата, отворя широко врата; **zaklepal a ~vřeli mu** той почука и му отвори ханчича 2. отворя, отключва: **~vřít byt, dům** отключва жилище, къща; **~vřít zásuvku, kufr** отворя чекмедже, кюфар; **mají ~vřeno (v obchodě)** отворено е, магазинът е отворен 3. отворя, пусна: **~vřít plyn** пусна газта; **~vřít kohout** отворя кран; **~vřít rádio** пусна радиото 4. отворя, разгърна, разтвори: **~vřít ústa** отворя уста, проговоря; **~vřít sešit** отворя, разгърна тетрадка; **~vřít nůž** отворя нож; **~vřít náruč** разтворя обятия; **~vřít oči** отворя очи
~vřít si na někoho hubu озъбя се на някого; **~vřít někomu oči** отворя очите на някого 5. отворя, запечатам: **~vřít dopis** отворя, запечатам писмо; **~vřít láhev** отворя, отпуща бутилка 6. (*со кому*) отворя (*нещо за някого*), отворя вратите (*на нещо за някого; за нещо*): **~vřít veřejnosti hradní zahrady** отворя градината на замък за посещение, направа я достъпна за някого, пред някого чувствата си, сърцето си, душата си 7. открива, слъжа начало на нещо: **~vřít obchod** открива магазин; **~vřít školu** открива училище; **~vřít výstavu** открива изложба; **~vřít účet** *икон.* открива сметка; **~vřít novou epochu dějin** *прен.* открива нова епоха в историята
otevř|ít se, -vřu se *св.* 1. отворя се: **dveře se (průvanem) ~vřely** вратата се отвори (от течението) 2. отворя се, разтворя се, разкрива се: **padák se ~vřel** парашутът се разтвори; **květ se ~vřel** цветът се разтвори; **rána se znovu ~vřela** раната отново се отвори; **~vřela se jí noha** отвори му се очите; **nebesa se ~vřela**

прен. книж. загърмя; ливна проливен дъжд; сякаш небето се разтвори **3.** открия се, разкрия се, появи се: **náhle se před nimi ~vřela vyhlídka** изведнъж пред тях се откри (прекрасна) гледка; **~vřela se mu cesta k úspěchu** пред него се откри път към успех; **~vřely se nové možnosti** *прен.* откриха се, оказаха се, появиха се нови възможности

otěž, -e ж., обикн. мн. otěže, -í 1. повод, поводи, юзди: **povolit ~e** отпусна походите **2.** *прен.* юзди, поводи, ръководство: **mít ~e pevně v rukou** държа здраво юздите (в ръцете си); **chopit se ~í** взема, хвана юздите, походите (в ръцете си)

otířovat [-ty-], **-uju св.** (*koho, co*) *разг.* предскажа, позная резултат, изход (*от нещо*); дам оценка, преценка (*за някого, за нещо*); оценя, характеризирам (*някого, нещо*): **tu ženu špatně ~ovali експр.** извадиха лоша дума на тая жена

otírání, -í ср. **1.** изтриване, избърсване **2.** изхабяване, изтъркване, износване

otířat, -ám нескв. **1.** (*co*) изтривам, избърсвам (*нещо*): **~at nádobí utěrkou** избърсвам съдове с кърпа; **~at nůž do papírového ubrousku** изтривам нож с хартиена салфетка; **~at si čelo** избърсвам, бърша си челото; **~at si brýle** изтривам си очилата **2.** (*co s čeho*) избърсвам, изтривам (*нещо от нещо*): **~at si pot s čela** изтривам потта от челото си **3.** (*co o koho, oč*) отривам, отърквам, докосвам с търкане (*нещо о някого, о нещо*): **kočka ~á hlavu o něčí ruku** котката се гали с главата си о ръката на някого

◆ **~ání** *прен.* по адрес на някого; одумвам някого

otířat se, -ám se нескв. **1.** изтърквам се, изтривам се, изхабявам се: **nátěr se pomalu ~á** боята постепенно се изтрива; **mince se ~ají** монетите се изтъркват **2.** (*o koho, oč*) галья се, докосвам се с търкане (*о някого, о нещо*): **kočka se jí ~ala o nohy** котката се отъркваше, се изхабяваше

◆ **~ání** *прен.* си чеше езика по негов адрес; всеки ключкарства за него; всеки го одумва **3.** изтърквам се, изхабявам се, ставам банален; загубвам, губя изразителността си

otisk, -u м. **1.** отпечатък, следã: **~ prstů** отпечатък от пръсти; **~ pečeti** печат; **~y bot** следи от обувки; **~y zubů** следи от зъби **2.** *прен.* (точно) копие, буквален образ: **~ skutečnosti ve vědomí** отражение на действителността в съзнанието **3.** печатане, отпечатване, препечатване: **~ kresby** препечатване, отпечатване

на рисунка; **zvláštní ~** отделен отпечатък; **kartáčový ~** коректурен отпечатък; шпалта; **druhé vydání je nezměněný ~ prvního** второто издание представлява точно копие на първото

otisknout, -nu св. (*co*) **1.** направя отпечатък (*на нещо, от нещо*), отпечатам (*нещо*): **~nout razítko** слоджа печат; **~nout na něco palec** слоджа, направя отпечатък от палеца си върху нещо, отпечатам палеца си върху нещо; **klíč ~nutý do vosku** отпечатък от ключ върху восък **2.** отпечатам, публикувам (*нещо*): **~nout báseň** отпечатам стихотворение; **článek otištěný ve sborníku** статия, публикувана в сборник

otisknout se, -nu se св. отпечатам се, отбеляжа се: **obraz krajiny se ~l v jeho paměti** *прен.* пейзажът се запечата в паметта му

otiskovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co*) **1.** правя отпечатък (*на нещо, от нещо*), отпечатвам (*нещо*): **~ovat pečť do vosku** правя отпечатък на печат върху восък **2.** отпечатвам, публикувам, печатам (*нещо*): **~ovat román na pokračování** печатам роман с продължения

otiskovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. отпечатвам се, отбелязвам се: **hoši se do sněhu ~ovali** момчетата лягаха върху снега и си правеха „снимка“ (*отбелязваха фигурите си*)

otištění, -í ср. публикуване, отпечатване

otitulkovat [-ty-], **-uju св.** *полигр. филм. жарг.* озаглавя (*статия*), поставя заглавие (*на статия*); титрирам (*филм*), поставя надписи (*на филм*)

otitulovat [-ty-], **-uju св.** (*koho, co*) *разг.* титулувам (*някого, нещо*); дам титла, название (*на някого, на нещо*); означа (*някого, нещо*) с титла, със звание: **to jsou ~ovaní lidé** това са титулувани хора, хора с някаква титла, с някакво звание

otk|a, -y ж. сел.стоп. остен

otlačenin|a, у ж. набито, натъртено, ожулено, охлузено, зачервено (от дълго притискане) място по тялото

otlačen|ý, -á, -é набит, натъртен, зачервен, ожулен, охлузен (от дълго притискане): **do krvava ~ý hřbet koně** протрит до кръв гръб на кон

otlač|it, -ím св. (*co*) протрия, охлузя, набия (*нещо*) от дълго притискане, тръене: **~it si v těsných botách nohy** израня, ожуля си краката в тесни обувки

otlač|it se, -ím se св. набия се, протрия се, натъртя се, ожуля се, охлузя се, зачервя се (от дълго притискане)

otlač|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (*co*) протривам,

набивам, натъртвам, охлұзвам (нещо) от притискане

otlač|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. набивам се, протривам се, натъртвам се, ожұлвам се, охлұзвам се

otlak, -u м. протриване, охлұзване, мехур на кожата (от дълго притискане)

otlouci, разг. otlouct, otluču/книж. otluku св. **1.** (кого, со) очукам (някого, нещо): ~ **roh zdi** очукам ъгъл на стена; **život ji otloukl** прен. експр. животът я поочука, поотрака **2.** (со) обрұла (нещо) **3.** (со) очукам, снєма (нещо) с чуќане: ~ **nalepený sniž z bot** очукам полєпнал сняг от обуќки; ~ **omítku** очукам, обєля, свєля мазилка **4.** (кого - вин.) експр. побъркам, направя (някого) тўп, нечувствителен (от много биене) **5.** (со о со) очукам (нещо о нещо, в нещо) ♦ ~ **někomu něco o hlavu** експр. натяќна нєщо на някого, понатрия на някого сол на главата (проява на недоволство)

otlouci se, разг. otlouct se, otluču se/книж. otluku se св. **1.** набия се, натъртя се: **jablka se v bedně otloukla** в щайгата ябълките се набиха **2.** прен. експр. отраќам се: **každý se musí ve světě** ~ всєќи трябва да се поотраќа, да се поочуќа в живота

otlouk|at, -ám неск. **1.** (кого, со) очуќвам (някого, нещо): ~ **at roh zdi** очуќвам ъгъл на стената **2.** обрұлвам **3.** (со) очуќвам, махам (нещо) с чуќане: ~ **at sniž z bot** очуќвам сняг от обуќки **4.** (кого - вин.) експр. отпљявам, прєвя (някого) затпљял от много биене **5.** (со о со) очуќвам, почуќвам, чуќам (нещо в нещо): ~ **at nohu o nohu** ўдрям, почуќвам краќ в краќ ♦ ~ **at někomu něco o hlavu** експр. трия сол на главата на някого за нєщо **6.** (со) очуќвам, прєвя (нещо) с очуќване: ~ **at pišřalku** очуќвам, прєвя (върбова) свирка

otlouk|at se, -ám se неск. **1.** набивам се, очуќвам се **2.** прен. експр. отраќвам се: **už se v továrně trochu** ~á вєќе свќка полєќа-лєќа с фабрикаката

otlučen|ý, -á, -é очуќан, нащърбен, набит: ~ **é nádobí** очуќани, нащърбени сѓдове; ~ **á kolena** очуќани, набити, наранєни коленà; ~ **é dítě** прен. експр. затпљяло от бодї дете

otočen|í, -í ср. завъртане: **na jedno** ~í с едно завъртане; **úplně** ~í о 360° пљлно завъртане на 360°

otoč|it, -ím св. **1.** (со/ќим) завъртя: ~ **it klíč/klíčem** в **zámku** завъртя клюќ в брава **2.** (со) преобърна, обърна (нещо нагоре, обратно): ~ **it pokrývku** обърна покривка; ~ **it list a)** обърна

страница **б)** прен. обърна плочата, сменя тема на разговор **3.** (со; со *kat*) обърна, извия, отклоня (нещо; нещо в някаква посока): ~ **it stránku v knize** обърна страница в книга; ~ **it a jet zpět** обърна и потєгля обратно; ~ **it vůz, s vozem** обърна колà; ~ **it hlavu po hlase** обърна глòвоуаншà ♦ **občuditi** експр. умєє бързо, веднага да се нагоди; ~ **it řeč jinam, na jiné pole** обърна разговора в друга посòќа **4.** (со *kolem něho, okolo něho*) рядко омотàя, намотàя, увия (нещо около нещо): ~ **it šátek kolem ruky** увия кърпа около рлòво ♦ **občuditi** експр. вòдя някого за носà, въртя някого на прѓста си, хвàна юздите на някого, качà се на главата на някого **5.** и по-често **obtoč|it** (кого, со *čít*) обвия, омотàя, обгърна, завържа, увия (някого, нещо с нещо): ~ **it ruku šátkem** увия, завържа рьќата си с кърпа; **břečřan obtočil strom** брѓшлянът се е увил околò дървòто

otoč|it se, -ím se св. **1.** завъртя се: ~ **it se kolem své** **občuditi** ♦ **otáčeti** **tu ani** ~ **it** тўќ човєќ (дàже) не мòже, няма кдє да се обърне; **doma se sotva** ~ **il** тòй се отбї в кѓщи сàмо за минўта, сàмо се завъртя в кѓщи (и си отиде) **2.** преобърна се, обърна се (нагоре) **3.** обърна се (в обратна посока): **v chůzi (se) náhle** ~ **ila a vrátila** какòтò вървєше, тя изведнѓж се обърна и трѓгна обратно; ~ **it se za někým** обърна се след някого; ~ **it (se) s vozem** обърна колà **4.** (*kat*) обърна се, извърна се, завия, отклоня се (нанякъде): ~ **it se k někomu zády** обърна се с грѓб към някого; **cesta se** ~ **ila vpravo** пљтят свї, завї, извї надясно; **vítr se** ~ **il k jihu** вятърът се обърна на юг; **počasí se** ~ **ilo** разг. врємето се обърна, врємето се промєни

otoč|ka, -y ж. **1.** оборòт: ~ **y motoru** оборòти на мотор **2.** спорт. завъртане, засылване: **hod s** ~ **ou** хвърляне, тлòскане сѓс завъртане **3.** пируєт (в танц)

otočn|ý, -á, -é въртящ се: ~ **ý jeřáb** техн. въртящ се краќ; ~ **ý vypínač** електр. въртящ се електрически клюќ

otok, -u м. отòќ: ~ **na noze** отòќ на краќà

otoman, -u м. дивàн; отомàнка

otop, -u м. **1.** отоплєние, òгрев: **dříví na** ~ дърва за òгрев, за отоплєние; **poplatky za** ~ такса за отоплєние **2.** гориво, топливо, отоплителни материàли

otopn|ý, -á, -é отоплителен; кòйто слўжи за òгрев: ~ **é zařízení** отоплителна инсталàция; ~ **é těleso** отоплително тяло

otrav|a, -у м. разг. досадник, нехранително, негодник, нахалник

otrav|a I, -у ж. 1. отравяне; мед. интоксикация: ~а **potraviny** хранително отравяне; **hromadná ~a masem** масово отравяне с месо, от месо; **podlehnout ~ě** умра от отравяне; **zemřít na ~u**, ~ou **houbami** умра от отравяне с гъби; **dostat ~u krve** получа отравяне на кръвта 2. разг. експр. скъка, досада: **na dovolené byla ~a** на почивката беше голяма скъка, беше много тъпо; **s tebou je strašná ~a** с тебе е истинска мъка; **to je ~a, že prší** колко жалко, че вали дъжд

otrav|a II, -у м. и ж. разг. експр. досадник, досадница: **vyhod' toho ~u** изхвърли тоя досадник; **ty ~o jeden!** досадник с досадник!

otráveně нар. с досада, с неудоволствие, кисело: **tvářit se ~** правя гримаса на досада

otrávenost, -i ж. 1. отровеност, състояние на интоксикация 2. експр. неудоволствие, неудовлетвореност, състояние на скъка, на досада

otráven|ý, -á, -é 1. отровен 2. разг. експр. сучаещ; който има лошо настроение; унил: ~í **floutkové** сучаещи мамини синчета; ~é **dny** провалени, загубени (поради дъжд и под.) дни; ~ý **život** отровен, изпортен живот

otráv|it, -ím св. 1. (кого, со) отрова (някого, нещо): ~it se **plynem** отрова се с газ 2. (со) отрова, напоя с отрова (нещо), пусна, слѝжа отрова (в нещо): ~it **šipu** намажа с отрова стрели; ~it **studni** отрова водата в кладенец 3. (кого - вин.; кому со) разг. експр. отрова, измъча (някого); разваля настроението (на някого); разваля, проваля (нещо на някого): ~it **někoho řečmi** отрова някого с приказките си; **ten dovede člověka ~it** той умее да развали настроението на човек; ~it **někomu život** отрова живота на някого; **být ~en kritikou** разстроен съм от критиката

otráv|it se, -ím se св. 1. отрова се; разболѝ се, умра от отравяне: ~it se **houbami** отрова се от гъби, с гъби 2. разг. експр. измъча се, умра от скъка: **na večírku se ~il** той умря от скъка на забавата

otravně нар. 1. отравящо, токсично: **působit ~** действа токсично, като отрова 2. разг. експр. досадно, скучно: ~ **dlouhý večer** досадно дълга вечер; ~ **vykládat** досаждам с приказките си

otravnost, -i ж. 1. токсичност, отровност: ~ **látek** токсичност на вещества 2. разг. експр. досадност, скучност: ~ **schůze** досадност на събрание

otravn|ý, -á, -é 1. отровен: **bojové ~é látky** воен. бойни отровни вещества 2. разг. експр. досаден, скучен, противен: ~á **četba** досадно четиво; ~ý **společník** досаден събеседник

otrav|ovat, -uji/разг. -uju неск. 1. (кого - вин.) трѝва, отравям (някого) 2. (кого - вин.; кому со) разг. експр. трѝва, измъчвам (някого); досаждам, развалям настроението (на някого); развалям (нещо на някого): **proč mě s tím ~uješ?** защо ме занимаваш с това нещо? **ne~uj!** остави ме на мира! **stále si ~uje život** непрекъснато си трѝви живота; ~ovat **někomu náladu** развалям настроението на някого

otrav|ovat se, -uju se неск. разг. експр. скучая, досадно ми е: **když je sám, tak se ~uje** когато е сам, той скучае

otrhaně нар. окъсано, дрипаво, одърпано: **vyhlížet ~** изглеждам като просяк, дрипав съм като просяк

otrhan|ec, -ce м. експр. дрипльо

otrhan|ek, -ka м. експр. малък дрипльо, дрипавче; окъсано, дрипаво дете

otrhanost, -i ж. дрипавост

otrhan|ý, -á, -é 1. окъсан, дрипав (за човек): ~ý **pobuda** дрипав скитник 2. скъсан, дрипав (за дрехи и под.): ~é **kalhoty** скъсани, дрипави панталони

otr|hat, -ám св. 1. обера, окъсам: ~at **jablka** обера ябълки; ~at **nať (celeru)** прибера листата, горната част (на керевиз) 2. обера (дърво): ~at **jabloň** обера ябълка 3. (со) окъсам, разкъсам (нещо по повърхността): ~at **knihu** разкъсам, изпокъсам книга

otr|háv|at, -ám неск. 1. обирам, бера, късам (плодове и под.) 2. обирам (дърво) 3. разкъсам, окъсам, раздѝрам, раздѝрпвам (книга и под. по повърхността)

otrkan|ý, -á, -é експр. изпечен, ѝпитен, отракан

otr|k|at, -ám св. (кого - вин.) експр. отракам (някого): **život ho ~al** животът го научи, отрака; **člověka to vše ~á** всичко това ще научи, ще отрака човека

otr|k|at se, -ám se св. експр. отракам се, поочукам се, придобия ѝпит: **časem se ~á** с времето ще се отрака; ~at se **ve světě** отракам се сред хората, в обществото

otr|káv|at se, -ám se неск. експр. отраквам се, придобивам ѝпит: **pomalu se ~al** той постепенно се отракваше

otr|le нар. тъпо, безчувствено, задебеляло, закоравяло

otr|lost, -i ж. тъпота, задебелялост, безчувственост, закоравялост: **chlapská ~** мъжка твър-

дост; **mravní** ~ безнравственост; **zločinecká** ~ престъпническа безчувственост

otrlý, -á, -é затыпал, безчувствен, загрубял, закоравял: **~ý vrah** закоравял убиец; **~ý surovec** безчувствен грубиян; **~ý k bolesti** претръпнал на болка, към болка; **~ý proti otupám** претръпнал на унижения, пред унижения; **mravně** ~ý морално загрубял; **~á lhostejnost** тъпо безразличие

otr|nout, третол. -ne св. претръпне, престане да боли, премине (ми) болка: **po injekci zub** ~e след инжекция зъбът ще претръпне, болката на зъба ще претръпне; **~nulo mu** безл. той се посъвзе, поотпусна го, попремина му

otrocky нар. 1. робски: **~ uposlechnout** подчиня се робски, като роб 2. прен. робски, рабски, сляпо, безкритично: **~ napodobit** наподобя робски, сляпо; **~ věrný překlad** съвсем буквален превод

otrocký, -á, -é 1. робски: **~á pouta** робски окóви; **~ý řád** робовладелски стрóй 2. прен. робски, рабски, сляп, предан: **~á povaha** слаб, робски характер; **~á láska** сляпа любов; **~ý sluha** предан слуга 3. прен. безкритичен, робски, рабски, сляп: **~é napodobování** сляпо подражание; **~ý překlad** буквален, дословен превод; **~á kopie** буквално копие

otroctví, -í ср. 1. робство: **odvléci do ~í** отвлекá в робство; **zrušení ~í** премахване на робството 2. прен. робство, зависимост: **koloniální ~í** колониално робство; **zbavit se ~í předsudků** счúпя, избáвя се от окóвите на предрасъдъците

otročín|a, -y ж. експр. 1. робски трóд: **dnes práce není ~a** днес трудът не е зарóбвач; **je to strašná ~a** това е страшен робски трóд 2. робство, зарóбване, господство: **stoletá ~a** стóгодишно робство, стóгодишна зависимост; **žít v ~ě** живее в робска зависимост

otročít, -ím неск. (коти, чети) експр. слúжа робски, робувам (на някого, на нещо): **~it pánům** робувам на господари; **~it strojům** робувам на машини

otrok, -a м. 1. роб: **obchod, trh s ~y** търговия с рóби; **vzpoura ~ů** въстание на рóби; **prodat zajatce za ~y** продám плéниците като рóби 2. прен. роб: **~ své vášně** роб, жёртва на страстта си

otrokárn|a, -y ж. грубо катóржен, робски трóд

otrokář, -e м. 1. робовладелец: **římští ~i** римски робовладелци; **bilý** ~ бял робовладелец 2. търговец на рóби 3. пейор. потисник, тиран, тиранин: **fašističtí ~i** фашистки потисници

otrokářský, -á, -é робовладелски и прен.: **~ý řád**

робовладелски стрóй; **~ý obchod** търговия с рóби; **~é fabriky** фабрики с робски трóд

otrokářství, -í ср. робовладелчество, робовладелски стрóй, робство: **antické ~í** антично робовладелско общество

otrokyn|ě, -ě ж. робиня и прен.

otrubov|ý, -á, -é тричев: **~ý chléb** тричев хляб

otru|by, -b ж. само мн. трици: **krmit prasata ~bami** храни прасетата с трици ♦ **mít v|h|a|ě ~by** пейор. ймам трици в главата си (глунав съм)

otřásajíc|í, -í, -í потресáващ: **~í pohled** потресáваща гледка; **~í kritika** съкрушителна критика

otřás|at, -ám неск. 1. (кúт, čít) разтърсвам, тресá, раздрúсвам (някого, нещо): **vítř ~á stromem** вятър(ът) клáти дървóто; **vítř ~á plachtou** вятърът опъва платнóто, платнóто плющи на вятъра; **pláč jí|ím ~al** той се тресеше от плач; **zima jí|ím ~ala** той трепереше от стúд; **hluk ~al okny** прозóрците звънтяха от грóхота 2. (со) оттърсвам, очúквам, отупвам (нещо): **~at z klobouku sněh** оттърсвам снегá от шапката 3. (čít, рядко со) прен. разклáщам, разколебáвам, подкопáвам, подривам (нещо): **~at něčí autoritou** подривам авторитета на някого; **~at něčí důvěrou** разколебáвам доверието на някого

otřás|at se, -ám se неск. (-; čít) тресá се, разтърсвам се (-; от нещо): **dům se ~á v základech** къщата се разтърсва из оснóви; **sál se ~á potleskem** залата гърми от ръкопляскания; **~at se smíchem** тресá се от смях; **~at se zimou** треперя, потръпвам от стúд

otřást, otřesu св. 1. (čít, кúт) разтърся, раздрúсам (нещо, някого): **rána otřásla domem** гърмёжът разтърси къщата; **otřásla jí|ím zima** той потрепёра от стúд 2. (со) оттърся, очúкам, отúпам (нещо): **~ sněh z bot** оттърся снегá от обувките; **~ švestky (ze stromu)** отресе, обрúля сльиви (от дървó) (с разтърсване) 3. (čít, рядко со) прен. разклáтя, разколебáя, подкопáя, раздрúсам (нещо): **~ něčí autoritou** подкопáя авторитета на някого; **~ důvěrou k někomu** разколебáя доверието към някого; **jeho zdraví, postavení bylo otřeseno** здравето му, положението му се разклáти; **do základů otřesený systém** из оснóви разклáтена система; **upevnit otřesené pozice** укрепя разклáтени позиции 4. (кúт, рядко čít) разтърся, потресá (някого, рядко нещо): **příklad otřásl veřejností** слúчаят потресе обществеността; **smrt,**

událost jím hluboce otřásla смърттá, събитие то дълбоко го потресе

otřást se, otřesu se св. 1. (–; čím) разтърся се, потрепѐря (–; от нещо): **okna se výbuchem otřásla** прозорците зазвънтяха от експлозията; ~ **se hrůzou** потрепѐря, потрѐпна от ужас

2. оттърся се (от вода и под.): **mokrý pes se otřásl** мокрото куче се оттърси

3. рядко съвзема се: **otřásl se po výprasku** той се свързе, опомни се след пердáха

otřelost, -í ж. 1. износеност, изтърканост: ~ **rukávů** протърканост на ръкави

2. банáлност, изтърканост: ~ **repertoáru** изтърканост на репертоáр

otřelý, -á, -é 1. изтъркан, протрѐит, износен: ~ý **samet** изтъркано кадифѐ; ~á **kůže** протрѐита, ожулена кожа; ~ý **nábytek** износени, изтъркани мѐбели

2. банáлен, изтъркан: ~ý **vtip** изтъркан, брадáт виц, анекдот; ~ý **výraz** банáлен израз; ~ý **význam** избледняло значѐние

otřepaný, -á, -é 1. орѐфан, изтъркан, износен, протрѐит, окѐсан, дрѐпав, разнѐшен: ~é **kalhoty** орѐфани панталони

2. банáлен, изтъркан: ~á **fráze** изтъркана, банáлна фраза

otřepat, -u/-ám св. 1. (со з кохо, ѐeho) оттърся, оттърскам (нещо от някого, от нещо): ~at **sněh z klobouku** оттърся снегá от шапката; ~at **hlínu z kořenů** оттърся прѐстá от корѐните

2. (со) орѐфам (нещо): ~at **rukávy** орѐфам ръкави

otřepat se, -u se/-ám se св. 1. (з ѐeho) експр. свързема се, окопѐта се, опомня се (от нещо): **po kritice se rychle ~al** той бързо се окопѐти след критиката

2. орѐфам се

otřepáv|at, -ám нескв. (со з кохо, ѐeho) оттърсвам, търскам (нещо от някого, от нещо)

otřepáv|at se, -ám se нескв. 1. оттърсвам се

2. орѐфвам се

otřepit se, -ím se св. орѐфам се: **límeč se ~il** якáта се орѐфа

otřes, -u м. 1. сътресѐние, трус: ~у **stroje** (силни) вибрации на машина; ~у **půdy** земен трѐс; ~у **kůry zemské** геол. земетресѐние; ~ **mozku** (по úraze) мед. сътресѐние на мѐзъка (след удар)

2. сътресѐние, катастрофа: **hospodářské ~у** икономически сътресѐния, катастрофи; **sociální, politické, revoluční ~у** социáлни, политически, революционни сътресѐния; **prožit tragický** ~ преживѐя трагичен удар; **nervový ~** нѐрвно сътресѐние; шок; **citový ~** стрес

otřesený, -á, -é разклатен, разколебан, подкопан (авторитет, доверие и под.)

otřesně нар. потресáващо: ~ **působit** (въз)-

действам потресáващо; ~ **pravdivý herecký výkon** потресáващо, невероятно правдиво актѐрско изпълнѐние

otřesnost, -i ж. потресáваща сила; потресáващо въздѐйствиe, впечатлѐние: ~ **zážitku** потресáваща сила на преживяване

otřesnlý, -á, -é 1. потресáващ: ~á **událost** потресáващо събитие; ~ý **zážitek** потресáващо преживяване

2. техн. разтърсващ, предизвикващ изкѐствени зѐмни трѐсове: ~á **trhací práce** подготвителна, изпитáтелна взривна работа (предотвратяваща нежелани зѐмни трѐсове)

otřísk|at, -ám св. експр. очѐкам: ~at **nádobí** очѐкам, олющя съдове; ~at **někomu něco o hlavu** прен. натякна нѐщо на някого; понатрѐя на някого съл от главáта

otřít, otřu св. 1. (со) избѐрша, изтрѐя (нещо): ~ **stůl (prachovkou)** избѐрша мáсата (с кѐрпа за прàх); ~ (si) **nos** избѐрша си носá; ~ **si ruce o zástěru** избѐрша си ръцѐте в престѐилката

2. (со з ѐeho) избѐрша, изтрѐя (нещо от повърхността на нещо): ~ **ze stolu prach** избѐрша прахá/прахтá от мáсата; ~ **si pot z čela** избѐрша, изтрѐя потá от чѐлѐто си

3. (со оѐ, о кохо) оттъркам (нещо в нещо; в някого): **mazlivě otřela tvář o jeho rameno** тя игриво погáли лицѐ в ясоу♦

hubu одѐмам някого, начѐша си езика с някого, поклокарствам по адрѐс на някого

otřít se, otřu se св. 1. изтрѐя се, изтъркам се, протрѐя се

2. прен. оттракам се: **ať se podívá do světa, ať se otře** нѐка поскѐта по светá, нѐка се поочѐка, пооттрака, пооттърка

3. (оѐ, о кохо) оттъркам се (в нещо, в някого): **pes se otřel o zbytky** наврá се сред господáта, оттъркам се в господáта; **o každého se jen otře** чѐше си езика по адрѐс на всѐки, всѐкиго одѐмва; **o chudáka se každý otře** бѐдния човѐк всѐки го подрѐйтва

4. прен. завъртá се за крáтко врѐме: **ti se tu jen otřeli** тѐ сáмо се завъртяха тѐк за мáлко

5. изтъркам се, стáна банáлен

otřuk|at, -ám св. 1. (со) изслѐдвам, проверя (нещо) чрѐз чѐкане, чрѐз почѐкване: ~at **zed', bednu** почѐкам навсякѐде по стенá, по сандѐк (за да проверя нещо)

2. (кохо, со) експр. опѐпам, проѐча (някого, нещо); разузнáя (нещо): **opatrně ho ~al, jaký je** той внимáтелно го проѐчи, за да разбере кактѐв е; **soupeři se navzájem ~ali** прѐтивниците взаимно се проѐчиха; ~at **situaci** опѐпам положѐнието

otřukáv|at, -ám нескв. 1. (со) изслѐдвам, прове-

рявам (*нещо*) чрез чукане, чрез почукване
2. (*koho, co*) *експр.* опипвам, проучвам (*някого, нещо*)
otupěle нар. тъпо, затъпяло, безинтересно, безсмыслено, глупаво: ~ **žit** живяв тъпо
otupělost, -i ж. затъпялост, притъпеност, безчувственост, затъпяване, апатия: ~ **smyslú** притъпеност на сетива; **mravní a národní** ~ нравствена и национална затъпялост, безразличие; **upadnout v** ~ изпадна в тъпо безразличие, в затъпяване, в апатия
otupělý, -á, -é затъпял, притъпен, тъп, безразличен, безчувствен, апатичен, закърнял, закоравял: ~ **ý neštěstím** затъпял от нещастие; ~ **ý výraz** апатичен израз; ~ **é svědomí** притъпена съвест; ~ **é nervy** безчувствени нерви
otupění, -í ср. затъпяване: **pít do ~í** пия до затъпяване
otupět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. затъпя; стана безчувствен, апатичен: ~ **ět bolesti** затъпя от болка; ~ **ět porobou** затъпя в робство; **jeho svědomí ~ělo** съвестта му затъпя, закърня
otupit, -ím 1. (co) затъпя, изтъпя, притъпя, отпя (*нещо*); направа тъп: ~ **it nůž, sekeru** отпя нож, секира; ~ **it ostří slov** *прен.* притъпя острота на думи **2. (koho - вин.; co)** затъпя (*някого*); притъпя (*нещо*): **neštěstí ji ~ilo** нещастieto я затъпя; **únava ~ila vnímavost** умората притъпя способността за възприемане
otupit se, -ím se св. 1. отпя, затъпя се, стана тъп: **ryč se ~il** белят, правата лопата се затъпя, отпя **2.** притъпя се, отслабна, загубя яркостта си: **svědomí se ~ilo** съвестта се притъпя; **zrak se léty ~í** с годините зрението отслабна
otupovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (co) изтъпявам, затъпявам (*нещо*); отпявам, правя тъп: ~ **ovat nůž** отпявам нож; ~ **ovat hrot kritiky** *прен.* притъпявам острието на критиката **2. (koho - вин.; co)** затъпявам (*някого*); притъпявам (*нещо*): **jednotvárná činnost ~uje** еднообразната дейност затъпява; **mysl je ~ována únavou** мисълта се притъпява от умората
otupovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. 1. затъпявам (се), ставам тъп: **brusle se ~uji** кънките се затъпяват; **bolestí se ~uje** *прен.* остротата на болката се притъпява **2.** притъпявам се, намалявам
otuzil[ec, -ce м. закален, кален човек: **plavci ~ci** закалени (*на студ*) плувци
otuzilost, -i ж. закалка, закаленост, издръжливост: ~ **těla** закаленост на тялото
otuzilý, -á, -é закален, кален, издръжлив: ~ **é dítě** калено дете; ~ **ý organizmus** кален организъм;

~ **é srdce** издръжливо сърце; ~ **ý válečník** закален боец; ~ **á odrůda** издръжлив сорт
otuzit, -ím св. (koho, co) закаля, каля (*някого, нещо*): ~ **it tělo (sportem)** закаля тялото си (чрез спорт); ~ **it květy** направа цветя студоустойчиви; ~ **it mysl, srdce** *прен.* закаля, затвърдя мисълта, чувствата си
otuzit se, -ím se св. каля се, закаля се, стана издръжлив: ~ **it se cvičením** каля се с упражнениия, с гимнастика
otuzovací, -í, -í закалителен; който е за закаляване
otuzování, -í ср. закаляване, закалка: **tělesné ~í** физическо закаляване
otuzovat, -uji/разг. -uju нескв. (koho, co) калявам, закалявам, правя издръжлив (*някого, нещо*): ~ **ovat někoho proti zimě** закалявам някого срещу студ
otuzovat se, -uji se/разг. -uju se нескв. калявам се, закалявам се: ~ **ovat se prací, cvičením** калявам се с труд, с физически упражнения
otvírací, -í, -í който се отваря; отварящ се: ~ **í nůž** сгъваем нож; ~ **í okno** отварящ се прозорец; ~ **í hodina (v obchodech)** начало на работно време (в магазините)
otvírač, -e, otvírák, -u м. отварачка, инструмент за отваряне: **patentní ~ (konzerv)** нож за отваряне на консерви, отварачка за консерви; ~ **lahví** отварачка за бутилки; **nožový ~** нож за отваряне на консерви
otvírán[í, otevírán[í, -í ср. 1. отваряне **2.** разопакване, отпушване **3.** откриване (*на нови магазини и под.*)
otvírat, otevír[at, -ám нескв. 1. отварям: ~ **at dveře dokořán** отварям вратата докрай, отварям ~~цялата врата докрай~~ ~ **at okna (do světa, do Evropy)** отварям прозорците (към света, към Европа); ~ **at bránu pokroku ар.** (широко) разтварям врати за прогреса *и под.* **2.** отварям, отключвам: ~ **at zámek** отключвам ключалка; ~ **at dům, skříň** отключвам къща, гардероб **3.** отварям, пускам: ~ **at rádio разг.** пускам радио **4.** отварям, разгръщам, разтварям, разчупвам, разпечатвам: ~ **at ústa** отварям уста; ~ **at pěst** разтварям юмрук; ~ **at oči a)** отварям очи **б)** *прен.* учудвам се; ~ **at knihu** отварям, разгръщам книга; ~ **at nůž** отварям нож; ~ **at někomu náruč** разтварям обятия за някого; ~ **at dopis** разпечатвам, отварям писмо; ~ **at láhev** отварям бутилка; ~ ~~чаша~~ ~ **at láhev** отварям бутилка; ~ ~~чаша~~ ~ **at láhev** отварям бутилка; ~ **at někomu své srdce, duši** разтварям пред някого сърцето си,

душата си; разкривам пред някого чувствата си; **~at si na někoho hubu** *грубо* зъбя се на някого, карам се на някого **5.** (*со кому*) отвърям (*нещо*), отвърям вратите (*на нещо за някого, за нещо*); давам възможност (*на някого за нещо*): **~at přístup** давам достъп; **~at možnosti** разкривам възможности **6.** откривам: **~at výstavu** откривам изложба; **~at novou etapu dějin** *прен.* откривам нов етап в историята; **~at účet** *фин. икон.* откривам сметка **otvír|at se, otevír|at se, -ám se** *несв. 1.* отвърям се: **dveře se ~ají** вратата/вратите се отвърят; **brány škol, divadel se ~ají (po prázdninách)** *прен.* училищата, театрите (отново) разтвърят врати (след ваканцията) ♦ **všechny dveře se před ním ~aly** за него бяха отворени всички врати **2.** отвърям се, разтвърям се, разкривам се: **poupata se ~ají** пъпките се разтвърят; **pěsti se ~ají** номруците се разтвърят; **rána se ~á** раната се отвъря; **nebe se ~alo** *прен. книж.* святкаше се; валеше проливен дъжд; сякаш небето се беше пропукало, продънило, разтворило ♦ **~ají se mu oči** отвърят му се очите, проглежда, започва да вижда истината **3.** откривам се, разкривам се (пред погледа): **propast se ~á** пропастта зее; **na kraj se ~a pohled** разкрива се гледка към околността; **~á se nový svět, nové poznání** *прен.* открива се нов свят, откриват се нови хоризонти **otvor, -u** *м.* отвор, отверстие, дупка, прорез, прорез: **úzký, malý** ~ тесен, малък отвор; **okenní, dveřní** ~ отвор на прозорец, на врата; **pozorovací** ~ шпионка; ~ **pro mince v automatu** прорез за монети в автомат **otylost, -i** *ж.* затлъстяване: ~ **obličje** подпухване, подпухналост на лицето **otylý, -á, -é** затлъстят: **chorobně ~á žena** боллезнено затлъстятяла жена; **~é tělo** затлъстятяло тяло **otýpk|a, -y** *ж. умал.* нъръч, сноп: **vázat roští do otýpek** връзвам съчки на снопове; **~a sena** нъръч сенó **otyp|ovat, -uji|разг. -uju** *св. (со) техн.* определя марката, типá (*на нещо*) **ou** *междум. 1.* п-р-р (*за спиране на впрегатни животни*) **2.** ало-о, о-хò, ехèй, къдè дават така (*за възпиране на говорещ и под.*) **3.** òх (*за болка*): **ou, to bolí!** òх, болий! **ouha** *междум. 1.* п-р-р (*за спиране на впрегатни животни*) **2.** о, не! нè така; почáкай, чáкай (*за несъгласие, за възпиране на говорещ*): **s tím je** ~ не è лèсна рáбота с нèго **ouklej, -e** *ж. зоол.* уклèйка (*риба*) (Alburnus)

oukropeč|ek, -ka, oukrop|ek, -ka *м. в съчет.* ♦ **мърда** **ouřad** *вж. úřad* **oušk|o, -a** *ср. 1.* *умал. експр.* ушèнце, ухò: **šeptat někomu do ~a** шèпна някому на ухòто; **nastavovat ~a** наòстриям уши; **vepřové ~o** *готв. ошук* ♦ **дирáблнu** **hudbu**) поръчам да ми се изсвири (любима мелодия) **2.** нèщо, коèто по фòрма напòмня ухò, ушèнце: **~o šálku** дръжка на чáшка (*за кафе, за чай*); **~o jehly** ухò на иглá; **повèsit ručník za ~o** окáча пешкíр за закачáлчица **outsid|er** [autsajdr], **-ra** *м. 1.* аутсáйдер; човèк, кòйто стои настранá, в сáнка: **politický ~er** политически аутсáйдер **2. спорт.** аутсáйдер **ouvé, ouvej** *междум.* òх, òлеле (*за болка, мъка*): **дп** **nich hej a zítra** ~ тè живèят от дèн за дèн **ouvertur|a** [u- -tú-/u- -tý-], **-y** *ж. муз.* увертòра: **~a opery** òперна увертòра **ovac|e, -e** *ж., обикн. мн.* **ovac|e, -í** овáции, (бурни) аплодисмèнти: **nadšené, neutuchající ~e** възтòржени, нестихващи овáции; **uspořádat vítězi bouřlivé ~e** привèтствам победител с бурни овáции; **za bouřlivých ~í** под бурни аплодисмèнти, овáции; **sklízet ~e** обíрам овáции; посрèщат ме, изпращат ме с овáции **ovád, -a** *м. зоол.* кòнска мухá (Tabanus) **ovad|at, -ám** *несв.* повáхвам, вèхна: **květ ~á** цветът увáхва **ovadl|ý, -á, -é** повáхнал, завáхнал: **~ý úsměv** *прен.* посèрнала усмíвка **ovad|nout, -nu** *св.* повáхна, завáхна: **kytice ~la** букèтът повáхна **ovál, -u** *м. 1. геом.* овáл, èлипса: **nakreslit ~** начертáя овáл, èлипса **2. книж.** овáл: ~ **obličje** овáл на лицèто **oválnost, -i** *ж.* овáлност, закрèгленост **ováln|ý, oválov|ý, -á, -é** овáлен, елипсовíден, закрèглен: **~é zrcadlo** овáлно, елипсовíдно огледáло; **~é okénko** овáлно, елипсовíдно прозòрче; **~ý stůl** овáлна, елипсовíдна мáса; **~é hlediště** овáлна сцèна; **~á závodní dráha** затвòрена, елипсовíдна състèзателна пíста **ova|nout, третол. -ne** *св. (kòho, со)* облèхне, обвèе (*някого, нещо*): **~nul ho vítr, chlad, vůně** облèхна го вятър, стúд, аромát **ovar, -u** *м. готв.* варèна свíнска главá **ovarov|ý, -á, -é** кòйто се отнáся до варèна свíнска главá: **~á polévka** сýпа от свíнска главá; пачá; **~á hlava** варèна свíнска главá

ovařen|ý, -á, -é обварен: **~á zelenina** обварен зеленчук
ovař|ít, -ím св. (со) обваря (нещо): **~it maso** обваря месо
ovát, третол. ověje св. (кого, со) облѣхне, обвѣе (някого, нецо): **ovál nás teplý vzduch** облѣхна ни топъл въздух
ová|zat, obvá|zat, -ž|u/книж. -ži св. 1. (со *čít*; со *kolem čeho*) увия, завържа, увържа, омота (нещо с нещо; нещо на нещо, около нещо): **~zat hlavu šátkem** завържа си главата с кърпа; **~zat si stužku kolem hlavy** завържа си панделка на главата 2. (кого, со) превържа, завържа, бинтовам (някого, нецо)
ovaz|ovat, obvaz|ovat, -uji/разг. -uju нескв. 1. (со *čít*; со *kolem čeho*) увивам, завързвам, увързвам, омотавам (нещо с нещо; нещо около нещо, на нещо): **~ovat krk šálou** увивам си врата с шал; **~ovat si zástěru** завързвам си престилка 2. (кого, со) превързвам (някого, нецо): **obvazovat raněné** превързвам ранени
ovce|e, -e ж. зоол. овца (Ovis): **stádo ~í** стадо овце; **je tvrdohlavý jako ~e** той е твърдоглав
овца ♦ **о́вца** мийшка; **jít za někým, něčím jak ~e (za be-ranem)** слѣдвам някого, нещо като кон с капаци; придържам се към нещо сяпо, безкритично; **chodit jako bludná ~e** ходя, скитам като заблудена овца, като муха без глава; **zbloudilá ~e** пейор. заблудена овца, блуден син; **prašivá ~e (rodiny, společnosti)** чѣрна овца (в семейството, в обществото)
ovčáck|ý, -á, -é овчарски: **~á hůl** овчарска тояга, гѣга; **~ý pes** овчарско куче
ovčáctv|í, -í ср. овчарство, овцевѣдство, отгледжане на овце
ovčák, -a м. 1. овчар 2. овчарско куче: **německý ~** немска овчарка
ovčáčk|a, -u ж. овчарка, пастърка
ovčárn|a, ovčírň|a, -y ж. малко остар. овчарник
ovč|í, -í, -í 1. овчи: **~í sýr** овче сирене; **~í kůže** овча кожа ♦ **о́вчи** **~ím** вѣлк в овча кожа 2. прен. овчи: **~í obličej** овчи израз на лицето, глупаво изражение; **~í povaha** овчи характер
ovčín, -u, рядко ovčín|ec, -ce м. овчарник
ovdověl|ý, -á, -é овдовял
ovdovět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. овдовѣе, остана вдовец, вдовица
ovečk|a, -y ж. умал. 1. шиле, овчица; експр. овца ♦ **о́вчи** **~a** (кротък) като овчица съм 2. малко остар. експр. пиленце (за мила, кротка девойка)

3. остар. експр. бѣжии чедá, пáство: **farář pomáhal svým ~ám radou** свещеникът помагаше на пáството си със съвѣти
ověňč|ít, -ím св. (кого, со) увенча (някого, нецо); слѣжа (на някого, на нецо) венѣц; украся (някого, нецо) с венѣц, с венѣци, с цветя: **~it si hlavu** слѣжа си венѣц, венѣе (от цветя) на главата; **~it (hlavu) vítěze (vavřínem)** увенча главата на победителя (с лавров венѣц); **~it se zásluhou** прен. припиша си заслуга; **~ený slávou** прен. увенчан със слава
overal, -u м. рабѣтен комбинезон: **letecký ~** авиаторски комбинезон
ověřen|í, -í ср. 1. проверѣка: **~í teorie v praxi** проверѣка на теорията в практиката 2. юрид. завѣрка: **~í podpisu** завѣрка на подпис
ověřen|ý, -á, -é 1. проверен, достовѣрен, изпитан: **historicky ~á fakta** исторически вѣрни, проверени факти; **~á teorie** изпитана теория 2. юрид. заверен
ověř|ít, -ím св. 1. (со) проверя (нецо): **~it teorii životem** проверя теория в живота 2. обикн. **ověř|ít si (со)** проверя (нецо); заверя, дам да ми заверят (нецо): **~it si zprávu, výsledky** проверя новина, резултати; **~it opis listiny** юрид. заверя прѣпис на документ; **~it podpis** юрид. заверя подпис
ověřovac|í, -í, -í 1. проверѣчен: **~í série** пробна сѣрия 2. юрид. удостоверяващ
ověř|ovat, ověř|ovat si, -uji (si)/разг. -uju (si) нескв. проверявам: **~ovat správnost něčeho** проверявам правилността на нещо; **~ovat si data, výsledky** проверявам данни, резултати
oves, ovsa м. бот. овес (Avena)
ověš|ít, -ím св. (со, кого *čít*, *kým*) окича, отрупам (нецо, някого с нещо, с някого): **~it stromek ozdobami** окича елха с украшения; **~it se bižutérií** отрупам се с бижута; **tramvaje byly ověšeny lidmi** по вратите на трамваите висяха хора
ovesn|ý, -á, -é овѣсен: **~é pole** овѣсена нива; **~é vločky** овѣсени ядки
ověš|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (кого, со *čít*, *kým*) окичвам, отрупам (някого, нецо с някого, с нецо): **~ovat se šperky** накичвам се, отрупувам се с бижута
ovíj|et, -ím, 3. мн. -ejí/-í, ovin|ovat, -uji/разг. -uju нескв. (со *kolem/okolo čeho*; со *čít*) навивам, намотавам, обвивам (нецо около нецо), омотавам, увивам (нецо с нецо): **chobotnice ~í kořist chapadly** октоподът обхваща жѣртвата с пипалата си; **polní cesta ~í vesnici** прен. коларски път се вие около сѣлото ♦ **~ela**

si (muže) kolem malíčku тя водеше (мъжъ си) за носъ
ovíj|et se, -ím se, 3. мн. -ejí se/-í se, ovin|ovat se, -uji se/разг. -uju se неск. увивам се, вия се
oví|nout, -nu св. (co kolem/okolo čeho; co čím) омотаѣ, обвия, намотаѣ, навия, увия (нещо около нещо, нещо с нещо): **~nout šálu kolem krku** увия шал около врата си; **opasek ~nutý** **si někoho kolem prstu** хвана юздите на някого; вода някого за носъ, въртя някого на пръста си
oví|nout se, -nu se св. (kolem čeho, okolo čeho) увия се, обвия се (около нещо), обгърна (нещо)
ovínovač|ka, -ky ж., обикн. мн. **ovínovač|ky, -ek** навой, навои: **vojenské ~y** войнишки навои
ovínovat вж. **ovíjet**
ovínovat se вж. **ovíjet se**
ovív|at, -ám неск. облъхвам, обвиявам: **~á se šátkem** вее си с кърпа; **~al ji pocít samoty** прен. облъхваше я чувство на самота
oví|dac|í, -í, -í който се отнася до управляване, до управление; управляващ: **~í zařízení** управляващо устройство; **~í páka** лост за управление
oví|dán|í, -í ср. **1.** самообладание, контрол над себе си **2.** техн. управление: **dálkové ~** дистанционно управление **3.** владене: **~í míče** спорт. владене на топката
oví|d|at, -ám неск. **1.** (koho, co) завладявам, владя, овладявам (някого, нещо); господствам (над някого, над нещо): **~at celé území** владя, контролирам цялата територия; **~at postupně nová území** завладявам една след друга нови територии; **~ala muže i syna** (тя) командваше и мъжъ си, и синъ си; **král ~aný svými rádci** крал, зависим от съветниците си; **poptávka ~ající výroby** търсене, направляващо производство; **společnost ~aná předsudky** общество, в което господстват предрасъдъци; **motiv ~ající celou skladbou** мотив, преминаващ през цялото произведение, централен мотив на произведение; **byl ~án divným pocitem** изпълваше го странно чувство; **~á ho vztek** обзема го гняв; **umět ~at své chování** умѣя да контролирам поведението си **2.** (koho, co) господствам (над някого, над нещо); управлявам, владя, държа в ръцете си (някого, нещо); държа властъ (над някого, над нещо): **~at stát** държа в ръцете си държавата, държа властъ в държавата; **~at hospodářsky kolonie** държа колонии в икономическо подчинение; **monopoly ~ají trh** монополите владѣят пазара; **třídý vládnoucí a ~ané** господ-

стващи и подчинени класи; **pevnost ~ající vstup do země** прен. крепост, държаща под контрол подстъпите към страната **3.** (koho, co) държа в ръцете си, ръководя (някого, нещо): **velkokapitál ~al průmysl celého státu** едрият капитал държеше в ръцете си, под контрола си индустрията в цялата държава; **hospodářství ~ané bankami** икономика, ръководена от банките **4.** (co) владя, зная (нещо): **~at cizí jazyky** владя чужди езици; **~at své řemeslo** владя професията си **5.** (co) управлявам (нещо): **~at vůz** управлявам, карам кола; **~at návěstidlo elektricky** управлявам semafor с електричество
oví|d|at se, -ám se неск. владя се, контролирам се: **~ej se přece!** не се забравяй де!
oví|datel|ný, ovládatel|ný, -á, -é управляем: **lehce ~ý stroj** лесно управляема машина; **dobře ~ý kůň** кон, който добре се подчинява; послушен кон
oví|d|nout, -nu св. **1.** (koho, co) завладя, овладя, победя (някого, нещо); установя господство (над някого, над нещо): **hospodářsky ~nout svět** завладя икономически светъ; **~nout pole** прен. овладя положението; **úsilí ~nout přírodu** стремѣж да се победи природата **2.** (koho, co; kde) утвърдя се, затвърдя се, победя (някъде); завладя, обзема (някого, нещо): **nový sloh ~l** новият стил се наложи; **~la ji radost** обзѣ я радост **3.** (koho, co) овладя, надмогна (някого, нещо): **~nout své rozčilení** овладя вълнението си; **~nout sám sebe** овладя себе си **4.** (co) усвоя, овладя (нещо): **~nout cizí jazyk** усвоя чужд език
oví|d|nout se, -nu se св. овладя се: **neumí se ~nout** не може да се владѣе; не може да се овладѣе
ovlaž|it, -ím св. (koho, co) освежа, разхлажда (някого, нещо); овлажня, разкваса (нещо): **~it (si) rty vodou** разкваса си устните с вода; **děšť ~il vyprahlou zem** дъждът напои изпръхналата земя; **~it se douškem** освежа се с една глътка (вода)
ovlh|lý, -á, -é влажен, овлажнял: **~é čelo** влажно чело
ovlh|nout, -nu св. овлажня, навлажня се
ovlivn|it, -ím св. (koho, co) книж. повлия, окажа влияние (на някого, на нещо; върху някого, върху нещо): **~it veřejné mínění** окажа влияние върху общественото мнение; **~it tisk, voliče, trh, své známé** окажа влияние върху печата, избирателите, пазара, свой познати
ovlivň|ovat, -uji/разг. -uju неск. (koho, co) книж.

влиять, оказвам влияние (на някого, на нещо; върху някого, върху нещо): **~ovat něčí názory** оказвам влияние върху възгледите на някого
ovoc|e, -e ср. събир. плодовè: **česat ~e** берà плодовè; **zralé, nezralé, čerstvé, kandované ~e** зрели, зелени, пресни, кандирани (захаросани) плодовè; **jadernaté ~e** плодовè със сёмки; **peckovité ~e** костилкови плодовè; **bobulovité ~e** кръглозърнести плодовè; **skořápkové ~e** черупчести плодовè; **nést ~e** раждам плодовè (за дърво); плододáвам, плодонóся; **sklidit ~e své práce** прен. книж. приберà плодовèте от върху ♦ **zpracovávat** забранèният плòд е най-сладък
ovocnár, -e м. 1. овощàр 2. продавàч на плодовè
ovocnárk|a, -y ж. продавàчка на плодовè
ovocnář|it, -ím несл. разг. занимавам се с овощàрство
ovocnářsk|ý, -á, -é овощàрски: **~á školka** разсадник на овòщни дръвчèта; **~á oblast** овощàрски район; **~á příručka** ръководство по овощàрство; **~ý krám** магазин за плодовè
ovocnářstv|í, -í ср. 1. овощàрство 2. магазин за плодовè
ovocn|ý, -á, -é плòдов, овòщен: **~é stromy** овòщни дръвчèта; **~ý sad** овòщна градина; **~á šťáva** плòдов сòк; **~á pěna** фрúктòв, плòдов шейк; **~á školka** разсадник за овòщни дръвчèта; **~ý cukr** плòдова захар, фрúктòза
ovšem, ovšemže I нар. разбира се, естèствено, без съмнение, найстина: **ovšemže jí nevěřil** разбира се, че не ѝ вярваше
ovšem, ovšemže II съюз но, обàче; акò: **podal odvolání, ovšem bez úspěchu** (тоѝ) обжалва, но (разбира се) без успèх
ovšem, ovšemže III част. да, разбира се: **pojedeš s námi? – ovšem** ще пътуваш ли с нас? – да, (разбира се)
ovzduš|í, -í ср. 1. въздух, атмосфера: **vlhké, teplé ~í** влажен, топъл въздух; **nezdravé ~í města** нездравословен градски въздух 2. атмосфера, обстановка, среда: **politické ~í** политически климат, политическа атмосфера; **divadelní ~í** театрална среда; **přátelské ~í** приятелска среда, приятелска атмосфера; **napjaté ~í** напрегната обстановка; **revoluční ~í** революционна обстановка; **~í nedůvěry** атмосфера на недоверие
oxid, -u м. хим. òкис
oxidac|e, -e ж. хим. окисляване, окисляване
oxidačn|í, -í, -í хим. окислителен, окисляващ: **~í čínidlo** окислител; **~í plamen** окислителен пламък
oxid|ovat, -uji/разг. -uju несл. и св. (со) хим.

окислявам/окисля (нещо): **kyslík ~uje stříbro** кислородът окислява сребрòто
oxid|ovat se, -uji se/разг. -uju se несл. и св. хим. окислявам се/окисля се: **stříbro (se) rychle ~je** сребрòто бързо се окислява
oxidov|ý, -á, -é обикн. в съчет. **~ý povlak** патина
ozář|it, -ím св. 1. осветя; озаря: **reflektor ~il herce na jevišti** прожекторът освети артистите на сцената; **úsměv jí ~il tvář** прен. усмивка озари лицето ѝ 2. огрèя: **slunce ~ilo krajinu** слънцето огрèя околността 3. облèча и мед.: **~it horským sluncem** облèча с кварцова лампа; **radioaktivně ~it** облèча радиоактивно
ozářován|í, -í ср. 1. осветяване 2. мед. облèчване
ozář|ovat, -uji/разг. -uju несл. 1. осветявам; озарявам: **reflektory ~ovaly jeviště** прожектори осветяваха сцената; **šťěstí jí ~ovalo tvář** прен. щàстие озаряваше лицето ѝ 2. огрèям: **slunce ~ovalo dvůr** слънцето огрèяваше двора 3. облèчвам и мед.
ozbrojen|ý, -á, -é въоръжен: **~é oddíly** въоръжени отряди; **~é síly** воен. въоръжени сили; **~ý výcvik** воен. обучение ♦ **voj|ák, -y** м. войник
~í (vojáci) въоръжени до зèби (войници)
ozbroj|it, -ím св. въоръжà: **~it vojáky samopaly** въоръжà войниците с автомати; **~it se trpělivostí** прен. въоръжà се с търпение; **~it oko drobnohledem** въоръжà се с микроскоп
ozbroj|ovat, -uji/разг. -uju несл. въоръжàвам
ozdob|a, -y ж. украса, украшение: **zlatá ~a** златно украшение; **skleněné ~y na vánoční stromek** стъклени украшения за коледна елхà; **~a do vlasů** украшение за косà; **šaty bez ozdob** дрèхи без украшения; **být pro ~u** прен. експр. служа за украшение
ozdoben|ý, -á, -é украсен
ozdob|it, -ím св. украся: **~it se titulem** окича се с титла
ozdobně нар. декоративно, изящно: **~ vykládaná skříňka** изящно инкрустирана кутия, инкрустирано ковчèже
ozdobnick|ý, -á, -é декораторски, художествен: **~é výrobky** декораторски предмети; **~é řemeslo** художествен занаят
ozdobn|ý, -á, -é 1. декоративен; кòйто служа за украшение: **~ý předmět** предмет за украса; **~é rostliny** декоративни растения 2. декоративен, луксòзен: **~ý (gratulační) blanket** луксòзна блàнка за поздравителна телеграма; **~é písmo** декоративен шрифт
ozdrav|ět, -ím, 3. мн. -ějí/-í св. 1. книж. оздравèя: **tělesně zcela ~ěl** физически тоѝ оздравя напълно 2. оздравя се, нормализирам се: **poměry**

~ěly отношєнията се подобрѣха, станаха нормални **3.** хигиенизирам се: **krajina ~ěla** местността се хигиенизира

ozdrav|it, -ím св. **1.** укрепя, оздравя, излекувам, стабилизирам: ~it **organismus** укрепя, излекувам организъм; ~it **měnu, trh** *прен.* стабилизирам валута, пазар **2.** хигиенизирам: ~it **velkoměsta** хигиенизирам голєми градовє

ozdravn|ý, -á, -é оздравителен: ~ý **činitel, proces** оздравителен фактор, процес

ozdrav|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** укрепявам, оздравявам, лекувам, стабилизирам: ~ovat **hospodářský život** стабилизирам икономическия живот **2.** хигиенизирам: ~ovat **krajinu** хигиенизирам местността

ozdravovn|a, -y ж. санаториум, санаториално заведение, профилакториум

ozdravujíc|í, -í, -í оздравителен, възстановителен: ~í **síla horského vzduchu** оздравителна сила на планинския въздух

ozdůbk|a, -y ж. умал. малко украсєние, украшения

ozím, -u м. сел.стоп. єсенна култура: ~y **vymrzly** єсениците измрєзнаха

ozim|ý, -á, -é єсенен; който се сєє през єсєнтa

ozkus|it, -ím, ozkoušet, -ím, 3. мн. -ejí/-í св. разг. **1.** изпробвам, премєря: ~it (si) **nový kabát** изпробвам ново палтo **2.** премєря: ~it **svou sílu** премєря силата си; ~it **své umění** изпробвам изкуството си

ozlac|ovat, -uji/разг. -uju неск. позлатявам *и прен.*: **slunce ~uje střechy** слънцето позлатява покривите

ozlat|it, -ím св. позлатя *и прен.*: **slunce ~ilo dolinu** слънцето позлатя долината

označen|í, -í ср. **1.** нoмер, обозначєние, знак: **vůz bez ~í** колa без нoмер **2.** назвaние, обозначаване, назоваване: ~í **různých odrůd** назвaния на различни сортове

označen|ý, -á, -é 1. означєн, обозначєн, белязан **2.** определєн, установєн

označ|it, -ím св. **1.** (со *čít; со*) означа, обознача, отбележа (нещо с нещо); поставя знак (на нещо): ~it **stránky číslicemi** означа страници с цифри **2.** (koho, со) определя, установя (някого, нещо): ~it **cenu, pořadí** определя цена, ред; ~it **viníka** посоча винoвник **3.** (koho, со jako *koho, со; za *koho, со**) обявя (някого, нещо като някакъв, нещо; за някакъв, за нещо); назова, нарека (някого, нещо някакъв, нещо); квалифицирам (някого като нещо): ~it **ně-koho za/jako zrádce** нарека някого предател

označk|ovat, -uji/разг. -uju св. (со) маркирам,

сигнирам (нещо): ~ovat **spisy** сигнирам съчинєния; ~ovat **turistickou cestu** отбележа, маркирам туристически маршрут; поставя указатели, знаци на туристически маршрут

označ|ovat, -uji/разг. -uju неск. **1.** (со *čít; со*) означавам, обозначавам, отбелязвам, бележа (нещо с нещо; нещо); поставям знак (на нещо) **2.** (koho, со) определям, установявам (някого, нещо): ~ovat **způsob práce** определям начина на работа **3.** (koho, со jako *koho, со; za *koho, со**) обявявам (някого, нещо за някакъв, за нещо): ~ovat **za nástupce** обявявам за приемник; ~ovat **něco za nesmysl** обявявам нещо за глупост

oznámen|í, -í ср. обявление, известие, съобщєние, обява: **svatební ~í** покана за сватба; **úmrtní ~í** некролог; **učinit, podat trestní ~í** съобщя за престъпен акт

oznám|it, -ím св. съобщя, известя: **písemně ~il, že nepřijde** той съобщя писмено, че няма да дойде; **slavnostně ~it** провъзглася, възвестя (тържєствено); **zvonek ~il konec hodiny** звънецът известя края на часа

oznámk|ovat, -uji/разг. -uju св. **1.** (со) оценя (нещо), поставя оценка (на нещо): ~ovat **úkol** пиша бележка на задача **2.** таксувам, облепя с пощенски марки

oznamovac|í, -í, -í 1. информационен; който се отнася до съобщаване, до деклариране: ~í **tabule** таблo за съобщєния, за обяви; ~í **povinnost** задължєние за деклариране **2. език.** изявителен, индикативен: ~í **způsob** изявително наклонєние; ~í **věta** изявително изрєчение

oznam|ovat, -uji/разг. -uju неск. съобщявам, известявам, оповестявам, обявявам, информирам, декларирам: ~ovat **výsledek zápasu** съобщявам резултат от състєзание, от срєща; ~uji **Vám, že...** съобщявам Ви, че...; уведомявам Ви, че...; ~ovat **konec poplachu** давам отбoй

oznamovatel I, -e м. одуш. малко остар. лицє, коєто съобщява; известител, оповестител, обявител; информатор; декларатор

oznamovatel II, -e м. неодуш. отдєл за обявлєния: **úřední ~** таблo за служєбни обявлєния; **Malý ~** Малки обяви (рубрика във вестник)

oznoben|a, -y ж. измрєзнало място (на тялото)

oznoben|ý, -á, -é измрєзнал, премрєзнал: ~é **prsty** измрєзнали пръсти

oznob|it, -ím св. предизвикам измрєзване, премрєзване (на част от тялото): **vitr mu ~il**

prsty пръстите му премръзнаха на вятъра; **~it si prsty** полъча измръзване на пръстите; измръзнат, премръзнат ми пръстите
oznobjit (se), -ím (se) св. полъча измръзвания (на части от тялото): **~it se na obě nohy** замръзнат ми, премръзнат ми двата крака
ozobjat, -u/-ám св. изкълва, озобам, иззобам: **vrabci ~ali višně, višeň** врабци(те) изкълваха вишните, вишнята
ozobáv|at, -ám несл. кълва, изкълвавам, озобвам, зобам
ozon [-on/-ón], **-u** м. озон
ozonový [-on/-ón-], **-á, -é** озонов: **~á díra** екол. озонова дупка
ozřejm|it, -ím св. (со) книж. онагледя, обясня (нагледно), разясня, разкрива (нещо); направа (нещо) ясно, очевидно: **~it si souvislosti** изясня си взаимовръзки, обстоятелства; **~it někomu otázku, problém** изясня на някого въпрос, проблем; **~it pravý smysl něčeho** разкрива истинския смисъл на нещо
ozřejm|it se, -ím se св. книж. стана ясен, очевиден: **význam se ~il srovnáním** значението стана ясно чрез сравнение
ozřejm|ovat, -uji несл. (со) книж. онагледявам, обяснявам (нагледно), разяснявам, разкривам (нещо); права (нещо) ясно, очевидно: **~ovat metodu** онагледявам метод; **~ovat si problémy** изяснявам си проблеми
ozřejm|ovat se, -uji se несл. книж. ставам ясен, очевиден: **jeho neschopnost se výrazně ~uje** неспособността му се проявява по безспорен начин
ozub, -u м. 1. зъбец и техн.: **~y na cimbuří** зъбци на крепостен зид на замък 2. шип: **~ u podkovy** шип на подкова
ozuben|í, -í ср. събир. назъбване, зъби: **~í na ocase ještěra** зъби на опашката на гущер; **vnější, vnitřní ~í** техн. външно, вътрешно назъбване
ozuben|ý, -á, -é зъбчат: **~á dráha** зъбчатa желѐзница, фуникулѐр; **~é kolo** техн. зъбно колелѐ; **~ý převod** техн. зъбна предавка; **~é soukolí** техн. агрегат от зъбни колѐла
ozvat se, ozvu se св. 1. прозвуча, обадя се, разнеса се, раздам се, чуя се; отговоря, отзова се: **ozvaly se hlasy, zvony** чуха се гласовѐ, чу се звън; обадиха се гласовѐ, камбани; **ozvaly se housle** прозвуча цигулка; **kroky se ozvaly v síni** в залата се раздадоха стъпки; **ozvalo se zavolání** раздаде се, разнесе се вик; **pes se ozval** кучето се обадя; **na zaklepání se nikdo neozval** никой не се обадя, не отговори на почукването; **odpověď se neozvala** отговор не дойдѐ 2. обадя

се, появя се, дам знак: **srdce se ozvalo** сърцѐто се обадя; **bolest, nemoc se ozvala** болката, болестта се обадя; **ozvala se v ní touha** в нея се появи копнѐж; **jeho svědomí se ozvalo** съвестта му заговори; **ozval se v něm přísný kritik** в него заговори строгият критик; **dlouho se neozval** той дълго време не се обадя 3. (proti komu, čemu) протестирам, надигна глас (срещу някого, срещу нещо): **nedovede se ozvat (proti nespravedlnosti)** не ѐ в състояние да надигне глас (срещу несправедливостта); **dělníci se ozvali** работниците се обадиха, надигнаха глас
ozvěn|a, -y ж. 1. ѐхо: **trojnásobná ~a** трѐйно ѐхо; **~a dělových ran** ѐхо от оръдѐйни истрели; **dunivá ~a** кѐнтящо, тѐтнещо ѐхо 2. книж. ѐтзвук, ѐтглас, ѐтклик, ѐхо: **kniha má ~u** книгата бѐди интерес, намира силен ѐтзвук
ozvuč|it, -ím св. озвуча: **~it film** озвуча филм; **~it halu** озвуча, радиофицирам зала
ozvučn|ý, -á, -é резониращ: **~á deska (u klavíru)** муз. резонираща метална плѐча (на пиано); **~á skříň** резониращ блѐк
ozvuč|ovat, -uji/разг. -uju несл. озвучавам, радиофицирам
ozýv|at se, -ám se несл. 1. обаждам се, звуча, прозвучавам, разнасям се, раздавам се, чувам се; отговарям, отзовавам се: **sova se ~á** обажда се сова; **kladiva se ~ají** долитат ѐдари на чукове; **písně se ~ají hospodou** в крѐчмата се разнасят пѐсни; **les se ~á ptačím zpěvem** от гората долитат птѐчи пѐсни, гората се оглася от птѐчи пѐсни 2. обаждам се, проявявам се: **žaludek se ~á** обажда се стомахът; **v jeho díle se ~á rodný kraj** от творбата му лѐха духът на рѐдния край 3. (proti komu, čemu) протестирам, надигам глас (срещу някого, срещу нещо): **~at se proti perzekuci** протестирам, надавам глас против преслѐдвания
ožebrač|en|í, -í ср. разорѐние: **hospodářské ~í** икономическо разорѐние, банкрут
ožebrač|en|ý, -á, -é разорѐн, доведен до прѐсешка тояга: **země byla válkou ~á** страната беше разорѐна от войната
ožebrač|it, -ím св. разоря, доведѐ до прѐсешка тояга
ožebrač|ovat, -uji/разг. -uju несл. разорявам, довеждам до прѐсешка тояга
ožehavě нар. парливо, палешо, силно, ярко, ѐстро: **~ problematická věc** ѐстро проблемна работа; парлив, ѐстър проблем
ožehavost, -i ж. ѐстрота, парливост, наболялост, актуалност (на проблем и под.)
ožehav|ý, -á, -é парлив, наболял, неприятен,

дикатен: **~ý problém** парлив, наболял проблем; **~á otázka** наболял въпрос

ožehlý, -á, -é обгорял: **~é stromy** обгорели от пожар дървета; **tráva ~á mrazem** попарена от студ трева; **~ý sluncem** загорял, изпечен, почернял от слънцето

ožeh|nout, -nu св. 1. обгоря, опърля: **~l si vlasy ohněm** той си опърли косата (на огъня); **ohněn mu ~l prst** огънят изгоря, парна, лъзна пръста му 2. обгоря, изпекá, покрива със загар (за слънце): **slunce mu ~lo obličej** слънцето беше обгоряло лицето му 3. попаря, изгоря (за студ): **mráz ~l květy** студ попари цветовете

ožeh|ovat, -uji|разг. -uju нескв. 1. обгарям, опърлям 2. обгарям, изпичам, покривам със загар (за слънце) 3. попарвам, изгарям, унищожавам (за студ)

ožel|et, -ím, 3. мн. -ejí|-í св. 1. (koho, co) ожáля, оплача (някого, нещо) 2. (koho, co) прежáля (някого, нещо), примиря се със загуба (на някого, на нещо): **lehce ~et ztrátu peněz** лесно прежáля загубата на пари

ožen|it, -ím св. (koho - вин.) ожéня (някого): **chtěla ho ~it (se svou dcerou)** тя искаше да го ожéни (за дъщеря си)

ožen|it se, -ím se св. ожéня се (за мъж): **~it se s krásnou dívkou** ожéня се за красиво момиче

ožir|at, -ám нескв. 1. (co) огризвам, оглòзгвам, изгриввам, изяждам (нещо) 2. (koho) грубо натòпквам, напоявам, напивам, натрясквам, наплòсквам (някого)

ožít I, ožiji|разг. ožiju св. 1. съживя се, оживея, съвзема се: **~ v dětech** възкръсна в децата (си); **staré zvyky ožily** прен. старите обичаи се съживиха; **stará bolest znovu ožila** прен. старата болка се появи отново 2. (kút, čít) съживя се (чрез някого, чрез нещо): **ulice ožily veselím** веселие оживи улиците; **hřiště ožilo chlapci** момчета оживиха игрището; **celá ožila nadějí** тя цялата се оживи от надежда; **její tvář ožila** лицето ѝ се съживи

ožít II, ožnout, ožnu св. 1. ожéна 2. окося

oživ|at, -ám нескв. 1. оживявам, съживявам се, съвземам се 2. съживявам се, оживявам (се): **město navečer ~á** привечер градът оживява

oživen|í, -í ср. 1. оживлèние: **v sále nastalo ~í** в залата настъпи оживлèние 2. възобновяване, подновяване

oživeně нар. оживèно, живо

oživen|ý, -á, -é оживèн, жив, бұден: **~á ulice** оживèна ўлица; **~á tvář** бұдно лице; **~ý pohled** бұден поглед; **~é tempo** живо, ускорèно тèмпo

oživ|it, -ím св. 1. (koho, co) съживя, върна към живòта (някого, нещо); обновя (нещо): **~it staré zvyky** прен. съживя стари обичаи; **~it si něco v paměti** възкрéся нèщо в паметта си 2. (co) оживя (нещо): **~it diskusi** оживя разисквания, дискусия

oživ|it se, -ím se св. оживя се, съживя се

oživ|lý, -á, -é 1. оживял, възкрéснал 2. оживèн

oživ|nout, -nu св. 1. оживя се, възкрéсна, съживя се 2. възобновя се, оживя се

oživovac|í, -í, -í съживяващ, оживителен, съживителен: **~í prostředek** срдèство за съживяване, съживително срдèство; **~í pokus** опит за съживяване

oživ|ovat, -uji|разг. -uju нескв. 1. (koho, co) съживявам, връщам към живòт, възкрéсявам (някого, нещо); обновявам (нещо) 2. (koho, co) оживявам (някого, нещо)

oživ|ovat se, -uji se|разг. -uju se нескв. оживявам се

ožral|a, -y, ožralk|a, -y м. грубо пияница, пияндè

ožrale нар. пиянски

ožral|ec, -ce м. грубо къркач, пияница

ožralost, -i ж. грубо къркане, пиянство

ožralstv|í, -í ср. грубо къркане, пиянство

ožral|ý, -á, -é грубо 1. насвяткан, накъркан, пиян: **~ý chlap** пиян мъж; **~ý namol** кòркютòк пиян; **potvoro ~á!** свиня пияна! пияно говèдо! 2. пиянски: **~é hulákání** пиянски подвиквания, викове; пиянска гюрюлтя

ožrat, ožeru св. 1. изям, изгрива, оглòзгам (за животно) 2. (koho - вин.) насвяткам, напия (някого)

ožrat se, ožeru se св. грубо насвяткам се, накъркам се, напия се, опия се

ožulit вж. ošulit